

På stockholmarnas sida

Moderaternas förslag
till budget 2025 för
Stockholms stad

Budget 2025 för Stockholms stad och inriktning för 2026–2027 samt ägardirektiv 2025–2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB

För ett frihetligt, framtidsinriktat, tryggt och hållbart Stockholm

Våra partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – har varit med och styrt Stockholm framgångsrikt tre av de fyra senaste mandatperioderna. Vi förenas av en gemensam vision för framtidens Stockholm, som bejakar stadens styrkor och särart, och framförallt passionerat tror på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sina egen framtid och förverkliga sina drömmar. Detta förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

Vår vision för Stockholm är en frihetlig, framtidsinriktad, öppen, trygg, tillåtande och hållbar stad med en mångfald av människor, företag och föreningar. I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademien och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Här ska det vara lika enkelt att vara singel som att bilda familj och åldras. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv. Därför är det viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget – och både kan och vill bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik – att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom politiska beslut.

Service till stockholmarna är utgångspunkten i stadens verksamheter. Målsättningen är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Det ska vara lätt att hämta på förskolan, ta sig till och från arbetet, leva klimatsmart, hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner. Oavsett vilken service det handlar om har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop. Stadens verksamheter och medborgarservice ska kontinuerligt utvecklas för att underlätta för människor, företag och föreningar att vara verksamma i Stockholm. Stadens regelverk ska vara transparent, enkelt och tillåtande för att främja hållbara innovationer och initiativ på marknaden och inom civilsamhället.

Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att verksamheterna i staden ska fungera. Låg skatt är en fråga om egenmakt och därigenom självbestämmande, så länge man värnar välfärdens kärna. Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för att skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Skolan ska präglas av kunskap och höga förväntningar. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där människor med olika bakgrund, livssituationer och åldrar möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för ett växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, gröna, levande och välskötta i hela staden. Vi ska värna och utveckla Stockholms unika karaktär och skönhet. Staden ska fortsätta utvecklas och växa, men alltid med varsamhet och samförstånd med de som bor här. Vi accepterar inte att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar därför målmedvetet för ökad frihet och trygghet

genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Vi står alltid på stockholmarnas sida.

Christofer Fjellner	Jan Jönsson	Jonas Naddebo	Nike Örbrink
Moderaterna	Liberalerna	Centerpartiet	Kristdemokraterna

En attraktiv storstad med stark ekonomi

Stockholm ska vara en attraktiv storstad med en stark ekonomi. Stockholms stads budget ska vara i balans, för att långsiktig klara välfärdsuppdraget. När Moderaterna styrde Stockholms stad 2018-2022 sänkte vi skatten och minskade för första gången på många år stadens skuld.

Lågkonjunktur, inflation och ett högre ränteläge gör att stockholmarna har det tufft ekonomiskt, många har fått se sina marginaler krympa eller försvinna helt. Även om regeringens inflationsbekämpning har varit framgångsrik återstår fortfarande utmaningar för den svenska ekonomin. De kvardröjande effekterna av den höga inflationen är fortsatt påtagliga, särskilt för barnfamiljer. Löntagarnas köpkraft har urholkats – tio års reallöneökningar har utraderats.

Även utmaningarna för Stockholms stads ekonomi är stora. Stadens låneskuld som ökar mycket snabbt. Redan i dag har Stockholm den största skulden bland Sveriges kommuner och regioner samt den snabbaste skuldökningstakten bland större kommuner och regioner. Stadens skuld närmar sig snabbt 100 miljarder kronor. Höga investeringsvolymerna och kraftigt ökade skuldsättning leder till att kapitalkostnaderna tar allt större utrymme i budgeten på bekostnad av resurser till välfärden.

Den kraftigt ökande skuldsättningen i staden leder till ett försämrat finansnetto och försämrade förutsättningar för staden på den finansiella marknaden. Vi ser med stor oro på att stadens finansiella kreditbetyg AAA riskerar att sänkas, vilket skulle innebära att räntekostnaderna ökar ytterligare.

Mot bakgrund av detta vill vi understryka vikten av en politik som leder till att kommunkoncernens skuld omgående börjar minska. Investeringsvolymen behöver minska och egenfinansieringsgraden i investeringar. Samtidigt behöver styrningen av stora investeringsprojekt förbättras, de kraftiga avvikelser som sker minskar kommunfullmäktiges utrymme att finansiera nya investeringar. Det krävs prioriteringar och effektiviseringar av oss politiker i Stockholms stad, såväl som en långsiktigt hållbar finansiering av välfärdsåtagandet.

Moderaterna kommer fortsätta att arbeta för att garantera ordning och reda i Stockholms stads ekonomi och en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Det svåra ekonomiska läget ställer tuffa krav på att prioritera det viktigaste i Stockholm. Skolan, trygghetsarbetet och välfärden är kommunala kärnverksamheter som alltid ska fungera.

Alla stockholmare ska känna sig trygga

Stockholm präglas av en grov brottslighet som saknar historiskt motstycke. Brottsligheten får genomgripande konsekvenser för samhället. Ingen uppgift är just nu viktigare än att vända utvecklingen och återupprätta tryggheten i samhället. Det är vår tids stora frihetsfråga.

Ett intensivt arbete för att öka tryggheten pågick under hela förra mandatperioden. Sociala insatsgrupper permanentades och arbetet utvecklades med ett skärpt kvalitetsfokus, som förstärkte samordningen över staden och systematiskt följde upp resultatet av utförda insatser. Men utvecklingen i samhället visar att vi måste göra mycket mer.

Det förebyggande arbetet är viktigt för att stoppa nyrekryteringen till gängen, som tyvärr kryper allt längre ned i åldrarna. Skolan har en central roll i det brottförebyggande arbetet, genom att ge kunskaper och livschanser som gör att gängen väljs bort.

Staden jobbar nu tillsammans med fastighetsägare och polis med trygghetsskapande, brottförebyggande och trivselskapande åtgärder runt centrala platser. Det har gett resultat och vi vill sprida det arbetssättet till fler platser. Vi vill att poliser, ordningsvakter, fältassistenter och trygghetsvårdar arbetar tillsammans.

Kommuner måste få sätta upp kameror där det behövs, det är bra att regeringen nu vill göra det enklare och snabbare för kommuner att sätta upp kameror. Stockholms stad ska fortsätta arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och ta lärdom av andra länders arbete och erfarenheter.

Stockholm ska vara en säker och trygg stad för alla, där människors frihet inte begränsas. Alla invånare i Stockholm och anställda i staden ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett etnicitet, kön, ålder, religion, sexuell läggning eller funktionshinder. I vårt Stockholm råder det nolltolerans mot diskriminering.

En lärorik och trygg skolgång

Alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en hoppfull framtid och möjliggör för dem att göra sina egna livsval oavsett var i staden de bor eller vilken bakgrund de har. Förskolans roll är att förbereda eleverna för skolan och skolans roll är att förbereda eleverna för livet. En likvärdig förskola och skola är både en utgångspunkt och en förutsättning för att alla barn och elever ska få möjlighet att lyckas.

Skolorna i Stockholm ska vara lugna och trygga platser som möter alla elever med tydliga krav och förväntningar. Vi vill se fler platser för lek, tryggare vägar till och från skolan och mer utrymme för idrott. Vi vill att skolan ska få ett tydligare och tryggare kunskapsuppdrag. Vi vill att alla elever ska klara av grundskolan med godkända betyg. Skolan ska möjliggöra klassresor och bidra till att alla får en rättvis chans i livet, oavsett bakgrund.

Ju tidigare ett barn som behöver särskilt stöd upptäcks, och åtgärder kan sättas in, desto bättre. Elever som behöver extra hjälp och stöd ska få insatser tidigt, samtidigt som särskilt begåvade elever ska få extra stimulans. God läsförståelse är nyckeln till att klara av skolgången. Vi vill satsa på tidiga insatser för att alla barn ska lära sig att läsa. Det ska vara fler böcker och färre skärmar i klassrummen, särskilt i de lägre årskurserna.

De goda erfarenheterna från utvecklingen i Järva behöver hållas i över tid och samtidigt spridas till skolor med liknande utmaningar i andra delar av staden. Skickliga lärare och skolledare ska attraheras till hela staden genom att vi skapar fler karriärvägar för lärare och etablerar filialer till attraktiva skolor i ytterstaden. Vi är positivt inställda till friskolor som vill bidra till att göra skillnad för Stockholms elever.

En stad i ständig rörelse

Vi värnar framkomligheten för alla stockholmare. Det är centralt att trafikpolitiken anpassas till stockholmarnas behov och val. Det är inte stockholmarna som ska anpassa sig till trafikpolitiken. Stockholm ska vara grönt och tillgängligt, oavsett om du går, cyklar, reser kollektivt eller tar bilen.

Vi värnar alla trafikslag och är övertygade om att det går att förena högt ställda mål om klimatvänlig mobilitet, med effektiv framkomlighet, för alla trafikslag. Vi vill underlätta för en promenadvänlig och grön stad, vilket även bidrar till en mer levande och trygg stadsmiljö.

Nya verktyg som bidrar till ökad framkomlighet ska användas brett i staden. När vi bygger staden vill vi se en bättre samordning av trafikarbeten. Att minimera vägarbetens trafikstörningar är avgörande för att blåljustrafik och räddningstjänst ska kunna ta sig fram, men också ett sätt att undvika trafikköer och långvariga projekt som stör boende i området.

Dagens svåra parkeringssituation behöver lösas, parkeringsgaragen bli fler och utgöra en större del av stadens parkeringar eftersom att de rymmer ett stort antal bilar, men också få bort en del av annars utspridd trafik från attraktiv gatumark.

Boende med livskvalitet

Stockholm är en av världens vackraste städer. Närheten till vatten och grönska bidrar till stadens attraktionskraft. Vi ska fortsätta att utveckla staden för framtiden.

Vi ska värna Stockholms unika karaktär och skönhet. Staden ska fortsätta utvecklas, men alltid med varsamhet och i samförstånd med de som bor här. Därför är en viktig princip att det ställs krav på kvalitet. Det som byggs måste vara både vackert och hålla över tid, med hållbara materialval och transporter.

Trenden att barnfamiljer flyttar från Stockholm måste vändas. Vi ska bygga fler bostäder som stockholmarna efterfrågar: större lägenheter, radhus och ägda boenden. Så att fler väljer att stanna kvar i Stockholm, och andra söker sig hit. Vi vill därför att staden prioriterar markanvisningar och detaljplaner som innehåller småhus.

Det finns alltid ett behov av att genomföra investeringar i bostäder, infrastruktur och samhällsservice. Men nivån måste anpassas till ett läge som ger hållbara finanser över tid.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät och levande stad med badplatser och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och som allt fler väljer att bo i.

En stad för näringsliv och företagande

En god ekonomisk tillväxt lägger grunden för ett samhälle som växer och blir starkare. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Staden ska möta företagare med god service och öppen dialog. Stockholm ska vara en stad präglad av mångfald. Blandningen av människor från olika delar av världen är positiv och berikande och stärker Stockholm som

internationell storstad. I Stockholm ska vägen till arbete och kunskaper i svenska vara kort och människor ska vara självförsörjande, oavsett ursprung.

Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till för att arbeta eller studera i, såväl kortare som längre perioder. Stockholms arbetsmarknad är stark, men också i Stockholm är arbetslösheten märkbart högre bland utrikes födda – särskilt kvinnor – än bland inrikes födda.

Genom hårt arbete och strävsamt entreprenörskap har vi skapat en av världens rikaste städer. Vi ser entreprenörskapet som grunden till välfärdssamhället och därför är näringslivspolitikerna en lika naturlig som avgörande del av hur vi vill bygga Stockholm. De åtgärder staden vidtog under pandemin visar att det går att minska regelbördor och avgifter utan att ge avkall på kvalitet eller service. Vi vill fortsätta på den inslagna vägen. Digitaliseringen inom stadens egna verksamheter ska skyndas på för att öka innovationskraften.

Brottslighet är ett av de största problemen för svenska företag, kostnaderna för både företagen och samhället är stora. Ökad trygghet är därför en viktig näringslivsfråga. Hela Stockholm måste vara tryggt för att företag ska etablera sig, utveckla sina verksamheter och stanna kvar i Stockholm.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I denna budget för 2025 med inriktning för 2026 och 2027 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter:

1. En modern storstad med möjlighet och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Fortsatt svag global tillväxt 2025

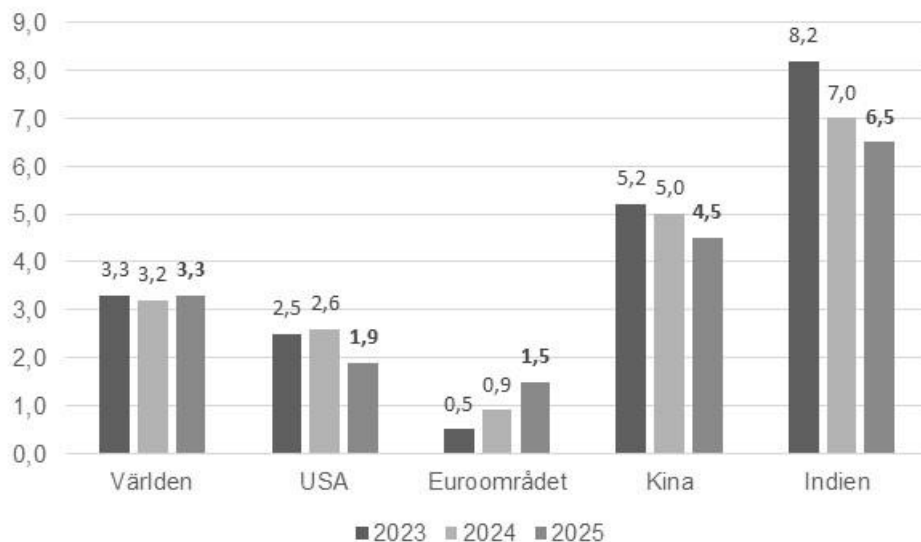
Geopolitisk oro sätter spår i världsekonomin och den globala BNP-tillväxten har saktat in de senaste åren. Internationella valutafonden (IMF) bedömer i prognosen från juli 2024 att den globala tillväxten blir 3,3 procent under år 2025, vilket ligger i nivå med utvecklingen 2023 och 2024. Den globala varuhandeln fortsätter att vara dämpad, bland annat till följd av fler handelshinder och förändrade handelsflöden i spåren av ökade geopolitiska motsättningar bland annat mellan USA och Kina.

Det finns en oro kring tillväxtutsikterna i USA där BNP-tillväxten beräknas minska från 2,6 procent 2024 till 1,9 procent 2025. Tillväxten i euroområdet är fortsatt svag, men beräknas stiga från 0,9 procent år 2024 till 1,5 procent 2025 i takt med att inflationen sjunker.

Kina har utvecklats svagare än väntat och BNP-tillväxten förväntas bli 5 procent år 2024 och 4,5 procent år 2025. Samtidigt växer Indiens ekonomiska och strategiska betydelse både i Asien och globalt. IMF bedömer att Indien blir den snabbast växande ekonomin i världen under de kommande fem åren med en förväntad ekonomisk tillväxt på 6,5 procent år 2025.

Den globala inflationen förväntas enligt IMF att falla från 6,7 procent under 2023 till 5,9 procent 2024 och 4,4 procent 2025. I takt med att inflationen närmar sig inflationsmålen kommer styrräntorna successivt att sänkas och flera centralbanker har redan agerat. Den internationella konjunkturen bedöms därför börja stärkas under 2025.

IMF:s prognoser: BNP-tillväxt (procent)

Källa: IMF World Economic Outlook juli 2024

En försiktig återhämtning av den svenska konjunkturen påbörjas 2025

Den svenska ekonomin befinner sig i en lågkonjunktur. Under första kvartalet 2024 ökade Sveriges BNP med 0,7 procent jämfört med första kvartalet 2023. SCB:s BNP-indikator för andra kvartalet 2024 visar på minskad aktivitet och lågkonjunkturen fördjupades därmed. De svenska hushållen har till följd av stora prisökningar och höga räntor hållit tillbaka konsumtionen.

Riksbanken sänkte styrräntan i augusti med 0,25 procentenheter och i september med ytterligare 0,25 procentenheter till 3,25 procent. Fler sänkningar av styrräntan väntas under 2024. Det leder till en större framtidsoptimism hos hushåll och företag och enligt Konjunkturinstitutets (KI) septemberprognos förväntas en växande konsumtion under det andra halvåret 2024, vilket innebär att en försiktig återhämtning av konjunkturen väntas inledas. Återhämtningen kan dock ta tid, bland annat dröjer det för bostadsinvesteringarna att komma i gång. BNP-tillväxten väntas uppgå till 0,7 procent 2024 och öka till 1,8 procent 2025, enligt KI:s prognos. Det finns även osäkerheter omkring hushållens avvägningar mellan konsumtion och sparande.

På arbetsmarknaden är utvecklingen svagare och arbetslösheten har stigit till en hög nivå. De tidigare höga bristtalen har normaliserats och företagens anställningsplaner indikerar fallande sysselsättning framåt. KI räknar med att arbetslösheten i riket toppar i år på 8,3 procent och sedan sjunker till i genomsnitt 8,2 procent under 2025. KI:s samlade bedömning är att det dröjer till senare delen av 2026 innan lågkonjunkturen är över.

Utvalda nyckeltal, årlig procentuell förändring resp. procent, KI september 2024

	Genomsnitt 2000-2022	2023	2024	2025
BNP	2,2	-0,3	0,7	1,8
Sysselsättning	0,9	1,4	-0,2	0,6
Arbetslöshet 15-74 år	7,1	7,7	8,3	8,2
KPIF (inflation)	1,9	6,0	1,8	1,4
Styrränta*	1,4	4,0	3,0	1,75
Offentligt finansiellt sparande**	0,3	-0,6	-1,5	-0,6

Källa: Konjunkturuppdatering september 2024, Konjunkturinstitutet

Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP

Konjunkturläget i Stockholm återhämtar sig långsamt

Konjunkturläget i Stockholm är fortfarande sämre än normalt, men har stärkts de senaste kvartalen i takt med att inflationen har dämpats. Handelskammarens Stockholmsbarometer som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin ökade under det andra kvartalet 2024, från 95,5 till 96,3 och närmar sig det historiska genomsnittet på 100.

Konfidensindikatorn för näringslivet har förbättrats under det senaste året, men försämrades marginellt (med 0,4 enheter) under det andra kvartalet 2024 till ett värde på 96,4. Utfallen i olika sektorer skiljde sig markant. Byggindustrin stack ut genom att stå för den största förbättringen medan tillverkningsindustrin stod för den mest negativa utvecklingen. Byggindustrins konfidensindikator förbättrades med 9,1 enheter till ett värde på 103,8. Byggindustrins återhämtning drivs av ett högt tryck på så kallade anläggningsarbeten, som till exempel infrastrukturprojekt. Samtidigt ligger bostadsbyggandet fortsatt på mycket låga nivåer.

Stämningläget hos hushållen förbättrades under det andra kvartalet 2024 och konfidensindikatorn ökade med 5,2 enheter till ett värde på 97,2. Inflationen har sjunkit vilket öppnar för räntesänkningar framåt, vilket inger framtidstro och hushållen uppfattar att det samlade kostnadstrycket sjunker.

Stockholmsbarometern, 2012 till och med andra kvartalet 2024

Diagrammet, Stockholmsbarometern, nedan visar hur hushåll och företag bedömer det ekonomiska läget. Värdet runt 100 betyder att konjunkturläget är normalt.

Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

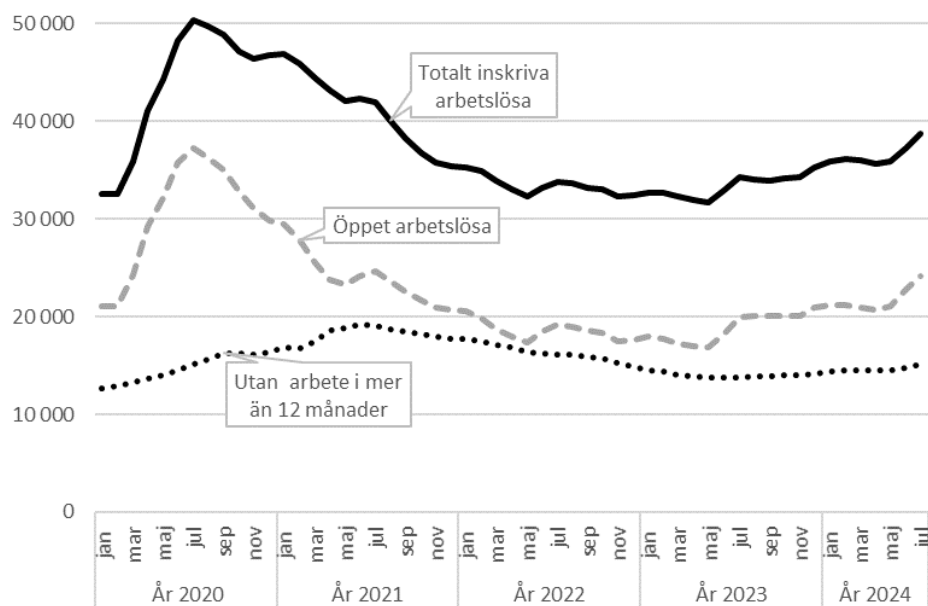
Fortsatt svår arbetsmarknad och ökande arbetslöshet

Lågkonjunkturen ger tydliga avtryck på Stockholms arbetsmarknad. En svagare ekonomisk utveckling har minskat efterfrågan på arbetskraft vilket lett till att antalet inskrivna arbetslösa har stigit under det senaste året. Andelen arbetslösa (16-65 år) som andel av arbetskraften uppgick enligt Arbetsförmedlingens definition till 6,8 procent av arbetskraften i Stockholms stad under det andra kvartalet 2024, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med motsvarande period 2023. I Sverige som helhet var arbetslösheten 6,5 procent andra kvartalet 2024.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av det totala antalet inskrivna arbetslösa och öppet arbetslösa samt de som varit utan arbete i 12 månader eller mer. I genomsnitt var 36 262 personer inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i Stockholms stad under det andra kvartalet 2024. Det är en ökning med 13 procent, jämfört med samma kvartal ett år tidigare. Samtidigt ökade antalet inskrivna arbetslösa i riket med 7 procent. Detta pekar på att arbetsmarknaden i Stockholm påverkats något mer av lågkonjunkturen än riket i genomsnitt. Det kan bero på att 69 procent av de sysselsatta i Stockholms stad arbetar inom privat tjänstesektor, där stora branscher som handel samt hotell och restaurang påverkats av höga räntor, inflation och hushållens urholkade köpkraft.

Långtidsarbetslöshet är en fortsatt stor utmaning på Stockholms arbetsmarknad liksom i hela Sverige. Under 2024 har antalet personer som varit arbetslösa i minst 12 månader ökat något och Arbetsförmedlingen bedömer att det finns en stor risk för att den höga andelen långtidsarbetslösa biter sig fast. De som varit utan arbete i minst 12 månader utgör 43 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms stad. Av de arbetslösa saknar var fjärde person gymnasieutbildning och drygt hälften är utrikesfödda. Personer med kort utbildning behöver möjligheter att studera vidare för att stärka sin position på arbetsmarknaden och fler behöver utbilda sig inom bristyrken. Det är också viktigt att fler av Stockholms unga fullföljer en gymnasieutbildning. Erfarenheten visar att de som inte klarar sina gymnasiestudier, riskerar att långvarigt hamna utanför arbetsmarknaden och har svårt att ta sig tillbaka till utbildning.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad

Källa: Arbetsförmedlingen

Anm: Öppet arbetslösa söker aktivt jobb, kan omgående börja jobba och deltar inte i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen nedan redovisas SKR:s skatteunderlagsprognos från den 22 augusti och regeringens prognos i budgetpropositionen.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027	2023–2027
SKR aug 2024	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2	23,3
Regeringen BP 2025	5,0	3,1	4,5	5,0	5,1	24,8

Källa: Regeringen, Sveriges Kommuner och Regioner.

SKR:s senaste skatteunderlagsprognos visar att botten på den svenska lågkonjunkturen har nåtts och att en återhämtning inleds under slutet av 2024. Skatteunderlaget väntas öka svagt år 2024, med endast 3,5 procent, men förbättras framöver. Som genomsnitt under perioden 2024–2027 beräknas skatteunderlaget öka med 4,1 procent per år, något lägre än den genomsnittliga ökningen under tioårsperioden 2014–2023 (4,2 procent).

Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten och den minskade inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft åter beräknas öka framöver. De svaga åren 2023 och 2024, med ett skatteunderlag som i reala termer minskade, följs av en markant rekyl år 2025. Då beräknas en ovanligt stor ökning av det reala skatteunderlaget. Förutom att priserna stiger långsammare faller pensionskostnaderna år 2025, enligt SKR:s beräkningar, till följd av en svag ökning av prisbasbeloppen 2025. Detta ger en positiv inverkan på kommuners och regioners resultat år 2025. Även om det är en mycket ojämn profil

mellan åren stiger det reala skatteunderlaget sammantaget med i genomsnitt 1,9 procent per år 2024–2027. Detta är ungefär i linje med ett historiskt genomsnitt.

Det reala skatteunderlaget väntas öka 2025

Procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027
Nominellt skatteunderlag	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2
Prisökning	6,5	4,4	-0,2	2,1	3,1
Realt skatteunderlag	-1,6	-0,7	4,9	4,7	2,5

Källa: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Till följd av den snabba ökningen av det reala skatteunderlaget år 2025 räknar SKR med ett starkt resultat för kommunerna år 2025 och även åren framöver. Trots det beräknas kommunernas låneskuld att fortsätta öka starkt, eftersom investeringsbehoven för kommunsektorn generellt är så omfattande. Det handlar bland annat om upprustning av VA-system, klimatanpassningsåtgärder och uppbyggnaden av det civila försvaret.

Budgetpropositionen 2025

Regeringens budgetproposition innehåller reformer för sammanlagt 60 mdkr, exklusive det militära stödet till Ukraina. Av dessa går knappt hälften, runt 27 mdkr, till sänkta skatter för hushållen.

Budgeten innehåller ett stort antal riktade statsbidrag, varav skola och utbildning får det största tillskottet år 2025 motsvarande 2,8 mdkr. Utfallet för Stockholms stad bedöms vara förhållandevis lågt. För omställningen till ny socialtjänstlag har 1,2 mdkr avsatts. Det saknas information om hur bidraget kommer att förmedlas. Även för riktade statsbidrag inom andra områden, till exempel för medel inom civil beredskap samt klimat, miljö och natur, saknas information för att kunna göra tillförlitliga beräkningar av hur stor del som tillkommer Stockholms stad.

Kommunkoncernens investeringar

Utmaningarna för Stockholms stads ekonomi är stora. Kommunkoncernens låneskuld ökar mycket snabbt. Redan i dag har Stockholm den största skulden bland Sveriges kommuner och regioner samt den snabbaste skuldökningstakten bland större kommuner och regioner. Stadens skuld närmar sig snabbt 100 miljarder kronor. Höga investeringsvolymerna och kraftigt ökade skuldsättning leder till att kapitalkostnaderna tar allt större utrymme i budgeten på bekostnad av satsningar på välfärden.

Den kraftigt ökande skuldsättningen i staden leder till ett försämrat finansnetto och försämrade förutsättningar för staden på den finansiella marknaden. Vi ser med stor oro på att stadens finansiella kreditbetyg AAA riskerar att sänkas, vilket skulle innebära att räntekostnaderna ökar ytterligare.

Mot bakgrund av detta vill vi understryka vikten av en politik som leder till att stadens skuld omgående börjar minska. Staden måste tydligt och målmedvetet prioritera investeringsprojekt som måste genomföras medan övriga projekt behöver avvakta ett stabilare läge. Egenfinansieringsgraden i investeringar måste öka. En jämnare fördelning av investeringsvolymerna över åren, ökade verksamhetsresultat, ökad privat extern finansiering, inkomster från försäljning av mark i stadsutvecklingsområden och avyttringar av icke strategiska tillgångar som inte behövs för stadens verksamhet är ytterligare medel för att möjliggöra en minskad investeringsvolym med en hållbar egenfinansieringsgrad.

I en storstad som Stockholm finns alltid ett behov av att genomföra investeringar i bostäder, infrastruktur och samhällsservice. Men nivån måste anpassas till ett läge som ger hållbara finanser över tid. Utmaningen för staden är balansen mellan investeringsnivå, resultatnivå och likviditet. En långsiktig balans mellan resultat, skuld och investeringar ger tillsammans långsiktigt hållbara finanser.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

De stora investeringsvolymerna, det rådande omvärldsläget med påföljande kostnadsutveckling samt förändringar i befolkningsprognosen kräver målmedvetna och tydliga prioriteringar av respektive nämnd och bolagsstyrelse samt en utvecklad kostnadsstyrning i projekten. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna och öka lönsamheten så mycket som möjligt. Väsentligt hårdare prioritering i tid, ambition och omfattning av stadens investeringsprojekt är nödvändig eftersom de finansiella resurserna under planperioden är begränsade samtidigt som kostnadsläget är högt. En hårdare prioritering behöver innebära att vissa projekt behöver senareläggas och att prioritering inom och mellan projekt kommer behövas. Den kommunkoncernövergripande samordningen av prioriteringsarbetet för investeringsprojekt ska fortsätta och vidareutvecklas av berörda nämnder och bolagsstyrelser, liksom samverkan i planering och uppföljning av kommunkoncernövergripande projekt.

En hållbar investeringstakt beror på storleken på investeringsutgifterna, och tidplanen för genomförandet, det vill säga när utgifter respektive inkomster faller ut, samt i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Därför är det viktigt att tidigt i projektprocessen, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekt.

Finansieringsstrategi

Målsättningen för investeringsverksamheten i staden är 100 procent egenfinansiering. Stadens investeringsportfölj är i nuläget omfattande och många projekt med genomförandebeslut under 2010-talet och början av 2020-talet är i genomförandefas. Investeringar som kräver nyupplåning har en långsiktig påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal måste ramarna för nettoinvesteringar begränsas, vilket kommer kräva att nämnder och bolag i högre utsträckning måste prioritera bland investeringarna om de inte i högre utsträckning kan finansieras av externa medel. En majoritet av investeringarna i nämnder och bolag är nyinvesteringar. För att minska investeringsvolymen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar. Staden måste kontinuerligt pröva hur finansieringen av investeringar kan ske mest ändamålsenligt i syfte att få bästa möjliga kreditvillkor.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar avser beredande av mark och infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Bostadsbyggandet måste anpassas till de ekonomiska och demografiska förutsättningarna. Det innebär ett minskat bostadsbyggande och ett minskat investeringsbehov. Prioriteringar, förstärkt samverkan och projektstyrning samt hög kostnadsmedvetenhet i investeringsverksamheten är avgörande för budgethållning och ekonomisk stabilitet i projektgenomförande, hållbar skuldtutveckling samt långsiktig drift och förvaltning. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering är betydelsefulla för stadens investeringsverksamhet och egenfinansiering. De kan uppgå till betydande belopp, men bedöms behöva nedjusteras beroende på förskjutningar i projektportföljen. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort och flera

reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur och idrottsanläggningar pågår. Cirka en fjärdedel bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten nyinvesteringar. För att minska investeringsvolymen och skuldsättningen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar. Det finansiella läget och kostnadsutvecklingen innebär att ett samordnat arbete med investerings samt prioriteringar måste fortsätta utvecklas och förstärkas.

Många investeringsprojekt blir dyrare än budgeterat. Den ekonomiska styrningen av större investeringsprojekt behöver förbättras. Tillräckliga utredningsresurser måste avsättas i tidigt skede så att respektive projektbudget blir mer träffsäker.

Bolagsstyrelsernas investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt. Cirka en tredjedel av bolagens investeringar bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten nyinvesteringar. För att minska investeringsvolymen och skuldsättningen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar

Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet. Stockholm Vatten och Avfall AB har även ett flertal större investeringar inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Många investeringsprojekt blir dyrare än budgeterat. Den ekonomiska styrningen av större investeringsprojekt behöver förbättras. Tillräckliga utredningsresurser måste avsättas i tidigt skede så att respektive projektbudget blir mer träffsäker.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Kvarvarande beslutade åtaganden från och med år 2025 och framåt uppgår sammanlagt till cirka 7,4 mdkr exklusive framtida återbetalningar. Inkluderade återbetalningar av förskotterade bidrag uppgår de totala åtagandena till 6 mdkr varav index utgör 1,5 mdkr fram till år 2035. Utbetalningarna till dessa minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar och förutsätts finansieras med egna medel.

Utbetalningarna till medfinansiering beräknas under perioden 2025-2029 uppgå till cirka 7,8 mdkr, där merparten avser medfinansiering och förskottering för utbyggnad av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen och kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen. Övriga stora projekt är Tvärbana Norr Kistagrenen och bussterminalen vid Slussen. Ytterligare avsättning om cirka 260 mnkr kvarstår under åren 2025-2031 avseende förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen inom projekt Stockholms Ström där ca hälften bedöms utbetalas under 2024.

Extern finansiering

Finansiering från EU:s fonder och program, nationella aktörer och enskildas vilja att bidra ekonomiskt och verksamhetsmässigt till staden utgör stora möjligheter att stärka stadens utvecklings- och innovationsarbete inom flertalet verksamhetsområden. Staden

ska därför aktivt och systematiskt söka och möjliggöra extern finansiering. Stockholm är, som en av 100 klimatstäder i EU:s satsning på Klimatneutrala städer till 2030. Under 2023 godkändes stadens plan för arbetet av EU-kommissionen genom en så kallad Mission Label. Godkännandet ska ge ökade möjligheter till samarbeten med andra utvalda städer, innovation och finansiering. Dessutom finns EU-medel kopplade till exempelvis arbetsmarknad, trygghet och regional utveckling som knyter an till stadens utmaningar. Möjligheter till statlig finansiering finns exempelvis genom Klimatklivet och ESF-rådet kopplat till en inkluderande arbetsmarknad. I de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 kan större EU-finansiering sökas inom ramen för bland annat European Green Deal Call och Climate City Contract. Innan investeringsmedel beviljas från staden ska möjliga alternativa finansieringskällor från staten respektive EU prövas. Ofta innebär extern finansiering att staden får bidrag till en del av investeringen.

Ram för upplåning

Kommunfullmäktige fastställer en ram för kommunkoncernens totala externa upplåning. Ramen ska fastställas med utgångspunkt i beslutade investeringar för staden samt planerade investeringar för bolagen i enlighet med budget. Kommunkoncernens ram för total extern upplåning är 90 000 mnkr eller motsvarande i utländsk valuta. En höjning av låneramen ska endast ske vid behov.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv (RUR). Regeringen fattade i oktober 2023, med utgångspunkt *En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)*, beslut om att avveckla RUR och istället införa en resultatreserv (RER). RER ger möjlighet för kommunerna att något mer flexibelt reservera och använda medel för att uppnå en god ekonomisk hushållning. RER får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (se vidare bilaga 8). Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Budgeten ska enligt regeringens beslut innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige gör bedömningen att stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning utgörs av kommunfullmäktiges mål, indikatorer samt ett flertal dokument i kommunfullmäktiges budget, bland andra *Regler för ekonomisk förvaltning* (bilaga 8) samt *Stockholms stads investeringsstrategi* (bilaga 9). Stadens konjunkturärende utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i

budgetens inledning. Vidare har staden fastställt fem finansiella mål för 2025 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2025 ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska, utöver det som beskrivs under kommunfullmäktiges mål i inledningen samt under respektive verksamhetsområde, nämnd och bolagsstyrelse arbeta enligt kommunfullmäktiges gemensamma direktiv som följer nedan. Nämnder och bolagsstyrelser förutsätts även arbeta i enlighet med gällande stadsövergripande styrdokument samt övriga anvisningar utfärdade av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

I de gemensamma direktiven förtydligas kommunfullmäktiges särskilt prioriterade områden där det finns ett stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser. För att kunna möta de krav dagens och morgondagens stockholmare ställer behöver staden fortsätta att utveckla samverkan som leder till effektivitets- och kvalitetsvinster, även med externa aktörer, såväl nationella som internationella. I arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla är det av vikt att alla nämnder och bolagsstyrelser samverkar för en effektiv och sammanhållen kommunikation och skapar delaktighet hos stadens alla målgrupper.

Långsiktigt hållbar ekonomi och goda förutsättningar för välfärd

Att nämnder och bolagsstyrelser ska hålla tilldelade ekonomiska ramar, både vad gäller drift och investeringar, är självklart och en nödvändighet för att Stockholms stad ska klara välfärdsuppdraget i kombination med en ekonomi i balans. I arbetet är befolkningsprognosen, som utgör en grund för att bedöma behoven, ett av stadens viktigaste verktyg. Nämnder och bolagsstyrelser ska ge största möjliga nytta för kommunkoncernen och minska sårbarheten i förhållande till förändrade omvärldsförutsättningar.

Investeringsprojektens finansiering påverkar stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även högre avskrivningar och driftskostnader på längre sikt och i vissa fall även hyreskostnader. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna har ökat den senaste femårsperioden, samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver därför bidra till att bromsa denna utveckling. Skuldutvecklingen i staden ökar snabbt, i kombinationen med det höga ränteläget innebär det att räntekostnaderna blir en betydande kostnad för staden. För staden ska ha långsiktig hållbara finanser behöver stadens skuld därför minskas. Det krävs ett aktivt arbete i samtliga nämnder och bolag för att åstadkomma detta.

En fungerande samverkan är avgörande för att säkra en effektiv organisation med hög måluppfyllelse. Det bidrar också till en bättre och samlad kontaktyta mot medborgarna. Centrala facknämnder ska därför stärka sin samverkan med stadsdelsnämnderna och där det är möjligt anpassa sin organisation efter stadsdelsnämndernas geografiska indelning i syfte att stärka den lokala genomförandeförmågan och skapa enklare och tydligare kommunikationsvägar mellan staden och medborgarna.

Kompetensförsörjning är en av stadens största utmaningar och att staden är ett föredöme som offentlig arbetsgivare är centralt för uppdraget. Genom ett närvarande ledarskap grundat i tillitsbaserad styrning ökar medarbetarnas delaktighet, engagemang och trivsel. Kontinuitet i verksamheterna ska främjas för att höja kvaliteten i verksamheterna och bidra till bättre arbetsmiljö.

Rätt hanterad ska digitaliseringen bidra till att skapa en bättre välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt kärnuppgifterna. Därför ska staden ta till vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Under de senaste åren har staden tagit stora steg framåt bland annat genom användning av digitala verktyg och nya arbetssätt. Det är viktigt att omhänderta

de lärdomar som gjorts och den innovationskraft som finns för att utveckla staden framåt.

Risken för att en upphandling eller ett inköp bidrar till välfärdsbrottslighet ska alltid analyseras i samband med beslut i nämnd eller styrelse. Försiktighet bör gälla att upphandla samhällsviktig verksamhet som varken omfattas av grundlagsskydd eller meddelarskydd.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för långsiktiga hållbara finanser och en minskad skuldsättning i staden
- verka för att upplåningen minskar och egenfinansieringsgraden i investeringsprojekt ökar
- bidra till ett långsiktigt och strategiskt arbete för att uppnå en hållbar investeringstakt och minskad skuldsättning
- genomföra nödvändiga förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget
- verka för att minska kostnadsökningarna
- ha en god prognossäkerhet, såväl för drift som investering, genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget
- vid investeringsprojekt beakta påverkan på ekonomi och verksamhet på andra nämnder och bolagsstyrelser som kommer att nyttja eller ansvara för driften av anläggningen
- säkerställa goda möjligheter till stadsövergripande samverkan inom staden och med externa parter
- driva drift- och investeringsprojekt med fokus på prioritering, styrning och effektivitet, såväl gällande ekonomi, som energieffektivitet och kostnads kontroll
- söka extern finansiering som erbjuds inom EU:s fonder och program
- arbeta för att öka extern finansiering
- säkerställa att gällande sanktionsförordningar till följd av kriget i Ukraina efterlevs
- arbeta för att innehavet av fastigheter och lokaler bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva och ändamålsenliga verksamhetslokaler utvecklas
- arbeta med prioritering och tydliggjorda effektivitetsbeting för stadens lokalförsörjning, såväl gällande ekonomi som energieffektivitet
- ha ett koncernperspektiv och ett livscykelperspektiv i lokalplaneringen för att hålla nere investeringsutgifter för kommunkoncernen och dämpa hyreskostnader, i syfte att erhålla en större flexibilitet över tid
- för att minska kostnadsökningar, pröva till exempel att i högre grad samordna planering och genomförande av upphandlingar och avtalsuppföljning samt viss lagerhållning av material
- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Samtliga nämnder ska upprätta kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt
- arbeta för att stadens medarbetare inte utsätts för hot, rasism eller otillbörlig påverkan

Hög kvalitet genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering

Stockholms stad ska tillhandahålla service och tjänster som håller hög kvalitet. För att nå dit krävs ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar ständiga förbättringar,

innovation och digitalisering. För staden är det nödvändigt att följa med i utvecklingen och leva upp till de allt större förväntningar som stockholmarna har, men också möta de samhällsutmaningar staden står inför. Innovation och digitala lösningar är allt viktigare vid utveckling av stadens uppdrag. Syftet ska vara att förenkla för stockholmarna, och även för medarbetarna, vilket bidrar till hög kvalitet i stadens verksamheter och till att lösa de utmaningar staden står inför. Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering ska vara vägledande i arbetet.

Ett viktigt förhållningssätt i stadens kvalitetsarbete är att anamma målgruppernas perspektiv. Detta kräver att nämnder och bolagsstyrelser är lyhörda och för en dialog med målgrupperna. Staden ska också ha en helhetssyn på kvalitetsarbetet, vilket innebär att enskilda verksamheter ska se till det som är bäst för stockholmarna och staden i sin helhet. Kvalitetsarbetet ska vara hållbart och staden strävar efter en öppenhet i kvalitetsarbetet, där man samarbetar, delar information med andra och värdesätter mångfald, lärande, nytänkande och förslag.

Digitalisering kan förenkla för stadens målgrupper och medarbetare – arbetskrävande moment kan ersättas, interna processer göras mer effektiva och möjliggöra en ökad involvering av målgrupperna i stadens utveckling. Rätt hanterad ska digitaliseringen bidra till att skapa en mer effektiv välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt invånarnära, värdeskapande och kvalificerade frågor. Därför ska staden ta till vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Facknämnderna har ett särskilt ansvar för att driva innovation och digitalisering inom sina respektive verksamhetsområden. Under de senaste åren har staden tagit stora steg framåt bland annat genom användning av digitala verktyg och nya arbetssätt. Det är viktigt att omhänderta de lärdomar som gjorts och den innovationskraft som finns för att utveckla staden framåt.

De strategiska samarbetsformerna mellan staden och regionens lärosäten ska utvecklas i syfte att staden på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig den högre utbildningens och forskningens resultat i stadens verksamheter och förbättra stadens kompetensförsörjning. Staden ska också samverka med andra externa aktörer, som näringsliv och övrig offentlig sektor.

Stadens inköpsarbete bidrar till att staden ska kunna tillhandahålla service och tjänster av hög kvalitet. Som offentlig aktör är det viktigt att använda offentlig upphandling och inköp för att driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning. Stadens verksamheter ska därför säkerställa att inköpsarbetet bidrar till stadens övergripande mål inom miljö och klimat, social hållbarhet och ökad kvalitet och valfrihet för stockholmarna. Inköp ska genomföras kostnadseffektivt med rätt kvalitet utifrån verksamhetens behov och med öppenhet för nya och innovativa lösningar. Löpande dialog med befintliga och nya leverantörer samt god avtalsuppföljning ska stärka stadens beställarkompetens och bidra till att staden uppfattas som en attraktiv avtalspart. Staden köper varor, tjänster och entreprenader för cirka 40 mdkr varje år. Inköpsarbetet ska bedrivas kategoristyrts med en hög grad av samordning inom staden. Genom samarbete med nationella och regionala aktörer ska staden fördjupa kunskapen om hur den normala försörjningen inom strategiskt viktiga inköpskategorier behöver anpassas för att möta behoven under höjd beredskap. För att tillgodose kompetensbehovet inom området ska staden samverka med akademien samt andra aktörer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa uppföljning av upphandlad verksamhet, varor och tjänster i syfte att säkerställa avtalad leverans samt motverka alla typer av brottslighet
- aktivt delta i och stödja stadens gemensamma kategoriorganisation för inköp

- ansvara för att prioritera, driva och säkerställa innovation och digitalisering internt samt främja närliggande externa aktörers innovationsförmåga
- samråda med kommunstyrelsen inför strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- förbättra uppföljning och utvärdering av innovations- och digitaliseringsprojekt
- samråda med kommunstyrelsen i samband med genomförande av strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- använda stadens centrala plattformar vid digitaliseringsprojekt
- säkerställa att det finns resurser och kompetens för ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- bidra till ökad innovations- och analyskapacitet genom att dela data, till exempel som öppna data, där det är möjligt utifrån informationsklassningen
- utveckla kunskapen om vikten av god informationshantering och hög datakvalitet
- uppmuntra förslag från medarbetare, stockholmare och andra aktörer i arbetet med innovation och kvalitetsutveckling samt stärka samarbetet med partners och andra aktörer som vill bidra i detta arbete
- bygga digital kompetens i stadens verksamheter, inklusive beställarkompetens av digitala tjänster och produkter
- aktivt delta i och stödja stadens gemensamma kategoriorganisation för inköp
- aktivt kontrollera och följa upp den verksamhet som överlämnas till privata utförare

Staden som arbetsgivare

Stockholms stad har drygt 45 000 anställda och är en av Sveriges största arbetsgivare. För att Stockholms stad ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service arbetar staden för att utveckla, behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheterna har behov av. Därför ska Stockholms stad vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Chefer i staden förväntas ha helhetssyn, vara utvecklingsinriktade, mål- och resultatorienterade, tydliga och ha god samarbetsförmåga. Att vara chef i Stockholms stad innebär ett sammanhållet ansvar för verksamhet, personal och ekonomi. Staden ska vara en lärande organisation som lär av och samarbetar med andra aktörer, både offentliga och privata.

Stadens chefer ska uppmuntra medarbetare att aktivt arbeta för att utveckla och omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del. För att Stockholm ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service behöver kommunkoncernen behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver. En sammanhållen lönebildning är central för att stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens, uppnå tydlighet och stabilitet och undvika löneglidning. En god social och organisatorisk arbetsmiljö innebär en bra arbetssituation och ett öppet arbetsklimat där medarbetarna känner delaktighet, engagemang och trivsel på sin arbetsplats. En god arbetsmiljö främjar hälsa och säkerhet, är fri från kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. I en väl fungerande arbetsmiljö är både personalrörlighet och sjukfrånvaron på en sund nivå

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens - samtliga nämnder ska upprätta kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt
- verka för ett ledarskap präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod

- verka för ett aktivt medarbetarskap präglad av pålitlighet, adaptivitet och proaktivitet
- rekrytera och utveckla av chefer i Stockholms stad utifrån från stadens gemensamma chefsprofil och ledarskapsmodell
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation och marknadsföring som stärker stadens arbetsgivarvarumärke

Trygg och säker stad

Att Stockholm är en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det arbetet behöver intensifieras i alla delar av samhället, för att våldsspiralen i staden ska brytas. Stadens Trygghetsprogram och Säkerhetsprogram är sammanlänkade och ska vara vägledande i arbetet. Stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är tvärssektoriellt och samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser ska ske regelbundet på såväl strategisk som operativ nivå. Brottsförebyggande arbete innebär det som staden gör för att förebygga att brott sker, därtill ska insatser genomföras som ökar tryggheten hos invånarna lokalt i hela staden. Det handlar om att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö, erbjuda sociala insatser och andra riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder som kan sättas in omgående, så som ordningsvakter, väktare och trygghetskameror, där behov finns.

Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Här kraftsamlar staden i samverkan med polis och andra nyckelaktörer för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. För att minska det dödliga våldet bedrivs ett intensivt arbete med riskindivider tillsammans med polis och kriminalvård. Samverkansöverenskommelsen mellan staden och polisen är vägledande. Den ger en struktur och en gemensam inriktning för arbetet samt pekar ut ett antal prioriterade samverkansområden. Utöver intern samverkan ska staden initiera och delta i relevanta samarbeten med viktiga myndigheter och aktörer såsom Polisregion Stockholm, Region Stockholm, näringsliv och civilsamhället. Staden ska erbjuda trygga, attraktiva och rena stadsmiljöer för företag och företagande. Näringslivet ska ses som möjliggörare i arbetet med att uppfylla stadens mål kring platssamverkan, integration och hållbarhet.

Stockholm behöver som landets huvudstad ha särskilt goda förutsättningar för att verka i kris och andra lägen där samhället utsätts för yttre påverkan. Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde gör att förebyggande och förmågehöjande beredskapsåtgärder behöver intensifieras i stadens alla verksamheter. Kontinuitetshantering är en viktig del. En sammanhållen beredskapsplanering för civilt försvar och fredstida kriser är viktig för att nå framgång och ta vara på synergier. Samverkan med myndigheter och andra aktörer är en naturlig del av arbetet. Kris- och beredskaps övningar ska genomföras i enlighet med den stadsövergripande övningsplanen i syfte att bidra till ökad förmåga att hantera framtida kriser, och åtgärder som identifierats i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser ska vidtas av samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Utökade och skärpta bestämmelser inom ramen för säkerhetsskyddslagstiftningen har en betydande påverkan på hur säkerhetsskyddsarbetet i staden bedrivs och innebär bland annat att kompetens och förmåga behöver öka markant, samt att administrativ hantering av de åtgärder som krävs behöver säkerställas i respektive berörd verksamhet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- intensifiera arbetet med brottförebyggande och trygghetsskapande åtgärder
- utveckla och fokuserat fullgöra sina respektive uppdrag bidra till att staden framöver inte har några utsatta eller särskilt utsatta områden
- under ledning av kommunstyrelsen prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- i nära samverkan med kommunstyrelsen fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området
- bidra till att stävja välfärdsbrottslighet, oegentligheter och organiserad brottslighet inom staden
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad strategisk kommunikation i trygghets-, säkerhets- och beredskapsfrågor
- vidareutveckla och förstärka samverkan med relevanta externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet, exempelvis inom ramen för samverkansöverenskommelse med polis samt lokala strukturer för platsamverkan
- med stöd i lokal lägesbild och analys vidta sociala och situationsanpassade brottförebyggande och trygghetsskapande åtgärder utifrån det egna ansvarsområdet
- kraftsamla för att motverka välfärdsbrottslighet - i arbetet ingår att se över rutiner, säkerställa kontrollmekanismer
- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler eller kommunal mark inte ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer
- under ledning av kommunstyrelsen verka samordnat mot otillåten påverkan i syfte att hindra att medarbetare befinner sig i situationer där individer otillbörligen påverkar beslutsfattande och yrkesutövning
- utifrån rådande terrorhotnivå i Sverige vidta för verksamheten ändamålsenliga säkerhetshöjande åtgärder
- omsätta lärdomar från pandemin i uppdaterad beredskapsplanering, såsom krisledningsplanering, kriskommunikationsplanering, kontinuitetsplanering och krisledningsövningar
- hantera prioriterade risker inom ramen för verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser samt i övrigt fortsätta utveckla beredskapsplaneringen, såsom krisledningsplanering och kontinuitetshantering, samt genomföra krisledningsövningar
- i de fall där verksamhet omfattas av säkerhetsskyddslagen säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att utveckla och upprätthålla säkerhetsskyddet och bidra i utvecklingen av stadens säkerhetsskyddsorganisation
- under ledning av kommunstyrelsen fortsätta att stärka det civila försvaret
- fortsätta öka beredskapsförmågan, exempelvis genom att analysera och hantera risker- och sårbarheter samt genom krisledningsplanering, kontinuitetshantering, systematiskt informationssäkerhetsarbete, krigsorganisation samt årliga, obligatoriska krisledningsövningar
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- vidareutveckla platsutveckling och platsaktivering i samarbete med bland annat privata fastighetsägare genom förstärkt samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer

Stockholm som tillväxtmotor

Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, tillväxt och därmed förutsättningarna för en ökad välfärd. Stockholm ska vara det självklara valet för en mångfald av företag, det ska vara enkelt att driva och starta företag här. Stadens renodlade verksamhetsområden är centrala i detta arbete.

Stockholms fortsatta välstånd är beroende av företag som växer, investerar och anställer. Näringslivets utveckling är en förutsättning för en hållbar stadsutveckling och för de välfärdstjänster som staden erbjuder.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål att företagen upplever att Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat samt ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Stadens näringslivspolicy är vägledande i arbetet och dess fyra fokusområden utgör prioriterade områden där insatser bedöms göra störst nytta, få bäst effekt och där utveckling är väsentlig för att företagsklimatet ska förbättras. Stockholms stads företagsklimat utvärderas till största del av vad som faktiskt sker i staden, hur många företag som startas, etableras och utvecklas, vilka investeringar som görs och hur sysselsättningen och arbetslösheten utvecklas, om företag anställer eller inte. Företagsklimatet i en kommun är konjunkturberoende och både eventuell avmattning och uppgång ger utslag samtidigt som det finns mycket som staden kan göra för att påverka företagens upplevelse av företagsklimatet.

Staden ska aktivt arbeta för att motverka de hinder som företagen upplever för att utvecklas, växa och för att etablera sig. Trygga och attraktiva stadsmiljöer samt att företag kan konkurrera på lika villkor är centralt för ett fungerande näringsliv i hela staden och ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare ska bedrivas. Därför ska staden både stärka trygghetsarbetet och dialogen med det lokala näringslivet.

En förutsättning för företagens tillväxt och utveckling är tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Näringslivet ska involveras i utformningen av utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att dessa ska vara aktuella och bidra till att möta det kompetensbehov som näringslivet har såväl på kort som på lång sikt. Även infrastrukturen är viktig för företagens konkurrenskraft och stadens attraktionskraft. Östlig förbindelse behöver färdigställas och Arlanda flygplats utvecklas.

Mycket av det som företagen möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande och myndighetsutövning. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med staden och ärenden ska hanteras effektivt, rättssäkert och serviceinriktat. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska genom att utveckla, samverka och samarbeta inom kommunkoncernen underlätta företagens kontakter med staden, såväl digitala som fysiska. Det är av vikt att fortsatt arbeta med den kulturförändring som pågår där stadens medarbetare ska ha kunskap om och bära med sig näringslivsperspektivet i sitt dagliga arbete. Många av stadens medarbetare kommer i kontakt med företagare i sin yrkesroll och har en del i företagens förutsättningar att lyckas.

Ett professionellt och systematiskt bemötande och en konstruktiv dialog mellan näringsliv och staden ska finnas. Dialogen med storstadsregionens kommuner är av vikt då dessa är både beroende av och bidrar till Stockholms stads företagsklimat.

Stadens verksamheter är beroende av en mångfald av företag som ser staden som en attraktiv affärspartner och som väljer att delta i upphandlingar. Det ska därför vara enkelt för företag att delta i stadens upphandlingar och ha en god insyn i stadens

inköpsarbete. Stadens samlade organisation med lotsfunktioner och samordningsfunktioner ska bidra till fler företagsetableringar och externa utförare.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- underlätta företagets verksamhet med målet att Stockholm ska ha landets bästa företagsklimat
- utifrån sina uppdrag skapa goda förutsättningar för företag att starta, verka och växa i hela Stockholm
- utifrån arbeta för ökad tillväxt och företagsamhet samt ha ett proaktivt och flexibelt förhållningssätt i näringslivsarbetet
- utveckla stadens kommunikation och kontaktvägar till att erbjuda god service, effektivitet och rättssäkerhet i all kontakt med företag och entreprenörer
- via platssamverkan säkerställa trygghet, tillgänglighet och attraktivitet i stadsmiljön för att ge företagen långsiktiga förutsättningar att driva sin verksamhet
- genomföra och beakta analyser av påverkan på lokala näringslivet vid beslut som kan påverka företagets förutsättningar, detta avseende näringslivspolicyns samtliga fokusområden
- systematiskt motverka illegal näringsverksamhet i stadens lokaler och på tillståndbelagda platser i stadens stadsmiljö
- säkerställa att nya medarbetare ges möjlighet att gå grundutbildningen i näringslivsperspektiv samt att medarbetare med näringslivsnära uppdrag ska ges möjlighet att genomgå fördjupningsutbildning i näringslivspolicyns innehåll och förhållningssätt
- fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena
- tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar
- aktivt bidra till att stärka Kista som en attraktiv plats för befintliga aktörer och nya etableringar
- samverka för att säkra framtida kompetensförsörjning genom att efterfråga och tillhandahålla yrkesutbildningar och andra utbildningar som svarar mot Stockholms kompetensförsörjningsbehov

Globalt ledande omställningsarbete

Stockholm ska vara en internationell förebild i omställningsarbetet där städer har en nyckelroll att gå före och driva utvecklingen framåt. Stockholms stad ligger inom många områden i framkant vad gäller hållbarhetsarbetet och staden har därmed en viktig uppgift att verka för den globala omställningen genom att i olika sammanhang inspirera, peka på uppskalningsbara lösningar och sprida goda exempel.

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Agenda 2030 ska vara ett stöd för att utveckla stadens sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhet. Staden ska arbeta innovativt och aktivt för att uppnå alla mål. Arbetet ska ske inom ordinarie förvaltande och verksamhetsutvecklande processer, överbrygga organisatoriska gränser och stärka tvärssektoriell samverkan och synergier.

De globala målen i Agenda 2030 kan inte uppnås om inte de mänskliga rättigheterna respekteras. Agendans bärande princip Ingen ska lämnas utanför är en viktig utgångspunkt i utvecklingsarbetet. Genomförandet ska bidra till att stärka de tvärssektoriella perspektiven genom ökad jämställdhet, ökad social inkludering, minskad ojämlikhet och klimatomställning.

Stockholm ska vara en hållbar, resilient och attraktiv stad som förenar tillväxt med ambitiösa klimatmål och en förmåga att anpassa staden till ett förändrat klimat. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling och Stockholm ska vara världsledande i förverkligandet av Parisavtalets målsättningar. För att nå målen på kort och lång sikt fördelas beting till nämnder och bolagsstyrelser som har i uppdrag att genomföra åtgärder med målet att bidra till klimatomställningen.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta för en kraftfull utbyggnad av laddinfrastruktur till 2030. Nämnder och bolagsstyrelser ska förse parkeringsplatser i garage och egna fastigheter med laddinfrastruktur och vid inhyrning ska nämnder och bolagsstyrelser verka för laddinfrastruktur. I stadsutvecklingsprocesser ska nämnder och bolagsstyrelser verka för att nyetablering planeras för laddinfrastruktur i enlighet med stadens mål. Målen ska utvärderas löpande utifrån teknikutveckling och tillgängliga affärsmodeller.

Klimatkontrakt 2030 och Elektrifieringspakten är viktiga instrument i stadens miljö- och klimatarbete som exempelvis kan leda till mer extern finansiering och fördjupade samarbeten.

Stadens arbete ska bidra till att utveckla stadsbyggandet. Tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden och arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster ska underlätta stadsutvecklingen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla arbetssätt avseende samverkan, innovation, inköp och kommunikation i syfte att nå de högt satta miljö- och klimatmålen. Näringslivets roll i miljöarbetet är central och former för samverkan ska utvecklas ytterligare. Ökad extern finansiering av stadens miljö- och klimatarbete ska vara en del av omställningsarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker och säkerställa att mer gröna ytor och träd finns där barn och unga vistas, så som till exempel skol- och förskolegårdar, för att skydda mot värmeböljor
- arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad extern finansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare omställning
- bidra till genomförandet av en fullskalig beccs-anläggning
- säkerställa en grundläggande efterfrågan på avskiljning och lagring av koldioxid genom att skapa finansieringsformer och affärsmodeller för en fullskalig anläggning i fjärrvärmesystemet
- installera solceller på stadens fastigheter där det lämpar sig för att öka den lokala elproduktionen
- arbeta med att stärka den biologiska mångfalden
- installera solceller på stadens fastigheter där det lämpar sig för att öka den lokala elproduktionen
- öka tillgängligheten till återvinning samt öka andelen insamlat matavfall
- arbeta för att fler verksamheter i staden ska genomgå stadens hbtqi-utbildning för ett normmedvetet bemötande
- verka för att uppnå FN:s globala mål för hållbar utveckling och beakta Agenda 2030 i framtagandet av styrdokument

Skattesats

För år 2025 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrone.

För år 2025 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrone.

Stockholm den 21 oktober 2024

Christofer Fjellner

Moderaternas förslag till budget 2025

Avvikelse mellan kommunstyrelsens förslag och Moderaternas förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2025 KS	Förslag till budget 2025 Moderaterna	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	9 690,5	9 688,5	-2,0
Verksamhetens kostnader (-)	-63 148,1	-62 251,2	896,9
Avskrivningar (-)	-3 000,9	-3 000,9	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 097,0	-577,0	520,0
Prestationsreserv	-563,3	-363,3	200,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-675,0	-508,0	167,0
Pensionsavgifter (-)	-2 035,3	-2 035,3	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-60 829,1	-59 047,2	1 781,9
Skatter	66 538,3	64 785,4	-1 752,9
Begravningsavgift	255,7	237,4	-18,3
Inkomstutjämnning	-6 907,2	-6 907,2	0,0
Kostnadsutjämnning	-1 248,8	-1 248,8	0,0
Regleringspost	2 332,9	2 332,9	0,0
Fastighetsavgift	1 438,9	1 438,9	0,0
LSS-utjämnning	-2 080,4	-2 080,4	0,0
Verksamhetens resultat	-499,8	-489,0	10,7
Finansiellt resultat	119,9	119,9	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	340,0	340,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	40,0	29,3	-10,7
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Investeringsplan

Investeringsplanen måste anpassas för att Stockholms stad ska ha hållbara finanser över tid. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. Staden måste tydligt och målmedvetet prioritera investeringsprojekt som måste genomföras medan övriga projekt behöver avvakta ett stabilare läge eller inte genomföras alls. För att minska investeringsvolymen och skuldsättningen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar. Egenfinansieringsgraden i investeringar måste öka, det behöver tillkomma ökad privat extern finansiering, samtidigt som inkomster från försäljning av mark i stadsutvecklingsområden och avyttringar av icke strategiska tillgångar behöver genomföras.

Kommunstyrelsen m.m.

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens arbete för en hållbar utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Kommunstyrelsen leder arbetet och genom fördjupad samverkan med stadens nämnder och bolagsstyrelser samt andra myndigheter och verksamheter ska tryggheten i samhället öka och utvecklingen med dödligt våld och grov kriminalitet med gemensamma krafter motverkas.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Stadsledningskontoret är kommunstyrelsens förvaltning. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomi- och trygghetsutskott, personal- och jämställdhetsutskott, råd för Agenda 2030, råd för nationella minoriteters rättigheter, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontorets huvudsakliga ansvar omfattar:

- styrning, utveckling och uppföljning av verksamhet, ekonomi och finansstrategi
- strategiskt arbete med kvalitetsutveckling, innovationer och digitalisering
- strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklings-, fastighets- och markutvecklingsfrågor
- strategiskt ansvar för styrning, samordning och uppföljning av stadens näringslivsarbete
- strategisk infrastrukturplanering, el- och energiplanering och bostadsbyggande
- it-strategier samt strategisk ledning och samordning av det stadsövergripande informationssäkerhetsarbetet
- strategiskt miljö- och klimatarbete
- strategiskt arbete med FN:s globala mål för en hållbar utveckling, Agenda 2030
- strategiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbete mot välfärdsbrottslighet och mot våldsbejakande extremism
- strategiskt arbete med att säkerställa de mänskliga rättigheterna, inklusive jämställdhet, barnrätt, rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, hbtqi-personers rättigheter och de nationella minoriteternas rättigheter
- strategiskt arbete med att stärka tilliten till den lokala demokratin samt öka förtroendet för stadens nämnder och bolagsstyrelser
- strategiskt säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor
- styrning, samordning och kontroll av stadens säkerhetsskyddarbete
- strategiska hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshantering och lokalutnyttjande
- strategiska inköpsfrågor i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning och gemensamma processer

- service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, dess utskott, beredningar och råd samt rotlar och partikanslier
- juridisk rådgivning till stadens nämnder, förvaltningar, bolag, stiftelser och kommunalförbund
- drift, förvaltning och utveckling av stads- och koncerngemensamma system och plattformar
- strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- strategiskt övergripande ansvar för frågor kopplat till mat och kost

För år 2025 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Socialdemokratiska arbetarpartiet	47 515
Vänsterpartiet	25 346
Moderata samlingspartiet	16 932
Miljöpartiet de gröna	15 795
Liberalerna	8 769
Centerpartiet	8 447
Sverigedemokraterna	6 557
Kristdemokraterna	3 436
SUMMA	132 799

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	599
Partistöd per mandat	434

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år. Partierna ska redovisa hur partistödet används i förhållande till gällande lagstiftning. Systemet med redovisning av lokalt partistöd har varit i kraft i tio år. Det är viktigt att den lokala tillämpningen av de nationella reglerna bidrar till att säkerställa att partistöd används i enlighet med lagstiftningens intentioner att stärka partiernas roll i den lokala demokratin. Mot bakgrund av detta finns det anledning att se över det lokala regelsystemet.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga

och gemensamma mål. Åtagande gentemot utomstående organisationer och föreningar ska i normalfallet vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
Bidrag till akademien	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	380
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 500
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	260
-Tyresta Nationalpark	500
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
-Nobelmuseum	8 000
Summa	21 340

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademien och näringslivet ingår. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	114 500
-Stiftelsen Electrum	7 500
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network	1 000
-ECCAR	23
-Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	25 433
-Medlemsavgift Storsthlm*	19 775
-Stockholmsregionens Europaförening	2 900
-Eurocities	200
-Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	444 253
-Medlemsavgift ICLEI	40
-POLIS Cities and Regions for Transport innovation	120
-CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
-Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 500
Samarbeten med akademien	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera	48 626
-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening,	

SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Pris till Katarina Taikons minne	100
Summa	679 840

* Prognos

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 114,5 mnkr 2025, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Vi tillför 0,5 mnkr för att staden ska återinträda i Connect Sweden. Vi flyttar över ansvaret för Ung Företagsamhet från utbildningsförvaltningen till bolaget och tillför 2 mnkr i finansiering. Bolagets styrelse beslutar om marknadsföring av evenemang och bolaget hanterar utbetalningar för detta. Bolaget leder och administrerar stadens medlemskap i Stockholm Business Alliance enligt avtal för innevarande period. Stadens årliga medlemsavgift till Stockholm Business Alliance är 7,5 mnkr.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, vd- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2025 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stockholm befinner sig i ett utmanande ekonomiskt läge. Lågkonjunktur, inflation och ett högre ränteläge har påverkat Stockholms ekonomi negativt. Det ekonomiska läget gör att många stockholmarna har det tufft ekonomiskt, många har fått se sina marginaler krympa eller försvinna helt. Även om inflationsbekämpningen varit framgångsrik återstår fortfarande utmaningar för den svenska ekonomin. De kvardröjande effekterna av den höga inflationen är fortsatt påtagliga, särskilt för barnfamiljer. Löntagarnas köpkraft har urholkats – 10 års reallöneökningar har uttraderats.

Även utmaningarna för Stockholms stads ekonomi är stora. Stadens låneskuld som ökar mycket snabbt. Redan i dag har Stockholm den största skulden bland Sveriges kommuner och regioner samt den snabbaste skuldökningstakten bland större kommuner och regioner. Stadens skuld närmar sig snabbt 100 miljarder kronor. Höga investeringsvolymerna och kraftig ökade skuldsättning leder till att kapitalkostnaderna tar allt större utrymme i budgeten på bekostnad av satsningar på välfärden.

Det ekonomiska läget riskerar att ge en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi samt på invånare, besökare och näringsliv. Tuffa ekonomiska tider kräver prioriteringar. Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholms Stadshus AB verka för verksamheterna i staden drivs med utgångspunkt i en ansvarstagande budget och med fokus på det kommunala kärnupdraget.

Staden har historiskt höga investeringsnivåer som snabbt driver upp skulden. I kombination med ökade räntenivåer drivs även räntekostnaderna upp snabbt. Högre räntenivåer i kombination med en ökande skuld innebär följaktligen att stigande räntekostnader snabbt blir en betydande kostnadspost i stadens budget samt belastar stadens bolag. För stadens nämnder ökar kapitalkostnaderna då investeringar belastar

resultatet via avskrivningar och stigande räntor. Det leder i sin tur till minskat budgetutrymme för respektive verksamhet. Kommunstyrelsen bör därför tillsammans med Stockholms Stadshus AB verka för att stadens skuld minskar.

Inom ramen för de strategiska välfärdsfrågorna ska kommunstyrelsen analysera befolkningsutvecklingen och de ökade kostnaderna för stadens verksamheter över tid. I Stockholm stiger försörjningskvoten. Demografiska förutsättningar samt samhällets över tid skiftande behov av tjänster ställer höga krav på samordning, helhetssyn och långsiktighet. Trenden med barnfamiljer som flyttar från staden måste brytas.

Det lokala företagsklimatet har blivit sämre. Det måste bli mer gynnsamt att starta och driva företag. Samarbeta med arbetsmarknadsnämnden ska kommunstyrelsen arbeta strategiskt med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov samt stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter.

Kommunstyrelsen leder, samordnar och prioriterar stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i civilt försvar, bland annat genom kompetenshöjande insatser, metodstöd, och genom att fortsätta utreda förutsättningar för ett beredskapslager. Ett nära samarbete med övriga aktörer inom Samverkan Stockholmsregionen är avgörande för framgång i dessa frågor. Stadens insatser inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen ska förstärkas och synergier med övriga samverkansparter utvecklas. Kommunstyrelsen ska leda arbetet med återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap.

Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för att arbetet med säkerhetsskydd fortsätter att stärkas i staden och att den reella förmågan ökar i syfte att skydda Sveriges säkerhet. I samarbete med Stockholms Stadshus AB ska kommunstyrelsen leda, samordna och kontrollera stadens säkerhetsskyddsarbete, fortsätta arbetet med att öka stadens kunskap om och samlade förmåga inom säkerhetsskydd samt tydliggöra ramarna för stadens säkerhetsskyddsorganisation. Stadens erfarenheter av pandemin ska omsättas i utvecklade planer och operativ handling. Samordningen av det olycksförebyggande arbetet ska utvecklas.

Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder. Mot bakgrund av den mycket allvarliga utvecklingen i Stockholm, med en våldsutveckling och brottslighet som saknar motstycke i stadens historia måste det arbetet prioriteras. Det finns ingen uppgift som är viktigare än att återställa trygghet för stockholmarna.

Kommunstyrelsen ska utveckla fördjupade analyser och uppföljning inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samt stödja nämndernas arbete med lokala lägesbilder och orsaksanalyser inom en intensifierad samverkan i Trefas. En stadsövergripande trygghetsmätning ska genomföras. Den strategiska kommunikationen kring stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete leds och samordnas av kommunstyrelsen. Stadens arbete mot det dödliga våldet i kriminella miljöer leds av kommunstyrelsen tillsammans med socialnämnden.

I samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, näringslivet, civilsamhället och invånare ska stadens arbete med platssamverkan utvecklas och intensifieras i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad. Det har gjorts mycket, men på många platser i staden behövs ett mer aktivt arbete. Kommunstyrelsen ska verka för att trygghetsöverenskommelser initieras mellan staden, civilsamhället och näringslivet. Trots att brott mot näringslivet medför allvarliga konsekvenser och kostar samhället stora

summor, är näringslivet ofta en förbisedd aktör i det brottsförebyggande arbetet. En kartläggning om företagens upplevelser av brott och ordningsstörningar i deras närområden, samt deras oro över att utsättas för brott på grund av sin verksamhet, är således en nödvändighet för stadens gemensamma lägesbild. Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region ska uppdra åt Stiftelsen Tryggare Sverige att genomföra en trygghetsutredning av näringslivet i Stockholm.

Kommunstyrelsen ska fortsatt driva det samarbetet som sker tillsammans med polisen samt berörda nämnder inom ramen för den gemensamma samverkansöverenskommelsen som syftar till att stärka arbetet mot brott och otrygghet. Arbetet ska vara ett led i målet att staden framöver inte har några särskilt utsatta eller utsatta områden. Kommunstyrelsen ska tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att inrätta trygghetskontor som exempelvis prövats inom City i Samverkan på fler platser i staden.

För att stärka trygghetsarbetet bör trygghetscentralen bli gemensam med Region Stockholm Stockholms stads trygghetsresurser ska samordnas med Region Stockholm Stockholms. Syftet är att uppnå synergieffekter i det lokala och regionala trygghetsarbetet och möjlighet till att dela resurser vid incidenter och förebyggande arbete.

Stadens arbete med stadsövergripande ordningsvakter och trygghetskameror leds, samordnas och utvecklas av kommunstyrelsen i nära samarbete med stadens nämnder och bolagsstyrelser samt med polisen. Antalet ordningsvakter minskade med två tredjedelar under 2023. Antalet ordningsvakter behöver bli fler och kompletteras med mobila väktare. Även antalet trygghetskameror måste öka snabbt. Ordningsvakter, väktare och trygghetskameror ska och kan inte ersätta polisen. Men de har en stor praktisk betydelse för att förhindra och förebygga fler allvarliga våldsdåd och avlasta polisen, så att den kan fokusera på allvarlig brottslighet.

Otryggheten i den offentliga miljön ter sig på olika sätt runt om i Stockholm och kommunstyrelsen ska leda arbetet med att utforma en modell för Medborgarzoner som syftar till att skyndsamt aktivera otrygga platser i staden. Zonerna ska också användas preventivt på platser och områden där otryggheten och brottslighet ökar. Medborgarzoner ska bidra till ökad rörlighet och vistelse av vanliga medborgare på platserna som tränger undan otrygga element. Medborgarzoner kan bland annat innebära insatser i den offentliga miljön med möblering, planteringar och ökad grönska samt mobila lekplatser. Andra möjliga insatser som kan vidtas vid inrättandet av en medborgarzon är avgiftsbefriad markanvändning och bygglovsamnesti för tillfälliga bygglov som syftar till att öka tryggheten på platsen.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar. Kommunstyrelsen ska fortsatt delta aktivt i det regionala samverkansarbetet gällande brottsförebyggande frågor tillsammans med Region Stockholm, polisen, Länsstyrelsen, länets kommuner och andra berörda aktörer. Arbetet i projekten om en länsgemensam lägesbild samt ett minskat antal öppna drogsener i länet ska stärkas i samverkan med berörda stadsdelsnämnder, trafiknämnden och socialnämnden. Kommunstyrelsen samordnar och leder stadens arbete mot våldsbejakande extremism med fokus på ökad kunskap och utvecklade arbetsätt.

Stadens arbete för att motverka organiserad brottslighet och välfärdsbrottslighet samordnas av kommunstyrelsen som samverkar med rättsvårdande myndigheter och Skatteverket. Kommunstyrelsen samordnar stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare och tjänstemän utsätts för påtryckningar och otillbörlig

påverkan vid beslutsfattande i sin yrkesutövning. Kommunstyrelsen ska utreda möjligheterna till att dela information mellan stadens nämnder vid misstanke om välfärdsbrott och felaktiga utbetalningar vad gäller bidrag, stöd och ersättningar. Kommunstyrelsen ska utreda hur ansvaret för bidrag, och stöd till föreningar kan flyttas från stadsdelsnämnderna till facknämnderna. Kommunstyrelsen ska öka medvetenheten och kunskapen inom staden om effekter av felaktig folkbokföring, hur det kan upptäckas och om stadens underrättelseskyldighet till skatteverket vid misstanke om felaktig folkbokföring.

Under denna förra mandatperioden uppdaterade vi stadens riktlinjer för upplåtelse av stadens lokaler. Det rörde framförallt ett införande av demokrativillkor för aktörer som vill nyttja stadens lokaler. Det har förekommit våldsamerheter som en konsekvens av att antidemokratiska krafter får tillstånd att anordna offentlig tillställning på stadens mark. Därför bör kommunstyrelsen tillsammans med trafikkontoret få i uppdrag att ta fram motsvarande riktlinjer med demokrativillkor för upplåtelse av stadens mark. Riktlinjerna ska utformas i enlighet med det utrymme som ordningslagen medger kommuner att ta övergripande samhällsintressen i beaktande vid upplåtelse av mark för offentlig tillställning. För oss är det en självklarhet att de skarpa villkor som gäller för att få använda stadens lokaler även måste gälla när man vill använda stadens mark.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet tillsammans med relevanta facknämnder för att utreda vilka insatser som kan och bör undantas från biståndsbedömning. Hemtjänsten exempelvis är en biståndsbedömd insats som individen i stor utsträckning själv betalar för.

Kommunstyrelsen ska revidera stadens ordningsföreskrifter och införa ett tiggeriförbud. Förekomsten av olagliga boplatser utgör en social utsatthet, oacceptabla sanitära och omänskliga villkor. Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden, polisen och Kronofogdemyndigheten inrätta en nollvision för olagliga boplatser i staden.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 5 Jämställdhet, mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 10 *Minskad ojämlikhet samt mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kulturnämnden: kulturförvaltningen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda facknämnder ta fram förslag för att utbetalning och uppföljning av föreningsbidrag ska centraliseras, i syfte att öka kontrollen och minska risken för felaktiga utbetalningar och fusk. Kommunstyrelsen ska säkerställa att föreningar bara kan få bidrag från en kommunal förvaltning, inte flera som idag	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden stärka arbetet för att motverka att stöd från kulturförvaltningen betalas ut till antidemokratiska verksamheter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utveckla en central funktion med externa granskare för stora och komplicerade infrastruktur- och stadsutvecklingsprojekt som exempelvis Slussen	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla behovsanalysen för grundskolans lokalförsörjning i syfte att tillgängliggöra den för fler aktörer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med Svenska Bostäder AB utreda och ta fram förslag till konkreta åtgärder i syfte att öka bolagets långsiktiga trygghetsfokus inom ramen för sitt befintliga bestånd på Järva	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda åtgärder och förutsättningar för att öka antalet bostäder med alternativa upplåtelseformer som exempelvis hyrköp	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden utreda och analysera nivåerna för tomträttsavgifter i Stockholms stad	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden utreda förutsättningar och möjligheter till, samt lämna förslag till, en "hyrköpsmodell" för friköp av tomträtter och för upplåtelse av mark till bostadsrätter och ägarlägenheter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden säkerställa drift och förmåga i fastigheter där kommunstyrelsen identifierat att samhällsviktig verksamhet bedrivs	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda långsiktiga behov och finansiering av kommunövergripande fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna drifva ett centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska under året redovisa insatser för en bättre uppföljning för att garantera en bättre efterlevnad av budget i investeringsprojekt i nämnder och styrelser	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utarbeta förslag på hur lokalförsörjningen kan förbättras	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur enskildas vilja att bidra ekonomiskt och verksamhetsmässigt till stadens verksamheter bäst kan hanteras inom ramen för stadens organisation	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram utbildningar som riktar in sig på yrkes- och språkkunskaper för befintlig personal	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda bästa möjliga väg för att säkra likvärdighet i staden vad gäller basnivå för pedagogisk utvecklingstid	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen enskilt eller i samverkan öva aktivering av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och samtliga stadsdelsnämnder, fortsätta utvecklingen av en nämndövergripande struktur i arbetet mot välfärdsbrott med fokus på riktade kontroller genom tillämpning av riskprofiler och en ökad grad av dokumentation och informationsdelning	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska se över processen för ansökningar av trygghetsinvesteringar för att säkerställa att investeringarna gör mest nytta och ger mest effekt för medborgarna	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region ska uppdra åt Stiftelsen Tryggare Sverige att genomföra en trygghetsutredning av näringslivet i Stockholm	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska ta initiativ till en gemensam trygghetscentral med Region Stockholm	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder leda arbetet i att utforma en modell för Medborgarzon, i syfte att göra otrygga platser trygga.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna med stöd av representanter från minoriteter samt experter genomföra åtgärder från kartläggningen "Antisemitism i Stockholms skolor"	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden och utbildningsnämnden samordna stadens deltagande i 250-årsjubileet för Judiskt liv i Sverige och gå in som samverkandepartner i firandet i Stockholm år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ge stöd till den romska minoriteten om minnestunden på minnesdagen för folkmyrdet på romer under Förntelsen	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen undersöka möjligheten till samarbete med Forum för levande historia och ge stöd till en öppen minnestund på Förintelsens minnesdag	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling, strategiska stadsutvecklingsprocesser samt samordningen gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor.

I en växande stad är bostadsbyggande viktigt. Men det är ännu viktigare att bygga fler bostäder stockholmarna efterfrågar: större lägenheter, radhus och ägda boenden. Så att fler väljer att stanna kvar i Stockholm, och för att fler ska söka sig hit. Stockholms unika karaktär och skönhet ska bevaras. Staden ska fortsätta utvecklas och växa, men alltid med varsamhet och samförstånd med de som bor här. Stadens trädgårds-, villa och småhusområden ska värnas.

För att säkerställa bostadsbyggande trots konjunktursvängningar, ska kommunstyrelsen tillsammans med berörda nämnder säkerställa att det finns förutsättningar i form av projekt, markanvisningar och pågående detaljplanprocesser. Beredskapen för att möta marknadsbehoven ska vara hög. Nyproduktionen av hyresrätter i privat regi ska öka. Kommunstyrelsen ansvarar tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att säkerställa processer för detta.

Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, behov och klimat. Kommunstyrelsen ska utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med Lagen om kommunal energiplanering. I samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser ska kommunstyrelsen utreda möjligheter för att stadens fastighetsbestånd ska ingå i energigemenskaper. Staden ska verka för ökad elproduktion genom fler solpaneler.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor samt för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter. Staden ska verka för ett lokalt beslutsfattande och dynamiskt användande av trängselskatten för att säkerställa en bättre framkomlighet och för att intäkterna från trängselskatten ska stanna i Stockholm. Staden ska vara med och besluta om de eventuella korrigeringar av systemet som kan bli aktuella i och med Trafikverkets genomlysning var fjärde år i enlighet med Sverigeförhandlingens avtal.

Kommunstyrelsen ska bevaka stadens intressen avseende ekonomi och fysisk planering i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling. Kommunstyrelsen ska verka för att byggnation av Östlig förbindelse genomförs. Arlanda flygplats och tillgängligheten till den behöver utvecklas och förbättras. Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska vara en aktiv part i arbetet vad gäller att förbättra Arlanda flygplats och öka tillgängligheten till den.

Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsförhandling. Kommunstyrelsen ska bistå trafikinämnden i uppdraget att hålla ihop stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten. För att underlätta omställningen till elektrifieringen ska kommunstyrelsen ska bevaka stadens

intressen så att trängselskatten kan sättas ned för eldrivna fordon och att parkeringsavgiften kan sänkas för eldrivna fordon.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet för att göra Stockholm till den mest attraktiva staden och regionen för företag att etablera sig i och erbjuda en tydlig och professionell etableringsservice. Kommunstyrelsen ska även verka för att staden ökar samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter.

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadens näringslivsarbete, i samverkan med nämnder och bolagsstyrelser, utvecklas i den riktning som bidrar till att uppfylla målsättningar och aktiviteter i stadens näringslivspolicy. En central del i arbetet är att utveckla stadens arbetsmetoder och synsätt för att främja innovation och tillväxt. Stadens organisation, styrning och processer ska ha ett näringslivsfrämjande perspektiv och förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter. Kommunstyrelsen ska leda, samordna och bistå nämnder och bolagsstyrelser i näringslivsarbetet. Huvudansvaret för det lokala näringslivsuppdraget övergår till kommunstyrelsen. Det lokala näringslivsklimatet behöver förbättras. Utveckling inom digital service, kommunikation med det lokala näringslivet samt arbetet med att höja stadens NKI ska prioriteras. Kommunstyrelsen ska leda och bevaka arbetet för att regelbördan för företagen i stadens myndighetsutövning minimeras och skapar goda förutsättningar för näringsverksamhet. Vidare ska arbetet med platsutveckling av renodlade verksamhetsområden intensifieras. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete.

I syfte att förbättra stadens företagsklimat ska kommunstyrelsen ta initiativ till att inrätta ett Småföretagarråd. Kommunstyrelsen ska även tillsammans med kommunfullmäktige planera för att stadens ledamöter i kommunfullmäktige avsätter en dag för att genomföra 100 företagsbesök. Ledamöterna ska skaffa sig en bättre bild av förutsättningarna, utmaningarna och möjligheterna som Stockholms företagare möter. Nära kontakt med stadens företagare ska bidra till en förbättrad dialog och större förståelse för företagarnas vardag, som kan bidra till nya förslag på hur stadens företagsklimat kan förbättras.

Tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB ska kommunstyrelsen bidra i uppdraget med platsutveckling och värnande av stadens renodlade verksamhetsområden samt arbeta för att stadens verksamhetsområden utvecklas med kontor och arbetsplatser.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med ett nytt miljöprogram och en ny klimathandlingsplan med minskade koldioxidutsläpp, renare luft och vatten, samt stärkt biologisk mångfald och grön stadsmiljö. En viktig del i detta arbete är att utreda förutsättningar och möjligheter till koldioxidinfångning i stadens anläggningar.

Kommunstyrelsen leder arbetet med svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 och ska inom ramen för det arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetsätt och en ökad extern finansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Kommunstyrelsen ska, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att nå de högt ställda klimatmålen genom ändrade regelverk och ökad finansiering. Kommunstyrelsen ska stärka den regionala samverkan på klimatområdet samt arbetet med att stimulera regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation. Kommunstyrelsen leder det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning och ska samordna implementeringen av handlingsplanen för klimatanpassning.

I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska kommunstyrelsen samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor.

Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. För att stärka samplaneringen och för att säkerställa en stadsövergripande syn för ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar. Kommunstyrelsen ska i samverkan med SISAB och utbildningsnämnden genomföra en genomlysning av bolagets fastighetsbestånd för att tillse att det anpassas till ett vikande elevunderlag i staden.

En grundförutsättning för att klara skolan är att barnen behärskar det svenska språket. Kommunstyrelsen ska tillsammans med utbildningsnämnden utreda möjligheterna att inrätta en språkförskola med fokus på att stärka barnens språkkunskaper i svenska språket.

Kommunstyrelsen ska leda arbetet tillsammans med relevanta facknämnder för att utforma karriärtjänster för förskolelärare. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare som ger personal goda förutsättningar att växa i sin yrkesroll och lyfta sina arbetsplatser. Stadsledningskontoret ska leda arbetet att utforma karriärtjänsterna.

Kommunstyrelsen ska fortsatt samordna SHIS och stadens andra verksamheters arbete med att tillgodose genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering samt söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder.

Kommunstyrelsen ska bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att avyttra fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden.

Det är bra att stadsdelar läggs samman för att minska kostnader för byråkrati och administration, som i stället kan användas för att kan vi öka kvaliteten och likvärdigheten. Kommunstyrelsen ska verka för att avskilja Spånga från stadsdelsnämnden Järva i syfte att Spånga ska sortera under Bromma stadsdelsnämnd. Det är en stadsdel som har liknande utmaningar och infrastruktur som Spånga.

Kommunstyrelse ska tillgängliggöra stadshuset för stockholmarna. Stadshuset som säte för kommunens högsta politiska ledning ska finnas tillgängligt för Stockholms elever att besöka. Möjligheten för elever i årskurs åtta och nio att besöka stadshuset ska därför göras permanent. Borggården ska kunna upplåtas för uteservering och kulturevenemang. Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder inrätta en Nattborgmästare. Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna för en kulturell frizon samt ta fram en strategi för dessa.

Kommunstyrelsen ska samordna stadens arbete och stödja nämnder och bolagsstyrelser med att verka för att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska vara ett stöd i arbetet med att uppnå målen.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden), mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med trafiknämnden) samt mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en omorganisation av omsorg på obekvämt arbetstid. Två dygnet runt-förskolor ska inrättas i två olika stadsdelsnämnder	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, utbildningsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansierare	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyring av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB göra en fördjupad ekonomisk framtidsutredning och ta fram en prognos som underlag till en framtidssäkrad hållbar ekonomi för kommunkoncernen (3.1)	2025-01-01	2025-03-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden se över regelverk och ersättningssystem för fritidsklubbsverksamheten i syfte att säkerställa att resurser fördelas utifrån deltagande och att god pedagogisk kvalitet säkerställs	2025-01-01	2025-03-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn och förslag på förändrad modell för stadens äldreboendeplanering	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska inom ramen för den externa upplåningen utreda olika alternativa nya externa finansieringsmöjligheter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska revidera strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna att fokusera på kärnverksamheterna	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska vidareutveckla SAMS i syfte att anpassa planeringen till de ökade utmaningar som utvecklingen med sjunkande barn- och elevantal för med sig	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att äldrenämnden får ett utökat stadsövergripande ansvar för sammanhållen stadsövergripande statistik om stadens äldreomsorg	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB utreda och implementera en modell för att utveckla det lokala näringslivet	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska ta fram en handlingsplan för Stockholm som universitetsstad	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar	2025-01-01	2025-06-30
AB Stokab ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningar för drift av säkerhetsskyddsklassificerade IT-system	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap	2025-01-01	2025-12-31
Serviceämnden ska i samråd med kommunstyrelsen genomföra fördjupad avtalsuppföljning avseende centrala och gemensamma ramavtal utifrån riskprofil. Uppföljningen ska genomföras i nära samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att etablera reservinfrastruktur i stadens hamnar för att kunna lossa drivmedel från fartyg till lastbil vid akuta behov	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med relevanta kommuner i Stockholmsregionen utreda förutsättningar för en gemensam digital funktion dit enskilda kan larma om välfärdsbrott	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska säkerställa att utbildning och kompetensutveckling finns tillgänglig för berörd personal i syfte att upptäcka och förebygga välfärdsbrottslighet	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska införa förbud mot att använda lustgas i berusningssyfte på offentliga platser	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter.	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn i syfte att utveckla processen kring stadens parkinvesteringar för ökad effektivitet och transparens	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen säkerställa att stadens terrorhinder är väl placerade utifrån ett säkerhetsperspektiv samt placeras beaktande trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska följa upp om syftet har uppnåtts med den organisering och de nya arbetssätt som infördes 2023 för stadens råd för funktionshinderfrågor och vid behov inkludera förslag på förbättringar och utvecklingsmöjligheter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av stadens kommunikationsarbete utifrån ett tillgänglighetsperspektiv	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och civilsamhället förbereda för ett uppförande av ett monument över hbtqi-rörelsens kamp för sina rättigheter i samhället	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera stödformen till de sverigefinska, samiska och tornedalska minoriteterna i syfte att justera villkoren för sökanden och bredda målgruppen till att även omfatta stiftelser och andra organisationsformer än enbart föreningar och att därigenom kunna förstärka stödet till förvaltningsområdets kulturaktörer	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska leda arbetet med att utveckla riktlinjer för bakgrundskontroller vid anställningar i staden.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder inrätta en Nattborgmästare.	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna för en kulturell frizon samt ta fram en strategi för dessa	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

De utmaningar Sveriges kommuner och regioner står inför de kommande åren medför att det är av fortsatt högsta vikt att staden arbetar för en långsiktigt hållbar ekonomi i balans, vilket ställer krav på samverkan med interna och externa aktörer och på att stadens resurser används effektivt.

Kommunstyrelsen ska stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och ökade investeringsvolymerna som en växande stad kräver.

Stadens höga investeringsvolym i samband med att staden växer kräver ekonomisk och tidsmässig prioritering samt god samordning i övergripande frågor och enskilda projekt. Att hålla budget är ett självklart krav, vilket kräver att kostnader inom projekten ständigt prövas för att stadens begränsade investeringsmedel ska användas så effektivt som möjligt. För att begränsa investeringsutgifterna kommer staden i ökad omfattning prioritera hårdare och inom samtliga verksamhetsområden pröva att öka andelen externa inhyrningar. Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stadsutvecklingsprojekt med uppgift att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan. Kommunstyrelsen ska utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stötta nämnder och bolagsstyrelser i implementeringen. Stadens investeringsstrategi ska följas upp och utvecklas av kommunstyrelsen i syfte att upprätthålla en långsiktigt hållbar investeringsnivå och hållbara driftskostnader.

Staden har begränsade ekonomiska resurser och det är viktigt att alltid göra tydliga prioriteringar, inte minst när det gäller investeringar. Utgångspunkten ska alltid vara att

projekten ska hålla sig inom beslutad budgetram och att beslut om utökad budget enbart ska fattas i undantagsfall. Staden har en omfattande skuldsättning och möjligheten till kostnadsbesparingar behöver därför alltid ses över. Staden behöver också säkerställa ett effektivt och tillitsfullt samarbete mellan de stora projektens olika aktörer och säkerställa en tydligare politisk styrning med kontrollstationer när risken för förseningar och fördröjningar uppenbaras. Vi ser därför ett behov att utveckla en central funktion med externa granskare för stora och komplicerade infrastruktur- och stadsutvecklingsprojekt. Därtill behöver en extern haverikommission tillsättas för projekt Slussen.

I Stockholm finns ett rikt föreningsliv, som staden har en långvarig samverkan med. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Kommunstyrelsen ska leda arbetet för att säkerställa att lokalupplåtelse och föreningsbidrag ges i enlighet med beslutade riktlinjer.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda facknämnder ta fram förslag för att utbetalning och uppföljning av föreningsbidrag ska centraliseras, i syfte att öka kontrollen och minska risken för felaktiga utbetalningar och fusk. Kommunstyrelsen ska säkerställa att föreningar bara kan få bidrag från en kommunal förvaltning, inte flera som idag. Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden stärka arbetet för att motverka att stöd från kulturförvaltningen betalas ut till antidemokratiska verksamheter.

Kommunstyrelsen ska bidra till ett helhetsgrepp och tydlighet i styrning och kvalitetsarbete inom staden samt främja en innovativ och lärande organisation, som drar nytta av digitaliseringens möjligheter. Innovationsarbetet ska utvecklas exempelvis genom Stockholm lab och Open lab under ledning av kommunstyrelsen. Arbetet ska stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer. Det ska även uppmuntra till tvärssektoriella samarbeten och att nya metoder prövas, som kan spridas och skalas upp för att lösa stadens utmaningar.

Staden har avtal om strategiskt samarbete med samtliga större universitet och högskolor i regionen kring forskning, utbildning, utveckling och innovation som bidrar till verksamhetsutveckling och innovationsarbete. Kommunstyrelsen ska arbeta strategiskt för att öka den externa FoI-finansieringen.

Stadens samarbete med Stockholms Akademiska Forum ska stärkas, under ledning av kommunstyrelsen, i syfte att etablera fler platser för tvärvetenskapliga kontakter mellan akademi, forskning och studenter. Inom området tillämpad stadsbyggnad, har staden en kommundoktorand, för att stärka kunskapsspridningen till stadens medarbetare inom strategisk planering, klimatomställning och hållbarhetsfrågor. Kommunstyrelsen leder stadens arbete med att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Kommunstyrelsen ska främja stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik, så som Internet of Things (IoT) och artificiell intelligens (AI). Inom ramen för Live Lab Kista ska staden fortsätta driva på utvecklingen av nya digitala tjänster och utveckling av testmiljöer. En kostnadseffektiv utveckling av stadens it-leverans ska säkerställas genom aktiv leverantörsstyrning och tydliga processer för prioritering av nya behov, vilket kommunstyrelsen ansvarar för. För att utveckla styrningen av it, digitalisering och informationshantering ska kommunstyrelsen stärka sin arkitekturförmåga och säkerställa en samordnad arkitektur inom staden. Stadens informationssäkerhetsarbete och incidenthanteringsförmåga ska förstärkas och utvecklas under ledning av kommunstyrelsen. Stadsövergripande frågor kring datahantering och informationsförvaltning ska samordnas av kommunstyrelsen i syfte

att uppnå struktur och tydligt informationsägarskap samt främja innovation och utveckling.

Kommunstyrelsen ansvarar för att utveckla stadens lokalförsörjningsarbete genom bland annat den stadsövergripande lokalresursplanen samt strategisk styrning utveckling och placering av stadens förvaltningslokaler. Arbetet sker i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, varvid hänsyn ska tas till vilka behov som kan omhändertas av externa aktörer. I samråd med berörda nämnder ska kommunstyrelsen utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i utbyggnaden av förskolor, skolor och idrottsanläggningar. Tillsammans med utbildningsnämnden ska kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten, och att alla kommuner inom samverkansområdet tar sitt ansvar för att säkerställa skollokalskapaciteten i den egna kommunen. Kommunstyrelsen ska fortsätta utveckla organisationen och funktioner för att stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av omsorgsbostäder, vård- och omsorgsboenden, pedagogiska lokaler och idrottsanläggningar.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB genomföra en översyn av uthyrningspolicyn för att säkerställa att den som utsatts för misshandel inte vräks.

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor. Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare för att skapa goda möjligheter att möta ett föränderligt arbetsliv. I samarbete med berörda nämnder ska kommunstyrelsen ta fram och genomföra insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Under 2022 beslutade Stockholms stad om vänortssamarbete med Ukrainas huvudstad Kiev där staden kan bidra med nödvändig kompetens för Kievs återuppbyggnad bland annat inom områdena försörjningsinfrastruktur, utbildning och demokratifrågor. Det samarbetet ska fortsätta så länge det krävs.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska samlat redovisa myndighetsutövande nämnders egna undersökningar av kundnöjdhet	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med kommunfullmäktige och SBR planera för att stadens ledamöter i kommunfullmäktige avsätter en dag för att genomföra 100 företagsbesök i syfte att förbättra stadens företagsklimat	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ta initiativ till att inrätta ett Småföretagarråd i syfte att förbättra företagsklimatet	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla karriärtjänster för förskolelärare	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelse ska tillgängliggöra stadshuset för stockholmarna genom att göra möjligheten till besök från elever i årskurs åtta och nio ska göras permanent samt tillse att borggården blir tillgänglig för kulturevenemang och uteservering	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB genomföra en översyn av uthyrningspolicyn för att säkerställa att den som utsatts för misshandel inte vräks.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillse att staden inleder förhandling för att genomföra Östlig förbindelse	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska vara en aktiv part i arbetet vad gäller att förbättra Arlanda Flygplats och öka tillgängligheten till densamma	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska återinträda i flygsamverkansprojektet Connect Sweden	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera, i den omfattning som följer av god kommunal revisionsssed

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-36,9	-39,0	-39,5	-40,0
Intäkter	3,7	5,0	5,2	5,3
Netto	-33,2	-34,0	-34,3	-34,7

Förslaget till budgettram för 2025 har enligt god revisionsssed beretts av kommunfullmäktiges presidium. Budgeten för 2025 ökar med 0,8 mnkr jämfört med 2024.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetsätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Valnämnden

Alla röstberättigade ska ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Valnämnden ska planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörlig påverkan vid röstning.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige
- val till Europaparlamentet.
- organisation och genomförande av eventuella extraval och folkomröstningar

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-62,7	-8,0	-80,0	-6,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-62,7	-8,0	-80,0	-6,2

Budgeten för 2025 minskar med 54,7 mnkr jämfört med 2024. Minskningen beror på att det inte genomförs något val 2025.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter. Stadsdelsnämndernas bidragsgivning till civilsamhället ska flyttas till stadens centrala facknämnder.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser och fysiska åtgärder i närmiljön. Målet att Stockholm inte ska ha några utsatta eller särskilt utsatta områden ska prioriteras.

Nya stockholmare ska få goda förutsättningar att etablera sig genom studier, på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och i samhället i stort.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn-, kultur- och fritidsverksamhet
- stadsmiljöarbete
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med Jobbtorg Stockholm
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med Welcome House och Intro Stockholm.
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete
- lokalt säkerhets- och krisberedskapsarbete
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Bromma, Järva, Kungsholmen, Norra innerstaden, Södermalm, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör. Stadsdelsnämndernas presidium ska bestå av en ordförande och en vice ordförande.

Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och konsulttjänster samt arbeta för en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Stadens verksamheter ska drivas utifrån konsekvensanalys av kostnader, kvalitet och kundnöjdhet, där företagsamhet och konkurrens ska bidra till välfärdstjänster. Stadsdelsnämnderna ska klara att kraftsamla och genomföra långsiktiga insatser på flera plan i ett område utan att behöva bygga upp en ny organisation, med den administrativa påbyggnad och de kostnader som det medför.

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål, direktiv, riktlinjer och övriga styrdokument som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov med fokus på nyttomaximering av skattemedel. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom sina verksamhetsområden med varandra i syfte att lära, sprida goda exempel, utveckla effektiviteten och en för medborgarna tillgänglig samhällsservice. Regionvisa verksamheter ska vid behov införas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder.

Kommunstyrelsen ska verka för att avskilja Spånga från stadsdelsnämnden Järva i syfte att Spånga ska sortera under Bromma stadsdelsnämnd.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan..

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Valfrihet utgör en central del i den moderna välfärden och en av flera viktiga kvalitetsfaktorer som gör välfärden bättre för den enskilda människan. Stadsdelsnämnderna ska ge fristående aktörer goda förutsättningar att verka på välfärdens område, främja en sund konkurrens mellan seriösa företag inom välfärdssektorn och aktivt arbeta för människors möjligheter att välja. Att bo, leva och arbeta i Stockholms kommun ska vara ett enkelt val och stockholmarna ska erbjudas hög kvalitet och valfrihet till en så låg skattesats som möjligt.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att Stockholm är en stad där småföretagare och företagare får möjlighet att etablera sig, växa och bidra till Stockholms välstånd. Företagare som skapar stadsglädje, dvs. puls, liv, nöjen och rörelse, bidrar till stadens attraktionskraft och skapar välstånd. Småföretagande bidrar till närområdets trivsel, trygghet och lokala tillväxt.

Stadsdelsnämnderna ska bedriva ett brottsförebyggande arbete samt genomföra insatser som ökar tryggheten hos invånarna. Det handlar bland annat om att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö samt erbjuda sociala insatser och andra riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns. I samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och andra

berörda nämnder samt bolagsstyrelser och polis ska stadsdelsnämnderna ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen samt följa upp dessa insatser. En nära samverkan med, brandförsvaret, lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är också en förutsättning för trygghetsarbetet.

Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stadsdelsnämnderna bär i detta arbete det lokala samordningsansvaret men det är av stor vikt att det sker i tät samverkan med övriga berörda aktörer. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Staden är under ledning av kommunstyrelsen en aktiv part i det regionala brottsförebyggande arbetet tillsammans med Region Stockholm, Polisen, Länsstyrelsen, länets kommuner och andra berörda aktörer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden och trafiknämnden delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogcener i länet. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla och intensifiera arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden, och vara sammankallande part i samverkan med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser, andra aktörer samt lokala företag, för att skapa en trygg närmiljö. Utifrån polisens bedömningar ska stadsdelsnämnderna i samråd med berörda parter samordna arbetet för att inrätta lokala trygghetskontor.

Stadsdelsnämnderna ska aktivt samverka med lokalt näringsliv för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö samt föra dialog med medborgare och lokalsamhälle, genom exempelvis trygghetsvandringar.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med kommunstyrelsen och facknämnderna delta i arbetet med att höja stadens beredskapsförmåga och civila försvar. Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område. Stadsdelsnämnderna ska etablera arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, rättsvårdande myndigheter och Skatteverket fortsätta arbetet mot välfärdsbrott. Genom aktiv avtalsuppföljning i stadens upphandlingar av välfärdstjänster ska stadsdelsnämnderna motverka välfärdsbrott. Utifrån befintlig erfarenhet och kunskap ska arbetet mot våldsbejakande extremism fortsätta att utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, till exempel genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser. Genom samarbete med civilsamhällesorganisationer och genom att stödja arbetsmarknadsnämndens verksamheter och aktiviteter bidra till nyanländas etablering och inkludering i samhället. Stadsdelsnämnderna ska aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS. Tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS och socialnämnden ska stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna drifva centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen enskilt eller i samverkan öva aktivering av trygghetspunkter inom sitt geografiska område.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm och arbeta med klimatanpassning. Stadsdelsnämnderna ska utöver fysiska åtgärder även arbeta med verksamhetsanpassning i syfte att minska riskerna av negativa hälsoeffekter till följd av exempelvis värmeböljor.

Stadsdelsnämnderna ska underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, och samråda med kommunstyrelsen kring eventuella större evenemang av stadsövergripande karaktär. Stadsdelsnämnderna bistår i Stockholm Business Region ABs och arbetsmarknadsnämndens arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område med utgångspunkt i näringslivspolicyn. Utifrån översiktsplanens inriktning värnas och utvecklas stadens renodlade verksamhetsområden med hänsyn till näringslivet och regional och kommunal samverkan i stadsutvecklingsprocessen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna med stöd av representanter från minoriteter samt experter genomföra åtgärder från kartläggningen "Antisemitism i Stockholms skolor".	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämndernas ledstjärna ska vara ordning och reda i ekonomin. Det är nödvändigt för att kunna investera i Stockholm på lång sikt. Stadsdelsnämnderna ska prioritera de kommunala kärnuppgifterna. Service och omsorg till stockholmarna är utgångspunkten i stadsdelsnämndernas verksamhet.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att uppfylla stadens mål om effektiva verksamheter och en ekonomi i balans. Med stöd av kommunstyrelsen ska stadsdelsnämnderna genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som de stora demografiska förändringarna kräver, särskilt inom förskola och äldreomsorg.

Stadsdelsnämnderna ska verka för ett ledarskap präglat av förändringsledning, kommunikation, tillit och mod som gynnar kvalitetsutveckling inom kärnverksamheterna. Chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap ska säkerställas och en god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen ska tryggas.

Medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen ska stärkas för att säkerställa en bra arbetssituation. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att prioritera arbetet för att förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Stadens handlingsplan för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten utgör en viktig grund för det omfattande arbete som krävs för att stadens socialtjänst ska attrahera nya och behålla medarbetare.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete. Chefer ska säkerställa att incidenter avseende hot och våld alltid rapporteras in och nödvändiga åtgärder ska vidtas om en medarbetare utsätts för otillåten påverkan. Nolltolerans mot hot och våld gäller i Stockholms stad.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är odemokratisk, olaglig eller som uppmuntrar våldsbejakande extremism. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att uppföljning och utvärdering av verksamheter som tilldelats föreningsstöd görs i enlighet med riktlinjerna för föreningsbidrag.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda facknämnder och stadsdelsnämnder ta fram förslag för att utbetalning och uppföljning av föreningsbidrag ska centraliseras, i syfte att öka kontrollen och minska risken för felaktiga utbetalningar och fusk. Kommunstyrelsen ska säkerställa att föreningar bara kan få bidrag från en kommunal förvaltning, inte flera som idag.

Stadsdelsnämnderna ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintlig detaljplan (ej byggrätten) möjliggöra grupp- och servicebostäder LSS/SoL och vård- och omsorgsboenden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna att fokusera på kärnverksamheten.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och samtliga stadsdelsnämnder, fortsätta utvecklingen av en nämndövergripande struktur i arbetet mot välfärdsbrott med fokus på riktade kontroller genom tillämpning av riskprofiler och en ökad grad av dokumentation och informationsdelning.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Förskoleverksamhet

Barnens lärande börjar redan i förskolan och förbereder barnen för grundskolan. En trygg och pedagogiskt lekfull miljö i förskolan bidrar till barns utveckling och förbereder dem inför grundskolan. För utsatta barn är ofta tillgången till förskola en förutsättning för att kunna klara av grundskolan och gymnasiet. Förskolans pedagogiska uppdrag är särskilt viktigt i områden med svagare socioekonomiska förutsättningar. Den höga pedagogiska kvaliteten i förskolan är avgörande för att alla barn ska få möjligheten till en bra start i livet. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och alla barn ska få det stöd de behöver för att lära och utvecklas och därmed ges möjlighet till en bra start i livet. Trenden av växande barngrupper ska brytas och större vuxennärvaro med utbildad personal ska prioriteras. Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Förskolan ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter.

Språket är nyckeln till kunskap. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstarten. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska fortsatt samarbeta för att utveckla det språkutvecklande arbetssättet och sprida goda exempel. Läs- och skrivsvårigheter hos barn ska upptäckas tidigt och evidensbaserade metoder sättas in. Språkkrav ska införas i de pedagogiska verksamheterna. Det är en viktig åtgärd för att säkerställa att barn som kommer från hem där svenska inte är det primära språket, inte hamnar efter i skolan. All personal i förskolans pedagogiska verksamhet ska behärska det svenska språket. Satsningar på förskolläraernas pedagogiska ledarskap och rektorernas ledarskap är avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten. Förskollärarna ska avlastas arbetsuppgifter utanför det pedagogiska uppdraget av medarbetare med andra yrkesroller där så är möjligt och lämpligt. Möjligheten till kompetensutveckling för förskolans personal ska stärkas. Möjligheten till karriärtjänster för förskolepersonal ska införas.

Förskolornas fysiska miljö ska vara pedagogiskt utformad. Förskolegårdarna ska genom utformning och belysning inbjuda till lek och rörelse och pedagogisk verksamhet utomhus. Genom mer naturmaterial ska en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjorda ytor skapas och förskolans utemiljö förbättras. Förskolemiljön ska upplevas som trygg under dygnets alla timmar.

Valfriheten mellan olika förskolor och inriktningar är viktig och det ska finnas olika alternativ för föräldrar att välja mellan. Information om de olika barnomsorgsalternativen ska vara lättillgänglig.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, öppen förskola och allmänförskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet med förskollärlärd verksamhet på samtliga avdelningar. Det pedagogiska ledarskapet ska främjas. I samverkan med utbildningsnämnden utvecklas uppföljningen av det systematiska kvalitetsarbetet. Digitaliseringsarbetet ska, utan att vara kostnadsdrivande, enbart främja förskolans uppdrag och minska den administrativa bördan för förskolans personal. I samverkan med utbildningsnämnden ska stadsdelsnämnderna verka för en hög kompetensnivå bland förskolans personal om barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Läsförståelse samt barns språkutveckling prioriteras, särskilt i de stadsdelsnämndsområden där många barn har ett annat modersmål än svenska. I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden, exempelvis genom vidareutbildning, säkerställs att all personal har tillräckliga språkkunskaper för att kunna utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt. Språktest som en del av anställningsförfarandet ska tillämpas. Personalen ska ha adekvat kunskap för arbetet med barns språkutveckling inom förskolan. I samverkan med utbildningsnämnden ska stadsdelsnämnderna även verka för en god tillgång till barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor, bland annat genom att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Föräldrars ekonomiska förutsättningar och egna språkkunskaper ska inte vara avgörande för barnens möjligheter att möta litteratur. Förskolan har därför en viktig roll i att tillgängliggöra böcker och bjuda in föräldrar till att vara aktiva i sina barns läsutveckling. Utbildningsnämnden ska utveckla riktlinjer för kontinuerlig, standardiserad och enhetlig mätning av elevers läsförmåga med start i förskoleklass.

Förskolan behöver ge små barn tillgång till i huvudsak skärmfria miljöer och att förskollärarna måste få bedöma om, och i så fall när, det är lämpligt att använda sig av digitala lärverktyg.

En dialog ska årligen genomföras mellan förskolorna och grundskolorna i stadsdelsnämndsområdet om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan. Fristående skolor ska också inkluderas i dialogen. Arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter ska utvecklas i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet. Barn med särskilda behov ska få det stöd de behöver genom evidensbaserade metoder. Stadsdelsnämnderna ska verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna. Insatserna ska vara samordnade mellan förskola, skola och socialtjänst. Stadsdelsnämnderna ska främja kollegialt lärande och utbildning som lyfter fram leken som en central del i barns språkutveckling, då det visat sig särskilt givande för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan mellan föräldrar, skola, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Vidare ska stadsdelsnämnderna säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddad boende erbjuds plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet och ha en väl fungerande och obruten skolgång. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bland annat socialtjänsten och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning ska fortsätta. Det förebyggande arbetet mot

våldsbejakande extremism ska fortsätta och insatser riktade mot barn, unga och vuxna som blivit eller riskerar att bli indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer ska utvecklas.

Genom ett systematiskt kvalitetsarbete fortsätter arbetet med att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt verka för att fler barn i förskolan kommer i kontakt med kulturverksamheter genom kulanpremien.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Målsättningen vid om- och nybyggnad av förskolor är att förskolegårdarna ska vara så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek. Genom en hållbar planering av förskolelokaler, samt genom att verka för en ökad extern medverkan vid utbyggnad av förskolor, ska stadsdelsnämnderna arbeta för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva lokaler för samhällsservice.

Stadsdelsnämnderna ska främja fysisk aktivitet och naturkunskap genom att expandera användningen av natur och utomhusmiljöer som pedagogiska verktyg. Genom att främja vattenvana redan i förskolan ger vi likvärdiga förutsättningar till alla Stockholms skolelever att lära sig simma.

Arbetet med kemikaliesmarta förskolor ska fortsätta liksom arbetet med att minska klimatpåverkan från inköpta livsmedel i enlighet med strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en utvärdering av introduktionsförskolorna.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda bästa möjliga väg för att säkra likvärdighet i staden vad gäller basnivå för pedagogisk utvecklingstid.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utvärdera och revidera riktlinjerna för omsorg på obekvämt arbetstid.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra öppna mötesplatser och fritidsverksamheter anpassade efter befolkningssammansättningen och ungas behov och levnadsmönster. Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda meningsfull fritid i både egen regi och i samarbete med civilsamhället. Aktiviteter ska utformas inkluderande för alla och vara fysiskt tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och hbtqi-personer. De kulturhus som finns i stadsdelsnämnderna är öppna och välkomnande mötesplatser för alla medborgare. Stadens parklekar är en viktig del av många barns fritid.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Alla unga i staden ska erbjudas trygga fritids- och ungdomsgårdar med hög kvalitet som jämnar ut livsvillkor och skapar glädje, gemenskap och starka unga. Stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter ska anpassas och utvecklas för att möta unga stockholmarnas behov och levnadsmönster, bland annat genom att vidareutveckla försök med mobil och digital verksamhet. Samarbete mellan fritidsgårdar i olika delar av staden ska utvecklas för ökad integration och för att kunna erbjuda fler målgrupper anpassad verksamhet.

I samverkan med kulturnämnden ska det systematiska kvalitetsarbetet på stadens fritidsgårdar utvecklas. Tillsammans med fritids- och ungdomsgårdarna är stadens parklekar en del i en kedja av öppna fritidsverksamheter som bidrar till en meningsfull fritid för barn och unga. Parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll ska utvecklas inom befintlig organisation och bemanning, bland annat genom samarbete med annan barn- och ungdomsverksamhet som vill bedriva kompletterande verksamhet som är öppen för alla.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter, efter skoldagen och under lov. Inom befintliga verksamheter ska fysisk aktivitet bland barn och ungdomar främjas, inklusive personer med funktionsnedsättning. I samverkan med civilsamhällets aktörer ska studiehjälp erbjudas eller möjliggöras. Genom kulanpremien ska fler barn i förskolor och skolor komma i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov. Genom sociala investeringar idag kan vi hindra morgondagens kriminalitet.

Stadsdelsnämnderna ska samverka med skola, förskola, socialtjänst och polis med fokus på det förebyggande arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon. Öppen narkotikaförsäljning och ungdomars narkotikaanvändning ska motverkas. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens fritidsgårdar. Genom stöttning och uppmuntran, samt samverka med fältassistenter, ska fler nattvandrande föräldrar bidra till att skapa trygghet. Medborgardialoger är ett viktigt verktyg för att det trygghetsskapande arbetet ska kunna utgå från invånarnas upplevda otrygghet samt bidra till att öka invånarnas delaktighet i sitt områdes utveckling.

Stadens sommarkollo ska ge barn och ungdomar möjlighet till en stimulerande och trygg sommarvistelse samt vara en plats där barn och ungdomar från olika stadsdelsområden kan mötas och skapa relationer. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att handlägga kolloverksamheten för barn i det egna stadsdelsområdet samt för att, tillsammans med kulturnämnden, fortsätta att utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade söker till sommarkollo. Barn och unga med funktionsnedsättning ska om möjligt ges möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda långsiktiga behov och finansiering av kommunövergripande fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder ska samverka och komplettera varandra i syfte att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid. Civilsamhället genom bland annat föreningsliv och idrottsklubbar ska inkluderas och prioriteras i arbetet.	2025-01-01	2025-12-31
AB Stockholmshem ska i samarbete med Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd utreda att omvandla AB Stockholmshems panncentral i Solberga till ett kulturhus/allaktivitetshus där etablering av lokalt föreningsliv, kulturskola och fritidsverksamhet ingår. Möjligheten till extern finansiering ska ingå som en del av utredningsarbetet.	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Samnyttjandet av lokaler med berörda nämnder och bolagsstyrelser ska öka, dels för att skapa effektiv lokalanvändning men även för att skapa förbättrad service för stockholmarna. För att underlätta och möjliggöra det lokala kulturlivets verksamhet, samt genom samarbete med utbildningsnämnden, SISAB och idrottsnämnden, ska skollokaler upplåtas till föreningar och andra aktörer i civilsamhället.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Äldreomsorg

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål i såväl lugna som pressade tider. Äldreomsorgen ska ha den äldres behov i fokus och med fokus på vad som fungerar och vad som får individen att må bra och prestera bättre oavsett vad utgångsläget är. Äldreomsorgen ska möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Omsorgstagare och deras anhöriga ska känna sig trygga med kvaliteten i de insatser som tillhandahålls. Det är viktigt att äldreomsorgen erbjuder valfrihet inom såväl hemtjänst som dagverksamhet och boende.

Ett strukturerat och långsiktigt utvecklingsarbete ska bedrivas i hela staden som ger verksamheten ett tydligt uppdrag och innehåll. Tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens ska säkerställas. Det strategiska utvecklingsarbetet tar sikte på ändamålsenlig styrning och organisation, personal med rätt kompetens, bra arbetsförhållanden, säkerställa grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet. Arbetet med kognitiva hjälpmedel och fler typer av välfärdsteknik ska utvecklas.

Några prioriterade områden innefattar att i samverkan med regionen och privata utförare utveckla uppföljning och styrning, skapa en tydlig chefsstruktur, utveckla den strategiska kompetensförsörjningen, tillförsäkra bra arbetsförhållanden med god arbetsmiljö och trygga anställningar. Samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god för att underlätta den äldres vardag. Samarbetet med läkarorganisationen vid särskilda boenden och med primärvården ska utvecklas och kontakterna förtätas.

På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar. Vi uppmuntrar även fristående aktörer att vara med och bygga fler äldreboenden för att kunna erbjuda hög kvalitet vad gäller innehåll och serviceutbud. Stockholms stad måste ha ett tillräckligt utbud av bostäder för äldre för att kunna leva upp till de äldres fria val. Äldre ska kunna påverka sin omsorg genom att kunna välja både innehåll och utförare. Fysisk och mental hälsa ska beaktas vid nybyggnation av äldreboende.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt säkerställa en rättssäker och likställig biståndsbedömning med särskild hänsyn till hög ålder, oro och ensamhet. Med hög ålder avses 85 år eller äldre. Äldre ska kunna påverka sin omsorg genom att kunna välja innehåll och utförare. Utvecklingen av ramtid inom hemtjänsten är central för att stärka den enskildes valfrihet men även för att förbättra medarbetarnas arbetsmiljö.

De rehabiliterade insatserna och det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering är fortsatt prioriterat. Utifrån lokala förutsättningar ska stadsdelsnämnderna ansvara för att skapa och utveckla aktivitetscenter i nära anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten, även vid storhelger och under sommaren.

Stockholms stad behöver ha ett brett utbud av verksamheter och de öppna träffpunkterna för äldre fyller en viktig funktion för att motverka ensamhet. Äldrenämnden ska bistå stadsdelarna i utvecklingen av träffpunkter för äldre och identifiera träffpunkter inom varje stadsdelsnämndsområde där alkoholserving ska vara tillåtet.

Maten och måltidsupplevelsen ska prioriteras högre inom äldreomsorgen. Kosten har betydelse inte bara ur näringsynpunkt utan även ur ett socialt perspektiv. Inom ramen för matlyftet ska äldrenämnden genomföra utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition samt fortsätta stödja stadsdelsnämnderna att utveckla digitala måltidsobservationer. Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelarna systematiskt följa upp effekterna av matlyftets insatser samt förstärka insatsen.

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla samarbetet med servicenämnden och äldrenämnden för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare, anhöriga och omsorgstagare i äldre frågor. Vidare ska arbetet med anhörigstöd och anhörighetsportal till närstående fortsätta.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och SHIS fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Stadsdelsnämnderna ska kartlägga boendeförhållanden bland äldre i syfte att motverka hemlöshet. Arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper samt samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov ska fortsätta att utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden och Region Stockholm stärka stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldres individuella behov i fokus. Stadsdelsnämnderna ska verka för en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet, den palliativa vården vid stadens särskilda boenden samt samverkan med hemsjukvården utvecklas och stärkas. Stadsdelsnämnderna säkerställer att intentionerna i såväl lagstiftning som regional överenskommelse infrias kring utskrivningsklara patienter från slutenvård och där är arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet en viktig del.

Strategisk kompetensförsörjning är prioriterat inom äldreomsorgen. Det är angeläget att staden arbetar systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare och rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av en kvalificerad

vård och omsorg. Stadens chefer ska ges bra förutsättningar för ett närvarande ledarskap inom äldreomsorgen. Tillräckliga språkkunskaper i svenska bland medarbetarna är centralt för en kvalitativ omsorg. Alla som får anställning inom äldreomsorgen ska göra ett språktest och vid behov få språkstöd och utbildning under arbetstid för att klara jobbet. Kunskap om basala hygienrutiner och smittskyddsarbete ska finnas i verksamheten. Medarbetare som kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC och stadsdelsnämnderna ska gradvis säkerställa att alla verksamheter och medarbetare inom äldreomsorgen certifieras inom Stjärnmärkt demens eller Silviacertifiering. Vid anställning inom äldreomsorgen ska ett utdrag ur belastningsregistret utgöra en del av bedömningsgrunden.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla geriatrisk specialistkompetens bland HSL-personal, säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet samt öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer. Stadsdelsnämnderna ska bistå äldrenämnden i framtagandet och implementering av en stadsövergripande hbtqi-certifiering. Möjlighet till reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre ska finnas. Arbetet med matlyftet och dess utbildning till biståndshandläggarna fortsätter. Stadsdelsnämnderna ska bistå äldrenämnden med att systematiskt följa upp effekterna av matlyftets insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Service-nämnden ska i samarbete med äldrenämnden och berörda stadsdelsnämnder förbättra samarbete och arbetssätt avseende Äldre direkt och stadens medborgarkontor gällande äldreomsorg. I arbetet ska ingå att skapa bättre rutiner och uppföljning, korta väntetiderna samt möjliggöra för enskilda att skyndsamt komma i direkt kontakt med ansvarig biståndshandläggare.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska verka för att minska antal personal som en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en tvåveckorsperiod.	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med äldrenämnden verka för att inrätta en central oberoende instans med uppgift att stödja och hjälpa brukare samt anhöriga inom äldreomsorgen med att lämna synpunkter eller klagomål.	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med Socialnämnden tillsätta en utredning i syfte att identifiera träffpunkter inom varje stadsdelsnämndsområde där alkoholservering ska vara tillåtet.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar i bostadsexploateringsprojekt, att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av särskilda boenden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens.	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnderna ska bistå i stadens arbete med boendeplaneringen för att säkerställa en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov. Regionvis ska det årligen tas fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet där brukarnas behov står i fokus. Planen ska utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering. Stadsdelsnämnderna ska i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera

investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns.

Äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och användandet av digitalisering och välfärdsteknik ska utvecklas. Detta gäller till exempel digitala livsmedelsinköp, där en brukare ska kunna välja varifrån mat ska inhandlas. Tillsammans med civilsamhälle utforska ny teknik i syfte att erbjuda dagliga aktiviteter och sociala evenemang. Detta arbete ska göras med den enskilde omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke. Stadsdelsnämnderna fortsätter att delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system samt tar fram verksamhetsnära stöd för smarta lösningar. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden, arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna. De äldre ska få information om möjligheten att söka bostadstillägg. Genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete ska stadsdelsnämnderna bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg. Stadens kvalitetsobservatörer ska användas för att få stöd gällande kvalitetsutveckling. Stadsdelsnämnderna ska ta emot praktikanter från relevanta utbildningar på vuxenutbildningen.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar inom verksamhetsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att äldrenämnden får ett utökat stadsövergripande ansvar för sammanhållen stadsövergripande statistik om stadens äldreomsorg.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Inriktningen för stadsdelsnämndernas stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället på lika villkor som övriga stockholmare. Utgångspunkten ska vara att Stockholm är en tillgänglig stad. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet och andra hinder för delaktighet, självständighet och självbestämmande. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna hinder som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Insatserna ska förstärkas så att fler kan få stöd att komma i arbete.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad. Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhörigas situation uppmärksammas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar

- biståndsbedömning
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- individuellt behovsprövade insatser till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL)

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnderna ska stärka samarbetet mellan socialtjänstens olika verksamheter, socialnämnden samt andra berörda nämnder och bolag för att säkerställa likställighet och samordning. Då den psykosociala hälsan är mindre god hos målgruppen är insatser på området centrala. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och stadsdelsnämnderna ska verka för tidigare och längre beslut för att öka framförhållningen för brukare och utförare.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla och implementera rutiner för att säkerställa barnperspektivet och barns delaktighet i handläggningen samt skapa förutsättningar för barns rätt till information. Förekomsten av delaktighet vid individuella planer (SIP) ska öka. Vidare ska stadsdelsnämnderna se till att det finns välfungerande rutiner för att skolan ska kunna kalla till SIP-möten. Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser som görs för målgruppen och den enskildes inflytande ska öka.

Stadsdelsnämnderna tillgodoser behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Vidare säkerställer stadsdelsnämnderna tillgången till syn- och hörselinstruktörer för personer med funktionsnedsättning och utvecklar samverkan mellan stadsdelsnämnderna.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som företräder vuxna och barn och unga med funktionsnedsättning och som arbetar med

tillgänglighetsfrågor. Arbetet med att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, inom till exempel de dagliga verksamheterna, ska prioriteras och gymnasieskolan, anpassad gymnasieskolan och jobbtorg ska intensifiera arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan/ anpassad gymnasieskolan till att komma ut i arbete eller studier.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet med antagen färdplan för enhetlig yrkestitulatur inom stadens LSS-verksamheter.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnderna ska tillse att deltagare i daglig verksamhet och sysselsättning hos fristående aktörer har likvärdiga möjligheter att få praktikplatser i stadens regi. Arbetet med att verka för att boenden med särskild service ska tillhandahålla bättre möjligheter till digital kommunikation och att fler boende och personal ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter som digitaliseringen erbjuder fortgår.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Att tillgodose alla de olika behov och önskemål om bostäder som efterfrågas inom respektive stadsdelsnämnd är en utmaning. Utbyggnadstakten av bostäder för personer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri ska fortsätta att öka. Stadsdelsnämnderna ska årligen ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan kring behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Planen utgör underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för grupp- och servicebostäder.

Stadsdelsnämnderna fortsätter arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik. Boende i bostäder med särskild service ska ha tillgång till datorutrustning och bredband med tillräcklig kapacitet för att möjliggöra videosamtal. Vidare ska stadsdelsnämnderna genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till stöd och service.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna och vilka resurser som krävs för en central placeringsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg, inom både ramavtal och individuella avtal, i syfte att etablera en funktion under året. Till detta ska socialnämnden uppmärksamma hur en central placeringsfunktion kan samordnas med pågående arbete med central placeringsfunktion för individuella avtal inom LSS.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst vid ett så tidigt skede som möjligt. Socialtjänsten ska vara förebyggande, likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor. Socialtjänsten ska arbeta kunskapsbaserat och kunna tillhandahålla öppna insatser utan föregående behovsprövning.

Stadsdelsnämnderna ska vara en aktiv part i stadens brottsförebyggande arbete och samverka med berörda nämnder och myndigheter. Socialtjänstens arbete kring att fånga upp de individer som är i riskzon att rekryteras till organiserad brottslighet och förebygga kriminalitet ska intensifieras. Det är särskilt angeläget att följa upp orosanmälningar och att snabbt vidta åtgärder vid behov. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med Socialnämnden ha ett effektivt arbete kring att motivera individer i kriminell miljö att lämna densamma. I samverkan med socialnämnden ska uppföljningen kring minderåriga som vistats på SiS- eller HVB-hem stärkas.

I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver, i samverkan med skolan, förskolan, fritiden, Polisen och Regionen. Även föräldrar ska ges stöd genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler. Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har också ett ansvar för att motverka hemlöshet. Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatrin är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser.

Stockholm ska vara en jämställd och jämlik stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- biståndsbedömning
- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- föräldrastöd
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Engagerade föräldrar och stark vuxennärvaro är viktiga komponenter i barn och ungas utveckling. Alla familjer möter olika utmaningar i sin vardag och föräldraskapet kan vara utmanande. I en tid av växande psykisk ohälsa, ett ökat antal konflikter i skolmiljö och, i många tragiska fall, även rekrytering av barn till organiserad brottslighet är föräldraansvaret och närvaron i barnens liv ofta avgörande för en trygg uppväxt. Stockholms stad har ett utvecklat arbete med föräldraskapsstödsprogram som har funnits i många år. Socialnämnden och utbildningsnämnden ska tillsammans verka för att föräldrastödsprogram kan erbjudas i samverkan mellan socialtjänst och skola. Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt för att få fler föräldrar att ta del av föräldrastödsprogram.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsarbete. Stödinsatser till barn och unga ska komma direkt när det finns misstanke om att de riskerar att fara illa eller att hamna i kriminalitet. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utvecklingen mot ett förebyggande och tidigt stöd, i enlighet med intentionerna i förslaget till ny socialtjänstlag. För att nå fler medborgare i behov måste den uppsökande verksamheten stärkas och arbetet med mobil myndighetsutövning fortsätta utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla brottsofferteam som särskilt arbetar med de som faller offer för skjutningar och sprängningar. Teamet ska arbeta uppsökande och erbjuda stöd och vägledning i hur brottsoffer kan agera i situationen när det kommer till att hitta ett tillfälligt boende eller annat akut stöd. Teamet ska också följa upp en tid efter händelsen för att stämna av om brottsoffret har fått tillgång till rätt stödinsatser och ge ytterligare råd vid behov.

I syfte att utveckla kvaliteten i socialtjänstens insatser ska stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av beslutade insatser. En viktig del i detta är att stärka uppföljningen av jour- och familjehem samt säkerställa att de HVB-verksamheter som används för placeringar drivs av seriösa aktörer. Aktiv avtalsförvaltning och uppföljning är viktiga verktyg i arbetet mot välfärdsbrottslighet. En placering är en långtgående åtgärd som ska vara till den enskildes gagn. Stadsdelsnämnderna ska därför följa upp de placeringar som görs utifrån insatsernas resultat och kvalitet. En annan del är att utveckla arbetet med sociala insatsgrupper med fokus på kvalitet och systematisk uppföljning av resultatet av utförda insatser. Stadsdelsnämnderna ska utforma riktlinjer för socialtjänstens insatser i hemmiljö.

Stadsdelsnämnderna ska stärka samverkan med Region Stockholm. Samarbetet behöver förbättras när det gäller bland annat personer som skrivs ut från slutna hälso- och sjukvård, personer som lider av både psykisk sjukdom och missbruk, barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst samt barn och unga som lider av psykisk ohälsa. Förekomsten av samordnad individuell plan (SIP) ska öka och barn som behöver neuropsykiatriskt stöd ska få hjälp snabbare. Stadsdelsnämnderna ska också i samverkan med regionen säkerställa att alla barn som placeras genomgår en hälso- och tandundersökning. Stadsdelsnämnderna ska samverka med regionen kring eftervård och uppföljningen av placeringar.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla samverkan med förskolan och skolan för att uppnå ökad trygghet, studiero, skolnärvaro och förbättrade kunskapsresultat. Centralt är att även nå de fristående förskolorna och skolorna samt säkerställa att både fristående och kommunala utbildningsaktörer har information och kunskap för att upptäcka barn som far illa och för att vid behov göra orosanmälningar. Mot bakgrund av betydelsen av skolan som skyddsfaktor ska stadsdelsnämnderna särskilt beakta vikten av goda skolresultat vid barnavårdsutredningar samt genomföra insatser för att stabilisera

skolgången och öka måluppfyllelsen för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten, inte minst barn som är placerade i samhällets vård.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med bland annat socialnämnden och polisen förebygga kriminalitet, identifiera och stödja personer i riskzon för kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet, barn och unga såväl som vuxna. Stadsdelsnämnderna bör erbjuda insatser till barn som uppvisat normbrytande beteende och dess familjer, vilka ska vara evidensbaserade och inom ramen för vad Socialstyrelsen rekommenderar.

I samverkan med Polisen ska det finnas en socialsekreterare lokaliserad i varje lokalpolisområde och närvarande på respektive poliskontor. Genom samverkan med polis, föräldrar, förskola, skola, fritidsverksamhet, föreningsliv, psykiatri och andra aktörer ska stadsdelsnämnderna tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet.

Staden ska utöka sitt samarbete med barnavårdscentraler som erbjuder hembesök till föräldrar och sprida detta till fler områden i staden. Hembesök ska inte begränsas till enbart förstagsföräldrar.

Barnperspektivet behöver stärkas i utredningar och uppföljning av insatser öka. Stödsamtal ska erbjudas till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten. Utbudet av öppna insatser för stöd till föräldrar ska öka. Utbudet av föräldrastödsprogram ska alltid kunna möta dagens utmaningar som föräldrar upplever.

Öppen narkotikaförsäljning och ungdomars narkotikaanvändning ska motverkas. Stadsdelsnämndernas ska vidare stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) och fortsätta arbetet med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet på stadens skolor och fritidsgårdar.

Stadsdelsnämnderna ska öka samverkan med civilsamhället och näringslivet gällande nattvandring och i syfte att öka tryggheten och för att motverka öppna drogcener.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och utveckla insatser riktade mot barn, unga och vuxna som blivit eller riskerar att bli indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stadsdelsnämnderna behöver också stärka arbetet med skolan och polisen för barn och ungdomar som blivit utsatta för brott.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med bland annat förskolan och skolan fortsätta det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning behöver fortsätta. Inom ramen för stadens relationsvåldscentrum ska även stöd till barn vars föräldrar utövar eller utsätts för våld ges. Arbetet med "I Gemensam Organisation mot Relationsvåld" ska fortsätta och implementeras i alla stadsdelsnämnder i samverkan med Polisen.

Stadsdelsnämnderna ska motverka missbruk och hemlöshet. Arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden behöver stärkas, trösklarna för att få en fast bostad ska sänkas, boendestödet utvecklas och en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin säkerställas. Arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa ska fortsätta utvecklas. Vidare ska stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden utvecklas, såväl direkt till barnen som till föräldrarna, och samverkan kring det vråkningsförebyggande arbetet stärkas där även privata

fastighetsägare involveras. Det förebyggande arbetet mot spelmissbruk behöver stärkas, i samverkan med Region Stockholm.

Stadsdelsnämnderna fortsätter att arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet. Stadsdelsnämnderna ska också verka för stärkt kompetens inom LSS-diagnoser hos handläggare inom socialpsykiatri, för att underlätta att personer med multipla diagnoser får rätt insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda organiseringen av intensiva och kostsamma öppenvårdsinsatser för att uppnå ökad tillgänglighet, likställighet och effektivitet inför omställningen till en ny socialtjänstlag.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden och utbildningsnämnden utveckla breda föräldrastödsprogram som ges i skolmiljö.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska implementera samverkansprojektet "I Gemensam Organisation mot Relationsvåld".	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda modellen för resursmätning inom socialpsykiatri i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Socialnämnden ansvarar för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS och är en samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetsätt. Stadsdelsnämnderna ska samverka med socialnämnden som löpande arbetar för att säkerställa att SHIS uppfyller sitt bostadssociala uppdrag. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Socialtjänstens verksamhet ska fortsätta att ta vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Detta arbete ska göras med den enskildes behov och önskemål i fokus. Samarbetet med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga och behöver därför fortsätta utvecklas. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system. En sammanhållen digitaliseringsutveckling med gemensamma lösningar är prioriterat.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. Att arbeta för parker, natur- och kulturresevat, naturområden med hög kvalitet samt förbättrade förutsättningar för besökare, gående och cyklister är särskilt prioriterat. I Stockholm ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska genomsyra verksamhetsplaneringen och vara en naturlig del i det dagliga arbetet.

Det offentliga rummet ska bestå av trygga platser och ge rörelsefrihet åt stadens invånare och besökare. Trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärderna ska prioriteras. Med hjälp av strategisk trädplantering ska stadsdelsnämnderna tillse att fler trädkronor täcker fler och större hårdgjorda platser där många människor befinner sig och vars ytor i dag ökar genomsnittstemperaturen. Tätare renhållning och tömning av papperskorgar ska ge trivsel.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- Drift, underhåll och utveckling av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning, vinterväghållning och dagvattenhantering
- skötsel och underhåll av naturområden, naturreservat och strandbad

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Den gemensamma stadsmiljön ska vara välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska utveckla och säkerställa renhållnings- och underhållsarbetet i den offentliga miljö som nämnden ansvarar för. Det innebär bland annat förstärkt städning och tömning av offentliga papperskorgar samt att klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan. Det innebär användning av kostnadseffektiv och kapacitetsstark sophantering utnyttjas. Stadsdelarnas graffiti väggar ska tas ned och marken återställas. Till dess att kommunerna får rätt att ingripa vid olagliga placeringar av byggsäckar ska stadsdelsnämnderna säkerställa att information om användarnas ansvar för att söka polistillstånd i de fall detta krävs finns lättillgängligt.

Stadsdelsnämnderna ska utforma en stad som är tillgänglig för alla utifrån funktionshinderperspektivet. De ska även utforma en äldrevänlig stad genom att säkerställa en trygg, aktiv och inkluderande miljö i ålderdomen. Det handlar om både närhet till kommunikation och service, men också om tillgängliga mötesplatser för vila och aktivitet. Medborgardialogen ska utvecklas med utgångspunkt från lokala parkplaner.

Arbetet med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön är fortsatt högt prioriterat. I planeringsstadiet av stadsmiljön bör brottsförebyggande utformning vägas in. Åtgärder ska genomföras som skapar trygghet och förebygger brott i stadsmiljön. I arbetet för en mer inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad ska stadsdelsnämnderna samverka med berörda nämnder för att frigöra fler idrottsytor och möjliggöra för tillgänglig och trygg spontanidrott året runt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad.	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamnar AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på ett tryggt och säkert sätt vid bl.a. Reimersholme kaj, Munkbrohamnen, del av Södermälärstrand samt del av Norrmälärstrand. Vid Liljeholmskajen ska bad vid befintliga solbryggor möjliggöras.	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB identifiera lämpliga platser att avskaffa badförbudet.	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska, tillsammans med berörda stadsdelsnämnder, verka för att könsseparerade badtider i stadens simhallar upphör.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att staden erbjuder trygga, attraktiva och rena stadsdelar. Stadsdelsnämnderna ska samverka med privata fastighetsägare, näringsidkare, boende, stadens verksamheter och andra aktörer för att driva utvecklingen framåt.

I Stockholms stadsdelar ska det vara rent, tryggt och snyggt. Det skapar en attraktiv och trivsamt stadsmiljö och därmed skapas en trevligare och tryggare stad. Stadsdelsnämnderna ska utöka platssamverkan och involvera fler privata aktörer. Varje stadsdel bör ha minst en paradpark. Underhållet och upprustningen av parker och naturreservat är fortsatt prioriterat. Gärna i samverkan med privatpersoner, företag eller föreningar som vill ta ansvar för en del. Stadsdelsnämnderna bör tillåta företag, skolor och samhällsgrupper att adoptera en park eller grönområde mot att de hjälper till med underhåll och regelbundna städdagar. Stadsdelsnämnderna bör uppmuntra till fler aktiviteter och evenemang i våra parker och grönområden.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att förgröna stadsdelens gråa ytor såsom husväggar, tak, områden under broar, öppna asfalterade ytor och "wasted spaces". Fler träd bör planteras i trafik Korsningar med stora hårdgjorda ytor. Fler ytor bör anvisas för koloniträdgårdar.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att tillgängliggöra och trygghetsäkra stadens naturreservat, strandbad och parker. Inte minst vad gäller att stärka belysningen för att göra fler platser trygga och tillgängliga en större del av året. Gångvägar, parker och hundrastgårdar är exempel på platser att lysa upp.

Badmöjligheterna längst stadsdelarnas stränder ska bli fler. Tillsammans med externa aktörer och berörda nämnder ska stadsdelsnämnderna möjliggöra för tillgänglig kultur i stadsmiljön samt skapa mötesplatser mellan människor över hela staden.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla Stockholms gröna värden. Underhållet och upprustningen av parker är fortsatt prioriterat. Tillsammans med trafiknämnden ska stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm samt utreda möjligheten att anlägga mikroparker i stadsmiljö. Med hjälp av strategisk trädplantering tillse att fler träd kronor täcker fler och större hårdgjorda platser där många människor befinner sig

och vars ytor i dag ökar genomsnittstemperaturen. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med trafiknämnden fortsätta arbetet med klimatanpassning. Det är prioriterat att beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer och förbättrad dagvattenhantering vid utformandet av stadsmiljöer. Stadsdelsnämnderna ska vidareutveckla och säkerställa en stärkt biologisk mångfald och utveckla den ekologiska kompensationen som verktyg.

Stadsdelsnämnderna ska, tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, bidra till inrättandet av ytterligare ett antal naturreservat i Stockholm i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls för framtida generationer. I arbetet ska beaktas att bostadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras. Därutöver ska nämnden verka för att inrätta ytterligare ett antal mindre naturreservat i Stockholm, i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls för framtida generationer.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till att Stockholm ska bli en ledande cykelstad och bistå trafiknämnden i arbetet med att minska konfliktytor mellan gående och cyklister samt övriga trafikslag. Stadsdelsnämnderna ska verka för att skapa fler cykel- och promenadslingor genom stadsdelen. Arbetet med att utveckla befintliga utegym samt anlägga nya ska fortgå.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra projekt eller testbäddar där hårdgjord yta omvandlas till multifunktionella mikroparker.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska fortsätta öka andelen höggräs vid ytor som inte används för rekreation.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska ta fram handlingsplaner för utfasning av fossila bränslen i stadsmiljöverksamheten till 2030.	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder inrätta ett antal mindre naturreservat, exempelvis i Rissneskogen och Herrängsskogen.	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med trafiknämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Stockholms Hamnar AB, ta fram en handlingsplan för Strandvägen i syfte att utveckla sträckan med mer grönska, permanenta serveringar och ett enhetligt uttryck.	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnderna ska genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftsupphandlingar öka kostnadseffektiviteten, samt genom förebyggande insatser arbeta med att minska stadens kostnader för renhållning. Stadsdelsnämnderna ska verka för samverkan, utveckling och effektivisering av städupphandlingar, rutiner, kunskap, uppföljning och kontroller för en mer kostnadseffektiv, miljövänlig och likvärdig städning i hela staden.

Att utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts är prioriterat. Stadsdelsnämnderna ska beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads parkerings AB samt i samråd med Södermalms stadsdelsnämnd inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen med fokus på att skapa goda flöden och aktivering av platsen.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Ekonomiskt bistånd

Våra bidragssystem ska ge alla en grundläggande trygghet under de perioder man inte kan arbeta eller försörja sig själv. Samtidigt måste målet vara att alla som tar emot ekonomiskt bistånd ska komma i arbete så snart som möjligt för att motverka risken för långvarigt utanförskap. Som försörjningsstödmottagare ska man möta skarpa krav på att delta i arbetsmarknadsinsatser. Dessa krav behöver ses över och därför ska riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska vara snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. För att förbättra möjligheterna till att uppnå egen försörjning ska det uppsökande arbetet och motiveringsarbetet utvecklas.

Personer som uppbär ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste försörjningshindret är arbetslöshet, och därefter personer som är sjukskrivna och personer med sociala/medicinska hinder. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att sänka tröskeln till arbete genom att prioritera arbetet med att utveckla insatser för dessa grupper för att förhindra att personer behöver söka ekonomiskt bistånd under långa perioder. Det sker ett omfattande nationellt reformarbete som syftar till att stärka incitamenten till arbete genom en modell för bidragstak. Stadsdelsnämnderna ska bejaka dessa reformer.

Med svårare ekonomiska tider påverkas särskilt de med minst ekonomiska marginaler. Att bli vräkt får ofta stora negativa konsekvenser. Det leder många gånger till hemlöshet och riskerar att leda till att de drabbade blir utestängda från bostadsmarknaden under lång tid. Genom tidiga förebyggande insatser kan vräkning förhindras. Det vräkningsförebyggande arbetet som påbörjats måste utvecklas tillsammans med kommunala och privata fastighetsägare där barnfamiljer prioriteras särskilt.

Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Möjligheten till digitala ansökningar av ekonomiskt bistånd ska införas. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt. För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd få stöd och hjälp med att så fort som möjligt bli självförsörjande.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnderna ska ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning. Individens behov av stöd ska synliggöras och ansvaret kring individens stödbehov ska tydliggöras för att förbättra

möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning. Det ska finnas funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning.

För att förbättra insatserna för personer som har försörjningsstöd att kunna återgå till arbetsmarknaden, ska riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras. I de reviderade riktlinjerna ska det finnas fler krav på motprestation om man uppbär ekonomiskt bistånd till följd av arbetslöshet. Hembesök hos de som erhåller ekonomiskt bistånd ska öka. Ekonomiskt bistånd till personer som vistas illegalt i landet ska slopas.

Stadsdelsnämnderna ska verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet.

Stadsdelsnämnderna ska även utveckla arbetet för att motverka hemlöshet samt utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter i syfte att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad. Stadsdelsnämnderna ska också tillsammans med socialnämnden stärka sitt vräkningsförebyggande arbete med särskilt fokus på barnfamiljer. I detta arbete ska särskilt barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd tas i beaktning.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla det uppsökande arbetet genom till exempel öppna mottagningar, att träffas i personens hemmiljö eller mobila biståndshandläggare för att underlätta stöd och insatser till personer som är särskilt utsatta.

Stadsdelsnämnderna håller en hög tillgänglighet och ger i kontakten med den enskilde ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Arbetsmarknadsåtgärder

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Stadsdelsnämnderna ska i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser, samarbeta med Jobbtorg Stockholm för att stötta personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Syftet är att stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning. Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd av stadsdelsnämnderna i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats.

För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden. Stadens arbete med arbetsmarknadsinsatser ger viktiga meriter, kontakter och motivation, och väcker samtidigt intresse för staden som arbetsgivare och bidrar till stadens framtida kompetensförsörjning. Feriejoppen ska vara meningsfulla och erbjuda ett första steg in på arbetsmarknaden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadsdelsnämnderna ska, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt de prioriterade inriktningarna nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov. Fler ungdomar ska ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsnämndsområde än där de bor. I arbetet ska ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala och särskilda skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats prioriteras vid fördelning av feriejobb.

Stadsdelarna ska i samverkan med berörda nämnder implementera arbetssätt för att CV och personligt brev ska inkluderas vid en ansökan om feriejobb. Befintliga anställningsmöten ska ersättas med anställningsintervju så att den ansökande får praktisera de färdigheter som behövs vid intervjutillfällen.

En förutsättning för att erhålla feriejobb är att den sökande är godkänd i ämnena svenska, engelska och matematik. Den ungdom som saknar ett godkänt betyg i dessa ämnen ska erbjudas lovskola innan feriejobbet kan påbörjas. Ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala och särskilda skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats undantas kravet på godkända betyg i svenska, engelska och matematik. Stadsdelsnämnderna ska sträva efter att hitta partnerskap med företag i branscher där ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller andra utmaningar.

Stadsdelsnämnderna ska bistå i arbetet med arbetsmarknadsinsatser såsom Stockholmsjobb. Kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden ska tillvaratas för att vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetsätt. Möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser genom regional samverkan med andra stadsdelsnämnder, arbetsgivare och utbildningsinstitutioner ska stärkas.

Stadsdelsnämnderna ska samverka tillsammans med arbetsmarknadsnämnden inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, där utrikesfödda kvinnor prioriteras.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens olika verksamheter, andra myndigheter, näringsliv och det civila samhället, bland annat genom Integrationspakten. Stadens Jobbtorg stöttar och matchar den enskilde till arbete eller studier. I Stockholm gäller arbetslinjen där alla som har möjlighet har ett ansvar att bli självförsörjande. Stadens arbetsmarknadsinsatser erbjuder individuellt anpassat stöd och insatser för att korta vägen för den enskilde till långsiktig egen försörjning. De individer som står längst ifrån arbetsmarknaden ska prioriteras och utanförskap ska brytas.

Målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Då måste vägen till arbete och kunskaper i svenska vara kort där människor snabbt kommer in i egen försörjning. För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens och för att bryta arbetslöshet behövs modern och relevant vuxenutbildning och SFI, förbättrad matchning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med stadens näringsliv och arbetsgivare. Arbetsmarknadsnämnden ska sträva efter att de utbildningar som erbjuds håller en hög kvalitet och en hög genomströmning.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- rekrytering och anställning inom Stockholmsjobb
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadsdelsnämndernas stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (SFI)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- avtal för förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt stadens förvaltarenhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med valfrihet och möjligheter för alla

Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att stockholmare snabbt når egen försörjning.

Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska ges förutsättningar för arbete, egen försörjning och delaktighet i samhället. Våra bidragssystem ska ge alla en grundläggande trygghet under de perioder man inte kan arbeta eller försörja sig själv. Samtidigt gäller arbetslinjen, alla som har möjlighet har ett ansvar att anstränga sig för att försörja sig själva.

Stadens mål bör vara att alla som tar emot ekonomiskt bistånd ska komma i arbete så snart som möjligt för att motverka risken för långvarigt utanförskap. Kraven på de som erhåller försörjningsstöd ska skärpas och arbetet mot felaktiga utbetalningar ska stärkas tillsammans med stadsdelsnämnderna.

Långtids- och ungdomsarbetslösheten på Stockholms arbetsmarknad är stora utmaningar som staden ska möta med ett individanpassat stöd. Många av aspiranterna på jobbtorgen står långt från arbetsmarknaden och har stora behov av stöd och utbildning. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Insatser riktade till stadens utsatta områden är särskilt prioriterat. Det centrala är att lära sig svenska, kärnämnen i vuxenutbildningen så som matematik, samt att den yrkesutbildning som erbjuds leder till arbete. Därför ska stadsdelsnämnder och arbetsmarknadsnämnden aktivt samverka med näringslivet.

Ett gott företagsklimat leder till fler företag, jobb och ett minskat utanförskap. Arbetsmarknadsnämnden ska därför samverka med näringslivet samt aktivt delta i stadens övergripande arbete att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Arbetslivets närvaro i skolan behöver fortsatt stärkas. I samarbete med Stockholm Business Region och andra relevanta aktörer ska kunskap spridas och vägledning ges till att starta företag för nämndens målgrupper. Nämnden ska även i samverkan med akademi, andra utbildningsaktörer och växande branscher möta stockholmare i behov av omställning och erbjuda snabbspår till jobb.

Utbudet av vuxenutbildning ska i nära dialog med näringslivet snabbt anpassas efter efterfrågan samt i linje med arbetsmarknadens behov. Det ska finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med arbete, praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen. Arbetsmarknadsnämnden ska ha god avtalsuppföljning och kvalitetskontroll kring de aktörer som upphandlas. Vuxenutbildning och SFI ska konkurrensutsättas. Nämnden ska inleda ett idéburet offentligt partnerskap med aktörer i civilsamhället som syftar till att möta kvinnor som påbörjat men avbrutit SFI-studier.

Vuxenutbildningen och särskilt studie- och yrkesvägledningen ska utvecklas så att elever väljer den undervisningsform som leder till arbete och egen försörjning. Möjligheten för elever att fatta välgrundade beslut om sin studie- eller yrkeskarriär ska stärkas. Samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen ska utvecklas för att stockholmare ska mötas av ett bredare utbud av utbildningar.

Arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden, i samhället samt när egen försörjning. Arbetet med jobbspår i form av kortare utbildningar med hög relevans för arbetsmarknadens behov i kombination med studier i språk, bland annat med stöd av de partnerskap som sluts inom integrationspakten ska fortsätta. Nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning inom stadens vuxenutbildningar ska stärkas och möjligheten till validering av informell kompetens med berörda myndigheter och regionala aktörer ska utvecklas.

Nämnden ansvarar för att samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration bland annat genom Welcome House, och i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden, ska ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser ges i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Stödet ska även innefatta samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande, och erbjuda SFI-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden. Samhällsorienteringen för stadens nyanlända ska utvecklas och kompletteras genom ökad samverkan med ideella organisationer och företag genom integrationspakten, samt socialtjänst och relevanta statliga myndigheter, och arbeta för att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering och språkundervisning av hög kvalitet.

SFI och svenska som andraspråk ska fortsätta erbjudas för personer som flytt från Ukraina och omfattas av massflyktsdirektivet. För att fler ukrainska flyktingar, inom målgruppen, ska nämnden se till att målgruppen ges möjlighet att ta del av vuxenutbildningen. För att ytterligare stötta målgruppen ska lärdomar dras av ESF-projektet Care for Ukrainian Refugees och nämnden ska undersöka vad som kan implementeras i löpande verksamhet.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom SFI genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaktens partnerskap. För att nå fler kvinnor ska SFI fortsätta att erbjudas för föräldralediga, med fördel på introduktionsförskolorna, och komplettera med integrations- och arbetsfrämjande insatser. Det uppsökande arbetet för nyanlända som står utanför arbetsmarknaden ska utvecklas, inte minst med särskilt fokus på för kvinnor. Aktivitet i föreningslivet ska uppmuntras och brobyggerverksamheten för romsk inkludering ska fortsatt utvecklas.

För gruppen ensamkommande unga och andra i särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier. Utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar ska fortsätta. Nämnden ska fortsatt erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier.

Arbetsmarknadsnämnden ska arbeta aktivt för att unga utan arbete eller studier återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning. Det uppsökande arbetet för att nå gruppen ska utvecklas och unga som riskerar att hoppa av gymnasiet ska fångas upp tidigt. Vid behov ska de erbjudas parallella insatser från flera parter för att kunna återgå till studier eller komma in på arbetsmarknaden. Samverkan med fristående skolor ska stärkas. En del i det arbetet är insatser för de ungdomar som nås genom stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper. Staden ska arbeta för att öka andelen av de unga vuxna som idag varken studerar eller arbetar att slutföra sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildning samt folkhögskolor, ges möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Arbetet med övergången från anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas.

Arbetet med att erbjuda Stockholmsjobb till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska utvecklas med fokus på insatsens effektivitet. Nämnden ska stärka möjligheterna och vara pådrivande i arbetet för att personer med funktionsnedsättningar anställs i stadens verksamheter.

Stadens förvaltarenhet ska utvecklas i samverkan med överförmyndarnämnden. Nämnden ska även fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området. Till unga med tidigare kriminell bakgrund erbjuder nämnden riktade Stockholmsjobb i form av arbetslagsanställningar och introjobb i syfte att underlätta en återintegrering till samhället.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 Avskaffa fattigdom (tillsammans med socialnämnden), 4 God utbildning för alla (tillsammans med utbildningsnämnden), 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden förbereda för arrangerandet av yrkes-SM 2026.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka sitt utåtriktade arbete för att tydliggöra de gymnasiala yrkesutbildningarnas fördelar, bland annat genom att lyfta fram yrkesutbildningar som kommer vara viktiga i den gröna omställningen (1.2)	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka det strategiska arbetet kring samplanering och lokalförsörjning för vuxenutbildningen i syfte att åstadkomma lokaleffektivitet, samt ta fram en plan kring vilka av SISAB:s lokaler som ska användas för vuxenutbildning.	2025-01-01	2025-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och äldreomsorgsnämnden samt i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram utbildningar som riktar in sig på yrkes- och språkkunskaper för befintlig personal.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

God samverkan och dialog med näringsliv och arbetsgivare är en förutsättning för att studerande och aspiranter i så hög grad som möjligt ska kunna få ett arbete efter avslutade studier eller arbetsmarknadsinsatser. Vuxenutbildningen är en del av arbetslinjen, målet är att människor efter avslutad utbildning ska få ett arbete och egen försörjning.

Arbetsmarknadsnämnden ska implementera den framtagna strategin som visar hur staden ska arbeta med kompetensförsörjningsfrågor riktat till stadens näringsliv där ett fokusområde är att särskilt möta behoven hos branscher i tillväxt och bristyrken. Befintliga forum mellan staden och näringslivet, såsom integrationspakten, ska utvecklas för att tillgodose näringslivets behov av kompetens i samverkan med utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB. För att stärka yrkesprogrammets attraktivitet och koppling till arbetsmarknaden ska nämnden i samverkan med utbildningsnämnden samarbeta med näringslivets branschråd.

Samverkan med utbildningsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att tillgodose näringslivets behov av rätt

kompetens, inklusive fler yrkesutbildningar i lärlingsform, ska öka. Nämnden ska också verka för fler i arbete genom yrkesutbildningar och kunskapslyft riktat mot bristyrken.

Nämnden ska leda kompetensförsörjningsuppdraget ”International House” och dess kontakter med statens servicecenter inom ramen för nämndens uppdrag.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadens vuxenutbildning ska erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken. I samverkan med kommunstyrelsen ska vuxenutbildningen utvecklas som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov inom välfärdsverksamheterna. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och äldrenämnden arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna. Arbetet med kombinationsutbildningar, där SFI kombineras med yrkesutbildning, ska fortsätta utvecklas.

Stadens verksamhets- och avtalsuppföljning inom vuxenutbildningen ska stärkas i syfte att säkerställa hög kvalitet och motverka välfärdsbrottslighet. Utbildningsnämnden ska bistås i arbetet med att utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering.

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av avfall under kommunalt ansvar

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och skapa förutsättningar för stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2040 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs. En hållbar utbyggnad inkluderar att verka för att stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder skyddas från ovarsam exploatering.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt där det passar, samt vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska vara hållbar och främja en hög livskvalitet. Därför ska markanvisningar som innehåller småhus och större lägenheter prioriteras under perioden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden, varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

För att skapa ett attraktivt och tryggt Stockholm i stadens alla områden ska exploateringsnämnden arbeta för en blandning av arbetsplatser, service och bostäder och för offentliga miljöer som är levande, inkluderande och säkra. En varsam utveckling ska säkerställa att kulturhistoriskt viktiga stadsbyggnadskaraktärer bevaras. Nämnden ska verka för att stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder skyddas från ovarsam exploatering.

Utvecklade medborgardialoger och deltagande i stadens arbete med platssamverkan ska bidra till ökad kunskap om lokala behov och förutsättningar, och till effektivare processer. Nämnden ska säkerställa en rutin för proaktiv och tidig dialog/information med näringsidkare som direkt berörs av stadens fysiska åtgärder i stadsmiljön. Vidare ska nämnden öka ansträngningarna för att illegala båtetableringar avlägsnas och för att uppkomsten av olagliga boplatser förebyggs. Nämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar	2025-01-01	2025-12-31

av t.ex. idrottsytor på platser som ska tas i anspråk för annan exploatering längre fram, samt hur sådana initiativ kan finansieras		

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Exploateringsnämnden ska arbeta för att staden säkerställer goda möjligheter för offentlig service, olika boendetyper, näringsliv, föreningsliv, kultur och rekreation i hela staden. En effektiv stadsutveckling och tillvaratagande av stadsbyggnadspotentialen ska säkerställas genom en samlad produktionsplanering och effektiva processer. Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ska nämnden även möjliggöra för att bryta ut enskilda aktörers projekt från detaljplaner där fler aktörer ingår.

Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska ha en tydlig organisation och strategiskt, proaktivt och systematiskt arbeta för fler näringslivetableringar, fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter. Nämnden ska samarbeta med berörda nämnder inom uppdraget etableringsservice (servicekedjor), inklusive tillhörande kommunikation. Under kommunstyrelsens ledning ska nämnden arbeta med utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för näringsliv och företag och kommunikation riktad till det lokala näringslivet.

Nämnden ska stärka näringslivsperspektivet i stora stadsutvecklingsprojekt och fastställa projektspecifika mål. Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi. Exploateringsnämnden ska styra och samordna berörda nämnder och bolagsstyrelser i uppdraget med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete. Nämnden ska också arbeta för att aktuella verksamhetsområden utvecklas med kontor och arbetsplatser och att stadens renodlade verksamhetsområden bevaras.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB i samråd med kommunstyrelsen stärka samordning och insatser för att möjliggöra utvecklingen av Kista Science City till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation.

Nämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera och utveckla centrala platser och ytor i staden som är i behov av en positiv förändring.

I genomförandet av Kajstrategi för Stockholms stad ska nämnden sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen. Såväl exploateringsnämnden som andra berörda nämnder ska därför aktivt verka för förverkligandet av kajstrategins intentioner, t.ex. genom att levandegöra mer mark och ytor med fler aktiviteter och etablissemang runt stadens strandlinjer och vid kajerna. Exploateringsnämnden ska ha en tillåtande hållning till ändrade användningsområden om det bidrar till kajstrategins visioner och att småbåtslivet främjas.

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt, för att säkerställa den långsiktiga utbyggnaden. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög

prioritet. Nämnden ska återuppta dialogen med Stockholms Stads Parkerings AB i syfte att överlåta parkeringssnurrar på Rörstrandsgatan till exploateringsnämnden.

Nämnden ska verka för att fler större bostäder byggs, exempelvis genom fler markanvisningar av stadsradhus, radhus, villor och större lägenheter. Nämnden har samtidigt att beakta att befintliga villaområden värnas från ovarsam exploatering, i syfte att bevara karaktären på kulturhistoriskt viktiga miljöer. Nämnden ska arbeta för alternativa boende- och upplåtelseformer så som hyrköp/köption, kooperativ hyresrätt, coliving, byggemaskiner och kollektivhus. Nämnden ska vara uppmanande till friköp och även utreda förutsättningar och möjligheter att införa en hyrköpsmodell för friköp av tomträtter samt vid upplåtelse av mark för bostadsrätter och ägarlägenheter. I stadsdelar där hyresrätten är den dominerande upplåtelseformen ska fokus ligga på att öka den totala andelen ägt boende.

För att säkerställa stadens bostadsförsörjningsansvar ska nämnden planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader, exempelvis genom att stimulera innovation och nya affärsmodeller. Nämnden ska öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper, även hos privata fastighetsägare, i samarbete med SHIS och socialnämnden. I arbetet för en äldrevänlig stad ska nämnden i ett tidigt skede beakta stadens mål för seniorbostäder och verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av externa aktörer.

Nämnden ska ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Det nya kraftvärmeverket är ett prioriterat klimat- och hållbarhetsprojekt för regionens fortsatta tillväxt och klimatomställning.

Nämnden ska bidra till att skapa förutsättningar för hållbara transporter och framkomlighet samt arbeta för minskade utsläpp från trafiken genom elektrifiering och ett transporteffektivt samhälle. Nämnden ska arbeta strategiskt och övergripande med genomförandaspekter som masshantering och ledningsplanering. Samordningen avseende logistik, framkomlighet, infrasystem, försörjningsinfrastruktur och mark- och dagvattenutredningar i alla skeden av planering och genomförande ska säkerställas, i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter. Planeringen ska samtidigt ta hänsyn till behov av kommunaltekniska ytor. Trafikstörande schakt- och anläggningsarbeten ska koordineras och kommuniceras så att störningarna minimeras.

Det som byggs ska vara klimatsmart, med hållbara material och transporter. Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling samt säkerställa att all byggnation möter kraven om hållbart byggande.

Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Arbetet med livscykelanalyser och miljö- och klimatkrav ska fortsätta. Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner och säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning.

Nämnden ska arbeta med att säkerställa en stärkt biologisk mångfald och utveckla den ekologiska kompensationen som verktyg. Nämnden ska, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder, bidra till inrättandet av ytterligare ett antal naturreservat i Stockholm i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls för framtida generationer. I arbetet ska beaktas att bostadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.

Nämnden ska fortsätta arbetet med att genomföra åtgärder i enlighet med de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster.

Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda åtgärder och förutsättningar för att öka antalet bostäder med alternativa upplåtelseformer som exempelvis hyrköp	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med kommunstyrelsen utreda och analysera nivåerna för tomträttsavgifter i Stockholms stad	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska ta fram en redovisning över platser inom Stockholms stad där det bedöms lämpligt och möjligt att till skapa nya småhus	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder inrätta ett antal mindre naturreservat, exempelvis i Rissneskogen och Herrängsskogen	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningar och möjligheter till, samt lämna förslag till, en ”hyrköpsmodell” för friköp av tomträtter och för upplåtelse av mark till bostadsrätter och ägarlägenheter	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB identifiera lämpliga platser att avskaffa badförbudet på	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med trafiknämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Stockholms Hamnar AB, ta fram en handlingsplan för Strandvägen i syfte att utveckla sträckan med mer grönska, permanenta serveringar och ett enhetligt uttryck	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med andra berörda nämnder, utreda möjligheterna att skapa en Förfart Skarpnäck inom ramen för den pågående stadsutvecklingen i Bagarmossen – Skarpnäck	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, ta fram förslag på åtgärder som skapar långsiktighet avseende ekonomi och arrenden för båtclubbarna i Stockholms stad	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, identifiera platser för nya bryggor, daghamnar och småbåtshamnar, samt vilka befintliga platser som är lämpliga att bygga ut	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Storstockholms brandförsvaret ta fram förslag på åtgärder för en enhetlig struktur av riskhanteringen i den fysiska planeringen	2025-01-01	2025-12-31

Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Exploateringsnämnden ska säkerställa det ekonomiska utrymmet för angelägna investeringar inom hela staden genom ökade krav på lönsamhet, ökade försäljningsinkomster, försäljning av icke strategiskt bestånd, en effektiv projektstyrning och ökad samverkan med externa aktörer. Lönsamheten ska öka där det är möjligt för att säkerställa en långsiktig utbyggnadstakt och för att möta ökade kostnader på grund av omvärldsläget. Nämnden ska härigenom möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar genom utvecklad prioriteringsförmåga i enlighet med investeringsstrategin och genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekoniskt perspektiv.

Givet omvärldsläget ska nämnden ta ett ökat ansvar för samordning och samplanering inom kommunkoncernen genom att vara drivande i ett nämnd- och bolagsövergripande arbete för att identifiera och utreda områden för samordning, exempelvis lagerhållning av verksamhetskritiska insatsvaror och material, upphandlingar och metodutveckling för att minska utgifter och öka lönsamhet där så är möjligt.

Exploateringsnämnden ska på ett tidigt stadium planera och driftoptimera för näringsliv, samhällsservice, idrott, kultur, föreningsliv och grön infrastruktur i hela staden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar tidigt i processerna ska samordningen mellan exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens processer öka. Nämnden ska tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekoniska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden.

Exploateringsnämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. Nämnden ska utveckla processerna för att i ökad grad tillgodose stadens behov av samhällsservice med hjälp av privata aktörer på såväl kommunal som privat mark.

Nämnden ska tidigt planera för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv. Den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS ska säkerställas genom att till exempel vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, och reservera mark för kostnadseffektiv skolbyggnation i både egen och fristående regi.

Vid ianspråktagande av idrottsmark eller -anläggning för exploatering ska nämnden samverka med fastighetsnämnden och idrottsnämnden för att identifiera behov av och kostnader för kompensande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet. Ersättning av idrottsfunktionen finansieras som en kompensatorisk investering via fastighetsnämndens budget för idrottsinvesteringar.

Exploateringsnämnden ska bistå kommunstyrelsen i arbetet med att ta fram förslag på en modell för avbetalning samt ”hyrköp” av mark vid upplåtelse av mark för bostadsrätter och ägarlägenheter. Vidare ska nämnden bistå kommunstyrelsen i att utreda förutsättningar och möjligheter till, samt lämna förslag till, ytterligare förändringar av stadens markprismodell i syfte att underlätta för byggstarter av bostäder även i ekonomiskt utmanande tider.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt i samråd med kommunstyrelsen beakta det civila försvaret i stadsutvecklingen.

Därutöver ska nämnden:

- verka för att stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder skyddas från ovarsam exploatering
- prioritera markanvisningar som innehåller stadsradhus eller andra typer av småhus, samt bostadsrätter
- verka för nya seniorboenden i varje stadsdelsnämndsområde, såväl hyres- som bostadsrätter i olika former och med olika inriktningar
- verka för fler gruppboendestäder och serviceboendestäder för människor med funktionsvariation

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska stärka sina interna rutiner med ytterligare kontrollfunktioner inom ramen för investeringsprojekt i syfte att motverka att projektbudgetar överskrids	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldre- och funktionsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar	2025-01-01	2025-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar	2025-01-01	2025-06-30

till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden		

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens huvudsakliga uppdrag är att tillhandahålla och förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar.

Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. I syfte att renodla sitt bestånd ska nämnden även löpande pröva att avyttra fastigheter som ej bedöms vara strategiskt viktiga.

Nämndens uppgifter

Som stadens fastighetsförvaltande resurs ansvarar fastighetsnämnden för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag, samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter. Nämnden innehar myndighetsansvaret enligt bostadsförvaltningslagen och lagen om arrendenämnder med ansvar bland annat för att föreslå förvaltare (något av stadens allmännyttiga bolag) till hyresnämnden.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- ärenden om tvångsförvaltning

Över de närmaste åren ska de totala investeringarna i idrottsanläggningar öka samtidigt som investeringskostnaderna för stadens alla delar ska ske ansvarsfullt i förhållande till vår omvärld. Ett utökat samarbete krävs därför med externa aktörer vid nyproduktion och ombyggnad, exempelvis genom att tillsammans med berörda nämnder pröva möjligheterna att fler idrottsanläggningar byggs och drivs av fristående aktörer samt att eventuellt överlåta anläggningar med större reinvesteringsbehov till externa aktörer. Det bidrar till en ökad mångfald såväl som kostnads- och riskdelning för staden. På så vis säkerställer staden ett större tillskott av idrottsfastigheter och totala investeringar i staden sett till faktiska anläggningar som stockholmarna kan nyttja genom att fullfölja de externa samarbetena och fortsatt hålla högt investeringstryck i stadens budget. Ett fortsatt fokus på kostnadskontroll och styrning är nödvändigt. Nämnden ska löpande ompröva sina investeringsprojekt i syfte att fokusera på projekt som ger långsiktiga kostnadsbesparingar, t.ex. genom energieffektivisering. Inom ramen för detta ska nämnden utöka sina satsningar på energieffektivisering, inklusive digitalisering, övergång till LED-belysning, samt installation av solceller och energilagring, detta samordnas inom energiklivet med fokus att samordna och skapa samordningsfördelar inom energieffektivisering av nämndens fastigheter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fastighetsnämnden ska, inom ramen för sitt fastighetsbestånd, genomföra åtgärder som syftar till att förebygga och motverka otrygghet och brottslighet, bland annat genom att, i dialog med hyresgäster, tillse att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter är välskött. Därtill ska nämnden sätta upp fler övervakningskameror inom det egna beståndet för att öka tryggheten.

Vakanser i nämndens fastighetsbestånd ska minimeras. Fastighetsnämnden ska även bidra till att hitta nya hyresmodeller som medger en adekvat användning av fastigheter. I syfte att få en renare och tryggare stad ska nämnden stödja trafیکنämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning och klotter. Nämnden ska delta i stadens arbete med platssamverkan.

På uppdrag av socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden säkerställa att behov av boenden för personer med funktionsnedsättning och för pedagogiska ändamål tillgodoses i nya bostadsrättsprojekt. Arbetet med att tillgängliggöra de publika lokalerna för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av t.ex. idrottsytor på platser som ska tas i anspråk för annan exploatering längre fram, samt hur sådana initiativ kan finansieras	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med fastighetsnämnden säkerställa drift och förmåga i fastigheter där kommunstyrelsen identifierat att samhällsviktig verksamhet bedrivs	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska bidra till ett positivt företagsklimat i Stockholm genom att utveckla kundrelationerna och ha ett proaktivt och välkomnande förhållningssätt i näringslivsarbetet.

Fastighetsnämnden ska arbeta för att nya kultur- och idrottsytor finns med i stadsplaneringen med fokus på att stadens lokalkostnader hålls nere. Fastighetsnämnden ska utreda var offentliga bastubad kan anläggas där nämnden har mark eller byggnader som är lämpliga att använda. Dessa ska upplåtas och hyras ut till exempelvis föreningar som sedan driver verksamheten.

Nämnden ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera sina fastigheter, bland annat genom digitalisering och utbyte av armaturer. Produktionen av förnybar energi ska öka där det är kostnadseffektivt. I syfte att konkretisera och stärka detta arbete ska nämnden starta ”Energiklivet” – ett fokuserat arbete för att energieffektivisera nämndens omfattande fastighetsbestånd. Detta ska genomföras genom att omprioritera investeringar så att fokus läggs på projekt som ger långsiktiga kostnadsbesparingar genom energieffektivisering.

Arbetet med livscykelanalys i byggprocessen ska stärkas och användning av skadliga kemikalier och plast ska minska. Det är nödvändigt för att säkerställa att nya byggprojekt är energieffektiva och hållbara över tid.

Fastighetsnämnden ska förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena. Nämnden ska också initiera fler stadsodlingsprojekt i parker och offentliga utrymmen för att skapa grönare miljöer, samt verka för att öka tillgången till offentliga bastubad vid stadens bryggor och strandbadplatser i samarbete med externa aktörer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska ta fram en plan för att starta ”Energiklivet” – ett fokuserat arbete för att energieffektivera nämndens omfattande fastighetsbestånd	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden, ta fram en stadsövergripande och hållbar definition på en enklare idrottshall	2025-01-12	2025-06-30

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Fastighetsnämnden ska bedriva en aktiv och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom omvandling eller avyttring av fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden. Det är centralt att nämnden arbetar för att minska sina investeringsvolymerna och att ett ökat fokus riktas mot underhåll och reinvesteringar. Avyttringen av icke strategiska fastigheter ska intensifieras i syfte att bidra till att öka stadens egenfinansieringsgrad och minska skuldsättningen. Detta sker bl.a. genom försäljning av Hästa Gård och Hötorgshallen. Därutöver ska nämnden starta ett projekt för att identifiera de fastigheter som ej är strategiska för staden i sin helhet.

Nämnden ska löpande pröva att överföra fastigheter och projekt till exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och Skolfastigheter i Stockholm AB. Tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska nämnden säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs för att genomföra avyttringar av icke strategiskt bestånd och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar. I samband med förvärv, byte och försäljning av fastigheter ska nämnden vid behov samverka med S:t Erik Markutveckling AB.

Efter genomförd översyn av fastighetsbeståndet ska nämnden, i syfte att renodla fastighetsbeståndet, effektivisera förvaltningsorganisationen och säkerställa långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, initiera försäljningsprocesser för identifierat lämpliga fastigheter.

Fastighetsnämndens prognossäkerhet och ekonomi i underhålls- och investeringsprojekt ska förbättras. Omvärldsläget medför behov av ökad förmåga att prioritera i tid, att utreda flera olika alternativ inför beslut för att kunna optimera genomförandet samt att se över vilka lokalprojekt som är nödvändiga att genomföra.

Nämnden ska ombesörja att adekvata resurser avsätts redan i utredningsskedet för att öka prognossäkerheten fram till genomförandeskedet i större ny- och ombyggnadsprojekt. Nämnden ska implementera striktare kontroller och förbättrad riskhantering för att säkerställa att endast ekonomiskt hållbart motiverade projekt genomförs.

Styrningen av större investeringsprojekt ska förbättras i tidiga skeden genom att säkerställa tillräckliga beslutsunderlag, resurser och kompetens för att på så sätt uppnå bättre projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet. Nämnden behöver minska osäkerheten i planeringen genom att stärka sin strategiska förmåga och utöka samarbetet med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Kyrkogårdsnämnden ska bli en beställare av byggprojekt från fastighetsnämnden varpå fastighetsnämnden ska ta över uppdraget att projektera nybyggnationer för kyrkogårdsnämnden. Därmed bör kyrkogårdsnämndens investeringsbudget överföras till fastighetsnämnden.

Underhållet av nämndens fastigheter ska ske utifrån nämndens långsiktiga underhållsplan och möjliggöra en professionell förvaltning och adekvat hyressättning. Nämnden ska utöka samarbetet med externa aktörer vid nyproduktion och ombyggnad, exempelvis genom att tillsammans med berörda nämnder pröva möjligheterna att fler idrottsanläggningar byggs och drivs av fristående aktörer samt att eventuellt överlåta anläggningar med större reinvesteringsbehov till externa aktörer. Vilka sim- och idrottsanläggningar som kan förvaltas och underhållas genom upphandling av extern aktör ska utredas.

Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv fastighetsdrift. Tillsammans med idrottsnämnden ska nämnden utreda alternativ vid upprustning av idrottsanläggningar, såsom renovering, nyproduktion eller omlokalisering, i syfte att garantera en långsiktigt hållbar driftkostnad och begränsa stadens investeringsutgifter.

Nämndens driftnetto ska förbättras genom omförhandling av externa hyror, avyttringar och utvecklad användning av nyckeltalsanalyser. Den interna kontrollen ska förbättras, bland annat genom att utveckla arbetet med underhållsplanering och att följa upp efterlevnad och utveckling av avtalsprocesser. Under året ska fastighetsnämnden utreda en ny ekonomisk modell för full EBIT-uppföljning på fastighetsnivå. Detta ska inkludera allokering av samtliga kostnader, såsom förvaltningskostnader och centrala overhead-kostnader, till respektive fastighet. Syftet är att stärka transparensen och den ekonomiska styrningen inom nämndens förvaltning av fastigheter, med målet att förbättra resursfördelning och säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Inom ramen för överenskommen förhandlingsordning med Hyresgästföreningen Region Stockholm ska nämnden samordna hyresbildning för sådana bostadslägenheter som staden hyr ut i andrahand där annan bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas eller inte är relevant. I samråd med kommunstyrelsen ska nämnden utreda vilka av nämndens egna andrahandsuthyrningar som bör avvecklas.

Fastighetsnämnden har en roll att spela i återuppbyggnaden av Sveriges civila försvar. Nämnden ska, utefter sina ekonomiska förutsättningar, organisera sig för att möta de nya kraven och skapa förutsättningar för att förvalta, sköta driften av och underhålla objekt med särskilda skyddskrav. Detta kräver att nämnden genomför kompetenshöjande insatser. Nämnden ska beakta stadens verksamheters behov av alternativa ledningsplatser i förhållande till andra aktörer. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska se över investeringsplanen för idrottsinvesteringar i syfte att prioritera Bällsta IP, multihallen i Enskede, Kristinebergshallarna, Västertorps sim- och idrottshall, sim-, idrott- och ishallen i Skarpnäck samt Eriksdalsbadet	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB utreda möjligheten till långa hyresavtal för att möjliggöra för Stockholms Stads Parkerings AB att investera i fastighetsnämndens bestånd	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska verka för en avyttring av Hötorgshallen och Hästa gård	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska initiera fler stadsodlingsprojekt i parker, vid naturreservat och offentliga utrymmen. Inom ramen för detta ska fastighetsnämnden ta fram en plan för att realisera möjligheten att "Odlas i Ågesta"	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska utreda en ny ekonomisk modell för full EBIT-uppföljning på fastighetsnivå	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare har möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. Idrottsnämnden ska verka för tryggare idrottsplatser och anläggningar.

I nämndens arbete är den prioriterade gruppen barn och unga där särskild hänsyn ska tas till integrationsfrämjande insatser, jämställdhet, socioekonomiska faktorer samt för de behov som personer med funktionsnedsättning har. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa och välbefinnande samt bryta äldres isolering. Satsningar på simkunnsighet ska fortsatt vara en prioriterad uppgift för nämnden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Idrott och friluftsliv har en central betydelse för folkhälsan och idrottsrörelsen är en vital del av civilsamhället. Idrotten främjar folkhälsa genom gemenskap, rörelse och motion som ökar människors psykiska och fysiska välbefinnande. Nämnden ska arbeta med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet och få fler personer med funktionsnedsättning att ta del av idrotts-, friluftsliv- och fritidsutbudet. Det förebyggande arbetet med hälsoåtgärder inriktat på äldre ska utvecklas. Jämställda förutsättningar är centralt och nämnden ska årligen redovisa en analys om idrottande och fördelning av tider ur ett jämställdhetsperspektiv. Denna redovisning ska även innehålla statistik och analys över beläggningsgraden i samtliga av stadens idrottsanläggningar.

Genom människors engagemang i föreningslivet främjas också de demokratiska värdena i samhället. Idrott och friluftsliv ger människor en meningsfull fritid.

Föreningslivet skapar delaktighet och möten mellan människor med olika bakgrund och utgör ett viktigt verktyg för att främja integrationen i Stockholm. Nämnden ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att uppmuntra aktivitet i föreningslivet och tillsammans med utbildningsnämnden arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen. Simkunnighet är prioriterat och samarbetet med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska stärkas i syfte att öka simkunnigheten och vattenvana med fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet ”idrott och hälsa” samt till nyanlända.

Nämnden ska bidra till en positiv supporterkultur i staden samt motverka idrottsrelaterat våld. Tryggheten på stadens idrottsanläggningar och spontanidrottsplatser ska öka och nödvändiga åtgärder, bland annat fler ordningsvakter, ska genomföras så att alla kan känna sig trygga på anläggningarna och i motionsspåren. Arbetet med att delta i stadens arbete med platsamverkan i syfte att skapa en tryggare stad ska fortsätta.

Arbetet med förstärkt uppföljning av föreningsstödet för att säkerställa att ideella aktörer som mottar stöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att de inte bedriver verksamheter med odemokratiska eller olagliga inslag ska fortsatt vara prioriterat.

Nämnden ska fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna, samt verka för att könsseparerade badtider i stadens simhallar upphör.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med socialnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp samtliga idrottslokaler vid stadens grundskolor för föreningslivet att nyttja utanför skoltid, även på kvällstid och under loven	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska analysera och utvärdera fördelningen av lokaler och träningstider till idrottsföreningarna i staden	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder ska samverka och komplettera varandra i syfte att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid. Civilsamhället genom bland annat föreningsliv och idrottsklubbar ska inkluderas och prioriteras i arbetet	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av t.ex. idrottsytor på platser som ska tas i anspråk för annan exploatering längre fram, samt hur sådana initiativ kan finansieras	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31

Idrottsnämnden ska, tillsammans med berörda stadsdelsnämnder, verka för att könseparerade badtider i stadens simhallar upphör	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska ta fram ett förslag till samordning av stadens arbete med fysisk aktivitet, motsvarande det uppdrag som kulturnämnden har avseende kulturaktiviteter	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdestad för stora evenemang	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda långsiktiga behov och finansiering av kommunövergripande fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska bedriva verksamhet och tillgängliggöra idrotts- och friluftsverksamhet i enlighet med Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2023-2027. Det övergripande målet är att genom ökad fysisk aktivitet förbättra folkhälsan och minska ojämlikheter i hälsa.

Nämnden ska verka för nya idrottsanläggningar och vara pådrivande i att skapa fler ytor för spontanidrott i form av exempelvis motionsspår och utegym. I stadsutvecklingen ska nämnden tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tidigt planera för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv och tidigt föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund kring nya anläggningar.

Näringslivsperspektivet ska stärkas och nämnden ska ha en tydlig organisation och strategiskt, proaktivt och systematiskt arbeta för att fler externa aktörer utvecklar och driver idrottsanläggningar. Stadens egen idrottsverksamhet ska inte konkurrera med fristående verksamheter. Den externa medverkan vid byggnation och reinvestering av idrottsanläggningar ska öka för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud. Denna koppling ska vara tydlig i nämndens lokalförsörjningsarbete där branschdialog ska vara ett återkommande inslag.

Nämnden ska tydliggöra ingångarna för den som vill vara med och utveckla idrottsanläggningar och verksamhet. Nämnden ska därför samarbeta med kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolagsstyrelser inom uppdraget etableringsservice med tillhörande kommunikation. Vid ny- eller ombyggnation av sim- och idrottsanläggningar ska nämnden planera lokaler avsedda för verksamhet som inte konkurrerar med fristående aktörer.

Nämnden ska delta i stadens arbete med att få en bredd av hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet ska

prioriteras. Nämnden ska också arbeta för att stärka Stockholm som e-sport och en gamingvänlig stad.

Nämnden ska minska miljö- och klimatpåverkan från idrottsverksamheten genom effektiv energianvändning, minskade utsläpp från transporter samt förbättrad hantering av avfall, plast och kemikalier.

Nämnden ska främja småbåtslivet genom att arbeta strategiskt med båtlivsfrågor samt stödja exploateringsnämndens arbete med att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska se över investeringsplanen för idrottsinvesteringar i syfte att prioritera Bällsta IP, multihallen i Enskede, Kristinebergshallarna, Västertorps sim- och idrottshall, sim-, idrott- och ishallen i Skarpnäck samt Eriksdalsbadet	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden, ta fram en stadsövergripande och hållbar definition på en enklare idrottshall	2025-01-01	2025-03-31
Idrottsnämnden ska, tillsammans med andra berörda nämnder, ta fram fem lämpliga platser att uppföra enklare fullstora idrottshallar på	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Prioriteringar av reinvesteringar och nyinvesteringar i idrottsytor ska göras utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett hållbart driftkostnadsperspektiv. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska öka mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Genom att tillgängliggöra skolidrottshallar kan tillgänglig idrottskapacitet öka och ge föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande. Nämnden ska utveckla det strategiska arbetet med lokalförsörjning för att säkerställa effektiva och ändamålsenliga lokaler och en långsiktigt hållbar ekonomi. Nämnden ska planera för att fristående aktörer ska bygga och upprusta idrottsanläggningar samt driva verksamhet. Särskilt ska nämnden undersöka möjligheten till upphandling av driftverksamheter, till exempel av utomhusbassänger.

Planeringen ska ske utifrån behovsanalyser ska utvecklas och nämnden ska regelbundet genomföra dialogprocesser med marknadens aktörer. Det är av vikt att säkerställa att erforderlig kompetens finns för att utveckla och möjliggöra projekt med privata aktörer.

Lokaleffektiviteten ska vara hög och nämndens lokaler ska nyttjas så att fler får tillgång till dessa. Nämnden ska därför i samverkan med bland annat utbildningsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB arbeta för ett ökat nyttjande av idrottshallar och årligen i lokalförsörjningsplanen analysera och redovisa tillkommunstyrelsen hur nyttjandegraden utvecklas. När fler barn och unga får möjlighet att idrotta på flera av våra uteanläggningar även under vinterhalvåret så kan vi avlasta inomhushallarna och på så vis även nyttja våra anläggningar mer effektivt. Därför gäller nolltaxa för barn- och ungdomar i stadens idrottsanläggningar under hela året.

Där det är möjligt ska idrottshallar byggas fullstora för att tillgodose idrottsrörelsens behov samt där det är möjligt bygga anläggningar med utrymme för dubbla basketplaner. Fullstora idrottshallar ska i första hand ges ett enklare uppförande i syfte att minska kostnaden och öka det totala utbudet av idrottsyta. Nämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden och SISAB verka för att tillgängliggöra nybyggda skolidrottshallar för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet, samt vid behov möjliggöra uthyrning av befintliga skollokaler och skolidrottshallar. Den regionala samverkan kring specialidrottsanläggningar ska utvecklas.

Givet omvärldsläget ska en prioritering och motivering ske av kommande och pågående investeringar. Nya tillkommande lokaler och reinvesteringar ska göras om de är nödvändiga och motiveras helt utifrån exempelvis prestation (nya barn/elever), myndighetskrav m.m.

Teknikutveckling och innovation ska vara en integrerad del av nämndens verksamhetsutveckling. Tillsammans med fastighetsnämnden ska nämnden arbeta för att ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning. Ett nytt system som stödjer verksamhetsutveckling för bokningsstöd och uppföljning är högt prioriterat.

Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda arrendesystemet för upplåtelse av idrottsmark och en finansieringsmodell kopplat till klassificeringen av kommersiella ytor	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska utreda hur medlemsaktivitetsstödet skulle kunna viktas gentemot föreningar i störst behov av ytterligare medel	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafیکنämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansörer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Kulturnämnden ska skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv för alla stockholmare där aktiviteter för barn och unga samt stadens bibliotek prioriteras. Kultur ska finnas tillgänglig i stadsmiljön och skapa mötesplatser mellan människor över hela staden. Stockholms kulturpolitik ska premiera det fria kulturlivet, en ökad grad av självfinansiering samt tillgängliggöra stadens kulturarv.

Kulturskolan är en viktig verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur. Genom kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit begränsat. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma förutsättningar och villkor att verka på. Stadens kulturstöd ska främja självfinansiering och fördelas enligt tydliga, demokratiska och transparenta principer som gynnar självständighet och en mångfald av verksamheter. Om reglerna inte efterlevs ska stöd kunna dras in och krävas tillbaka.

Biblioteken ska vara öppna och trygga verksamheter som bidrar till bildning, kunskap, forskning, läslust och som gynnar demokrati och gemenskap. Biblioteken ska finnas på platser där stockholmarna rör sig och nya bibliotek ska öppnas i takt med att staden växer.

I och med att Medeltidsmuseet under 2024 flyttat från lokalerna på Helgeandsholmen behövs en plan för att tillgängliggöra museet innan inflyttningen i Börshuset.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- i nära samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid inklusive stadens sommarkolloverksamhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande genom Kulturskolan och El Sistema. Kulturnämnden ska verka för att nå bredare socioekonomiska grupper exempelvis genom att säkerställa ett breddat utbud samt utvecklandet av kulturskolans digitala metoder. Kulturskolans verksamhet ska i högre utsträckning involveras i skolans och fritidshemmens verksamhet.

Kulturskolans samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och fristående aktörer ska fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom Kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.

Nämnden ska skapa fler lockande läsmiljöer som inspirerar barnen att läsa samt involverar föräldrar i barnens läsning genom att utöka och permanenta pilotverksamheten kring förskolebiblioteket.

Utifrån den nya fritidsgårdsstrategin ska det systematiska kvalitetsarbetet på stadens fritidsgårdar utvecklas och nämnden ska bistå stadsdelsnämnderna med strategisk kompetens och modeller för uppföljning av verksamheten.

Nämnden ska arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer och evenemang samt delta i stadens arbete med platsamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och tillgängliga kulturverksamheter.

Nämnden stödjer stadsdelsnämndernas arbete med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande arbetet. Arbetet mot våldsbejakande extremism utvecklas i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare och stadsdelsnämnderna.

Nämnden ska underlätta för fristående aktörer att bidra och vara delaktiga i stadens kulturliv. Bland annat genom att säkerställa god tillgång till lokaler. Flera av stadens ateljéer och produktionsplatser för konst ska prövas att avyttras, i första hand till fristående kulturaktörer. Exempelvis bör Tullhuset på Blasieholmen kunna användas för fristående kulturverksamhet.

Vidare är det av stor vikt att nämnden säkerställer att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta. Arbetet med att motverka att kulturstöd går till verksamhet som är olaglig eller antidemokratisk ska stärkas. Kraven för återbetalning efter felaktiga utbetalningar behöver också förtydligas.

Staden ska öka civilsamhällets och näringslivets delaktighet i stadens evenemang. Stadsmuseets gård och scen ska utvecklas och levandegöras.

Flera av Stockholms äldre har stor tillgång till kulturlivet i dess olika former, men inte alla. Nämndens verksamheter ska i större utsträckning sträva efter att nå dessa målgrupper. Nämnden ska verka för att skapa en generationsöverskridande mötesplats för äldre och unga genom kulturen. Verksamheten med kulturturnéer ska utvecklas på äldreboenden och andra boendeformer samt tillgängliggöra stadens ägda konst inom äldre- och LSS-verksamheter.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med *Agenda 2030:s mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden stärka arbetet för att motverka att stöd från kulturförvaltningen betalas ut till antidemokratiska verksamheter	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder ska samverka och komplettera varandra i syfte att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid. Civilsamhället genom bland annat föreningsliv och idrottsklubbar ska inkluderas och prioriteras i arbetet.	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska fortsätta att utveckla öppethållandet av stadens bibliotek	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska genomföra en analys av hur målgruppen unga 13-18 år bättre kan nås i stadens biblioteksverksamhet, samt lämna förslag på åtgärder för att i högre utsträckning nå dessa på ett mer målgruppsanpassat sätt	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och SISAB öppna upp fler idrottshallar för föreningslivet, även under kvällar och lov, samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra andra skollokaler för förenings- och kulturliv	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

När Stockholm växer ska kulturen finnas med i den fysiska och innehållsmässiga planeringen. Nämnden ska söka samarbeten med kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden i syfte att underlätta och samfinansiera utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i staden. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass och möjliggöra ett mångfacetterat och fritt kulturliv.

Utifrån samverkansöverenskommelsen med utbildningsnämnden ska nämnden arbeta för att skapa en långsiktig och hållbar förutsättning för att kulturskolan ska kunna bedriva verksamhet i skolans lokaler.

Förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar ska stärkas i samarbete med Stockholm Business Region AB. Nämnden ska vidareutveckla samarbetet med relevanta branscher inom kulturella och kreativa näringar och tillsammans med berörda nämnder främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat genom att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener, för att underlätta en nattklubbs- och livescensvänlig stad.

I det näringslivsfrämjande arbetet ska nämnden stärka sin lotsfunktion i syfte att etablera och säkerställa lokaler för konstnärlig produktion, underlätta genomförandet av arrangemang samt stötta nya etableringar av live- och kulturscener och klubbar. Stadens kulturlotsfunktion ska tillgängliggöras det fria kulturlivet.

Nämnden ska arbeta för att biblioteken ska vara trygga och inbjudande miljöer för alla. Visionen är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter där organisationsstrukturerna inbjuder medarbetarna till delaktighet och där det går snabbt från idé till handling. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald, språkutveckling och fler öppna samtal ska vara fokus för bibliotekens verksamhet. Biblioteken ska utveckla tillgängligheten genom innovativa bibliotekstjänster samt olika former av öppethållande. Nämnden ska skapa förutsättningar för det ukrainska kulturcentrum som inrättats att fortsätta sin verksamhet.

I samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden verka och underlätta för fler historiska skyltar, bilder och konstnärlig utsmyckning i stadsmiljön upprusta och komplettera stadens litterära skyltar i staden i syfte att tillgängliggöra dem för personer med funktionsnedsättning och lyfta fram hela stadens litterära historia inklusive ytterstaden.

Tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Business Region AB ska nämnden verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara, bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Inriktningen är att Stockholm ska växa med kultur. Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga förklaringar till varför människor och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm.

Det kulturstrategiska arbetet ska utgå från stadens kulturstrategiska program och ha fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt samt hur kulturperspektiven ska vara en integrerad del i Stockholms stadsutveckling där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Externa aktörer kan bidra till kulturens plats i stadsutvecklingen samt de kulturella och kreativa näringarnas behov i en växande stad.

Nämnden ska verka för ökad samordning och dialog mellan Region Stockholm, statliga institutioner och staden befintliga kulturverksamheter.

Kulturnämnden ska skapa strategisk och framsynt planering för att frigöra resurser inom den befintliga verksamheten för att möta ökade hyres-, drift- och kapitalkostnader. I det arbetet är samnyttjandet av kulturlokaler viktigt för att nå en långsiktigt hållbar utveckling för verksamheten. Samverkan med kulturnämnden: stadsarkivet i områden där en effektiv samordning av resurser kan ske ska fortsätta.

De kulturella och kreativa näringarna spelar en stor och viktig roll för Stockholm – inte minst ur besöks- och tillväxtpunkt. För att skapa förutsättningar för ett än starkare och mer mångfacetterat kulturliv, ska Stockholm ha Sveriges första kulturella frizoner – platser där kulturen får ges utrymme utan omfattande tillståndskrav. Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och andra berörda förvaltningar utreda möjligheterna för detta.

Inför firandet av 250 år av judiskt liv i Sverige år 2025, är det av stor vikt att Stockholms stad visar sitt stöd för Sveriges judar och står starka emot antisemitismen.

Kulturnämnden bör i samarbete med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder ta fram förslag till en permanent placering i Stockholm för Sveriges museum om förintelsen. Staden ska också spela en aktiv part i förberedelserna och genomförandet av 250 årsfirandet.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder utreda hur staden kan utveckla arbetet med uppföljning och kontroll vid förhyrning av stadens lokaler till privatpersoner och organisationer utanför kommunkoncernen	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och civilsamhället förbereda för ett uppförande av ett monument över hbtqi-rörelsens kamp för sina rättigheter i samhället	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera stödformen till de sverigefinska, samiska och tornedalska minoriteterna i syfte att justera villkoren för sökanden och bredda målgruppen till att även omfatta stiftelser och andra organisationsformer än enbart föreningar och att därigenom kunna förstärka stödet till förvaltningsområdets kulturaktörer	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna för en kulturell frizon samt ta fram en strategi för denna	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen undersöka möjligheten till samarbete med Forum för levande historia och ge stöd till en öppen minnestund på Förintelsens minnesdag	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ge stöd till den romska minoriteten om minnestunden på minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden och utbildningsnämnden samordna stadens deltagande i 250-årsjubileumet för Judiskt liv i Sverige och gå in som samverkandepartner i firandet i Stockholm år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen undersöka möjligheten till samarbete med Forum för levande historia och ge stöd till en öppen minnestund på Förintelsens minnesdag	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna påbörja viss drift av centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformer ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och Stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till Stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmare till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv

Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsarkivets publika verksamheter ska utvecklas i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare.

Nämnden ska fortsätta förstärka Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser, särskilt barn och unga. Digitaliserings- och publiceringsarbetet är prioriterat i arbetet med att öka tillgången till arkiven och nå en bredare publik. Nämnden ska delta i projektet City Memories.

I syfte att invånare och akademi på ett enklare sätt ska kunna bidra till arkiven, till exempel genom crowdsourcing, ska metoder utvecklas för ökad användbarhet och digitalisering.

Nämnden ska arbeta för att synliggöra kvinnor och andra grupper som varit underrepresenterade genom historien samt fortsätta arbetet med att lyfta fram personer ur arkivet som på olika sätt kämpat för införandet av demokrati i Sverige. Nämnden ska aktivt bidra till att stärka och synliggöra Järvas unika identitet, kultur och historia. Nämnden ska se över hur arkivarbetet för etniska föreningar kan utvecklas. Arbetet med att effektivisera energiförbrukningen och fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar ska fortsatt prioriteras.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsarkivet ska inom sin verksamhet bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. Det handlar bland annat om att hålla ned mängden lokaler och på så vis resursanvändningen.

Utbyggnad av laddinfrastruktur vid verksamhetens lokaler ska eftersträvas.

Stadsarkivet ska verka för att fler av stadens verksamheter överlämnar sina arkiv till stadsarkivet. De nya lokalerna i Liljeholmskajen erbjuder större lagringskapacitet och bättre åtkomst för användare, vilket på lång sikt minskar stadens miljöpåverkan för arkivförvaring.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ansvarar centralt för stadens arkivfunktioner och ska bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning. I arbetet ska nämnden stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på ett sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla. Nämnden ska verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet.

Förvaltningsorganisationen för eDok ska vara kostnadseffektiv i syfte att minimera driftskostnadskonsekvenser för användarna i staden.

Stadsarkivets samverkan med forskning bidrar med viktig kunskap och utveckling av samhället. Därför ska samverkan med forskning stärkas och utvecklas.

Arbetet med att utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder som bidrar till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering ska ha ett högt fokus.

Nyttjandegraden av Stadsarkivets lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter ska öka. Samverkan med kulturnämnden: kulturförvaltningen ska ske för att uppnå ökad verksamhetsnytta och effektivitet genom att samordna resurser, samt presentera goda exempel på former för samverkan som kan användas i hela staden. Stadsarkivet ska även söka lokalsamverkan med andra aktörer för att sänka sina egna lokalkostnader samt bidra till ett bättre lokalutnyttjande för hela Stockholms stad.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra, rofyllda och trygga begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningsstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas. Begravningsplatserna ska vara tillgängliga och upplevas som trygga och säkra.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden är huvudman för begravningsverksamheten i Stockholms stad och ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen
- förvaltning av världsarvet Skogskyrkogården

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Kyrkogårdsnämnden verkar för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas.

Nämnden ska skapa trygga och säkra begravningsplatser för anhöriga och besökande och vidta såväl preventiva som reaktiva åtgärder för att uppnå detta. Belysningen på kyrkogårdarna är viktig ur trygghets- och säkerhetssynpunkt och där behov av ytterligare belysning finns ska sådan sättas upp. Placering av grönska, statyer och dylikt är också viktigt att ta i beaktande vad gäller tryggheten på våra begravningsplatser. Nämnden ska utreda och vid behov anlägga nya gravplatser på stadens kyrkogårdar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ansvarar för att erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser, liksom att förvalta kulturarv samt park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser. Nämnden ska sträva efter att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukningen samtidigt som de stämmningsfulla ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls.

Nämnden ska fasa ut fossila bränslen i arbetsfordon och maskiner där så är möjligt. Stadens begravningsplatser har höga naturvärden och grönskötseln ska bidra till biologisk mångfald.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt. Driftkostnadsperspektivet ska vara i fokus och nämnden ska långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser genom långsiktig underhålls- och investeringsplanering. Nämnden ska stärka sin investeringsstyrning, förbättra budgetföljsamhet, prognossäkerhet samt styrning av investeringsprojekt.

Kyrkogårdsnämnden ska bli en beställare av byggprojekt från fastighetsnämnden varpå fastighetsnämnden ska ta över uppdraget att projektera nybyggnationer för kyrkogårdsnämnden. Därmed bör kyrkogårdsnämndens investeringsbudget överföras till fastighetsnämnden.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgör en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad. En god service och tillgänglighet gentemot stadens invånare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet för stadens invånare. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska.

Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen där inte minst miljöövervakning är en viktig del av verksamheten. Nämnden bidrar även med expertkunskap inom klimat- och energifrågor samt luft- och kemikaliefrågor. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens övergripande miljö- och hälsoskyddsarbete
- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens nämnder och bolagsstyrelser i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och ansvar för inköpskategorin Fordon.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden har tillsyn och miljöövervakning som sina huvuduppgifter och ska genom tillsyn kontrollera att lagstiftningen följs. Nämnden kontrollerar bland annat att de som bedriver livsmedelsverksamhet följer gällande lagstiftning för att livsmedel ska vara säkra och korrekt märkta. Nämnden ska följa och prioritera arbetet med att minska framför allt barn och ungas exponering för skadliga kemikalier och stötta berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för en sund utomhus- och inomhusmiljö i förskolor och skolor. Nämndens ska också arbeta med att förhindra spridning av PFAS-ämnen.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för att öka tryggheten i Stockholm. Nämnden ska i samverkan med berörda nämnder, stadens bostadsbolag och myndigheter fortsätta

motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn. Nämnden ska även verka för skärpt tillsyn av avfall för att motverka fusk och

nedskräpning, inte minst vid miljöstationer. Tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden fortsätta genomföra kommunikationsinsatser för att minska nedskräpningen och främja trivsel och trygghet. Nämnden ska även verka för att masshanteringen sker så cirkulärt som möjligt samt att tunga och långa masstransporter sker så sparsamt och energieffektivt som möjligt.

Nämnden ska verka för att öka tillgängligheten för alla till stadens parker och naturområden. Alla människor med funktionsvariationer skall kunna använda naturen för avkoppling och som källa till kunskap om vår fantastiska natur i Stockholm. Av stor vikt är också trygghet och naturskötsel så att alla ges möjlighet till god upplevelse.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och miljöskydd. Vidare ska nämnden bidra till stadens arbete med att förbättra stadens näringslivsklimat i vilket stadens myndighetsutövning är central. I kontakten med näringslivet är målet att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad. Nämnden ska samarbeta med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag. Avgift tas ut efter genomförd tillsyn.

Företagens förutsättningar är viktiga och konkurrensneutralitet förutsätter att staden kommer åt de som satt i system att fuska. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsyn och kontroll ska därför ta ökad hänsyn till näringslivsperspektivet och arbetssätten ska vara förutsägbara och tydliga för företagarna.

Nämnden ska vara en aktiv och framåtlutad part i att underlätta för och främja Stockholms lokala näringsliv. Bland annat genom att medverka till att staden uppnår ett resultat om minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder. Nämnden ska ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder i kommunikation för målgruppen det lokala näringslivet samt den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag. Nämnden ska även bistå kulturnämnden i arbetet med att underlätta för stadens kultur- och nöjesliv.

Nämnden ska stödja nämnder och bolagsstyrelser i arbetet att implementera och följa upp antagna handlingsplaner inom miljö- och klimatområdet samt bistå kommunstyrelsen i arbetet med uppföljning av miljöprogrammet och klimathandlingsplanen inklusive klimatbudget.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete för en hållbar stad. Nämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad i tillväxt där stadsbyggandet är en möjliggörare och ett kraftfullt redskap för att skapa attraktiva miljöer och styra utvecklingen i hållbar riktning. Nämnden ska bistå i arbetet för att

minska utsläppen från trafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. Vidare ska nämnden bistå trafiknämnden i arbetet med Elektrifieringspakten och för att nå målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030.

Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från bland

andra staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. Nämnden ska tillsammans med relevanta bolag även främja utbyggnaden av solpaneler på byggnader som staden äger för att öka den egna energiproduktionen samt verka för ett helhetsgrepp om stadens möjligheter till energibesparing i de egna verksamheterna. För att öka solenergiproduktionen i Stockholms stad, ska nämnden tillsammans med berörda bolag verka för att öka antalet solpaneler på Stockholms stads tak.

Stockholm ska vara en sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspekar. Nämnden ska tillsammans med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Grönare Stockholm.

Nämnden ska arbeta med att säkerställa en stärkt biologisk mångfald och utveckla den ekologiska kompensationen som verktyg. Därför ska nämnden, tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder, bidra till inrättandet av ytterligare naturreservat i Stockholm i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls och stärks för framtida generationer. I arbetet ska beaktas att bostadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras. Därutöver ska nämnden verka för att inrätta ytterligare ett antal mindre naturreservat i Stockholm, i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls för framtida generationer.

Nämnden har ett viktigt uppdrag vad gäller att utreda klimatanpassande åtgärder – inte minst kopplat till att öka stadens motståndskraft gentemot värmeböljor och kraftiga regn. Vidare ska nämnden se över möjligheten att identifiera plaster för fler träd och gröna mikroparker för att öka krontäckningsgraden samt möjliggöra fler odlingar på gröna tak och odlingslotter.

Miljö och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med berörda stadsdelsnämnder stärka skötseln av Stockholms parker och naturområden. Miljö och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och Stockholm Vatten och Avfall AB fortsätta och stärka arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt förbättra skyfallshanteringen. Åtgärder som förbättrar badvattenkvaliteten, den ekologiska statusen och underlättar för stadsutveckling ska prioriteras. Nämnden ska fortsatt stötta de stadsdelsnämnder som har vattenförekomster i sitt geografiska område i arbetet med genomförande av åtgärder.

Nämnden ska delta i stadens internationella samverkansytior samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi och andra relevanta aktörer för att bidra till att nå stadens miljö- och klimatmål. Nämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör ändring av styrmedel och regelverk och ökad finansiering för att nå de högt ställda miljö- och klimatmålen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med kommunstyrelsen), mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheten att utveckla en metod för att mäta använd energi (nettoenergi) som komplement till köpt energi	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, och i samråd med Region Stockholm, näringslivet, akademin samt lokala och nationella initiativ inom området fortsätta att utreda förutsättningarna för etablering av ett storskaligt återbruk av byggmaterial i regionen	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden underlätta för klimat- och resurssmarta val vid köp	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt	2025-01-01	2025-12-31
Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder inrätta ett antal mindre naturreservat, exempelvis i Rissneskogen och Herrängsskogen	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Nämnden ska säkerställa en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden med särskild bevakning av införandet av efterhandsdebitering samt fortsätta utreda hur en högre finansieringsgrad kan uppnås.

Inköp, samverkan, kommunikation och innovation är prioriterade arbetssätt för att nå stadens miljö- och klimatmål. Nämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljökrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag i arbetet med egna avtal. Nämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor samt genomföra kommunikationsinsatser inom nämndens ansvarsområden i syfte att skapa engagemang och ge kunskap om hur invånare och verksamma i Stockholm kan minska sin påverkan på klimat och miljö.

Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta de samhällsutmaningar som staden står inför. I syfte att utveckla och effektivisera myndighetsutövningen samt tillgängliggöra miljödata ska nämnden bedriva ett aktivt digitaliseringsarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB se över och revidera stadens näringslivspolicy samt ta fram en bilaga till näringslivspolicyn med en etableringsstrategi för Stockholm	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Servicenämnden

Servicenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Servicenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. Ökad transparens i prissättning och fokus på uppföljning av administrativa kostnader möjliggör långsiktig effektivisering.

Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i innovativ och hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom servicenämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Servicenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska servicenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- Ekonomiadministration
- Löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centralupphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- förvalta stadens kontaktcenterplattform
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för Elkraft
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategorier för Måltider och livsmedel samt Inredning
- samordna kommunkoncernens arbete med beredskapslager

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Servicenämnden ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna samt effektivisera stadens administrativa funktioner och använda de möjligheter som en ökad digitalisering ger. Servicenämnden ska informera stockholmarna om olika alternativ gällande äldreomsorg, förskola och andra

verksamheter. Genom att kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt ska information och kontaktvägar förbättras inom staden samt för stockholmare, brukare och företag.

Genom sociala klausuler eller sysselsättningskrav ska nämnden tillgängliggöra arbetsplatser i fler av stadens upphandlingar där så är lämpligt och möjligt. Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB, arbetsmarknadsnämnden, och Södermalms stadsdelsnämnd fortsätta utveckla International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring. Servicenämnden ska medverka till att staden ska uppnå ett resultat på minst 70 i NKI genom att dels utveckla och målsätta den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet	2025-01-01	2025-06-30
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling genom att säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena. I upphandlingar ska fossila bränslen med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner fasas ut och andelen plastprodukter och plastförpackningar i sortimentet på de centrala avtalen ska minska. Servicenämnden ska underlätta för mindre aktörer och företag där så är lämpligt och möjligt genom att genomföra fler upphandlingar med delade kontrakt.

Kompetens inom miljö- och klimatområdet ska säkerställas och utvecklingen ska följas för att kunna ställa relevanta miljö- och klimatkrav vid inköpsprocessen.

Servicenämnden ska även bidra till ökad cirkularitet genom att ställa krav på hållbar design samt möjlighet till återbruk eller återtillverkning av de produkter och varor som köps in där så är lämpligt och möjligt.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Servicenämnden ska säkerställa möjligheter till innovation, digitalisering och nytänkande. Servicenämnden ska därför verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Samtidigt har varje centralupphandling blivit mer komplex att genomföra och följa upp. För att säkra kvalitet och att upphandlade varor och tjänster uppfyller uppsatta hållbarhetskrav bör hållbarhetsfunktionen hos serviceförvaltningen utökas. Nämnden ska prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolag samt tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp.

I samråd med stadens processägare ska nämnden tillvarata och utveckla digitala arbetssätt och tjänster för ökad kvalitet och effektivitet och kostnader för staden som helhet ska alltid beaktas. Servicenämnden ska säkerställa att finansiering och

prissättning av nämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och att fortsatta effektiviseringar kan genomföras.

Det finns ett utvecklingsbehov avseende hur effektiviseringar av nämndens tjänster bedöms, för att säkra att effektiviseringen ger reell effekt för stadens övriga nämnder och bolag. Servicenämndens intäktsmodeller kräver att hänsyn behöver tas till både pris, volym, kvalitet och kostnadsökningar som inflationen medför i syfte att säkra reell effektivisering. Löneskulder behandlas nu olika inom staden, ett stadsgemensamt regelverk för hantering av dessa skulle kunna leda till effektiviseringsvinster.

Nämnden ska fortsätta att utveckla prismodellen i enlighet med nyligen genomförd översyn av prismodell i verksamhetsområde ekonomi, med särskilt fokus på kontaktcenter.

Servicenämnden ska utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys. Förutsättningarna för att etablera ytterligare inköpskategorier i stadens gemensamma kategoriorganisation ska löpande utredas. I samråd med kommunstyrelsen ska nämnden bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Servicenämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Ökad inköpskompetens

I stadens program för inköp pekas funktionen inköpsansvarig ut som viktig för att underlätta såväl interna som externa kontakter. För att uppfylla ansvaret ska nämnder och bolag utse de funktioner som bedöms nödvändiga. En viktig roll för stadens inköpsprocess är förvaltningarnas inköpssamordnare. Dessa har ett nära samarbete med rekvisiter och attestanter och borgar för att staden har en hög avtalstrohet. Denna roll borde vara obligatorisk på samtliga förvaltningar. Ett sätt att stärka inköpskompetensen ytterligare vore att göra det obligatoriskt att genomgå en inköpsutbildning för att få behörighet att beställa i Agresso inköp.

Servicenämnden ska skapa förutsättningar för att stödja stadens nämnder vid ansökningar om internationella bidrag från andra organisationer och stödja stadens nämnder och bolag vid ansökning samt genomförande av EU-finansierade projekt. Som tjänst ska servicenämnden erbjuda nämnderna att registrera inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i stadens lokaladministrativa system LOIS. Efter besked från kommunstyrelsen justera sådana bostadshyror i andra hand som genom förhandlingsordning förhandlats mellan parterna på bostadsmarknaden. Omfattande hyreshöjningar för andrahandshyresgäster ska införas stegvis.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Servicenämnden ska ta fram förslag till obligatorisk inköpsutbildning	2025-01-01	2025-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna drifva ett centralt omsättningslager för medicinskt skydds-	2025-01-01	2025-12-31

och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga		

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Socialnämnden

Socialtjänsten ska vara rustad för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Stockholm ska vara en jämställd och jämlik stad där alla ska ha makten över sina egna liv. Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i samhället och socialnämnden ska därför prioritera nämndens kärnverksamhet. Socialnämnden ska bidra till att staden erbjuder en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst. Genom att samordna, vägleda, följa upp och utbilda medarbetare skapar socialnämnden förutsättningar för socialtjänsten att möta stockholmare som är i behov av stöd. Nämnden ska verka för att stadens socialtjänst alltid har ett barnperspektiv i arbete med ärenden och verksamhet som direkt eller indirekt berör barn. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för att säkerställa en god arbetsmiljö för socialtjänstens personal och motverka desinformation.

Barn som växer upp i utsatta familjer, med exempelvis våld eller missbruk i hemmet, ska få hjälp att bearbeta sina upplevelser och skapa sig en hoppfull framtid. Vuxna med missbruk ska få hjälp att ta sig ur sitt beroende. Den som lever i hemlöshet ska få en väg tillbaka till ett eget boende. Den som har en funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och utifrån sina förutsättningar utbilda sig, arbeta, ha en bostad och delta i samhällslivet.

Socialnämnden ska vara en aktiv part i stadens brottsförebyggande arbete och samverka med berörda nämnder och myndigheter. Socialtjänstens arbete kring att fånga upp de individer som är i riskzon att rekryteras till organiserad brottslighet ska intensifieras. Socialnämnden ska ha ett effektivt arbete för att motivera individer i kriminell miljö att lämna densamma. I samverkan med stadsdelarna ska uppföljningen kring minderåriga som är familjehemsplacerade eller som vistats på SiS- eller HVB-hem stärkas.

Våld i nära relationer ska förebyggas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har tvingats att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Skolgången för barn som vistas på skyddat boende ska säkerställas. Grundläggande värderingar om individens frihet måste gälla alla, alltid. Socialnämnden ska utveckla sitt stöd till offer för trafficking och de som lever i prostitution.

När kulturella uttryck i hederns namn kräver avkall på jämställdhet och rättstillämpning är det samhällets ansvar att stå upp för grundläggande fri- och rättigheter. Det är vi inte enbart skyldiga enligt lag, utan vi har också en moralisk skyldighet mot alla som fått sin frihet inskränkt och berövats sina liv. Arbetet för att motverka förtryck ska därför stärkas. Könstymning, barnäktenskap, omvändelseterapier eller begränsade rättigheter i vardagen är några exempel som aldrig kan accepteras. Socialtjänstens arbetssätt behöver utvecklas och arbetet ska vara evidensbaserat i så stor utsträckning som det är möjligt. Ett effektivt arbete mot hedersförtryck kräver god underrättelse och därför ska en kartläggning göras varje mandatperiod.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunövergripande frågor rörande individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri
- kommunövergripande frågor rörande stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- kommunövergripande frågor rörande ekonomiskt bistånd
- samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser samt de länsövergripande verksamheterna Mikamottagningen, KAST och Origo
- kommunövergripande frågor rörande våldsbejakande extremism
- avhopparverksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område
- drog- och brottsförebyggande arbete
- dödsboudredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillståndsgivning för försäljning av alkohol och tobak
- tillsyn av försäljning av alkohol, folköl, tobak, receptfria läkemedel, e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- uppsökande verksamhet
- socialrådgivning på nätet
- skyddade boenden
- hem för vård eller boende (HVB)
- boende och insatser för ensamkommande barn, vuxna hemlösa personer och personer med missbruksproblematik
- tak över huvudet-garanti
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS Bostäder avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställansvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL)
- hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- omvärldsbevakning och ledning av implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system samt förvaltning av gemensamt system för föreningsstöd tillsammans med stadsdelsnämnderna
- samordning av arbetet med stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Den kommande, nya socialtjänstlagen kommer att leda till omfattande förändringar och kräva en omställning och utveckling av hela Stockholms socialtjänst. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i implementeringen av den nya socialtjänstlagen och dess ökade fokus på tillgänglighet, förebyggande perspektiv och evidensbaserade insatser. Särskilt barnperspektivet ska beaktas i den omställning som den nya socialtjänstlagen innebär. Socialnämnden ska också vara ledande i arbetet för att stärka tilliten till socialtjänsten och stödja stadsdelsnämnderna i arbetet mot desinformation. Att medborgare känner tillit och förtroende för stadens socialtjänst är en förutsättning för att kunna ge ett effektivt och tidigt stöd till den som är i behov av samhällets skyddsnät. Socialnämnden ska leda arbetet med att utforma de insatser från socialtjänsten som kan komma individer till del utan föregående behovsprövning.

Socialnämnden ska leda utvecklingsarbetet i staden i syfte att stärka likvärdigheten mellan stadsdelarnas socialtjänster. En del i det arbetet är att socialtjänst- och funktionshinderinspektörer följer upp och granskar socialtjänstverksamheter. En genomlysning av stadsdelsnämndernas rutiner kring hanteringen av förhandsbedömningar av orosanmälningar ska genomföras.

Socialnämnden ska stödja utvalda stadsdelar i att genomföra en pilotverksamhet där arbetsmodellen Backa barnet prövas i samverkan med förskolor, grundskolor, Region Stockholm och Polisen. Effekterna av arbetsmodellen på förmågan att tidigt upptäcka barn som är i behov av stöd eller riskerar att fara illa samt det offentligas möjlighet att erbjuda ett kvalitativt, sammanhållet stöd till barnet i fråga ska utvärderas vid pilotprojektets avslutning.

Socialnämnden ska med stöd av kommunstyrelsen leda och samordna arbetet i kommunövergripande brottsförebyggande frågor inom socialtjänstens ansvarsområde. Socialnämnden ska bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska också bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lägesbilder och när så behövs med åtgärder i det lokala trygghet- och brottsförebyggande arbetet. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att socialsekreterare finns samlokaliserade med polis i alla stadens lokalpolisområden.

Stadens avhopparverksamhet ska stärkas. Tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska nämnden arbeta för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer. Socialnämnden ska tillsammans med utbildningsnämndens utvärdera effekterna av arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) och stödja stadsdelsnämndernas arbete med Fritid fri från våld för att stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Socialnämnden ska komplettera sekretesshandboken i syfte att bejaka de pågående, nationella reformerna av socialtjänstlagen samt inkludera skola och psykiatri. Nämnden ska fortsätta med att utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter och följa upp användningen av den framtagna sekretesshandboken samt öka användningen av bedömningsinstrument kring målgruppen unga lagöverträdare. Socialnämnden ska fortsätta utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter. Arbetet ska ske i samverkan med berörda nämnder, Polisen och Region Stockholm.

De öppna drogscenerna i Stockholms stad ska försvinna och öppna drogscener vid skolor och förskolor ska särskilt prioriteras. Socialnämnden, kommunstyrelsen, trafiknämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans med Polisen arbeta för att hitta platsspecifika lösningar.

Socialnämnden ska i samverkan med civilsamhället fortsätta att arbeta med insatser riktade till personer i prostitution som inte är folkbokförda i Sverige. Socialnämnden ska i samverkan med berörda myndigheter och Region Stockholm utveckla en uppsökande avhoppbarverksamhet inom ramen för Mikamottagningen riktad mot individer i prostitution och trafficking

Socialtjänsten står under ständig utveckling vad gäller målgrupper, arbetssätt och organisationsformer. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna att utveckla förebyggande och tidigt stöd, i enlighet med intentionerna i förslaget till ny socialtjänstlag. Socialnämnden ska intensivifiera det förebyggande arbetet, samt arbetet med tidiga och kunskapsbaserade insatser genom att identifiera och sprida kunskap om såväl effektiva som ineffektiva metoder och insatser. Socialnämnden ska i samverkan med berörda myndigheter utveckla modellen för individcentrerad uppföljning av HVB-placeringar och de som vistats på SiS-hem.

Stadens avhoppbarverksamhet ska i samverkan med berörda myndigheter utvecklas för att även omfatta minderåriga och deras anhöriga.

Socialnämnden ska stärka samverkan med Region Stockholm. Arbetet med de som är i behov av samordnade insatser av både socialtjänst och hälso- och sjukvård ska utvecklas. Socialnämnden ska verka för närmare samverkan mellan stadens uppsökande verksamhet och regionens psykiatri genom tvärprofessionella team. Vidare ska socialnämnden stötta stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Förekomsten av samordnad individuell plan (SIP) ska öka och barn som behöver neuropsykiatriskt stöd ska få hjälp snabbare. Socialnämnden ska vidare stödja stadsdelsnämnderna i uppföljningen av utskrivningsklara patienter utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden och utbildningsnämnden leda arbetet med implementeringen av en god och nära vård med primärvården som nav. Nämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till god och nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja.

Engagerade föräldrar och stark vuxennärvaro är viktiga komponenter i barn och ungas utveckling. För att öka antalet deltagande föräldrar i stadens föräldrastödsprogram ska socialnämnden, tillsammans med utbildningsförvaltningen, organisera föräldraskapsstödsprogram i anslutning till skolorna. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsatt erbjuda föräldrastödsprogram till föräldrar med yngre barn och till föräldrar i behov av riktat stöd. Socialnämnden ska i samverkan med Region Stockholm utreda lokalisering av ytterligare familjecentraler i kommunen och stötta stadsdelsnämnderna i att utöka hembesöksprogrammen inom ramen för BVC.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för barn och unga. Samverkan mellan förskolan, skolan, socialtjänsten och polisen ska stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Nämnden ska arbeta för att stärka samverkan mellan socialtjänsten och de fristående förskolorna och skolorna. Socialnämnden ska också stödja stadsdelarnas arbete med att

utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar. Socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsätta och vidareutveckla arbetet med skolsociala team för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse. De skolsociala teamen ska utökas till lågstadiet och skolpersonalens kunskap och kännedom om de skolsociala teamens arbete ska öka.

Skolsociala team plus (SST plus) där skola och socialtjänsten arbetar uppsökande för att få elever med väldigt hög skolfrånvaro tillbaka till skolan är viktig. Genom att erbjuda stöd till barnen och deras familjer från tvärprofessionellt team kan fler barn nå gymnasiebehörighet. De goda resultaten från pilotprojektet i stadsdelsnämnderna Järva och Kungsholmen ska tas tillvara när socialnämnden och utbildningsnämnden sprider SST plus till alla stadsdelar där skolfrånvaron är hög.

Vidare ska socialnämnden säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har möjlighet till ett väl fungerande deltagande i förskola och en obruten skolgång i grundskola och gymnasium. Arbetet med skolsamordnare för placerade barn och unga ska permanentas och samtliga stadsdelsnämnder ska ha skolsamordnare. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i implementeringen. Vidare ska en central samordningsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg höja kvaliteten, medverka till bättre upphandlingar och ramavtalsuppföljningar i syfte att frigöra tid och resurser för socialtjänstens medarbetare.

Samhället har ett ansvar för att säkerställa att barn och unga som är i behov av stöd, omsorg och vård får det i en trygg och stabil miljö. För att stärka stödet till placerade barn och deras familjer ska nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med eftervård. Socialnämnden ska ta initiativ till att föra dialog med berörda myndigheter kring hur processen för utslussning kan stärkas.

Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla och intensifiera arbetet för att rekrytera fler familjehem och jourhem samt ge gott stöd, vägledning och utbildning till dem som åtar sig uppdraget. Socialnämnden ska utveckla stödet efter kontorstid till jour- och familjehem som anlitas av staden. Nämnden har ett särskilt ansvar för att utveckla rekryteringar av kvalificerade familjehem för att bättre möta socialtjänstens behov av familjehem som kan ta emot ungdomar med social problematik. Det är viktigt att uppföljningen av familjehemmen sker kontinuerligt för att säkerställa en hög kvalitet i stödet till barn och unga.

Stadsdelsnämndernas behov av att placera ungdomar i HVB-hem ska mötas och samordningen samt uppföljningen stärkas. Socialnämnden ska driva viss verksamhet kring HVB-hem i egen regi för barn och unga.

Socialnämnden ska fortsätta att utveckla och stärka barnrättsperspektivet, med fokus på skolan som skyddsfaktor. Socialnämnden ska tillhandahålla barngruppsverksamhet vid familjerådgivningen.

Individer som vill lämna kriminaliteten ska skyndsamt erbjudas insatser och en första kontakt ska ske inom 24 timmar. Samverkan med berörda myndigheter och civilsamhället ska stärkas och utvecklas. Socialnämnden ska också i samarbete med polisen stärka och utveckla samarbete med andra kommuner så att personer kan lämna Stockholm snabbt om det behövs för att kunna bryta helt med kriminaliteten.

Tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska nämnden arbeta för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer bland annat genom intensifierad samverkan med polis och kriminalvård inom ramen för Trefas. Under året ska steg tas

för att utveckla Trefas arbetet. Socialnämnden ska tillsammans med Region Stockholm arbeta aktivt för att utveckla en smidig och snabb samverkan gällande individer i målgruppen för Trefas, med målet att få fler individer att påbörja och fullfölja en avhoppningsprocess.

Socialnämnden har en viktig roll i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Nämnden ska fortsätta att inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism samt samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder.

Socialnämnden ska arbeta för att höja medvetenheten och kunskaperna om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter. Det innefattar även att öka kunskap om ekonomiskt våld och om sexuellt våld oberoende relation. Socialnämnden ska stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga. Nämnden ska stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga samt fortsätta att utveckla stödinsatser vid placering av hotade eller våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden. Socialnämnden arbetar för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Vidare ska nämnden utveckla stödet till barn och vuxna efter avslutad placering samt utveckla stöd och insatser till barn inom ramen för relationsvåldscentrum, i första hand de barn där någon av föräldrarna, våldsutövaren eller den våldsutsatta, får eget stöd hos RVC. Socialnämnden ska även stärka kompetensen om psykisk ohälsa inom stadens RVC.

Skyddat boende ska garanteras för den som behöver skydd. De skyddade boenden som staden anvisar till ska hålla hög nivå. Nämnden ska därför erbjuda stöd och kunskap om trygghets- och säkerhetsarbete till de kvinnojourer som önskar. Syftet är att tillsammans med jourerna säkerställa hög kvalitet på säkerheten för våldsutsatta. En god samverkan med kvinnojournerna är viktig för att säkra att alla som har drabbats och drabbas av våld i nära relationer och sexuellt våld får stöd. Vidare ska nämnden fortsätta att utveckla stödinsatser vid placering av hotade eller våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden. Kunskaperna om gömda kvinnor och barn och deras trygghet och rättigheter ska vara goda. Föreningar som erbjuder stöd till våldsutsatta är viktiga och nämnden ska verka för att de ska ha stabila förutsättningar.

Socialnämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för att unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får ett gott stöd i och efter den akuta fasen och ett skyddsnet när den skapar sig ett nytt liv. Att arbetet även bedrivs i samverkan med civilsamhället är av central betydelse. Arbetet för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning ska fortsätta. Socialnämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud.

Arbetet mot missbruk och hemlöshet ska vara långsiktigt och det förebyggande arbetet är prioriterat. Insatser till personer med skadligt bruk och beroende som socialtjänsten ansvarar för ska vara av hög kvalitet. Det uppsökande arbetet ska stärkas och nya vägar hittas för personer som lider av både missbruk och psykisk sjukdom genom en förbättrad samverkan med Region Stockholm. Arbetet med att säkerställa en hållbar boendesituation för personer som skrivs ut från tvångsvård ska förbättras. Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna rusta sig inför att samsjuklighetsutredning förslag kan realiseras. Socialnämnden ska utveckla arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom stadens äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Socialnämnden ska arbeta för att få till en förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk. Rätten till

arbete, oavsett funktionsförmåga, är grundläggande, och socialnämnden ska fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet samt bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att utveckla insatser för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet.

För att säkerställa ett bra mottagande av nyanlända ska socialnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden och genom Welcome House erbjuda nyanlända, både kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga, en väg in och ett likställigt initialt stöd. Socialnämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra nyanländas etablering och inkludering i samhället. Vidare ska nämnden fortsätta arbetet med att möta ensamkommande ungdomar i utsatta situationer

Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och främja det som skapar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Insatser ska utformas med respekt för den enskildes önskemål. Staden kan och ska motverka hälsorisker bland personer med funktionsnedsättning.

Den enskilde har rätt till insatser av god kvalitet som motsvarar dennes behov oavsett ålder. Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsatt samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet. Ärenden som avser personlig assistans är ofta omfattande och komplexa. För att säkerställa likställighet i staden ska socialnämnden fortsätta att samordna och utveckla arbetet med handläggning och genomförande av personlig assistans.

Socialnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 Avskaffa fattigdom (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden) och mål 3 God hälsa och välbefinnande (tillsammans med idrottsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden revidera Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänsten för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Nämnderna ska även implementera stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska ta fram förslag till riktlinjer för beviljande av insatser utan behovsprövning utifrån förslaget till ny socialtjänstlag i syfte att säkerställa likställighet i tillgång till insatser inom staden	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden utreda vilka insatser som kan vidtas för att i samverkan med regionen åstadkomma ett snabbspår som säkerställer att elever i behov av neuropsykiatrisk stöd får skyndsam hjälp.	2025-01-01	2025-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden och utbildningsnämnden utveckla breda föräldrastödsprogram som ges i skolmiljö.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska utvärdera tak-över-huvudet-garantin.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Region Stockholm utreda lokalisering av ytterligare familjecentraler.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden utvärdera effekterna av mentorer i våldsprevention (MVP).	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda modellen för resursmätning inom socialpsykiatri i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar.	2025-01-01	2025-06-30
Socialnämnden ska utveckla stödet efter kontorstid till jour- och familjehem.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

I Stockholm behövs bostäder för personer med olika behov. Det ska finnas god tillgång på bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder måste komma in tidigt i planeringsprocessen. Tak-över-huvudet-garantin och bostad-först ska utvärderas och justeras för att på bästa möjliga sätt matcha nuvarande målgruppers behov.

Socialnämnden ska leda, samordna och utveckla samverkan med SHIS för att analysera, följa upp och samordna de årliga behovsbedömningar av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad, eller mer varaktigt boende med visst boendestöd. Nämnden ska kontinuerligt utvärdera boende- och ersättningsmodeller för att säkerställa att SHIS kan uppfylla sitt bostadssociala uppdrag samt att de tillgodoser behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingats flytta. Vidare ska nämnden i samarbete med bostadsförmedlingen, bostadsbolagen och SHIS tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden.

Nämnden ska säkerställa att mark reserveras i samband med stadsutveckling samt i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer inom grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL, i synnerhet boendetyper där det idag råder underskott.

Nämnden samarbetar med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsyn och kontroll ska ta hänsyn till näringslivsperspektivet och arbetssätten ska vara förutsägbara och tydliga för företagarna. I hanteringen av serveringstillstånd ska socialnämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad, i kombination med socialt ansvar. Tydliga krav på ordning i ekonomin förhindrar ekonomisk brottslighet. Socialnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt berörda myndigheter samverka kring kriminalitet och den svarta ekonomin. Nämnden ska medverka i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen. Vidare ska socialnämnden ingå som berörd nämnd i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda WiFi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter.	2025-01-01	2025-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna och vilka resurser som krävs för en central placeringsfunktion för placeringar av barn och unga inom individ- och familjeomsorg, inom både ramavtal och individuella avtal, i syfte att etablera en funktion under året. Till detta ska socialnämnden uppmärksamma hur en central placeringsfunktion kan samordnas med pågående arbete med central placeringsfunktion för individuella avtal inom LSS	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Socialnämnden ska leda arbetet med att införa ny teknik och nya arbetssätt inom socialtjänsten. Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra stödet till och friheten för den enskilde. Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och fusk ska förstärkas. Staden ska samarbeta med Skatteverket och i varje del av stadens verksamhet ska det finnas kompetens för att upptäcka fusk.

Det fortsatta arbetet med utveckling av digitala verksamhetssystem är av största betydelse för socialtjänstens framtida kvalitet, effektivitet och kostnadseffektivitet. Socialnämnden ska arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och innovativ genom bland annat att effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för den enskilde och företag, inte minst genom digitalisering och innovation. Nämnden ska verka för att boenden med särskild service ska tillhandahålla bättre möjligheter till digital kommunikation och att fler boende ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Vidare ska nämnden ansvara för utvecklingen av stadens sociala system och säkerställa framtida process-/systembehov.

Socialnämnden ska vara drivande i stadens arbete för att såväl allmänhet som personal har tillgång till användarvänliga och enkla digitala kontaktvägar och system. En nära dialog med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga och socialnämnden ska fortsätta att utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer.

Stockholms socialtjänst ska, i så väl inom socialnämnden som inom stadsdelsnämnderna, vara en långsiktigt hållbar och attraktiv arbetsgivare för såväl medarbetare som chefer. Möjligheten till vidareutveckling och fortbildning ska finnas. Socialnämnden ska., tillsammans med stadsdelsnämnderna, fortsätta och prioritera arbetet för att förbättra arbetssituationen för medarbetarna, med fokus på socialsekreterare och biståndshandläggare. Stadens handlingsplan för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten utgör en viktig grund för det omfattande arbete som krävs för att stadens socialtjänst ska attrahera nya och behålla medarbetare. Chefer ska säkerställa att incidenter avseende hot och våld alltid rapporteras in och nödvändiga åtgärder ska vidtas om en medarbetare utsätts för otillåten påverkan. Nolltolerans mot hot och våld gäller i Stockholms stad.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsberedskap för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande med tillhörande infrastruktur och samhällsservice och uppfyllastadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2040 genom en genomsnittlig byggtakt på 5 000 bostäder per år. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras.

Stockholm ska byggas attraktivt och hållbart och vara en levande och socialt hållbar stad där livskvalitet främjas. En hållbar utbyggnad inkluderar att verka för att stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder skyddas från ovarsam exploatering. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska ske utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden och med kvalitet i byggande och gestaltning samt med ekonomiskt genomförandeperspektiv.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet tryggare, mer attraktivt och levande. Strategierna för stadens gestaltning ska fortsätta implementeras och tillämpas för att säkra att Stockholm utvecklas med kvalitet och hänsyn till stadens historia och karaktär. Intentionerna och riktlinjerna i styrdokumentet för gestaltning, arkitekturpolicy och strategi för småhus- och villaområden ska tillämpas och stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder ska skyddas från ovarsam exploatering så att deras stadsbyggnadskaraktärer bevaras. Relevanta vägledningar, såsom en vägledning för balkonger som med god gestaltning kan bidra till en mer trygg och levande stadsmiljö, ska tas fram. Stockholms kulturvärden ska värnas och ovarsamma rivningar i stadsmiljön ska undvikas. Nämnden ska inte bidra till en ovarsam planering av flerbostadshus i stadens kulturhistoriskt värdefulla småhus- och villaområden.

Medborgardialoger och deltagande i stadens arbete med platssamverkan ska bidra till ökad kunskap om lokala behov och förutsättningar och till effektivare processer.

Stadsbyggnadsnämnden ska genom stadsutvecklingen verka för målet att Stockholm inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden. I samband med nya stadsutvecklingsprojekt ska analyser ur ett trygghetsperspektiv fortsatt ges ett särskilt fokus, som en viktig del av en hållbar stadsutveckling.

Nämnden ska fortsätta verka för att City utvecklas till en mer grönskande, attraktiv, levande och trygg stadsmiljö dygnet runt. Ett gestaltningsprogram för stadens torgverksamheter ska tas fram tillsammans med trafiknämnden.

Mer grönska inne i en storstad tillför svalka, trivsel och löser dagvattenproblematik. Stadsbyggnadsnämnden ska därför verka för en omdaning av det offentliga stadsrummet till mer gröna ytor. Ett strukturerat och strategiskt grönt arbete ska genomsyra ny- eller ombyggnadsprojekt där nämnden medverkar. Nämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera och utveckla centrala platser och ytor i staden som är i behov av en positiv förändring.

Såväl stadsbyggnadsnämnden som andra berörda nämnder ska aktivt verka för förverkligandet av kajstrategins intentioner, t.ex. genom att levandegöra mer mark och ytor med fler aktiviteter och etablissemang runt stadens strandlinjer och vid kajerna. Stadsbyggnadsnämnden ska ha en tillåtande hållning till ändrade användningsområden om det bidrar till kajstrategins visioner och att småbåtslivet främjas.

Etablering av tillfälliga verksamheter ska underlättas i stadsutvecklingsområden. Genom att nyttja oanvända ytor ska fler mikroparker etableras som kan erbjuda flera ekosystemtjänster och gröna rum för stockholmarna. Nämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder bidra till inrättandet av ytterligare ett antal naturreservat i Stockholm i syfte att säkerställa att stadens gröna värden behålls för framtida generationer. Nämnden ska också verka för att behovet av parkering inom staden tillgodoses och att stockholmarnas möjlighet att ha bil inte byggs eller planeras bort. Det innebär även att nämnden ska prioritera möjligheten att tillskapa bilpooler inom såväl nya som befintliga detaljplaner.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska säkerställa en långsiktigt hållbar stadsutveckling och bostadsförsörjning genom en samlad produktionsplanering med effektiva processer och arbetssätt som tillgodoser stadens behov av bostäder, kultur, rekreation, näringsliv och samhällsservice. Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden analysera stadsutvecklingsprocesser, samordna och effektivisera gränssnittet mot externa aktörer samt genomföra nödvändiga strukturella förändringar. Tillsammans med exploateringsnämnden ska nämnden även möjliggöra för att bryta ut enskilda aktörers projekt från detaljplaner där fler aktörer ingår. Detta i syfte att enskilda aktörers projekt ska kunna byggstartas även om andra behöver mer tid på sig.

Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska ha en tydlig organisation och proaktivt arbeta för fler näringslivsetableringar och fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter. Nämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen, berörda nämnder och bolagsstyrelser inom uppdraget etableringsservice (servicekedjor) inklusive tillhörande kommunikation. Under kommunstyrelsens ledning ska nämnden arbeta med utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för näringsliv och företag och kommunikation riktad till det lokala näringslivet. Nämnden ska också stärka sitt arbete med digitalisering av planhandlingar i syfte att dessa ska vara kompletta och fullt tillgängliga för såväl allmänhet som nämndens ledamöter inför beslut.

Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad ur ett näringslivsperspektiv. Staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad. Samordning mellan nämnder i kontakter med näringslivet är därför prioriterat. Nämnden ska samarbeta med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag. Nämnden ska bidra till att staden ska uppnå ett resultat

på minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att utveckla och målsätta den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder. Nämnden ska fortsätta arbeta med den särskilda satsningen på tillsynsverksamheten med syftet att hantera fler tillsynsärenden och uppnå målet om en mer trygg och attraktiv stad.

Nämnden ska utifrån översiktsplanens inriktning värna och utveckla stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar. Årsta partihandelsområde ska stå modell och prioriteras i detta utvecklingsarbete. Nämnden ska vid utveckling av ytor nära eller i verksamhetsområdena genomföra näringslivskonsekvensanalyser. Nämnden ska ombesörja en uppdatering av stadens översiktsplan i syfte att stärka skyddet för bland annat småhus- och villaområden och renodlade företagsområden, men också för att ta höjd för en övergripande planering som säkerställer behovet av fler större bostäder liksom en ökad planering för fler småhus.

Kista Science City ska fortsätta utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation. Stadens arbete för att bidra till utvecklingen behöver öka genom satsningar på goda etableringsförhållanden, på levande och trygga stadsmiljöer, på Kista som testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn samt genom tillvaratagandet av potentialen för fler bostäder och arbetsplatser.

Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB i samråd med kommunstyrelsen stärka samordning och insatser för att möjliggöra denna utveckling.

Nämnden ska verka för fler arbetsplatser och prioritera arbetsplatsetableringar i enlighet med identifierad arbetsplatspotential i syfte att optimera genomförbarheten. Den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden ska tillvaratas genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt.

Nämnden ska utreda förutsättningarna för en högre andel arbetsplatser inom stadsutvecklingsområdena Älvsjö-Örby och Söderstaden och kraftigt stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande. Nämnden ska även verka för att utveckla Ringvägen till ett grönt stråk med en sammanhängande bebyggelse.

Nämnden ska arbeta för att främja stadens kultur- och nöjesliv och fortsätta samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar. Behovet av fler bostäder har hög prioritet och nämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt för att säkerställa den långsiktiga utbyggnaden.

Stadsbyggnadsnämnden har tillsammans med exploateringsnämnden ett utökat ansvar för samordning av stadens bostadsbyggande. Nämnden ska verka för att fler större bostäder byggs, exempelvis i form av radhus, småhus och större lägenheter. Detaljplaner som innehåller stadsradhus eller andra typer av småhus ska prioriteras. Takten i byggandet av hyresrätter genom externa aktörer ska öka. Stadens åtaganden inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet. Nämnden ska i arbetet för en äldrevänlig stad i ett tidigt skede beakta stadens mål för seniorbostäder.

För att säkerställa stadens bostadsförsörjningsansvar ska nämnden delta i planeringen av bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och tillskapa fler

bostäder med rimliga boendekostnader. Nämnden ska öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för stadens prioriterade grupper.

Handläggningstiderna ska kortas exempelvis genom byggaktörsdrivna planprocesser eller att låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen där det är möjligt. I syfte att öka stadens planberedskap ska nämnden också öka sin planering av områden där ännu ingen markanvisning skett. Det är viktigt inte minst i tider då bostadsbyggandet är osäkert. Ett sådant planarbete ska bland annat startas på Järva, längs med Kymlingelänken mellan Kista och Rinkeby, men också i Älvsjö på platsen för nuvarande mässverksamhet.

Nämnden ska säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen avseende logistik, infrasytem, försörjningsinfrastruktur och mark- och dagvattenutredningar i alla skeden av planering och genomförande i syfte att minska stadens totala investeringsutgifter.

Nämnden ska främja en klimatsmart, resilient och resurseffektiv stadsutveckling. I planprocessen ska metoder väljas för att främja social, miljö- och klimatomfattig och ekonomisk hållbarhet. Det handlar bland annat om att verka för fler solceller på byggnaders tak och väggar, men också att bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva klimatsmart samt arbeta för minskade utsläpp från trafiken genom elektrifiering och ett transporteffektivt samhälle. Det är därför centralt att nämnden arbetar aktivt med att tillskapa laddmöjligheter för elbilar när nya detaljplaner tas fram, även vid mindre förtätningsprojekt. Det är även viktigt att nämnden utvecklar service och digitala system för effektiva planprocesser, utökad rådgivning och snabbare hantering av bygglov, inklusive halverad handläggningstid för bygglov för solceller.

Nämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och utveckla kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering.

Nämnden ska stötta kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och fortsätta planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering.

Nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet samt arbetet med att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation. Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning.

Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda åtgärder och förutsättningar för att öka antalet överkomliga bostäder exempelvis genom alternativa upplåtelseformer som hyrköp	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska uppdatera stadens översiktsplan med anledning av nya centrala riktlinjer och vägledning som småhus- och villastrategin, byggnadsordningen och stadens arkitekturpolicy	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska ta fram en handlingsplan	2025-01-01	2025-12-31

samt åtgärder för att förenkla tillskapandet av fler attraktiva seniorbostäder		
Tillsammans med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder inrätta ett antal mindre naturreservat, exempelvis i Rissneskogen och Herrängsskogen	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda tillfälliga etableringar av t.ex. idrottsytor på platser som ska tas i anspråk för annan exploatering längre fram, samt hur sådana initiativ kan finansieras	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska genomföra en enkätundersökning bland stockholmarna om vilken typ av stadsutveckling de vill se inom programområdet för Älvsjö – Örby	2025-01-01	2025-05-31
Stadsbyggnadsnämnden ska revidera policydokumentet ”Vägledning för Skyltar i Stockholms stad” med ytterligare projektinformation i syfte att öka transparensen gentemot stockholmarna	2025-01-01	2025-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska genomföra en översyn av stadens äldre detaljplaner för trädgårds-, villa- och småstugeområden, d.v.s. upphäva de äldre före detta stadsplanerna och därmed anta nya detaljplaner för aktuella områden i syfte att stärka skyddet för desamma	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB samt i samråd med Södermalms stadsdelsnämnd inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen med fokus på att skapa goda flöden och aktivering av platsen	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsbyggnadsnämnden ska utgå ifrån ett långsiktigt hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och stärka förmåga att göra tidiga ekonomiska avväganden i planeringsprocessen.

Övergripande ekonomiska konsekvensanalyser ska vara en integrerad del av planprocessens alla skeden. För att möjliggöra ekonomiska avvägningar i tidiga skeden ska samordningen mellan exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens processer öka. För att långsiktigt säkerställa genomförbarheten i projekten ska nämnden ytterligare fördjupa samverkan med marknadens aktörer.

Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter, och säkerställa behovet, till rimliga villkor för mottagande nämnd, exempelvis genom detaljplaner med lägre detaljeringsgrad där det är möjligt. Nämnden ska tidigt planera

för tillkommande skolor och idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv.

Nämnden ska tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt. Rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, ska utvecklas. Arbetssättet inbegriper ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att minska kostnaderna för planeringsprocessen.

Nämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför. Nämnden ska säkerställa metoder för löpande uppföljning av nämndens taxa utifrån intäkter och kostnader per verksamhetsområde och effektiva arbetssätt såsom ökad tillgänglighet, kortare ledtider och digitalisering av kärnprocesserna.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap samt i samråd med kommunstyrelsen beakta det civila försvaret i stadsutvecklingen.

Därutöver ska nämnden:

- verka för att stadens småhus-, trädgårds-, och villastäder skyddas från ovarsam exploatering

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Storstockholms brandförsvaret ta fram förslag på åtgärder för en enhetlig struktur av riskhanteringen i den fysiska planeringen	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska ta fram åtgärds- och handlingsplan i syfte att höja Nöjd kund-index (NKI) avseende bygglov	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utarbeta en ekonomisk modell för hur stadsutveckling kan drivas utan byggaktör eller med ankarbyggaktörer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden göra en översyn av stadens målstyrning inom ramen för bostadsuppdraget, mot bakgrund av lågkonjunktur och ett ökat fokus på genomförbarhet och senare markanvisningar	2025-01-01	2025-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska göra en översyn för att identifiera hur samverkan kan stärkas inom staden med syfte att minska den totala utredningskostnaden genom nytt arbetssätt för samordnade utredningar inom samma geografiska område	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och	2025-01-01	2025-12-31

Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter		

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Trafiknämnden

Trafiknämnden ska möjliggöra för ett levande Stockholm som är tryggt, grönt och ger mer utrymme för människor och stadsliv.

Nämnden har en viktig roll i att bidra till att Stockholm har ett välfungerande transportsystem där utsläppen från vägtrafiken minskar. Nämnden ska planera för förändringar i stadens infrastruktur och samtidigt prioritera att befintlig infrastruktur underhålls löpande.

Trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. Elektrifiering är en av de mest centrala åtgärderna där trafiknämnden har ett viktigt samordningsuppdrag.

Stockholm ska vara en säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden. Nämnden som ansvarig för renhållning av gator och torg ska bidra till minskad nedskräpning och stärkt arbete mot klotter. Nämnden, som ansvarig för utveckling av stadens parker och grönområden, ska bidra till att förbättra luftkvaliteten, minska bullret och göra staden mer klimatanpassad. Dessa ska rustas upp och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelse
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- branddammar
- dammsäkerhet
- utgöra stadens skyfallsfunktion
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Tekniska konsulter – bygg- och projektledning samt inköpskategori Park, gata och parkering.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Det ska vara lätt att ta sig fram i Stockholm. Mer rörelse både inom och till vår stad möjliggör tillväxt, nya möten och att fler väljer att skapa sig sin framtid i Stockholm. Det kräver trafikpolitik som löser trafikutmaningar, skapar plats för mer stadsliv samt säkrar trygga, offentliga platser.

Stockholm ska vara en ren och välskött stad. Städningen ska hålla en hög nivå i hela staden. Trafiknämnden ska intensifiera insatserna för ett rent, snyggt och tryggt Stockholm och arbeta strategiskt i samverkan med stadsdelsnämnderna för att styra stadsmiljöverksamheten mot gemensamma inriktningar och mål. Bland annat ska entreprenörers arbete följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig och hög standard erhålls i hela staden. Nämnden ska säkerställa att städning, tömning av offentliga papperskorgar och klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan samt samordna implementering och genomförande av handlingsplaner för minskat klott. Nämnden ska leda arbetet inom den tvärfunktionella inköpskategorin Park, gata och parkering.

Parkeringsmöjligheterna i Stockholm behöver bli fler och garage bör utgöra en större del av stadens parkeringar. Genom att arbeta mer kreativt kring ytorna kan stadens parkeringsplatser utökas. Antalet boendeparkeringar i innerstan ska bli fler, inte färre, och avgifterna ska hållas låga. Möjligheterna för in- och utfartsparkering i anslutning till kollektivtrafik i ytterstaden ska förbättras. Trafiknämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen arbeta för att förbättra bytespunkter – inte minst i trygghetsskapande syfte.

Stockholm ska vara en trygg och tillgänglig stad för alla. I de stadsmiljöer som trafiknämnden ansvarar för ska nämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna ska nämnden prioritera lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder med särskilt fokus utifrån lokal lägesbild på de mest otrygga och utsatta platserna. Målsättningen är att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Nämnden ska delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad. Trafiknämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna delta i det förstärkta regionala samverkansarbetet gällande att minska antalet öppna drogcener i länet. Nämnden ska också bistå kommunstyrelsen vid inrättande av medborgarzoner.

Det offentliga rummet ska stärkas och nämnden ska i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta privata och ideella aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet samt arbeta för att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat genom att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener.

Det har förekommit våldsamheter som en konsekvens av att antidemokratiska krafter får tillstånd att anordna offentlig tillställning på stadens mark. Därför bör kommunstyrelsen tillsammans med trafiknämnden få i uppdrag att ta fram motsvarande riktlinjer för upplåtelse av stadens mark. Riktlinjerna ska utformas i enlighet med det utrymme som ordningslagen medger kommuner att ta övergripande samhällsintressen i beaktande vid upplåtelse av mark för offentlig tillställning. För oss är det en självklart att de skarpa villkor som gäller för att få använda stadens lokaler även måste gälla när man vill använda stadens mark.

Stockholms torg ska vara levande, trygga och trivsamma mötesplatser med goda förutsättningar för torghandel samt restaurang- och krogverksamhet. Tillsammans med näringsidkarna och berörda stadsdelsnämnder ska torghandelsverksamheten utvecklas. Torgen ska också upplevas vara städade och trygga. Samverkan med interna och externa parter för att stävja brottslighet kopplad till torghandeln ska utökas. Nämnden ska sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen av stadens kajer samt i övrigt verka för att levandegöra stadens kajer och vattennära platser.

Stockholms unika placering vid Mälaren och Östersjön ska nyttjas bättre. Trafiknämnden ska tillsammans med STOHAB, stadsdelsnämnderna och fristående aktörer möjliggöra levandegörandet av Stockholms vattennära platser med kajbalkonger, bastubad, badbryggor och badstränder. Trafiknämnden ska även tillsammans med STOHAB och externa aktörer möjliggöra mer transport på vattnet.

Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga varpå tillgänglighetsperspektivet ska vara integrerat i verksamheten. Nämnden ska utveckla arbetssätt kopplat till stadens branddammar, i samarbete med Storstockholms brandförsvaret.

Det är angeläget att utveckla och förbättra vinterväghållningen för alla trafikslag. Bland annat genom strategisk samverkan med stadsdelsnämnderna i syfte att styra verksamheten mot gemensamma inriktningar och mål. Effektiva metoder för snöröjning och mer sopsaltning av gångbanor ska utvecklas och inkluderas i ordinarie driftverksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdestad för stora evenemang	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamnar AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på ett tryggt och säkert sätt vid bl.a. Reimersholme kaj, Munkbrohamnen, del av Södermälärstrand samt del av Norrmälärstrand. Vid Liljeholmskajen ska bad vid befintliga solbryggor möjliggöras	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB identifiera lämpliga platser att avskaffa badförbudet på	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

För att Stockholms ska nå målet om att trafiken i innerstaden ska vara utsläppsfri till 2030 behöver laddinfrastrukturen byggas ut i snabbare takt. Utbyggnaden av laddinfrastrukturen ska göras enligt målsättningen om 100 procent laddplatser i egna anläggningar samt på driftade ytor och anläggningar till år 2030 i både inner- och ytterstaden. Trafiknämnden ska hålla ihop stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn. Bland annat genom att leda arbetet med Elektrifieringspakten.

För att klara omställningen till 2030 ska nämnden leda arbetet för att även den privata laddinfrastrukturen ska byggas ut i fastigheter, bostadsrättsföreningar och småhus. Nämnden ska arbeta för kortare handläggningstider och större tydlighet kring hur privata aktörer kan bidra till ökad elektrifiering.

Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 ska nämnden arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetsätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning. I samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska nämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att kunna nå de ambitiösa miljö- och klimatmålen.

I förläningen ger elektrifieringen att fler tysta transporter kan göras nattetid för ökad framkomlighet och minskat buller. I upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner ska fossila bränslen fasas ut och avtalsvillkor som möjliggör uppföljning ska säkerställas.

Stockholms luftkvalitet har de senaste åren förbättrats och klarar idag miljökvalitetsnormerna på stadens gator. Framöver behöver luftkvaliteten fortsätta förbättras. För att skynda på utfasningen av äldre bensin- och dieslbilar och därmed främja både luftkvaliteten och utsläppsminskningarna bör nämnden utreda möjligheterna till införandet av fler Miljözon klass 2-områden. Centralt för införandet ska vara att det är befogat givet luftkvalitet, såsom vid införandet på Hornsgatan. Konsekvensanalyser ska genomföras innan beslut, och utgångspunkten ska vara att det inte leder till ökad trängsel och försämrade framkomlighet. Införandet av miljözoner, stadsmiljözoner eller andra insatser som innebär stora ingrepp i rådande trafikflöden behöver föregås av grundliga utredningar och dialog med lokala boende och företagare.

Nämnden ska leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten. Utvecklingen av mobilitetstjänster och delningsekonomi ska beaktas. Tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB ska fler fasta parkeringsplatser för bilpoolsbilar tas fram.

Elektrifieringen av leverans- och godstrafiken är viktig varpå möjligheterna till snabbaddning behöver förbättras. För att möjliggöra tysta nattleveransen i hela staden ska nämnden arbeta framsynt för paket- och godsleveranser. Exempelvis vad gäller att upplåta mark för paketboxar.

För att öka framkomligheten för alla stockholmare – oavsett hur de tar sig fram genom Stockholm – ska trafiknämnden revidera stadens framkomlighetsstrategi. Målet är högre trafiksäkerhet, kortare restider samt minskade trafikstockningar och köer. I detta arbete ska nämnden identifiera specifika platser där bilköer regelbundet uppstår. Trafiknämnden behöver också underlätta för bilar att köra ut från innerstan i syfte att minska biltrafiken i gatumiljö – därför behöver biltunnlar som exempelvis Klaratunneln och Söderledstunneln användas mer effektivt.

Det behöver bli enklare och säkra att cykla i Stockholm. Mer behöver göras för att underlätta för cykelpendling från ytterstaden och kranskommunerna – bland annat vad gäller bättre cykelbanor och belysning i ytterstaden, samt fler infartsparkeringar för cykel i anslutning till kollektivtrafik. Mer behöver också göras för att hantera konflikter och trafiksäkerhet mellan gående och cyklister. Därför ska trafiknämnden se över och föreslå typlösningar för hantering av vanligt förekommande konflikter mellan gående och cyklister.

Det måste också bli lättare att byta mellan cykeln och andra transportmedel – inte minst kollektivtrafiken. Utöver fler infartsparkeringar för cyklister, bör trafiknämnden i Stockholms stad i samverkan med Region Stockholm och andra berörda kommuner införa ett nytt och långsiktigt hyrcykelsystem integrerat med kollektivtrafiken.

För att öka trafiksäkerheten för bilister och cyklister behöver staden göra mer för att åtgärda potthål.

En grönare stad är en stad där många trivs och mår bra. Nämnden ska arbeta för att öka krontäckningsgraden genom som en central del av stadens klimatanpassning samt i arbetet för att förbättra luftkvaliteten och stärka den biologiska mångfalden. Nämnden ska också utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom skyfallsfunktionen och utreda ansvar för skyfallsanläggningar under mark. Hårdgjorda ytor ska minska för att kunna tillföra mer grönska och hantera nederbörd. Vidare ska Trafiknämnden utveckla förmågan att samlat beakta skyfallsproblematik, behov av fler träd, skuggande växtlighet och lokalt omhändertagande av dagvatten i samband med investeringar och reinvesteringar i gatugröna miljöer.

Nämnden ska utreda vilka av stadens återkommande och uppskattade sommargångator som skulle kunna göras permanenta. Införandet av gångator ska göras med hänsyn till att dessa förbättrar stadslivet och möjliggör för mer grönska, samtidigt som tillgängligheten och möjligheterna för transporter inte påverkas negativt av införandet.

Arbetet med träd ska stärkas i staden. Trafiknämnden ska öka sin strategiska trädkompetens och öka ambitionerna kring trädplantering. Nämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla arbetet inom Grönare Stockholm för att fortsätta att utveckla Stockholms parker, gröna stråk, naturområden och gatumiljö. Möjligheterna till stadsodling ska förbättras.

Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda mikroparker i stadsmiljö och de hårdgjorda ytorna ska bli färre till förmån för mer grönska. Trafiknämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna slå vakt om stadens policy att plantera två träd för varje träd som behöver tas bort.

Nämnden ska utveckla arbetet med klimatanpassning i syfte att mildra effekterna av extrema väderrelaterade händelser och utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom nämndens skyfallsfunktion. Nämnden ska öka kunskapen och beakta behovet av svalkande utomhusmiljöer vid utformandet av olika typer av stadsmiljöer.

I samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor.

Stockholm ska vara en roligare stad att både leva i och besöka. Trafiknämnden behöver med andra berörda nämnder möjliggöra aktivering av fler platser och skapa bättre förutsättningar för stadsglädje. Tillsammans med andra berörda nämnder och polisen behöver tillståndshandlingar också bli kortare och mer effektiv. Trafiknämnden ska utreda möjligheterna för kortare handläggningstider för handläggning gentemot restauranger med uteserveringar. Restaurang-, bar- och caféverksamhet som inte får ett avslag från trafiknämnden för uteserveringstillstånd inom sex veckor bör automatiskt få tillåtelse att ha den uteservering man ansökt om. I samma uppdrag bör det ingå att utreda möjligheterna för privatpersoner att själva bära sin inköpta mat och dryck från restaurangen till eventuell satelitservering. Nämnden ska säkerställa en rutin för proaktiv och tidig dialog och information med och till näringsidkare som direkt berörs av stadens fysiska åtgärder i stadsmiljön.

Stadens kajer ska utvecklas till attraktiva promenadstråk samtidigt som sjöfartens möjligheter och vattenspegeln ska beaktas.

Nämnden ska tillsammans med berörda delar av Stockholms stad och externa aktörer verka för en ny gång och cykelbro mellan Strandvägen och Djurgården i syfte att avlasta Djurgårdsbron och öka trafiksäkerheten för gående och cyklister.

Trafiknämnden ska prioritera arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt i översiktsplanen och utbyggnaden av kollektivtrafik. Näringslivets behov och förutsättningar vid större infrastruktursatsningar ska beaktas tidigt i stadsutvecklingsprocessen och i planering av trafikmiljö.

Nämnden ska samarbeta med berörda nämnder i tillsynsuppdrag för att utveckla och erbjuda en sammanhållen och gemensam tillsyn hos företag och delta i uppdraget platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden enligt näringslivspolicyn. Vidare ska nämnden förbättra framkomligheten för näringslivets transporter och delta i arbetet med att effektivisera varudistributionen till stadens verksamheter. Nämnden ska bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik, masshantering och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt. I samarbete med andra nämnder ska tillgången till kommunaltekniska ytor säkerställas.

Kista Science City ska fortsätta att utvecklingen till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv och goda förutsättningar för teknik och innovation. Stadens arbete för att bidra till utvecklingen behöver öka genom satsningar på goda etableringsförhållanden, på levande och trygga stadsmiljöer.

Nämnden ska arbeta för minskade trafikstörningar vid lednings-, bygg- och infrastrukturprojekt genom att koordinera och kommunicera egna och andras aktiviteter och utveckla samordningen och samarbetet med ledningsägare. Att minimera vägarbetens trafikstörningar är avgörande för framkomligheten och för att blåljustrafik och räddningstjänst ska kunna ta sig fram.

Trafiknämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska öka krontäckningsgraden genom trädplantering i de områden där människor riskerar att drabbas av värmeeffekter med fokus på de platser inom nämndens rådighet där behoven är som störst	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska se över och föreslå typlösningar för hantering av vanligt förekommande konflikter mellan gående och cyklister	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska, inom ramen för sitt arbete längs med Söder Mälarstrand, i samråd med AB Svenska Bostäder och andra berörda parter utreda förutsättningar att öppna Mariahissen för allmänheten	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra projekt eller testbäddar där hårdgjord yta omvandlas till multifunktionella mikroparker	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden se över och tydliggöra stödfunktioner och kompetensresursers placering i syfte att möjliggöra en snabb elektrifieringstakt	2025-01-01	2025-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med trafiknämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Stockholms Hamnar AB, ta fram en handlingsplan för Strandvägen i syfte att utveckla sträckan med mer grönska, permanenta serveringar och ett enhetligt uttryck	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar ska nämnden analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner. Samordningen med exploateringsnämnden är fortsatt viktig för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.

På grund av omvärldsläget och trafiknämndens ansträngda ekonomi, ska nämnden se över sin planering och prioritera investeringsprojektens omfattning och genomförandetid samt kostnadseffektivitet. Projekt med nytta för ökad framkomlighet och minskade utsläpp ska prioriteras. Nämnden ska utreda möjligheterna för ökade intäkter från reklamvitriiner på stadens mark.

Prognossäkerheten inom investeringsverksamheten ska förbättras. Nämnden ska fortsätta arbeta med den interna kontrollen genom att bland annat förbättra avtalsuppföljning, kostnadskontroll och projektkalkyler. Tillsammans med stadsdelsnämnderna ska enhetliga arbetssätt utvecklas vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts.

Nämnden ska använda, dela och tillgängliggöra öppen trafikdata i samverkan med offentliga och privata aktörer. I arbetet med bland annat framkomlighetsfrågor ska nämnden integrera och strategiskt nyttja teknikutveckling och innovationer, som till exempel sensorer, i syfte att optimera trafiksystemet, minska resursförbrukning och öka effektiviteten. Nämnden ska också utveckla återkopplingen kring ärenden som kommer in via TyckTill-appen samt synliggöra dessa på aggregerad nivå för att möjliggöra en bättre dialog med allmänheten.

Trafiknämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser bidra i stadsdelsnämndernas och polisens arbete med att ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärder i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen. Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Nämnden ska arbeta för innovativ gatuladdning, i syfte att underlätta för marknaden att skapa möjlighet för laddinfrastruktur i gatumiljö. Genom projektet Smart stad utnyttjas digitaliseringen för att göra livet bättre för stockholmarna och för näringslivet. Vägen till att göra Stockholm till en smart och uppkopplad stad går genom innovation och ny

teknik. Verktyg som multisensorer finns redan idag men behöver etableras och utvecklas brett i staden. Genom multisensorer kan trafikläget läsas av i realtid för att främja såväl framkomlighet som säkerhet och miljöaspekter. Nämnden ska också verka för att installera styrbelysning för trygga och inbjudande parker, gator och torg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med trafiknämnden ta fram investerings- och finansieringsbehov för Hammarbyslussen	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsernas gestaltning som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ska, i samarbete med trafiknämnden, kartlägga och föreslå platser för etablering av stadsdelsvisa mobilitetshus eller optimering av befintlig parkering som möjliggör friköp av parkeringsplatser vid nyproduktion av bostäder	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genomföra en översyn i syfte att utveckla processen kring stadens parkinvesteringar för ökad effektivitet och transparens	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Region Stockholm arbeta med trygghetsfrämjande åtgärder i anslutning till kollektivtrafikens infrastruktur och bytespunkter	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen säkerställa att stadens terrorhinder är väl placerade utifrån ett säkerhetsperspektiv samt placeras beaktande trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska stärka sitt engagemang i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i fokusområdena, bland annat genom deltagande i platssamverkanforum och genom att i dialog med stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder utifrån identifierade behov	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska utreda möjligheterna att öka intäkterna från stadens reklamvittriner	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads parkerings AB samt i samråd med Södermalms stadsdelsnämnd inleda utvecklingsarbete för Medborgarplatsen med fokus på att skapa goda flöden och aktivering av platsen	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Utbildningsnämnden

Genom kunskap öppnar sig världen. Nämnden ska verka för att alla elever går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och att alla elever går ut gymnasiet med examensbevis. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling, vilket innebär att de elever som behöver särskilt stöd och de elever som behöver större utmaningar ska få det. Barn med läs- och skrivsvårigheter ska upptäckas och få stöd tidigt, samtidigt ska övergången mellan förskolan, och grundskolan och gymnasiet stärkas. Arbetet som fokuserar på att höja kunskapsresultaten i utsatta och särskilt utsatta områden har gett goda resultat och ska fortsätta och spridas. Alla skolor ska vara bra skolor som levererar goda resultat där kommunala skolor som levererar goda resultat ska kunna premieras.

Stockholm ska påbörja omställningen till den tioåriga grundskolan redan nu. Det ska också medföra ett perspektivskifte på elevernas kunskapsresa där fokus flyttar från högre åldrar till de yngre. Genom mer strukturerad undervisningstid i unga åldrar rustas elever bättre med grundkunskaper som ytterligare färdigheter och vidare utveckling kan byggas på. Att främja elevernas läsförmåga och matematikkunskaper är särskilt prioriterat. De små kunskapsluckorna får aldrig växa till att bli stora hål i de senare årskurserna. Resurser och insatser ska i större utsträckning riktas mot elever i låg- och mellanstadiet.

Utbildningsnämnden ska vara en långsiktigt hållbar och attraktiv arbetsgivare för såväl medarbetare som chefer. Ryggraden i skolan utgörs av personalen som fyller skoldagen med kunskap, stöttning och motivation. Stockholms stad ska vara Sveriges bästa arbetsgivare för skolpersonal och att arbeta på en skola i Stockholm stad ska vara förenat med stolthet. Möjligheten till karriärsutveckling för lärare måste stärkas, utan att hamna långt bort från undervisningen. Lärare i Stockholms skolor ska ha goda förutsättningar att planera och leda sin undervisning, därför behöver den administrativa bördan för lärare minska. Tillgången till läromedel i Stockholms skolor ska vara god. Trenden av växande skolklasser och barngrupper ska brytas och större vuxennärvaro med utbildad personal ska prioriteras.

För att kunna uppfylla skolans kunskaps uppdrag är det viktigt med ett kraftfullt stöd från, och samverkan med, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och andra samhällsinstanser. Fokus ska ligga på skolnärvaro, då skolan är en central den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för utsatta barn.

Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Arbetet med en trygg skolmiljö ska utvecklas.

Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras och ska fortsatt satsa på elevhälsan, särskilt på kuratorer och psykologer. Rätten till utbildning för barn med neuropsykiatriska diagnoser och särskilda behov i såväl kommunal som fristående regi ska säkerställas.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, fritidshem och fritidsklubb
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i kommunala skolor
- aktivitetsansvaret enligt skollagen för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- verksamhetsförlagd utbildning i skola
- insyn i fristående skolor samt bevakning av fristående skolors planering och eventuella förändringar i verksamheten
- samordning av frågor som är gemensamma för förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående aktörer
- godkännande och tillsyn av fristående förskolor, fristående fritidshem och pedagogisk omsorg
- tillståndsprovning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid
- omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- utveckling och förvaltning av gemensamma systemstöd för de pedagogiska verksamheterna
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att söka statsbidrag som gäller de verksamheter nämnden ansvarar för
- framtagande av årlig rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för lokalvård
- att årligen rapportera om arbetet med det systematiska elevhälsoarbetet, baserat på elevhälsoplanerna

Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 72 procent.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utbildningsnämnden ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever tidigt får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential. Tidiga insatser som syftar till att stötta kunskapsinläringen och kunskapsresultat ska vara i fokus. Samverkan med vårdnadshavare, förskola, socialtjänst, psykiatri, polis och andra aktörer är central för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. Utbildningsnämnden ska under året revidera och skärpa stadens förväntansdokument mellan skola-elev-vårdnadshavare. Förväntansdokumentet ska tydligare betona ordning och vårdnadshavarens engagemang.

Goda kunskapsresultat ska vara möjligt oaktad skola i Stockholm. Likvärdigheten mellan skolorna ska förbättras och andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolan till gymnasieskolan efter grundskolan, liksom får examensbevis från gymnasieskolan, ska öka. Nämnden ska verka för att resultaten förbättras på alla skolor och vidta aktiva åtgärder när kommunala skolor över tid inte presterar. Utbildningsnämnden ska utveckla ett nytt klassificeringssystem för de kommunala skolorna inspirerat av regelverket för resultat- och anslagsenheter. De skolor som strukturellt underpresterar

och där en substantiell andel av eleverna konsekvent inte når behörighet till gymnasiet, även när åtgärder är vidtagna, ska placeras under en centraliserad och förstärkt ledning. De skolorna som trots den förstärkta ledningen och ytterligare stöd inte lyckas vända resultaten till det positiva, med fler elever som når behörighet till gymnasiet, ska stängas.

Skolans kompensatoriska uppdrag är av särskild vikt för att ge elever oavsett bakgrund lika villkor till en god skolgång med höga förväntningar på elevernas kunskapsresultat. Resurstilldelningen i stadens skolor skiljer sig till följd av socioekonomisk omfördelning. Verksamheten och resursfördelningen i Stockholms skolor ska vila på evidens och utbildningsnämnden ska därför i samverkan med akademien utvärdera stadens socioekonomiska tilläggsanslag och effekten på skolans kunskapsresultat över tid. Stockholms skolor, ska oavsett socioekonomisk status, ha förutsättningar att ge elever en kvalitativ utbildning samt en god arbetsmiljö för både elever och personal. Den andel av strukturersättningen som utgörs av socioekonomisk fördelning ska inte räknas upp 2025 till förmån för en större uppräknning till barn i behov av särskilt stöd.

Utbildningsnämnden ska vara aktiva i arbetet för att säkerställa sitt utbudsansvar av skolplatser och föra kontinuerlig dialog med fristående aktörer. Utbildningsnämnden ska präglas av ett synsätt som bygger på att vi ser och känner ansvar för alla elever oavsett vilken verksamhet de väljer. Det synsättet ska ligga till grund för att utbildningsnämnden arbetar med övergången mellan förskola – grundskola – gymnasium oavsett driftsform och att samverka mellan skolverksamheter och andra myndigheter underlättas vid behov.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att samtliga skolor har väl fungerande ledningsorganisationer och att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper. Lärares kompetens i läs- och skrivundervisning, för att stödja elevernas läsutveckling, är särskilt viktig.

Alla stadens skolor ska ha tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning och elever ska få bättre möjligheter att fatta väl avvägda beslut om sina vidare studier. Det ska även vara enkelt att jämföra skolor oavsett skolform. Nämnden ska möjliggöra för erfarenhetsutbyte och fortbildning för studie- och yrkesvägledare i samverkan med stadens yrkesgymnasium. Möjligheten till praktik för gymnasieelever ska stärkas. Nämnden ska säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete samt underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet. Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzon, för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv, ska fortsätta utvecklas. Elever i anpassad grund- och gymnasieskola ska ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever.

Förskolan förbereder barnen på skolan och skolan förbereder elever för livet. Utbildningsnämnden ska genom nära samverkan med stadsdelsnämnderna, som ansvarar för förskoleverksamheten i egen regi, leda det stadsövergripande kvalitets- och utvecklingsarbetet med målet om en bättre förskola. Andelen personal med relevant utbildning i förskolan ska öka.

Med leken som centralt verktyg och evidensbaserade metoder ska barn i skolan stärkas i sin läsförmåga och svenskkunskaper. Stadens pedagogiska verksamheter ska ha goda förutsättningar att främja läsning och att inkludera vårdnadshavare i barnens språkliga utveckling, att förskolor är utrustade med bibliotek är ett exempel. Nämnden ska i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka

förskolepersonalens språkkunskaper i svenska. Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelarna främja vattenvana redan i förskolan.

Arbetet med att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg ska fortsätta. Nämnden ska verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna för barn i behov av särskilt stöd i förskolan och nämnden ska utreda de ekonomiska konsekvenserna för förskolor att erhålla tilläggsbelopp. Nämnden ska även fortsätta arbeta för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan ha intresse av förskola på ett av de nationella minoritetsspråken. Samordningen vid övergång från förskola till grundskola ska fortsätta utvecklas i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet. I samarbete med stadsdelsnämnderna ska årligen en dialog genomföras om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan. Fristående aktörer ska inkluderas i dialogen.

Omsorg och förskola på obekvämt arbetstid kan vara en viktig service som underlättar för vårdnadshavarens livs- och arbetssituation. Det kan vara särskilt betydelsefullt för den ensamstående vårdnadshavaren. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utvärdera riktlinjerna för omsorg på obekvämt arbetstid utifrån om de är ändamålsenliga och når målgruppen i tillräcklig utsträckning. Nämnden ska även säkra att det är enkelt att hitta information om barnomsorg på obekvämt arbetstid för de som behöver den.

Som en del av arbetet ska nämnden årligen ta fram en stadsövergripande förskolerapport som syftar till att ge en lägesbild av både kommunal och fristående förskola i Stockholm. Rapporten är ett viktigt underlag i utvecklingen av förskolan på stadsövergripande nivå, och bidrar till att öka kunskapsnivån om kvaliteten i verksamheten hos vårdnadshavare och allmänheten. Forskning och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för förskolans utveckling. Samarbetet med lärosätena ska fortsatt fördjupas och utvecklas. Nämnden ska följa upp kvaliteten i stadens förskolor oavsett huvudman. Den långsiktiga effekten av nämndens arbete med samordning, uppföljning, tillsyn och utveckling av stadens förskolor är att barn i Stockholm ges en ökad likvärdighet i förskola med god kvalitet. Utbildningsnämnden ska stödja stadsdelsnämnderna i att stärka språkkunskaperna i svenska bland förskolepersonal. Utbildningsnämnden ska tillsammans

Att ge elever rätt stöd i rätt tid redan i unga åldrar är prioriterat då tidiga kunskapsluckor riskerar att bli stora hål i högre åldrar. Utbildningsnämnden ska leda arbetet med att påbörja omställningen till en tioårig grundskola. Den strukturerade undervisningstiden inom ramen för timplanen och den befintliga förskoleklassen ska öka med ett särskilt fokus på läsförståelse och matematik. Andelen grundskolelärare i den nuvarande förskoleklassen ska öka och vid vakanser som uppstår bör i första hand personal med grundskolekompetens anställas. Utbildningsnämnden ska inventera befintlig personal i förskoleklassens kompetenser samt behoven av fortbildning.

Tillförlitlig statistik och kunskap om elevernas förmågor är viktiga verktyg i syfte att rikta insatser och resurser rätt och dit de gör störst skillnad. Utbildningsnämnden ska utveckla riktlinjer för kontinuerlig, standardiserad och enhetlig mätning av elevers läsförmåga med start i förskoleklass.

Elever i årskurs 1-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen ska alltid erbjudas lovskola, inklusive simundervisning. Insatserna för ökad simkunnighet och vattenvana ska fortsätta, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet idrott och hälsa samt till nyanlända. Möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar ska utvecklas. Samtliga kommunala grundskolor ska bidra till arrangerandet av lovskolor och andelen veckor under året som lovskola erbjuds ska öka.

God bemanning av lovskolorna är av stor vikt för att ge önskat resultat och nämnden ska etablera ett samarbete med de lärosäten som tillhandahåller lärarutbildning att erbjuda studenter i slutet av sin utbildning att undervisa i lovskola. För att se till skoldagens helhet under lovskolan, och skapa glädje samt en meningsfull fritid, är det viktigt att möjliggöra för aktiviteter efter skoldagen, exempelvis genom samarbete med föreningsliv och civilsamhälle.

En aktiv och meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor som kan stärka barns psykiska och fysiska hälsa samt förbättra deras skolresultat. Organiserade fritidsaktiviteter kan också förebygga och motverka att unga dras in i kriminalitet. Utbildningsnämnden ska i samverkan med berörda nämnder, civilsamhälle, föreningsliv och näringsliv samordna arbetet med att utöka fritidsklubbarnas utbud av aktiviteter i syfte att främja en aktiv och meningsfull fritid. Tillgången till läxhjälp i anslutning till fritidsverksamhet ska säkerställas. Kvalitén, likvärdighet och inskrivningsgraden ska öka i fritidsklubbarna. Elevers inflytande över fritidsklubbarnas aktiviteter ska öka och civilsamhället, genom bland annat föreningar och idrottsklubbar, ska i större utsträckning inkluderas i fritidsverksamheten med syftet att fler barn får del av en meningsfull och vuxenledd fritid under och efterskoltid. Utbildningsnämnden ska utreda och implementera en differentiering av avgiften till fritidsklubben i syfte att de med lägre inkomster får en nedsatt eller avskaffad avgift. Kompetensförsörjningen för fritidsklubb och fritidshem ska stärkas och en pilotsatsning för en tydligare yrkesutgång på barn- och fritidsprogrammet med inriktning på fritidsklubbarnas verksamhet ska prövas.

Alla skolor ska arbeta aktivt för att förebygga och motverka alla former av sexism och rasism, med grund i handlingsplanen mot rasism. Nämnden ska arbeta för att elever ska kunna göra studieresor till förintelsens minnesplatser samt har möjlighet att besöka relevanta museer och utställningar som tar upp såväl antisemitismens historia som samtid. Skolorna ska samarbeta med aktörer från civilsamhället kring exempelvis föreläsningar och seminarier om antisemitism och judisk kultur.

Utbildningsnämnden ska i samverkan med berörda nämnder och bolag arbeta för en trygg skolmiljö såväl inomhus som utomhus. Nämnden ska också bidra till det bredare brottsförebyggande arbetet och i det bland annat bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder, orsaksanalyser och vid behov, åtgärder i syfte att genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Nämnden ska fortsatt samverka med fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att förhindraminska ungdomars narkotikaanvändning. Tillsammans med relevanta myndigheter ska blåljussatsningar genomföras, som syftar till att bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans.

Utbildningsnämnden ska arbeta för ökad trygghet, säkerhet och för att motverka skadegörelse, klotter, nedskräpning och kriminalitet i stadens skolor. Nämnden ska arbeta förebyggande genom evidensbaserade metoder och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner. Utbildningsnämnden ska stärka arbetet med att höja skolornas förmåga att hantera PDV-händelser. Nämnden ska, i samverkan med Polisen, utveckla samt sprida rutiner för att möta vårdnadshavare under och efter PDV-händelser.

Samverkan med framför allt socialtjänsten, men även polisen, är central för att uppnå ökad trygghet, studiero och skolnärvaro samt för att bidra till att barn som behöver socialtjänstens stöd upptäcks i tid. Utbildningsnämnden ska därför bidra till en utvecklad samverkan med socialtjänsten för såväl kommunala som fristående förskolor och skolor. Det befintliga arbetet med akutskolor ska fortsätta och en ny akutskola ska inrättas som enbart tar emot elever i årskurs 4-6.

Det systematiska arbetet för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro, med särskilt fokus på elever med problematisk skolfrånvaro, ska fortsätta utvecklas. Arbetet med närvarosamordnare och skolsociala team ska fortsätta och utvecklas. Nämnden ska även säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har en väl fungerande och obruten skolgång samt fortsätta arbetet med skolfam. Skolsamordnare ska spridas till alla stadsdelar och utbildningsnämnden ska bistå i det arbetet. Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden säkerställa tillgången till läromedel på skyddade boenden och garantera tid med lärteamet om inte skolgången kan säkerställas på annat vis.

En grundförutsättning för en lyckad skolgång och goda kunskapsresultat är skolnärvaro. Det påbörjade arbetet med skolsociala team ska fortsätta och skolsociala team ska byggas ut till lågstadiet. Kunskapen samt kännedomen bland skolpersonal om teamens arbete ska öka. Det förstärkta arbetet inom skolsociala team plus ska spridas till alla stadsdelar där skolfrånvaron är hög. Nämnden ska utveckla riktlinjer för enhetlig uppföljning av insatser och rapportering av upprepad eller längre frånvaro. Individuella och evidensbaserade åtgärder ska sättas in för att motverka frånvaro. Efterlevnad av skolplikten ska stärkas och skolfrånvaron ska också följas upp tillsammans med fristående skolor. Utbildningsnämnden ska genomföra en fördjupad studie om frånvaro i grundskolan och föreslå åtgärder för ökad närvaro.

Arbetet med skolsociala team och med mentorer i våldsprevention ska utvecklas och utvärderas för att stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse.

Nämnden ska fortsätta sitt arbete med kompetensnav, särskilt kring elever med NPF-diagnoser, för att säkerställa en hög kompetensnivå bland skolpersonal, inklusive förskolan. Elever med NPF-diagnos ska ges anpassat stöd utan dröjsmål. Arbetet med att bygga ut särskilda undervisningsgrupper, RSU och CSU ska fortsätta. Forskning och evidensbaserade metoder ska tillämpas i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Övergångarna mellan för- och grundskola samt mellan stadier ska utvecklas för målgruppen. Den specialpedagogiska kompetensen på gymnasiet ska stärkas och gymnasieskolan ska fortsätta rustas för att kunna säkra en god övergång mellan grundskola och gymnasium för elever i behov av särskilt stöd.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden ska i samverkan med socialnämnden säkerställa tillgången till läromedel på skyddade boenden för barn som vistas där. Nämnden ska fortsatt arbeta för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings samt olika former av rasism. Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot att barn och unga olovligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud. Utbildningsnämnden ska också tillsammans med berörda nämnder utveckla arbetet med att identifiera och kartlägga barn och unga som efter lov misstänks ha förts utomlands.

Nämnden ska även se till att skolorna ökar sin kompetens om hbtqi-personers rättigheter i samverkan med interna och externa aktörer och fortsätta arbetet med diplomutbildning om hbtqi och normkritik i skolornas verksamheter med fokus på de skolor där behoven bedöms vara störst. Nämnden ska även säkerställa elevernas möjlighet att ta del av modersmålsundervisning i stadens skolor för elever som tillhör en av de nationella minoriteterna utifrån de särskilda rättigheter det ger.

Utbildningsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans verka för att föräldrastödsprogram kan erbjudas i samverkan mellan socialtjänst och skola. Därtill ska skolor bidra till att sprida information om föräldrastödsprogram och bistå med lokaler för föräldraträffar. Utbildningsnämnden ska samverka med berörda nämnder i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom de sociala insatsgrupperna, för målgruppen 12-18 år.

Tillsammans med äldrenämnden och socialnämnden och i samverkan med Region Stockholm ska utbildningsnämnden leda arbetet med omställningen till en god och nära vård samt kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja. Nämnden ska, i samverkan med Region Stockholm, säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa skyndsamt får den hjälp och det stöd de behöver från rätt instans. Tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm ska användningen av samordnade individuella planer öka och hållbara strukturer utvecklas för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst. Nämnden ska även, tillsammans med berörda nämnder, fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan. Utbildningsnämnden ska i samverkan med Region Stockholm och civilsamhälle utreda en digital tillgänglighet av elevhälsan utanför skoltid.

Skollokaler ska vara tillgängliga för fler. Skolidrottshallar ska tillgängliggöras och bli bokningsbara, även andra typer av skollokaler ska tillgängliggöras för kultur- och föreningsliv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska fortsätta insatserna för skolledare om systematiskt elevhälsoarbete.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden utveckla arbetssätt där personer som riskerar hoppa av gymnasiet i högre utsträckning nås av tidiga insatser före skolavbrott. I arbetet ska även samverkan med fristående skolor stärkas.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd stadsdelsnämnderna utvärdera och revidera riktlinjerna för omsorg på obekvämt arbetstid	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska, tillsammans med utbildningsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB, ta fram en genomförandeplan i syfte att tillgängliggöra fler idrottslokaler vid stadens grundskolor för idrottsföreningarna att nyttja utanför skoltid.	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden utvärdera effekterna av mentorer i våldsprevention (MVP).	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda bästa möjliga väg för att säkra likvärdigheten i staden vad gäller basnivå för pedagogisk utvecklingstid.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra insatser för att öka kännedomen bland skolpersonal om de skolsociala teamens arbete.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en utvärdering av introduktionsförskolorna.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden förbereda för arrangerandet av yrkes-SM 2026.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska utvärdera hur skolorna arbetar med att tidigt identifiera elever med behov av särskilt stöd, som exempelvis elever med NPF-diagnoser, och föreslå åtgärder på hur skolornas arbete på området kan utvecklas samt hur likvärdigheten kan öka.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheterna till ökad samordning och informationsdelning mellan stadens skolor och fristående aktörer kring skolköer, skolval och skolplaceringar i syfte att stärka stadens planeringsförutsättningar och utveckla ett mer samordnat skolval.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska revidera stadens förväntansdokument mellanskola-elev-vårdnadshavare.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en pilotverksamhet för barn- och fritidsprogrammet med tydlig yrkesutgång med inriktning mot fritidshem- och klubb.	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samverkan med Region Stockholm och civilsamhälle utreda tillgången till en central digital elevhälsa.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med akademien utvärdera stadens socioekonomiska index, tilläggsanslag och dess effekter på skolresultat.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska kartlägga fritidsvanorna hos elever i ÅK 4-6.	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska utreda och implementera en differentiering av avgiften till fritidsklubben för elever med familjer med lägre inkomst, i linje med hur staden har utformat liknande taxor.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska stötta skolledare i deras samverkansgrupper i syfte att minska lärares administrativa arbetsbelastning samt vidta åtgärder för att minska den administrativa belastningen som uppkommer genom centralt beslutade system och processer.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden se över regelverk och ersättningssystem för fritidsklubsverksamheten i syfte att säkerställa att resurser fördelas utifrån deltagande och att god pedagogisk kvalitet säkerställs.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden och utbildningsnämnden förbättra innehållet i stadens tjänst för att hitta och jämföra skolor, så att vårdnadshavare kan ta del av relevanta kvalitetsmått, driftsform och annan information om verksamhetens kvalitet.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska inrätta en ny akutskola för elever ÅK4-6.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utvärdera och revidera riktlinjerna för omsorg på obekvämt arbetstid.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och kulturnämnden utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder ska samverka och komplettera varandra i syfte att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid. Civilsamhället genom bland annat föreningsliv och idrottsklubbar ska inkluderas och prioriteras i arbetet.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholms förskole- och skolgårdar ska fortsätta rustas för att främja både lärande, idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta. Föreskole- och skolgårdar ska rustas för att kunna användas utanför ordinarie verksamhets öppettider och upplevas som trygga och tillgängliga. Nybyggda skolidrottshallar ska vara tillgängliga för idrotts- idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet och uthyrning av befintliga skollokaler och skolidrottshallar ska öka.

Utbildningsnämnden ska bistå idrottsnämnden i arbetet för ett ökat samarbete mellan föreningslivet och skolan för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen. Samarbetet mellan skolorna och kulturskolan ska uppmuntras och utökas, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever.

Miljö- och klimatpåverkan från nämndens verksamhet ska minska, bland annat genom att fortsätta arbetet med en kemikaliesmart skola och att fortsätta arbetet med att minska klimatpåverkan från skolmältiderna. Genom etablerade nätverk och med stöd av kategorirådet för livsmedel bidrar nämnden till synergier och en mer samordnad utveckling i staden. Nämnden ska även, tillsammans med övriga berörda nämnder, fortsätta arbetet med att implementera mått och mätmetoder för matsvinn i stadens verksamheter. Slutligen ska nämnden arbeta med klimatrelaterad riskkartläggning och riskavhjälpande genom fysiska åtgärder och verksamhetsanpassning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen erbjuda elever i årskurs 8 och 9 att besöka Stadshuset i syfte att lära om den kommunala demokratin och dess historia.	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Läraryrkets attraktivitet ska stärkas genom en förbättrad arbetsmiljö, stärkta karriärvägarna för lärare i förskolan och skolan och fortsatta satsningar på kompetensutveckling. Lärarna och skolledarna ska ges tid att fokusera på undervisningen och kunskapsuppdraget genom en minskad administrativ börda, då avlastningen från andra yrkesgrupper ska öka. Utbildningsnämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen utvärdera effekterna av stadens användning av förstelärare och lektorer samt föreslå utformning på verksamhetsnära karriärvägar för förskolelärare. Möjligheten för lärare att utforma och producera läromedel på del- eller heltid ska utredas. Utbildningsnämnden ska säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och inte är kostnadsdrivande.

Utbildningsnämnden ska fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, för att säkerställa att resursanvändning och verksamhet är effektiv och ändamålsenlig. Nämnden ska även säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Utbildningsnämnden ska verka för en god tillgång till barnskötare, legitimerade förskollärare och legitimerade lärare i stadens förskolor och skolor och för att andelen utbildade fritidspedagoger på stadens fritidshem och fritidsklubbar ökar. Resurser för arbetet med lärande för hållbar utveckling ska samordnas genom medioteket. Utbildningsnämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning.

Lokalplaneringen ska vara kostnadseffektiv och i tid tillgodose behoven av skolplatser. I första hand ska befintliga lokalresurser nyttjas fullt ut. I processen för, och i arbetet med, lokalförsörjningen ska nämnden ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere. Utbildningsnämnden behöver därför säkerställa en kostnadseffektiv lokalplanering med en tydlig koppling mellan planeringsvolymen och de framtida prestationer som ska bära investeringskostnaderna. Nämnden behöver därför än mer prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt. Detta särskilt givet omvärldsutvecklingen med stigande priser, materialbrist. etc. Lokaler i vilka det inte bedrivs skolverksamhet i och som är av stadsövergripande strategisk vikt ska också hanteras av kommunkoncernen på annat sätt än att de belastar skolpengen.

Utbildningsnämnden ska aktivt arbeta utifrån den samordnade skolplaneringen i Stockholm (SAMS) för att säkerställa god samhällsplanering i allmänhet och hållbar skolplanering i synnerhet. Att samplanera skolutbyggnaden med idrotts-, kultur-, förenings- och förskolelokaler är en viktig del av det arbetet. Utbildningsnämnden behöver säkerställa en kostnadseffektiv lokalplanering med en tydlig koppling mellan planeringsvolymen och de framtida prestationer som ska bära investeringskostnaderna. Nämnden behöver därför än mer prioritera mellan projekt, säkerställa kostnadsfokus och utveckla den ekonomiska styrningen av lokalprojekt samtidigt som verksamheternas behov värnas.

Arbetet med övergången för den enskilde från gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola för att komma ut i arbete eller vidare studier ska fortsätta utvecklas. Utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ska fortsatt samverka och utveckla nya arbetsätt för att i ett tidigt skede etablera kontakt och vid behov erbjuda parallella insatser för elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. I detta arbete ska nämnderna även öka samarbetet med fristående skolor. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd, för att eleven ska kunna slutföra utbildningen.

Samtidigt ska dessa nämnder även fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter in i arbetslivet. Utbildningsnämnden ska även fortsätta samverka med arbetsmarknadsnämnden kring att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut gymnasiet.

Utbildningsnämnden ska pröva ett pilotprojekt med samlokalisering och drift av gymnasiala yrkesprogram där en stor del av utbildningen genomförs via arbetsplatsförlagt lärande (APL) och där antalet sökande per år är litet. Detta för att ekonomiskt möjliggöra även mindre yrkesinriktningar.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa den totala skollokalskapaciteten. I lokalplaneringen ska nämnden planera för att andelen barn folkbokförda i Stockholm som går i gymnasieskola i staden, fristående eller kommunal, över tid bibehålls. Utbildningsnämnden ska arbeta för en ökad extern medverkan för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva lokaler och fördjupa samarbetet och dialogen med fristående skolor i syfte att säkerställa ett bra utbud av skolor för alla elever i staden.

Utbildningsnämnden ska i samverkan med arbetsmarknadsnämnden samarbeta med näringslivets branschråd i syfte att ytterligare stärka gymnasieprogrammets koppling till arbetsmarknaden, ett särskilt fokus ska läggas på yrkesprogrammen. Utbildningsnämnden ska också verka för att stärka kompetensförsörjningen till välfärdens verksamheter.

Stockholm ska arrangera yrkes-SM 2026 och tillfället bör utnyttjas för att både inför och i samband med arrangemanget lyfta yrkesprogrammets fördelar, särskilt för målgruppen högstadiel elever.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och SISAB genomföra en inventering kring stadens lokalbestånd baserat på befolkningsprognoserna om ett vikande elevunderlag och föreslå åtgärder för att dimensionera beståndet.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden utreda och föreslå en ny modell för finansiering av skolidrottslokaler.	2025-01-01	2025-06-30
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla behovsanalysen för skolans lokalförsörjning i syfte att tillgängliggöra för fler aktörer.	2025-01-01	2025-12-31
SISAB AB ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram en gemensam upprustningsplan i syfte att skapa en tydlig prioritering och inriktning över vilka av stadens skolor som är i störst behov av upprustning	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka det strategiska arbetet kring samplanering och lokalförsörjning för vuxenutbildningen i syfte att åstadkomma lokaleffektivitet, samt ta fram en plan kring vilka av SISAB:s lokaler som ska användas för vuxenutbildning.	2025-01-01	2025-12-30
Utbildningsnämnden ska utreda och pröva ett pilotprojekt med samlokalisering och drift av gymnasiala yrkesprogram för att ekonomiskt möjliggöra även mindre yrkesinriktningar.	2025-01-01	2025-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en utbildning för stadens anställda i hbtqi-frågor.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utarbeta en långsiktig planering för delaktighet, och samråd i staden avseende de nationella minoriteterna.	2025-01-01	2025-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten för lärare att på hel- eller deltid utforma och producera läromedel.	2025-01-01	2025-06-31
SISAB ska arbeta med platssamverkan med andra berörda aktörer så som stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i syfte att skapa en tryggare miljö kring lokaler i SISAB:s bestånd.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelarna sköta driften av ett centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmaterial, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Äldrenämnden

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål i såväl lugna som pressade tider. I Stockholm är man aldrig för gammal för att leva ett gott liv som präglas av trygghet, valfrihet och självbestämmande. Äldreomsorgen ska ha den äldres individuella behov i fokus samt präglas av kontinuitet och hög kvalitet i alla insatser. Äldreomsorgen ska främja en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Det är viktigt att äldreomsorgen erbjuder valfrihet inom såväl hemtjänst som dagverksamhet och boende. Stockholm ska erbjuda en omsorg som utgår från den äldres önskemål och behov och äldrenämnden ska ansvara för att kontinuerligt bevaka hur efterfrågan och preferenser förändras över tid. Kvalitén i äldreomsorgen i Stockholm ska vara hög och likvärdig mellan stadsdelarna.

Ett strukturerat och långsiktigt utvecklingsarbete ska bedrivas i hela staden som ger verksamheten ett tydligt uppdrag och innehåll och säkerställer tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens. Det strategiska utvecklingsarbetet tar sikte på ändamålsenlig styrning och organisation, personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden, att säkerställa grunduppdraget och en värdig omsorg med hög kvalitet.

På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar. Äldrenämnden ska ha en hög kvalitet i avtalsuppföljningen i syfte att motverka välfärdsbrott. Vi uppmuntrar även fristående aktörer att vara med och bygga fler äldreboenden för att kunna erbjuda hög kvalitet vad gäller innehåll och serviceutbud. Äldrenämnden har en central roll i detta arbete och ska verka för att utveckla stadens äldreomsorg samt stärka medarbetarnas yrkesroll.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning och uppföljning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhetsamt vård- och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig

upphandling för korttidsplatser för äldre, förvaltning av avtal, samordning och hantering av korttidsplatser

- där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelarnas vägnar
- leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- årligen till nämnden redovisa en sammanställning av arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen samt vilka förbättringar som prioriteras
- utveckling och effektivisering av verksamhetsnära förvaltning av sociala system
- samordna arbetet med stadens boendepplan
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Färdplanen för äldreomsorgens utveckling utgör ett ramverk för att omhänderta pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Valfrihet och mångfald självbestämmande är ska vara en självklarhet för alla stockholmare, oavsett ålder. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg. Äldrenämnden ska även fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Äldrenämnden ska även stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete för att minska andelen timavlönad personal. Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra kompetenshöjande utbildningsinsatser för att förbättra läkemedelshanteringen inom äldreomsorgen.

Varje person ska behandlas med ett okränkbart värde oavsett ålder och hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver ett systematiskt värdegrundsarbete. I detta arbete är det viktigt att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtqi-personer.

Stockholms Trygghetsjour ska fortsätta utvecklas för att möta morgondagens behov. Nämnden ansvarar för stadens inspektörer och kvalitetsobservatörer och genom dem ska kvaliteten säkerställas. Äldrenämndens inspektörers verksamhet ska förstärkas i syfte att säkerställa att äldre i staden får en äldreomsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, avtal, uppdragsbeskrivningar och kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Oseriösa aktörer ska motverkas,

Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas sociala aktiviteter och utevistelser. Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och SHIS fortsätta utveckla arbetet med äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg. Äldrenämnden och socialnämnden ska fortsatt arbeta för att nå personer med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa och erbjuda drogfria akutboendeplatser. Utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper och stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar ska fortsätta.

I samverkan med stadsdelsnämnderna ska äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd och anhörigportal till närstående i syfte att stödja, vägleda, sprida goda exempel och genom dialog besvara frågor i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter. Stadens anhörigstöd ska utvecklas för att möjliggöra en central hantering av klagomål och synpunkter. Äldrenämnden ska i samverkan med samtliga stadsdelsnämnder, brottsförebyggande råd och polisen samordna arbetet för att stoppa och förebygga brott mot äldre.

I samverkan med stadsdelsnämnderna ska äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd och anhörigportal till närstående. Arbetet med digitala fixare och fixartjänsterna ska fortsätta, ett särskilt fokus för de digitala fixarna ska vara att informera äldre om risken för bedrägerier och rådge äldre kring hur bedrägerier kan förebyggas. Inom ramen för matlyftet ska äldrenämnden genomföra utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition samt fortsätta stödja stadsdelsnämnderna att utveckla digitala måltidsobservationer. Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelarna systematiskt följa upp effekterna av matlyftets insatser samt förstärka insatsen. Äldrenämnden ska utreda effekterna av en förlängd period för erhållna medel för matlyftet.

Äldrenämnden ska fortsätta arbetet med att stärka stadens koppling till akademien och arbeta för att studenter gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i stadens äldreomsorg. Samverkan med stadens högskolor ska fortsätta kring forskning och andra samarbeten som till exempel det strategiska partnerskapet med Karolinska institutet.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnder, socialnämnden och kommunstyrelsen ta fram förslag till riktlinjer för social dokumentation inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka stadens arbetsprocesser inom hälso- och sjukvård med den äldres individuella behov i fokus. Äldrenämnden ska ge stöd till stadsdelsnämnderna i stadens hälso- och sjukvårdsarbete samt intensifiera dialogen med regionen om gränssnittet så att den äldre får en sammanhängande hälso- och sjukvård oavsett huvudman. I samarbete med Region Stockholm ska arbetet med avancerad sjukvård i hemmet, utvecklingsarbetet med palliativ vård vid stadens särskilda boenden utvecklas. Äldrenämnden ska fortsätta utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet. Samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal på stadens särskilda boenden ska stärkas. Utöver detta ska äldrenämnden säkerställa att intentionerna i såväl lagstiftning som regional överenskommelse infrias kring utskrivningsklara patienter från slutenvård och där är arbetssättet med tryggt mottagande i hemmet en viktig del. I uppdraget ligger även att tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden leda arbetet med omställningen till en god och nära vård samt att tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsen och i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till god och nära vård för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja.

Arbetet med att utveckla mötet med kultur i äldreomsorgen ska fortsätta och nämnden ska därför, bland annat, informera verksamheterna om stadens kulturturnéer, kulturella aktiviteter på äldreboenden, digitala konstsamlingar och inspelade visningar från museer och konsthallar.

Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelarna genomföra brukar- och attitydundersökningar, en "Äldrebarometer", bland stockholmare som är 50 år och äldre

om deras syn, preferenser och attityder till äldreomsorgen. Syftet med undersökningen är att fånga upp stockholmarnas uppfattning kring äldreomsorgen och kan utgöra analysunderlag i framtida beslut rörande omsorgens inriktning och omfattning.

Vidare ska äldrenämnden i samarbete med berörda stadsdelsnämnder och servicenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar. Det ska även informeras om stadens digitala konstsamlingar och inspelade visningar från museer och konsthallar.

Ett aktivt arbete om hur ensamhet och social isolering bland äldre kan minska ska ske. Arbetet ska vara stadsövergripande och ske tillsammans med civilsamhället. Särskilt prioriterade områden är goda matvanor, fysisk aktivitet, social samvaro och kognitiv stimulans. Äldrenämnden ska bistå stadsdelarna i utvecklingen av träffpunkter för äldre och identifiera träffpunkter inom varje stadsdelsnämndsområde där alkoholserving ska vara tillåtet.

Äldrenämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 Ingen hunger.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska utreda effekten av en förlängd tidperiod för erhållna medel från Matlyftet.	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna sköta drift av ett centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga.	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska ta fram ett utbildningsprogram om näringslära för personal inom äldreomsorgen.	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska inrätta en central instans för hantering av synpunkter och klagomål inom stadens äldreomsorg.	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelarna genomföra brukar- och attitydundersökningen ”Äldrebarometern”.	2025-01-01	2025-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med Storstockholms brandförsvaret genomföra informationsinsatser riktade till äldre i syfte att minska brandolyckor.	2025-01-01	2025-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med äldrenämnden och berörda stadsdelsnämnder förbättra samarbete och arbetssätt avseende Äldre direkt och stadens medborgarkontor gällande äldreomsorg. I arbetet ska ingå att skapa bättre rutiner och uppföljning, korta väntetiderna samt möjliggöra för enskilda att skyndsamt komma i direkt kontakt med ansvarig biståndshandläggare.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och samtliga stadsdelsnämnder, fortsätta utvecklingen av en nämndövergripande struktur i arbetet mot välfärdsbrott med fokus på riktade kontroller genom tillämpning av riskprofiler och en ökad grad av dokumentation och informationsdelning	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

I boendepaneringen ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också utöka antalet och andelen seniorbostäder bland befolkningen över 65 år, vilket ska bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre. I planeringen ska ett stigande antal äldre med psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar eller en kombination av de två beaktas. Planeringen ska liksom för vård- och omsorgsboenden vara regional både avseende behov och planerad utbyggnad. Stockholm ska återgå till 50/50-principen vad gäller kommunalt respektive

privat ägande och huvudmannaskap för vård- och omsorgsboenden ska råda i staden som helhet.

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret ska fortsätta.

Äldrenämnden ska samarbeta med berörda nämnder och bolagsstyrelser inom uppdraget etableringsservice, servicekedjor, med tillhörande kommunikation.

En ekonomiskt hållbart och innovativ storstad för framtiden

Äldrenämnden ska ha en ledande roll i att driva och samordna digitaliserings- och utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen. Digitalisering kan möjliggöra att en åldrande befolkning i större utsträckning kan bo kvar hemma och ha större självbestämmande över sina liv. Arbetet med välfärdsteknik ska intensifieras, utvecklas och samordnas så att tekniken utvecklas över hela staden. Äldrenämnden ska delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför. Äldrenämnden ansvarar för utvecklingen av stadens sociala system och för att säkerställa framtida process-/systembehov.

I samarbete med stadsdelsnämnderna ska äldrenämnden vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården av äldre, till exempel smarta lås, digitala inköp och digital tillsyn ska tillsammans med utveckling av verksamhetsnära system vara prioriterat. I uppdraget ligger även att stötta utförarna med teknisk support för system som äldrenämnden ansvarar över. Äldrenämnden ska utforma och ta ansvaret för förvaltningsorganisationen för smarta lås samt ta fram verksamhetsnära stöd för densamma.

Personal ska ha grundutbildning och tillräckliga kunskaper i svenska språket. Därför ska alla som får anställning inom äldreomsorgen göra ett språkstest och få språkutbildning för att klara jobbet. Äldrenämnden ska därför fortsätta arbetet med språkliftet men även med hjälp av kompetensutvecklingsmedel säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden även arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna.

Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår och att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens är prioriterat. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska genomgå den senaste versionen av Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Det ska även möjliggöras för medarbetare att vidareutbilda sig till specialistundersköterska. Äldrenämnden ska i samarbete med akademien, brukar- och anhörigorganisationer samt stadsdelsnämnderna verka för att höja kompetensen om nya målgrupper inom äldreomsorgen. Exempelvis äldre med funktionsnedsättning, posttraumatiskt stressyndrom eller annat modersmål än svenska. Äldrenämnden ska erbjuda utbildningsinsatser, stöd och rådgivning till chefer och medarbetare inom äldreomsorgen i syfte att upprätthålla basala hygienrutiner samt förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning bland omsorgstagare och medarbetare. Äldrenämnden ska samordna de akademiska noderna för att i samverkan med universitet och högskolor främja utveckling och innovation inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och Micasa Fastigheter AB inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke biståndsbedömda seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder. Äldrenämnden ska genom en effektiv köhantering även verka för en hög beläggningsgrad vid korttidsboenden.

Äldrenämnden ska fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Vidare ska äldrenämnden samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolorna, ska främja utvecklingen av äldreomsorgen samt fortsätta arbeta med att stödja väntjänst för de minoriteter där staden inte erhåller riktade statsbidrag och en efterfrågan finns.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsberedskap för civil beredskap samt fortsätta vidta förmågehöjande åtgärder inom måltidsberedskap.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden och äldrenämnden ska i samarbete med servicenämnden och kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att erbjuda Wi-fi i särskilda boenden, med fokus på brukarnas egna lägenheter.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Ab Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Överförmyndarnämnden

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd av en god man eller en förvaltare. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltarskap. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv, och det ska vara lätt att få kontakt med staden. I nämndens arbete är barnrättsperspektivet av särskild vikt.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

För finansiering av arvodeskostnader avsätts 20 mnkr i CM3, enligt tidigare principer för finansieringsmodell.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, arbeta enligt kommunfullmäktiges prioriterade inriktning nedan.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stockholmarna som behöver hjälp av en god man ska få stöd snabbt. Nämndens ska prioritera arbetet med att korta handläggningstider. Nämndens ska även, tillsammans med kommunstyrelsen, verka för att nämndens nationella ansvar överförs till lämplig statlig myndighet när så är möjligt. I arbetet med utvecklingen av stadens förvaltarenheter behöver överförmyndarnämnden fortsatt samverka med arbetsmarknadsnämnden. Nämnden ska, i avvaktan på att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten, utse god man till alla ensamkommande barn.

Arbetet som ställföreträdare, gode män, och förvaltare gör är av stort värde för alla som är i behov av hjälp. Genom deras arbete kan den enskildes rättigheter säkerställas. Nämndens arbete för att rekrytera och tillgodose behovet av gode män är centralt för att stödja individer som behöver en god man. Genom rekryteringsinsatser, effektiva utbildningsinsatser och i samarbete med civilsamhället kan rekrytering av gode män och förvaltare ökas. Nämnden ska testa att erbjuda mentorskapsprogram till gode män och förvaltare.

Överförmyndarnämnden har ett viktigt uppdrag i tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Tillsynen ska säkerställa att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, inte missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

För att säkra god kvalitet i verksamheten är det centralt att arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda. Målsättningen är att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats.

Nämnden ska kontinuerligt göra lämplighetskontroller av ställföreträdare. Eventuella oegentligheter ska alltid polisanmälas. Om en ställföreträdare förekommer i belastningsregistret ska nämnden föreslå entledigande av denne. Med ett nationellt register kan en ställföreträdare inte vara bedräglig gentemot en huvudman i en kommun, bli påkommen och avförd för att sedan fortsätta vara ställföreträdare i andra kommuner. Vidare skulle ett nationellt register kunna erbjuda utbildning och stöd i hela landet. Det skulle underlätta för nyrekrytering och få ställföreträdare att stanna kvar.

I och med att nämnden har ett särskilt uppdrag att genomföra tillsyn över förmyndarskapet är det viktigt att ständigt arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv. Nämnden kan bidra med att sprida kunskap till medarbetare, chefer, vuxen- och barnhandläggare i arbetet med att systematiskt säkerställa barnets bästa.

Nämnden ska fortsätta arbetet med att fortbilda stadens biståndshandläggare och socialsekreterare om uppdraget som god man och förvaltare. Överförmyndarnämnden ska samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet. I samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska förbättrade rutiner för effektiv och säker hantering och redovisning av enskildas pengar och inköp för dessa inom äldreomsorgen tas fram.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Överförmyndarnämnden ska verka för minskad energianvändning och för att förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Överförmyndarnämnden ska fortsätta att utveckla och effektivisera verksamhetssystem för nämndens verksamhet. Arbetet med nämndens nationella uppdrag ska organiseras och struktureras på ett sätt så att det är urskiljbart i kostnadsredovisningen.

Överförmyndarnämnden ska fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten, på ett sätt som gör det möjligt att jämföra bakåt i tiden och med andra överförmyndarnämnder i framförallt Stockholms län.

Den interna kontrollen ska utvecklas i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar. Nämnden ska säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen. I detta arbete ska särskilt beaktas eventuell kritik från granskningsmyndigheter såsom länsstyrelsen och Justitieombudsmannen.

Nämnden ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 577 mnkr inklusive medel för nedanstående ändamål.

I central medelsreserv avsätts medel för att staden ska ha en beredskap inför oförutsedda händelser, för kostnader som beslutas av kommunstyrelsen utifrån förutsättningar som inte är kända vid budgetens antagande samt för verksamheter där anslag fördelas utifrån ansökan.

- Trygghetsinsatser
- Miljö- och klimatinsatser
- Vårdsinsatser
- Insatser för en levande och demokratisk stad
- Kostnader till följd av regelverk antagna av kommunfullmäktige

Vidare reserveras 363,3 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, fritidshem, fritidsklubb grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, anpassad grund- och gymnasieskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, placeringskostnader, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* reserveras 519,5 mnkr inklusive medel för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatmiljard
- Trygghetsinvesteringar
- Parklekar
- Upprustning av förskolegårdar
- Trädvård och trädplantering inom SDN stadsmiljö
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Naturresevat
- Stockholm vid vattnet
- Maskiner och inventarier för drift av stadsmiljö i egen-regi

I Central medelsreserv: 5. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 508 mnkr i huvudsak för ej aktiverbara utgifter som klassificeras som driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt. Kostnaderna följer i allt väsentligt av ändrad lagstiftning där kostnader som tidigare räknats in i investeringar och skrivits av under lång tid men som nu enligt svensk lag ska definieras som driftkostnader och tas upp som utgifter under det år de inträffar. Därutöver reserveras medel för detaljplanekostnader och för strategisk hantering av skollokaler där det inte bedrivs skolverksamhet, vilka tidigare finansierats via skolschablonen. Även förskolelokaler i vilka det inte bedrivs verksamhet ska i vissa fall kunna omfattas.

Finansförvaltning

Förslag till budget 2025 och inriktning för 2026 och 2027

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 293,4	-
Pensionsavgifter	-1 413,8	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	-653,4	-
Förändring av pensionskulda (inkl särsk löneskatt)	-288,8	-
Summa	-3 635,3	
Övriga personalkostnader	-100	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-6 450,0	
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring		8 150,0
Summa	-10 185,3	8 150,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-2 035,3	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. För anställda inom staden gäller avgiftsbestämda pensionsavtalet AKAP-KR. Somliga anställda födda 1985 och tidigare har valt att vara kvar i tidigare pensionsavtalet vilket är delvis förmånsbestämt. Pensionskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1959 och senare har detta beräknats till 41,0 procent för 2025. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,20 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 9,4 procent. Pålägget för personer födda 1958 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2025, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2023, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2024 och 2025. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 22 augusti 2024. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,5 procent år 2024 och 4,8 procent år 2025. Stadens skatteinkomster är beräknade på en skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag (samma som 2024).

Utjämning och fastighetsavgift

Utjämningsystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medelskattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2024.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2024.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital.

I budget föreslås en preliminär utdelning om 340 mnkr från Stockholms Stadshus AB. Det slutliga beloppet beslutas i samband med tertiärrapport 2 och därtill eventuellt hörande extra bolagsstämma för Stockholms Stadshus AB. Vid ordinarie årsstämma 2025 beslutas inte om någon utdelning från koncernen.

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens

externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2025 till 2,8 procent, (2,8 procent 2024). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,0 procent (3,0 procent 2024).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Förslag till budget och ägardirektiv 2025 och inriktning 2026-2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga investeringar som är nödvändiga för stadens utveckling. Investeringsnivån måste skyndsamt anpassas till ett läge som ger hållbara finanser över tid. Bolagskoncernen ska verka för att kommunkoncerns skuld minskar.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar. Det är angeläget med en betydligt högre grad av egenfinansiering så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättnings- och underhållsinvesteringar prioriteras framför nyinvesteringar.

Bolagskoncernen ska ha en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning.

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) är ett nytt EU-direktiv om hållbarhetsrapportering som påverkar bolagskoncernen från 2025 och som innebär ökade krav för bolag vad gäller hållbarhetsrapportering. Det förberedande arbetet för koncernens rapportering sker under 2024 i syfte att erforderlig rapportering ska kunna ske från år 2025.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad. Moderbolaget har det övergripande ansvaret för dotterbolagens investeringsstyrning i syfte att säkerställa att projekt genomförs i enlighet med beslutad tid, omfattning och budget. Moderbolaget ska tillsammans med dotterbolagen bedriva ett aktivt arbete med att minska koncernens finansiella skuld och för en långsiktigt positiv resultatutveckling. Det är angeläget att Stockholms Stadshus AB deltar i arbetet för fortsatt fastighetsutveckling, utbyggnad och planering av lokaler för stadens välfärdsverksamheter, såsom äldreboenden, skolor och förskolor. All samhällsplanering ska i ett tidigt skede beakta välfärdens behov av kostnadseffektiva, ändamålsenliga, tillgängliga och trygga lokaler samt hur dessa påverkar möjligheten att bli en socialt och ekologisk hållbar stad. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag och nämnder som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt i syfte att uppnå en effektiv och optimerad fastighetsförvaltning för hela kommunkoncernen.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta följa dotterbolagens arbete med att minska brottsligheten och öka tryggheten för stockholmare i hela staden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta följa och säkerställa dotterbolagens arbete för ett bättre näringslivsklimat
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- leda arbetet tillsammans med dotterbolagen i syfte att minska koncernens finansiella skuld och säkerställa en långsiktigt positiv resultatutveckling och hållbara finanser över tid

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB göra en fördjupad ekonomisk framtidsutredning och ta fram en prognos som underlag till en framtidssäkrad hållbar ekonomi för kommunkoncernen	2025-01-01	2025-03-31
Kommunstyrelsen ska inom ramen för den externa upplåningen utreda olika alternativa nya externa finansieringsmöjligheter	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

De kommunala allmännyttiga bostadsbolagen ska vara till nytta för stockholmarna. Bolagens huvudsakliga uppgift är att förvalta bostäder professionellt och effektivt och därmed öka värdet av bolagen. Avkastningen kan användas till att bygga nya bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. De allmännyttiga bostadsbolagen ska inte ha som målsättning att bli större utan snarare är det de privata hyresvärdarna som ska uppmanas att ta ett större ansvar för stadens bostadsförsörjning.

Bolagen utgör en stor del av stadens och stockholmarnas samlade förmögenhet och måste därför skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt. Bolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av trygghet, god rörlighet, tillgänglighet och rimliga hyror. Genom att både de kommunala allmännyttiga bolagen och de privata hyresvärdarna bidrar till stadens bostadsförsörjning skapas rörlighet så att även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden kan få ett förstahandskontrakt.

För att inte urholka bolagens soliditet ska endast lönsamma nyproduktionsprojekt genomföras. Projekt som är komplexa och med stora osäkerheter behöver ha större marginaler. Blir de då inte lönsamma ska de inte genomföras.

Nyproduktion av bostäder och studentbostäder kan bli lönsamma när de byggs kostnadseffektivt, exempelvis genom den standardiserade byggprocessen inom ramen för Stockholmshusen, som minskar kostnaderna och kortar byggtiden.

Bolagens lönsamhet ska också öka genom effektiviseringar på drift och administration, en benchmarking mot de stora börsnoterade bostadsbolagen ska göras. Bolagens ökade kostnadsfokus under perioden ska inte innebära någon ambitionssänkning för det planerade fastighetsunderhållet. Ett väl underhållet bestånd är en förutsättning för att värdet består.

I samband med lönsamma investeringsplaner ska även en finansieringsplan tas fram. Bolagen ska minska sin skuldökningstakt och räntekänsligheter genom att öka sin egenfinansieringsgrad för lönsamma nybyggnadsprojekt och renoveringar. Egenfinansieringen kan komma från aktiv fastighetsförvaltning, där man avyttrar kommersiella lokaler som kontor och köpcentrum men även ombildningar och beståndsförsäljningar ska vara aktuella. Detta arbete ska stärkas under perioden. Bolagen ska inte äga kommersiella lokaler där staden själv inte bedriver verksamhet. Utgångspunkten är att de allmännyttiga bostadsbolagen ska fokusera på sin kärnverksamhet, att förvalta och bygga bostäder.

Bolagen ska också, tillsammans med berörda nämnder och styrelser, medverka till åtgärder för ökad trygghet och attraktivitet i stadsmiljön. Det gäller inte minst på Järva, där Svenska Bostäder ska utreda och ta fram förslag till konkreta åtgärder i syfte att öka sitt långsiktiga trygghetsfokus inom ramen för det befintliga beståndet.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- genom ett samlat grepp och fokuserade insatser göra Stockholm till en tryggare stad för de boende i samverkan med kommunstyrelsen, berörda nämnder, bolag

och andra relevanta aktörer. Med hjälp av lärdomar från tidigare dialogdrivna områdesprojekt i ytterstaden bidrar bolagsstyrelserna till målet om att inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden

- hyresgäster ges en tydlig väg in till respektive bostadsbolag för att föreslå trygghetskapande åtgärder
- sätta upp fler trygghetskameror för att öka tryggheten i beståndet, särskilt på otrygga platser
- inom ramen för platssamverkan bistå med kunskap, erfarenhet, renhållning och trygghetskapande åtgärder tillsammans med berörda förvaltningar, fastighetsägare, bolag, polis och andra intressenter
- förstärka sitt arbete med Trygga Trappan
- klottersanera inom 24 timmar
- aktivt verka för social hållbarhet
- i möjligaste mån erbjuda feriejobb för ungdomar med fokus på socialt utsatta områden
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB motverka oriktiga hyresförhållanden i bostadsbolagen samt bistå berörda nämnder och myndigheter så den kan agera med lämpliga åtgärder
- fortsätta arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier enligt best practice bland bolagen
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- säkerställa trygga och säkra fastigheter och källarutrymmen i allmännyttan via trygghetsinventeringar
- verka för att den våldsutsatta kan bo kvar snarare än våldsutövaren
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bostadsbolagen ska genomlysna sina hyreskontrakt i syfte att hitta eventuella svartkontrakt och vråka obehöriga hyresgäster	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska, inom ramen för sitt arbete längs med Söder Mälarstrand, i samråd med AB Svenska Bostäder och andra berörda parter utreda förutsättningar att öppna Mariahissen för allmänheten	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- vid nybyggnation ska minst 50 procent av produktionen vara Stockholmshus
- vid nybyggnation pröva möjligheten för stadsradhus inom ramen för lämpliga projekt beakta befintligt bestånd lokalt där man bygger nytt och bygger om i syfte att, där det är tillämpligt och ekonomiskt hållbart, bygga större bostäder anpassade för barnfamiljer
- leda arbetet med projekt Stockholmshuset, och tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställa planering och genomförande av projektet
- välja fjärrvärme som uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utifrån lönsamhetskrav och ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt och klimat
- bidra till en effektiv stadsutveckling genom att delta i en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser

- inte genomföra några köp av bostäder eller lokaler från privata bolag
- frysa sina respektive lånelimitar för år 2025

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- stärka sitt arbete med att genomföra försäljningar av fastigheter där staden inte har ett långsiktigt strategiskt behov av ägande
- nybyggnadsprojekt och renoveringar ska vara lönsamma
- bostadsbolagen ska inte eftersöka eller genomföra nybyggnadsprojekt inom stadens kulturhistoriskt värdefulla småhus- och villaområden
- ta fram och implementera en plan för förbättrade ekonomiska resultat genom lägre kostnader, såväl på kort som på lång sikt
- vid nybyggnation och renovering utreda om solceller ger lägre driftskostnader kan göra projektet mer lönsamt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ta fram en strategi för konverteringar av kontor och lokaler till bostäder	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolaget har ett omfattande fastighetsbestånd på Järva och därmed goda förutsättningar att ytterligare stärka sin roll som central aktör för att skapa en långsiktigt hållbar och trygg boende- och stadsmiljö i området. Bolaget ska därför ska utreda och ta fram förslag till konkreta åtgärder i syfte att öka sitt långsiktiga trygghetsfokus inom ramen för det befintliga beståndet. Detta bör inkludera en möjlighet till att bilda ett dotterbolag för beståndet på Järva.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att förvalta, och i viss mån bygga, bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med kommunstyrelsen utreda och ta fram förslag till konkreta åtgärder i syfte att öka bolagets långsiktiga trygghetsfokus inom ramen för sitt befintliga bestånd på Järva	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Ta fram en handlingsplan med tidplan och aktiviteter för positiv resultatutveckling baserat på en analys utifrån kärnverksamhetens förutsättningar och prioriterade behov
- ansvara för kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Vitvaror

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att förvalta, och i viss mån bygga, bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att förvalta, och i viss mån bygga, bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- intensifiera utbyggnaden av solceller på sina fastigheter där det kan öka driftnettot eller avkastningen
- intensifiera utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar på platser i sitt fastighetsbestånd där hyresgäster efterfrågar laddmöjligheter, med särskilt fokus på områden där avkastningen kan optimeras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stockholmshem ska i samarbete med Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd utreda att omvandla AB Stockholmshems panncentral i Solberga till ett kulturhus/allaktivitetshus där etablering av lokalt föreningsliv, kulturskola och fritidsverksamhet ingår. Möjligheten till extern finansiering ska ingå som en del av utredningsarbetet	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolagets fastigheter ska vara fria från skadegörelse, klotter och nedskräpning. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Bolaget ska bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år. Bolaget ska också med berörda nämnder och andra parter delta i planeringen för boenden inom bolagets målgrupp. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. All nyproduktion ska ske kostnadseffektivt. Bolaget ska bidra till att stadens kostnader för lokaler hålls så låga som möjligt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, anskaffar, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden, HVB och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB fortsätta att medverka till att göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostads-sökande

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillsammans med Stadshus AB, kommunstyrelsen och äldrenämnden fortsätta att se över bolagets strategi för utbyggnad av seniorbostäder utifrån stadens definition och behov, i enlighet med Boendeplanen
- fortsätta arbetet med klimatanpassning av fastighetsbeståndet med särskilt fokus på värmebölja
- utöka antalet solceller vid nybyggnation och på befintliga fastigheter

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har ett långsiktigt, strategiskt behov av
- minska administrativa och driftkostnader med 1% och öka satsningen på underhåll med motsvarande belopp
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civilt beredskap

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Ab Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att tillgången på bostäder ska öka behöver bolaget ingå fler samarbeten med privata fastighetsägare.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- fortsatt samverkan med bostadsbolagen, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden, i den mån det behövs
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta
- i samarbete med bostadsbolagen och Micasa AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska bygga vara en aktiv ägare som och förvaltar attraktiva och trygga skolor och förskolor i Stockholm. Det är viktigt att bolagets fastigheter, där pedagogisk verksamhet bedrivs, äri gott skick samt är fria från skadegörelse, klotter och nedskräpning. Planeringsprocessen av bostäder, förskolor och skolor behöver samordnas och vara prognossäker. Befintliga lokalresurser ska utnyttjas fullt ut. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med hänsyn till behovet av nya förskolor och skolor samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden, och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Planeringen av skol- och förskolegårdar ska tas med tidigt i byggprocessen.

Bolaget förväntas, sett över tid, redovisa någon ekonomisk vinst för den löpande verksamheten. Bolaget ska öka sin soliditet.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, trygga, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler och utemiljöer för stadens förskole- och skolverksamhet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten i den fysiska miljön i skolfastigheterna och på skolgårdar
- aktivt verka för installerandet av trygghetsfrämjande teknik som kan användas vid in- och utrymning av skollokaler

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och SISAB genomföra en inventering kring stadens lokalbestånd baserat på befolkningsprognoserna om ett vikande elevunderlag och föreslå åtgärder för att dimensionera beståndet.	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska tillsammans med berörda nämnder tillgängliggöra och möjliggöra för att fler lokaler ska kunna hyras av föreningsliv och civilsamhälle.	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning.
- med hänsyn till kostnad och genomförbarhet planera förskolors och skolors gestaltning med hänsyn till områdets karaktär och omkringliggande bebyggelse
- utöka antalet solceller vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- verka för att förbättra bolagets ekonomiska resultat och den ekonomiska styrningen av lokalprojekt
- säkerställa att all nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar sker kostnadseffektivt, ur ett kommunkoncernperspektiv
- efter beställning ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillhörande idrottsfunktion. Ansvaret omfattar endast lokalanskaffning med LOU-moment
- genomföra försäljningar av fastigheter där staden inte har ett långsiktigt strategiskt behov
- genomföra en inventering och riskanalys av bolagets fastigheters underhållsbehov
- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten och förebygga kriminalitet på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter.
- ingå i utvecklingsarbetet med samordnad tillsyn, som leds av kommunstyrelsen i syfte att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott samt ingå i utvecklingsarbetet med ett gemensamt digitalt verktyg för delad information.
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB AB ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram en gemensam upprustningsplan i syfte att skapa en tydlig prioritering och inriktning över vilka av stadens skolor som är i störst behov av upprustning.	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska i samverkan med berörda nämnder och styrelser utreda möjligheterna att omhänderta saneringskostnader på annat vis vid nybyggnads- och renoveringsprojekt i syfte att kostnaderna inte blir hyresgenererande.	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska tillsammans med berörda nämnder genomföra en genomlysning av befintlig projektportfölj för tydlig prioritering av kommande projekt.	2025-01-01	2025-12-31
SISAB ska delta i platssamverkan med andra berörda aktörer så som stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i syfte att skapa en tryggare miljö kring lokaler i SISAB:s bestånd..	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Ab Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program.	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall, samt verka för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om ett resurssmart Stockholm.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt i syfte att säkerställa att investeringsbudgeten inte överskrids.

Från och med första januari 2024 tar bolaget över ansvaret för förpackningsavfallet i staden. Samma datum träder även kravet om utsortering och separat insamling av bioavfall från hushåll och verksamheter i kraft. Sammanlagt innebär detta att Stockholm Vatten och Avfall AB får ett ökat ansvar för avfalls- och förpackningsavfall. I de fall då det är behövligt ska bolaget söka dispenser.

Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst. Det genomsnittliga resultatet under den senaste tioårsperioden är i enlighet med denna princip.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Säkerställa styrning, kontroll, prioriteringar och uppföljning för att minska riskerna för fördyringar
- ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet i syfte att motverka behov av taxeökningar
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- se över investeringarna i syfte att minska investeringsvolymen och prioritera bort icke nödvändiga investeringar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, ta fram en handlingsplan för att de kommande åren väsentligt öka andelen extern finansiering av omställnings- och utvecklingsprojekt från EU:s fonder och program samt andra finansiärer	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska som del i stadens uppdrag om krisberedskap och civilt försvar i samråd med äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB etablera ett arbetssätt för återkommande kommunikationsinsatser om hemberedskap	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- arbeta med åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att uppnå god ekologisk och kemisk status och prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling
- bidra med expertis inom sjörestaurering vid genomförandet av lokla
- åtgärdsprogram för god vattenstatus
- utreda gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar samt aktivt söka möjliga externa finansieringskällor
- arbeta förebyggande i enlighet med avfallstrappan för att minska uppkomsten av avfall och att skapa förutsättningar för ökat återbruk
- implementera skötselplan för bolagets skog och mark runt Bornsjön i syfte att säkra sjöns funktion som reservvattentäkt, skydda värdefull skog och bidra till rekreativa värden
- vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet
- i samråd med kommunstyrelsen implementera en modell för uppföljning av matavfall i stadens verksamheter
- verka för fastighetsnära insamling av hushålls- och förpackningsavfall
- ansöka om dispens hos Naturvårdsverket i de fall då separat insamling eller sortering inte är möjlig
- intensifiera arbete med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll
- verka för ökad produktion av biogas
- fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Exergi
- med stöd i genomförd utredning verka för en storskalig samförbränning av slam och biobränsle tillsammans med Stockholm Exergi
- kartlägga flödena av odebiterat vatten och ta fram en strategi för hur mängden odebiterat vatten ska minska i syfte att minska framtida investeringsbehov och energianvändning
- bistå exploateringsnämnden med kompetens gällande utformning av skyfallsanläggningar under mark
- vid utformandet av skyfallsanläggningar under mark i samband med stadsutvecklingsprojekt, samverka med trafiknämnden och exploateringsnämnden med hänsyn till anläggningarnas drift och funktion
- utveckla samarbetet med exploateringsnämnden för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig planering av VA-infrastruktur
- etablera solcellsanläggningar i de egna verksamheterna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser implementera förslag utifrån föregående års budgetuppdrag om att kartlägga de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB samordna en gemensam och stationär lösning för hantering av grå- och svartvatten	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda vad som krävs och påbörja åtgärder för att efterkomma kravet på källsortering på välbesökta platser såsom parker och torg i enlighet med förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar	2025-01-01	2025-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda former för drift av stadens skyfallsanläggningar under mark	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB fortsatt utreda förutsättningarna för en infrastruktur för distribution av flytande biogas (LBG) till sjöfarten på Stadsgårdskajen, varifrån en fossilfri färjetrafik till Åbo planeras	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholm Vatten och Avfall AB och trafiknämnden utreda funktion och ansvar för en kontaktväg in för medborgare vid skyfall och översvämningar, samt ha beredskap för kommunikationsinsatser gentemot invånare	2025-01-01	2025-12-31

Stockholms Hamn AB

Stockholm är en sjöfartsstad och våra hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har, som en av världens största passagerarhamnar med 16 miljoner passagerare ett normalår, också en viktig roll i besöksnäringen när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten har påverkats väsentligt. Först av pandemin och nu senare av Rysslands invasion av Ukraina. Det är av stor vikt att återhämtning kan ske för fortsatt tillväxt. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya Stockholm Norvik Hamn.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2040 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Stockholms Hamn AB är en av stadens huvudaktörer för förverkligandet av kajstrategin. Att levandegöra stadens kajer och ge stockholmarna möjlighet att vistas nära vattnet är ett prioriterat uppdrag för bolaget.

Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och dessa ska vara trygga, tillgängliga och välkomnande. Bolagets utmanande ekonomiska situation kräver aktsamhet om resurserna, fokuserad samverkan för att öka intäkter och minska kostnaderna samt strategisk planering för framtiden.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Bidra till tillskapandet av fler badplatser i Stockholm.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholms Hamnar AB och berörda stadsdelsnämnder möjliggöra bad på ett tryggt och säkert sätt vid bl.a. Reimersholme kaj, Munkbrohamnen, del av Södermälmarstrand samt del av Norrmälmarstrand. Vid Liljeholmskajen ska bad vid befintliga solbryggor möjliggöras	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- I genomförandet av Kajstrategi för Stockholms stad tillsammans med berörda nämnder sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen och levandegörandet av stadens kajer och skapa större förutsättningar för stadsliv
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten samt genomföra riktade insatser för att återfå kryssningstrafik som minskat till följd av kriget i Ukraina

- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utreda möjligheterna att utveckla kajen längs Stadsgården och Masthamnen för att möta kundernas efterfrågan på god och hållbar infrastruktur, samtidigt som möjlighet för en levande stadsmiljö värnas
- tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB utveckla Frihamnspiren för kryssningsfartyg, företagande och innovation
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- bistå i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten
- möjliggöra för elektrifiering av, stimulera och underlätta för den kommersiella sjöfarten och stuveriverksamheten i samarbete med bolagets kunder
- utreda Stockholm Norvik Hamn som ett möjligt logistiknav för koldioxidavskiljning och lagring (BECCS och CCS)
- verka för fossilfria landbaserade anslutningar till alla hamnar inklusive bättre järnvägsförbindelser till och från Norvik
- fortsätta verka för att genom stärkt sjöfart avlasta vägnätet från transporter på land, till exempel genom arbetet med insjöfart till Mälarhus AB
- utreda rollen som omlastningshamn för sjöfart på Mälaren
- samverka med regionen kring planering för utökad kollektivt resande på stadens vatten samt kring förbättrad sammanbindning mellan olika färdslag
- öka den fysiska tillgängligheten vid hamnens verksamhetsområden såsom hamnterminaler och parkeringar
- verka för en etablering av ytterligare Gröna Sjöfartskorridorer samt utveckla koncept tillsammans med trafiknämnden och med externa aktörer kring korridorernas koppling till hållbara landtransporter som ansluter till sjötransporter
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och öka den egna energiproduktionen
- tillsammans med trafiknämnden ta fram mål och förslag på åtgärder för att öka överflytten av gods från väg till vatten
- aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar som EUs lagstiftningspaket Fit for 55, gällande rapportering och integrering av sjöfart i EUs utsläppshandel
- utveckla Stockholm Norvik Hamn till en innovativ HUB med hamnära infrastruktur för elektrifiering, framtida bränslen och mer hållbara godstransporter på land och vatten i Stockholm och Mälardalsregionen.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Fortsätta arbeta mot en ekonomi i balans, inte minst i ett ekonomiskt svårt läge
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter, vårda byggnader som har kulturhistoriska värden, samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- utarbeta en långsiktig finansiell strategi för att minska upplåningen i Stockholms Stadshus AB
- se över möjligheten att succesivt öka hyresintäkterna i bolagets fastighetsbestånd
- säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom hög affärsmässighet och kundfokus
- avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Hamn AB ska i samarbete med trafiknämnden ta fram investerings- och finansieringsbehov för Hammarbyslussen	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att etablera reservinfrastruktur i stadens hamnar för att kunna lossa drivmedel från fartyg till lastbil vid akuta behov	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Hamn AB ska i samråd med Stockholms Stadshus AB utreda bolagets uppfyllande av grunduppdraget kopplat till riksintressen, samhällskritisk verksamhet och sjöfartens omställning	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Hamn AB och externa aktörer samordna inrättande av fler bryggbad, strandbad, plaskdammar och vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden. Något som sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolaget bedriver en verksamhet med ansvar för en ytterst viktig funktion för infrastrukturen i Stockholm. Detta innebär att bolaget behöver ha ett systematiskt säkerhetsarbete, god resiliens och ett kontinuerligt arbete med förmågehöjande åtgärder.

Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen..

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad
- fortsätta medverka till användandet av smarta lösningar i trafiken, såsom multisensorer som möjliggör att trafikläget kan läsas av i realtid.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things)
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stokab ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningar för drift av säkerhetsskyddsklassificerade IT-system	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholms Stads Parkerings anläggningar ska öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte. För att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad. Bolaget ska möjliggöra och främja den gröna omställningen av trafiken genom snabbare utbyggnad av laddinfrastrukturen och underlätta för delningstjänster och hållbar mobilitet.

Bolagets uppgifter

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Arbeta aktivt för att öka tryggheten, tillgängligheten och säkerheten i bolagets anläggningar med särskilt fokus på ytterstaden, genom att bland annat säkerställa underhåll, skötsel och renhållning.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar i anslutning till kollektivtrafik, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool är en integrerad del
- arbeta för fler fasta parkeringsplatser för bilpoolsbilar
- tillsammans med trafiknämnden leda stadens arbete med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten och målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden till år 2030
- fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur enligt stadens målsättning om 100 procent laddplatser i egna anläggningar till år 2026, 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor i innerstaden till år 2030 samt 80 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor utanför innerstaden till år 2030
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- skapa fler cykelparkeringar som en integrerad del i en mobilitetslösning samt anlägga cykelboxar på nya ytor
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- planera för och skapa fler korttidsparkeringar samt parkeringshus.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stads Parkerings AB ska möjliggöra fler parkeringsköp	2025-01-01	2025-12-31
Stockholms Stads Parkerings AB ska utreda infartsparkeringars funktion och hur användningen av dessa kan optimeras utifrån förändrade resmönster	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB samt i samråd med Södermalms stadsdelsnämnd inleda utvecklingsarbete för medborgarplatsen med fokus på att skapa goda flöden och aktivering av platsen	2025-01-01	2025-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB utreda möjligheten till långa hyresavtal för att möjliggöra för Stockholms Stads Parkerings AB att investera i fastighetsnämndens bestånd	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering och därmed öka affärsmässigheten i verksamheten.

Kulturhuset Stadsteaterns hela verksamhet såväl i city som i ytterstaden ska värna och utveckla sin roll som öppna och inbjudande hus. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens två platser inom stadens fristadsprogram..

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Stärka arbetet med nationella minoriteter
- stärka och utveckla kulturhusets bibliotek för att möta ett ökat behov under den tid då Stadsbiblioteket håller stängt
- utveckla den nya verksamheten Stationen i Skärholmen
- fortsatt utveckla samarbetet med fria dans-, cirkus- och teatergrupper till exempel genom scenen ”Kilen” och Parkteaterverksamheten
- fortsatt utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn, unga och unga vuxna
- fortsatt utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen, Vällingby och Husby

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- fortsatt utveckla samarbetet med fria dans-, cirkus- och teatergrupper
- utveckla det internationella samarbetet.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsätta arbetet med energieffektiviseringar
- på sikt förbättra det ekonomiska resultatet genom breddad finansiering samt verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimativänlig och inkluderande evenemangstad. Utveckling och modernisering av bolagets arenor pågår. Bolagets arbete ska utgå ifrån ett tydligt ekonomiskt ansvarstagande, där det för moderniseringsprojektet är särskilt viktigt att säkerställa kostnadseffektiva och konkurrensneutrala upphandlingar och inköp.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna
- säkerställa att ombyggnationen av Avicii Arena tar hänsyn till antagonistiska hot från både civila och statliga aktörer

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska säkerställa att rutiner för åtgärder vid antagonistiska hot upprättas och underhålls, samt att tillhörande övningsverksamhet genomförs regelbundet	2025-01-01	2025-06-30

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta att följa utvecklingen av nationella och internationella arenor och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att bibehålla och stärka Globenarenornas attraktions- och konkurrenskraft
- delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- arbeta kontinuerligt med energieffektivisering och återvinning i syfte att bidra till stadens högt ställda miljö- och klimatmål

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen och exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska, i samråd med Stockholms Stadshus AB, undersöka möjligheten till en internförsäljning av byggrätter till S:t Erik Markutveckling AB i syfte att stärka bolagets finanser	2025-01-01	2025-12-31

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholm ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för befintliga företag att växa och för nya företag att starta och etablera sig i vår stad. Målet är att göra Stockholm till Europas ledande hållbara tillväxtregion och trygga en levande stad.

Bolaget har uppdraget att utveckla och marknadsföra Stockholm internationellt och ska verka för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad.

Det regionala samarbetet inom näringslivsfrågor fortsätter inom Stockholm Business Alliance (SBA) med syfte att attrahera utländska investeringar till regionen. Bland annat genom att förbättra näringslivsservicen vid kommunernas myndighetsutövning. Bolaget har också till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot tillväxtföretag och investerare.

Bolagets uppgifter

Stockholm Business Region AB bidrar till att stadens nämnder och bolag utvecklar sitt näringslivsarbete samt andra kontakter med näringslivet. Bolaget har även till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot näringslivet och investerare.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Främja och stötta nyföretagande och entreprenörskap, bland annat genom kundvalsmodellen Starta eget Stockholm
- fokusera på tillväxtuppdraget i den lokala näringslivsutvecklingen i stadens samtliga stadsdelsområden.
- verka för att bredda kopplingen mellan arbetsmarknad och akademisk utbildning för att minska kompetensbrist och matchningsproblematik.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering, genomförande och utvärdering av ishockey-VM år 2025	2025-01-01	2025-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och Stockholm Business Region AB samt i samråd med kommunstyrelsen och stadens styrgrupp för stora evenemang samordna stadens planering av O-Ringen år 2027 samt ett eventuellt basket-EM för damer 2027	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB och Stockholm Business Region AB genomföra förstudier om Stockholms framtida konkurrenskraft som värdstad för stora evenemang	2025-01-01	2025-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB, och i samråd med kommunstyrelsen, bidra till att långsiktigt implementera den nationella världsarvsstrategin avseende Skogskyrkogården	2025-01-01	2025-12-31

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Bidra i nämnders och bolags arbete i att uppfylla näringslivspolicyns mål och aktiviteter

- medverka till att staden ska uppnå ett resultat på minst 70 i NKI (Nöjd Kund Index) genom att dels utveckla den egna verksamheten samt medverka i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI
- ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder kring utveckling av e-tjänster och det digitala mötet för målgruppen näringsliv och företag
- ingå i den samordning som kommunstyrelsen leder i utveckling av kommunikation mot målgruppen det lokala näringslivet
- samarbeta med berörda nämnder inom uppdraget etableringsservice, servicekedjor, inklusive tillhörande kommunikation
- i samverkan med berörda nämnder fortsätta att utveckla Kista Science City till ett modernt innovationsdistrikt med ett levande och konkurrenskraftigt näringsliv
- öka stadens arbete för att bidra till goda etableringsförhållanden genom satsningar på stadsmiljö, trygghet och som utvecklad testbädd för stadens eget innovationsarbete inom såväl teknik- som välfärdssektorn
- bidra till att säkra stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar samt delta i arbetet med platsutveckling genom att bland annat aktivt attrahera företag att lokalisera verksamhet i dessa
- tillsammans med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens
- återinträda i Connect Sweden för att förbättra flygförbindelserna till Stockholm och främja flygets gröna omställning
- öka den internationella tillgängligheten till Stockholm, bland annat genom att vara en konstruktiv och framåtutad part i att utveckla Arlanda och tillgängligheten till densamma
- uppdra åt SBR att tillsammans med kommunstyrelsen lägga upp en plan för att kommunfullmäktiges ledamöter under en dag ska genomföra totalt 100 företagsbesök i kommunen i syfte att höja kunskapen om det lokala företagsklimatet
- överta ansvaret för Ung Företagsamhet (UF) från utbildningsförvaltningen
- inom ramen för SBA-samarbetet främja utländska investeringar och etableringar av såväl små som stora företag i Stockholmsregionen samt bistå befintliga utlandsägda företag att bibehålla och utveckla sin konkurrenskraft
- inom ramen för SBA-samarbetet stödja och stärka stadens myndighetsutövning och service till de lokala företagen genom utveckling av NKI och NUI
- bidra till att utveckla Stockholm med fokus på den internationella marknaden som turist- och besöksdestination
- tillsammans med kulturnämnden och kulturaktörer stärka stadens kulturliv samt attraktions- och konkurrenskraft bidra till och arbeta för att öka den internationella tillgängligheten
- samverka med arbetsmarknadsnämnden i arbetet med kompetensattraktion och International House för att attrahera kvalificerad arbetskraft, entreprenörer, studenter och forskare till Stockholms stad.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med kommunfullmäktige och Stockholm Business Region AB planera för att stadens ledamöter i kommunfullmäktige avsätter en dag för att genomföra 100 företagsbesök i syfte att förbättra stadens företagsklimat.	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska återinträda i flygsamverkansprojektet Connect Sweden	2025-01-01	2025-12-31
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB ska vara en aktiv part i arbetet vad gäller att förbättra Arlanda Flygplats och öka tillgängligheten till densamma	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region ska jämföra Stockholm mot kommuner med bättre näringslivsklimat i syfte att Stockholm ska kunna uppfylla målsättningen om att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för befintliga företag att växa och för nya företag att starta och etablera sig i vår stad	2025-01-01	2025-12-31

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Delta i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI
- verka för att Stockholm ska vara ett självklart val för företag inom innovationsdrivna och kunskapsintensiva branscher samt för internationella företags huvudkontorsetableringar
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda och implementera en modell för att stödja och utveckla det lokala näringslivet för att skapa attraktiva stadsmiljöer
- utreda effekterna av investeringsfrämjande åtgärder
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen verka för en Stockholmsutställning 2030
- stödja marknadsföring av evenemang i Stockholm.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och Stockholm Business Region AB utreda och implementera en modell för att skapa bättre förutsättningar för det lokala näringslivet	2025-01-01	2025-06-30
Kommunstyrelsen och Stockholm Business Region ska uppdra åt Stiftelsen Tryggare Sverige att genomföra en trygghetsutredning av näringslivet i Stockholm	2025-01-01	2025-12-31
Stockholm Business Region ska inrätta ett småföretagareråd i syfte att förbättra Stockholms näringslivsklimat	2025-01-01	2025-06-30

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Bolaget ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter. Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket "The Capital of Scandinavia".

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Verksamheten är för närvarande uppdelad i två aktiebolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Ett arbete pågår med att sälja mässverksamheten till extern aktör.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Mässfastigheter i Stockholm AB ska bedriva en konkurrenskraftig verksamhet med en lönsam affärsmodell med hög internationell kvalitet. Bolaget utgör också en strategisk partner till andra delar av staden kring utvecklingen i området.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region AB och marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsätta arbetet med att sälja mässverksamheten till extern aktör
- inleda en process för att sälja Stockholmsmässans hotell
- förbättra bolagets lönsamhet och ekonomiska resultat
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB fortsätta bolagets integration i Stockholms stad. Integrationen ska anpassas efter de strategiska avvägningar som görs för bolaget

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Intressebolag I Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark klimat- och miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna, fossilfria och förnybara insatsvaror till senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2025-2027

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget:

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fjärrvärme till fler
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- fortsätta planeringen och processen för ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta med koldioxidavskiljning och säkerställa de tillstånds- och affärsmässiga förutsättningarna för projektet
- fortsätta samarbetet mellan staden och övriga aktörer för att hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar
- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig bio-CCS anläggning i Värtahamnen och investering i avskiljning och lagring av koldioxid med sikte på en storskalig anläggning i drift 2028
- med stöd i genomförd utredning arbeta vidare med en storskalig samförbränning av slam och biobränsle tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- utveckla arbetet med kapacitetsutjämning i det integrerade energisystemet
- i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda ett fossilfritt energisystem i Louden inklusive storskalig energilagring i berggrum samt utreda energilagring genom att nyttja existerande fjärrvärmesystem exempelvis i Ulvsunda.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden

- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta
- delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- tillsammans med Stadshus AB och Stockholms Hamn AB fortsätta utreda Stockholm Norvik hamn som ett möjligt logistiknav för mellanlagring av avskild koldioxid samt möjligheterna för framtida CCU.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer redovisas i bilaga.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullgöra medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Förbundet arbetar långsiktigt och strategiskt för att förebygga och minska konsekvenserna av bränder och andra olyckor, särskilt riktat mot olika riskgrupper i samhället. SSBF har de senaste åren stärkt sin operativa och strategiska samverkan med relevanta myndigheter och aktörer i syfte att få bukt med illegala sprängmedel. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen. Förbundet verkar även för att utifrån sitt kompetensområde minska risker och sårbarheter i samhällsplaneringen.

SSBF:s miljöledningssystem är och ämnar fortsatt vara externkontrollerat och diplomerat av Svensk Miljöbas.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsförum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för

samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. SSBF ska tillsammans med medlemskommunerna verka och planera för återuppbyggnaden av det civila försvaret.

Trafiknämnden ansvarar för stadens bestånd av branddammsanläggningar. SSBF har ansvaret för löpande kontroll av dammarna och åtgärdar enklare brister samt tillser att de kan nyttjas på tilltänkt sätt.

SSBF deltar i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap. De ingår i arbetet med samordnad tillsyns- och tillståndsprocess samt informationsdelning inom staden genom projektet Gemensam tillsyn som leds av kommunstyrelsen.

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2024 beräknas till 442 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS Bostäder grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS Bostäders verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS Bostäder sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS Bostäder är utan besittningsskydd. Socialnämnden är stadens samordnande part för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämnderna samverkan med SHIS Bostäder avseende målgrupp, behov och arbetssätt.

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt kan maximalt gälla fem år, likt kontrakten för andra stockholmare. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att hitta en egen boendelösning och målsättningen är att så snabbt som möjligt ta sig vidare till egen bostad, eftersom egen bostad är en del av integrationen. SHIS Bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS Bostäder boskola och fördjupad bostadsvägledning.

Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS Bostäder har också uppdrag att vara delaktig i att tillhandahålla bostäder till skyddsbehövande flyktingar från Ukraina under den tid EUs massflyktsdirektiv gäller.

SHIS Bostäders verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppdragen och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS Bostäder ska utveckla en aktiv ekonomistyrning för att möta stadens behov. SHIS Bostäder ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten, utbud och tjänster utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden. SHIS Bostäder ska utveckla arbetssätt som säkerställer att barnfamiljer får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning. SHIS Bostäder ska styra och prognostisera med hjälp av framtaget uppföljningsverktyg gällande nyckeltal för utvecklingen avseende in- och

utflytt, beläggningsgrad, boendetid och tomgångshyror. SHIS Bostäder ska arbeta flexibelt och sammanhållet med genomgångsbostäder för samtliga målgrupper för att motverka tomgångshyror.

SHIS Bostäders angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS Bostäders verksamhet.

Moderaternas förslag till budget 2025

Avvikelse mellan stadsledningskontorets och Moderaternas förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2025 KS	Förslag till budget 2025 Moderaterna	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 557,9	-1 535,6	22,3
Revisorskollegiet	-34,0	-34,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-8,0	-8,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-26 281,2	-26 058,8	222,4
Arbetsmarknadsnämnden	-1 083,2	-981,5	101,7
Exploateringsnämnden	3 223,2	3 277,2	54,0
Fastighetsnämnden	1 160,8	1 204,8	44,0
Förskolenämnden	-3 079,3	249,3	3 328,6
Idrottsnämnden	-1 097,4	-1 049,1	48,3
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 244,9	-1 014,5	230,4
stadsarkivet	-78,8	-74,1	4,7
Kyrkogårdsnämnden	-216,1	-187,1	29,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-172,3	-167,2	5,1
Socialnämnden	-1 456,8	-1 476,8	-20,0
Stadsbyggnadsnämnden	-215,4	-195,5	19,9
Trafiknämnden	-350,3	-191,1	159,2
Utbildningsnämnden	-20 628,5	-23 983,9	-3 355,4
Äldrenämnden	-254,0	-254,1	-0,1
Överförmyndarnämnden	-83,5	-82,7	0,8
SUMMA	-53 457,6	-52 562,7	894,9
Avskrivningar (-)	-3 000,9	-3 000,9	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 097,0	-577,0	520,0
Prestationsreserv	-563,3	-363,3	200,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-675,0	-508,0	167,0
Pensionsavgifter (-)	-2 035,3	-2 035,3	0,0
TOTALT	-60 829,1	-59 047,2	1 781,9

Moderaternas förslag till budget 2025

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 605,5	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Konsulter och externa kommunikationstjänster	100,0	
Generell uppräknig	11,3	
Samordning fokus Järva	1,0	
Samordning fokusområden i Söderort	1,0	
Stadsgemensam kostfunktion	1,0	
Hållbarhetsfunktion, servicenämnden	1,0	
Byggsamordning	1,0	
Ersättning till organisationer och föreningar	3,8	
Kontors- och konferensservice i egen regi	1,0	
Medieköp och profilprodukter	30,0	
Stärkt strategiskt arbete för rättvis klimatomställning	2,5	
Smart stad - etablera linjeorganisationen	1,0	
Utveckling strategisk lokalförsörjning	4,0	
Kommunikations-, uppföljnings- och utvecklingsarbete av samordning av översiktsplanens fokusområden	3,0	
Födjudpad avtalsuppföljning	1,0	
Förstärkt hållbarhet servicenämnden	3,0	
Stärkt etablering, marknadsföring, Stockholmsutställning 2030	2,0	
Stärkt MR-arbete inklusive avskaffat MR-råd	6,0	
Förändring i stadsdelsnämndernas presidier	1,2	
Utredningar egen regi	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Stärkt trygghetsarbete: ordningsvakter, väktare, trygghetskameror m.m.	-150,0	
Förstärkt Trefas, samarbete staden, Polisen och Kriminalvården	-2,0	
Inled förhandling genomförande Östlig förbindelse	-0,5	
Återinträd i Connect Sweden	-0,5	
Ung företagsamhet	-2,0	
Gemensam trygghetscentral med Region Stockholm	-1,0	
Utred förutsättningarna för staden att köpa negativa utsläppsrätter	-0,5	
Småföretagarråd - för ett bättre företagsklimat	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 583,2	47,6

Moderaternas förslag till budget 2025

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster

Kommunstyrelsens förslag till budget 2025

-3,3	0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Moderaternas förslag till budget 2025

-3,3	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-39,0	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-39,0	5,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-8,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-8,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-5 853,6	403,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkta språkinsatser i svenska	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-5 858,6	403,1

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-540,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkning kultur och fritidsverksamhet i ytterstaden	15,0	
Förstärkt arbete för öppen fritidsverksamhet	20,8	
Lokala kulturhus	10,0	
Medborgarkontor	18,5	
Avgiftsfria aktiviteter för barn och unga	12,0	
Kultursekreterare	20,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-443,9	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-10 485,5	285,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avbryt återtagande i egen regi	2,0	
Arbetskor till personalen i äldreomsorgen	12,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärka språkinsatser i svenska	-5,0	
Kompetensutveckling medarbetare	-9,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-10 485,5	285,5

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-5 235,9	25,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Digital fixartjänst Rågsved	1,0	
Hälsofrämjande instatser	6,0	
Ledsagning i egen regi	1,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-5 227,9	25,7

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-3 102,1	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Riktad satsning placeringskostnader	100,0	
Utveckla stöd till våldsutsatta - Bryt upp-program	6,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Föräldrastödsprogram	-10,0	
Samverkan Region Stockholm eftervård institutionsplacerade	-10,0	
Stöd till våldsutsatta och insatser mot våldsutövare - våld i nära relation	-8,3	
Brottsofferteam	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-3 026,4	36,9

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-225,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-225,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 304,6	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknings	1,0	
Minskade kostnader till följd av ökade ambitioner i arbetsmarknadsinsatser	30,0	
Förstärkta insatser mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	3,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Utökat arbete mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott	-10,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 280,6	32,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-236,0	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknings	2,2	
Feriejobb	32,7	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkta insatser mot långtids- och ungdomsarbetslöshet	-2,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-203,6	27,4

Moderaternas förslag till budget 2025

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 251,5	168,3
<i>Volymförändringar</i>		
<i>Volymförändringar sfi</i>	40,0	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknning	4,0	
Förebyggande insatser för unga som varken arbetar eller studerar	5,0	
Uppsökande insatser för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, med särskilt fokus på ytterstaden	5,7	
Fler Stockholmsjobb och ungdomsgaranti	25,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	5,0	
Förstärkta insatser mot ungdomsarbetslöshet	2,5	
Förstärkning Stocket återbruk och gröna jobb	1,0	
Nytt antagningssystem för vuxenutbildning	7,5	
Welcome House, färre nyanlända	5,0	
Stadsdelsmammor och stadsdelssystrar	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Idéburet offentligt partnerskap SFI för kvinnor	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 149,8	168,3

Moderaternas förslag till budget 2025

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-4,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-261,1	3 484,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknning	1,5	
Ej aktiverbara utgifter	11,0	
Strategiskt arbete för ökat bostadsbyggande och bättre stadsplanering	4,0	
Utvecklad stadsutvecklingsprocess	1,0	
Bromma parkstad	3,0	
Stärkt bostadsbyggande	1,5	
Fokus Järva	1,0	
Minskade utredningskostnader	5,0	
Tekniska konsulter	13,0	
Nya detaljplaner - Medborgarplatsen, Högdalstopparna och Snösätra	13,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-207,1	3 484,3

Moderaternas förslag till budget 2025

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-5 465,0	2 450,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-5 465,0	2 450,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-716,8	1 877,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknning	6,1	
Ej aktiverbara utgifter	1,6	
Förstärkt projektledning av idrottsinvesteringar	5,0	
Förstärkning centrala funktioner	6,5	
Tidigare utökade uppdrag	7,7	
Förstärkt projektledning	2,0	
Driftskostnader	6,1	
Omställning av lokaler	8,0	
Utveckling Hästa Gård	2,0	
Tekniska konsulter	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Stärkt skötsel och underhåll av fastigheter	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-672,8	1 877,6

Moderaternas förslag till budget 2025

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 780,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 780,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Förskolenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-0,1	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-0,1	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 412,3	314,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknning	11,4	
Ökade energikostnader	10,0	
Nytt gymavtal	3,1	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	5,0	
Fiskevård	1,0	
Idrottsplatser och sportfält	2,0	
Friluftsliv (omföring från investering)	2,0	
Hamnbad Marievik	1,0	
Höjt medlemsaktivitetsstöd för föreningslivet	5,0	
Förebyggande idrottssatsning i Söderort	1,5	
Utveckling och iordningsställande av lokaler i befintliga anläggningar	2,0	
Fortsatta satsningar för låga trösklar in i föreningslivet	1,0	
Finnkampen	1,0	
O-ringen 2027	2,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 364,0	314,9

Moderaternas förslag till budget 2025

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-63,4	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-63,4	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 343,3	98,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknig övriga verksamheter	4,2	
Höjd ram museum och konst	30,0	
Ökat kulturstöd	10,0	
Borttaget pandemistöd	146,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	5,0	
Hyrstillägg stadsbiblioteket	8,6	
Kapitalkostnader stadsbiblioteket	10,0	
Justering avtal biblioteksprogram och fristadsprogram Kulturhuset		
Stadsteatern	3,9	
Ökat kulturstöd, fokus fria kulturlivet, lokalförvaltande organisationer	15,0	
Förstärkning kulturstöd förvaltningsområden	0,5	
Förstärkning pedagogiska verksamheterna på museerna	3,0	
Förstärkning Film Stockholm	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utreda införandet av kulturella frizoner	-1,0	
Förstärkning kulturskola och bibliotek för barn och unga	-6,8	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 112,9	98,4

Moderaternas förslag till budget 2025

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-23,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-23,3	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-116,1	37,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknig	1,7	
Utveckling eDok	2,0	
Digital tillgänglighet	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-111,4	37,3

Moderaternas förslag till budget 2025

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för (-):</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-249,6	33,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Fler Stockholms- och feriejobb	15,0	
Ej aktiverabara investeringsutgifter	4,0	
Transporter pga ombyggnad	5,0	
Verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning	2,0	
Ändrade arbetsmiljöregler	2,0	
Avbryt återtagande i egen regi	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-220,6	33,5

Moderaternas förslag till budget 2025

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-176,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-176,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-274,4	102,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknig	2,6	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	2,5	
Hållbara inköp och upphandling	1,5	
Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner	3,0	
Värmesamordning	1,0	
Klimatneutral byggsektor - förstärkning av centrum för cirkularitet	2,0	
System för minskad plastanvändning inom staden	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skydd av värdefull natur	-2,0	
Genomförande av åtgärdsprogram för vatten	-6,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-269,3	102,1

Moderaternas förslag till budget 2025

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1,3	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	0,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 795,2	338,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Samordna införande av bryt upp-program	2,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	5,0	
Nytt boende för hemlösa	8,5	
Förstärkt stöd till personer med beroende och psykiatrisk	1,5	
Avbryt utredning egen regi	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Pilotsatsning Backa barnet	-1,0	
Förstärkta insatser mot våldsbejakande extremism och hedersförtryck	-5,0	
Snabbare implementering av ny socialtjänstlag	-8,5	
Stärkta insatser mot hemlöshet	-8,5	
Förstärkt avhopp- och exitverksamhet	-10,0	
Mikamottagningen - stärkt samverkan	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 815,2	338,4

Moderaternas förslag till budget 2025

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-2,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-457,4	242,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknning	4,4	
Förstärkt och utvecklad tillsynsverksamhet	2,0	
Strategisk planering i tidiga skeden	1,5	
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser och snabbare hantering av bygglov	0,4	
Färre utredningsuppdrag	5,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	2,5	
Nya biotopskyddsområden och naturreservat	1,5	
Aktiv tillsyn	4,0	
Påbörja arbetet med ny översiktsplan	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utveckling av service och digitala system för effektiva planprocesser, utökad rådgivning och snabbare hantering av bygglov	-2,4	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-437,5	242,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-3,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-3,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 975,6	1 625,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Genrell uppräknning	14,0	
Miljözon	1,0	
Bilfria zoner	2,0	
Ej aktiverbara utgifter	8,0	
Födjupad utredning egen regi	1,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	6,0	
Avtal om spol-/dagvatten	6,0	
Föbättrad kalkylsäkerhet	2,0	
Utvecklad underhållsplanering	2,0	
Miljöbilzonsarbete	3,0	
Kommunaltekniska ytor	3,0	
Fossilfri gatudrift	1,0	
Förbättrad avtalsuppföljning	1,0	
Egen regi	1,0	
Samfinansiering av stadens nyttigheter	1,3	
Entreprenadindex	109,2	
Samordning tillfällig aktivering	2,1	
Samordnare stadsnära odling	2,1	
Stadsmiljözoner	6,0	
Cykelsamordnare	1,5	
Scancars parkering	1,5	
Plan förpackningsinsamling	1,0	
Tekniska konsulter	15,0	
Förbättrad tillståndsgivning	5,0	
Hamnbad Marievik	1,5	
Hamnbad Marievik, stadsdelsnämnd	1,0	
Fler badbryggor och kajbalkonger	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kortare handläggningstider för tillstånd	-10,0	
Åtgärder mot potthål	-5,0	
Fler badmöjligheter	-6,0	
Stärkt trädvård och mer grönska	-10,0	
Utökad gatustädning och klottersanering	-5,0	
Omprioritering i snöröjning	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Avgiftsförändringar		-70,0
Ökade reklamintäkter till följd av ökad kommersialisering		68,0

Moderaternas förslag till budget 2025

-1 814,4

1 623,3

Moderaternas förslag till budget 2025

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-1 360,0	95,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-1 360,0	95,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-20 923,3	294,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt naturförskola	1	
Ung Företagsamhet	2	
Arvoden förskolenämnden	1,2	
Kompetensutveckling i hållbara måltider	1	
Stärkt kompesatorisk förskola	6	
Förstärkt likvärdighet i staden	4	
Höjd schablon till följd av avskaffad avgift, fritidsklubb	12,6	
Förväntade volymförändringar till följd av avskaffad avgift i fritidsklubb	21,5	
Socioekonomiskt stöd	41	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förskolenämnden överförs till utbildningsnämnden	-3279,7	
Höjd schablon fritidsklubb	-15	
Höjd schablon grundskolan 1,3 procent	-26,6	
Lovskola	-10	
Satsning på fysiska läromedel i låg- och mellanstadiet	-20	
Skolsociala team/ motverka skolfrånvaro	-2,5	
Akutscholor	-2	
Satsning barn i behov av särskilt stöd	-41	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Statsbidrag maxtaxa och kvalitetshöjande åtgärder		-48,9
Moderaternas förslag till budget 2025	-24 229,8	245,9

Moderaternas förslag till budget 2025

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-100,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-100,0	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-264,0	10,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknig	2,7	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	2,5	
Ökat stöd till pensionärsorganisationer	1,0	
Samordning arbetsskor	1,0	
Arbetsskor privata utförare	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkning matlyftet	-6,3	
Kompetensutveckling	-6,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-264,1	10,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Investeringar

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-3,8	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-3,8	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-83,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell uppräknings	0,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-82,7	0,0

Moderaternas förslag till budget 2025

Överförmyndarnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2025	-0,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Moderaternas förslag till budget 2025	-0,1	0,0

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt ligger på fortsatt hög nivå. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även ökade avskrivningar och driftskostnader på längre sikt.

Kommunkoncernens låneskuld ökar mycket snabbt. Stockholms stad har den största skulden bland Sveriges kommuner och regioner samt den snabbaste skuldökningstakten bland större kommuner och regioner. Staden behöver tydligt och målmedvetet prioritera investeringsprojekt som måste genomföras medan övriga projekt behöver avvakta ett stabilare läge.

Kommunkoncerns skuld måste minska. En jämnare fördelning av investeringsvolymerna över åren, ökade verksamhetsresultat, ökad privat extern finansiering, inkomster från försäljning av mark i stadsutvecklingsområden och avyttringar av icke strategiska tillgångar som inte behövs för stadens verksamhet är medel för att möjliggöra en minskad investeringsvolym med en hållbar egenfinansieringsgrad.

En majoritet av investeringarna i nämnder och bolag är nyinvesteringar. För att minska investeringsvolymen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar.

Staden har ett ambitiöst bostadsmål om att skapa förutsättningar för att 140 000 nya bostäder byggs mellan 2010 och 2040. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i de avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på att öka investeringar i miljö, kunskap, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm.

De höga investeringsvolymerna medför att hela kommunkoncernen behöver samverka och öka fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet samt prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna för en fortsatt hållbar utveckling. En aktiv fastighetsförvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler är också en förutsättning för att de planerade investeringarna kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och inom ramen för en långsiktig god ekonomisk hushållning. Nämnder och bolagsstyrelser ska i ökad utsträckning söka samverka där det är kostnadseffektivt med privata aktörer vad gäller investeringar både i bostäder och i samhällsfastigheter.

Investeringsstrategin kompletteras av stadens Fastighets- och lokalpolicy. Den syftar bland annat till att ge övergripande mål och grundläggande principer för stadens fastighetsinnehav, förtydliga roller och ansvar samt identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan.

Syfte och omfattning

Med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna, är investeringsstrategins syfte att:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar i syfte att förverkliga en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att öka förmågan att prioritera investeringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv.

- Öka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolagsstyrelsernas investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna främst berör exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) samt Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA).

Förutsättningar

Stadens befolkningsutveckling är en grundläggande förutsättning för stadens investeringar. Efter lång tid av ökande befolkning tyder de senaste prognoserna på en avmattning i befolkningsutvecklingen. Huruvida detta är bestående eller en följd av konjunkturella orsaker är centralt att följa för alla stadens verksamheter. Underliggande finns dock kvar en strukturell bostadsbrist som även fortsättningsvis kräver ett bostadsbyggande i nivå med stadens målsättningar.

Den demografiska utvecklingen och tillväxttakten ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet men också inom den löpande driften då investeringstakten avspeglas i ökade drifts- och kapitalkostnader på längre sikt. Detta kan medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Genom att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och driftskostnader kan staden ges långsiktiga förutsättningar att växa ekonomiskt hållbart. För att möjliggöra hållbara driftsekonomiska prioriteringar ska ökat fokus läggas på lönsamhet genom att analysera och prognosticera investeringars drifts- och underhållskonsekvenser på lång sikt, både projektvis och så lat för respektive verksamhet och för staden som helhet.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa kalkyler med mindre omfattande investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Målsättningen är en hög egenfinansiering av investeringsverksamheten över tid. Det är därför viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen i de områden där omvandlingspotentialen med avseende på möjlig stadsutveckling är stor.

Under rådande omvärldsläge med högre räntor och ökande kostnader är det särskilt viktigt att nämnder och styrelser värderar och analyserar de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna som följer av investeringsprojekt. Syftet är att säkerställa att dessa inte är oskäliga med beaktande av även de långsiktiga kapital- och driftkostnaderna. Om så är fallet ska nämnder och styrelser pröva möjligheten att pausa eller avbryta planeringen eller söka andra alternativ så att kostnadsbilden ger långsiktigt rimliga förutsättningar för staden. Syftet är att begränsa utgifterna för investeringsprojekten och de drift- och kapitalkostnader som de medför i förhållande till det ekonomiska utrymmet för verksamheterna.

I alla investeringsprojekt ska nämnder och styrelser pröva möjligheten till extern medfinansiering. Exempelvis inom ramen för klimatomställningen finns betydande investe-

ringsmedel beslutade såväl på nationell som EU-nivå. Nämnder och styrelser ska säkerställa att information och utbildning regelbundet ges kring extern medfinansiering. Där det bedöms relevant ska nämnder och styrelser redovisa prövade försök att finna medfinansiering.

Genom en hållbar investeringsnivå med en hög grad av egenfinansiering kan staden tillhandahålla effektiva lokaler som är ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov, samtidigt som de planerade investeringarna kan genomföras med god finansiell styrka och driftsekonomi. Stadens behov av lokaler kan både tillgodoses med eget ägande och med externa inhyrningar. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Projekt ska, där så är möjligt, samordnas.

Stadens investeringar ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls. Bostadsmålet prioriteras högt och projekt kopplade till detta mål planeras utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter för investeringar framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringar i samhällsservice såsom utbildning och idrott följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Offentliga miljöer ska planeras med fokus på trygghet och staden ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS1. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd.

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska utvecklas och växa hållbart. Stadens investeringar ska så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar så bidrar kassaflöde från aktiv fastighetsförvaltning till stadens investeringar. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka.

Uppföljning

Ansvar för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. För att säkerställa att det inte finns några stora avvikelser från de budgeterade ramar som beslutats ska investerande nämnd respektive bolagsstyrelse minst två gånger per år avge en uppföljande rapport om de större projektens budgeteffektivitet. Om det finns skäl att anta att det kan föreligga problem ska respektive nämnd och bolagsstyrelse mer frekvent följa utvecklingen. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelser investeringar och en aggregerad sammanställning samt en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar även för uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt samt för de finansiella nyckeltalen.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller

lånade medel (egenfinansieringsgrad). De planerade investeringarna bör möta ett prognostiserat behov utifrån exempelvis den demografiska utvecklingen. Annars finns en risk för vakanser och lägre intäkter. Investeringsstrategin definierar därför även en målsättning för hur de olika investeringstyperna, ersättnings- respektive strategiska investeringar ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringar är en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.
- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta samt nya och förbättrade funktioner jämfört med vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt som syftar till att bygga bostäder. Av dessa exploateringsprojekt följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belastar stadens ekonomi i form av ökade lån och räntekostnader. För att minska investeringsvolymen måste tyngdpunkten i investeringarna förskjutas från nyinvesteringar till ersättningsinvesteringar och underhållsinvesteringar.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära de investeringsutgifter som projektet medför och det behov av kommunal service i form av till exempel förskolor, skolor och idrottsanläggningar som uppstår som en direkt konsekvens av bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller anläggning.

Stadens kostnader för eventuell medfinansiering av externa infrastrukturprojekt ska åskådliggöras i en kommunövergripande kalkyl. Syftet är att belysa hur stadens kostnader för finansiering av infrastrukturinvesteringar i annan regi påverkar exploateringsprojektens lönsamhet.

Staden ska, i normalfallet framöver, inte finansiera infrastruktur som andra aktörer har huvudansvar för.

De långsiktiga finansiella nyckeltalen påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kan ändå ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. Fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser ska därför genom aktiv fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse eller inte behövs långsiktigt för den egna verksamheten

eller det kommunala uppdraget. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera ett antal statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar.

En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden därför prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten, och finansiera stadens egna investeringar. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns synnerliga skäl till detta och där infrastrukturprojektet gynnar stadens möjligheter att bygga bostäder.

Investeringsprocess

Staden tillämpar en gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt, Stöd för Stora Investerings Projekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bolagsstyrelserna använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stads-hus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

Inför varje investeringsbeslut ska en kalkyl upprättas som sedan uppdateras och följs upp under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördyringar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att i tidigt skede, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten i varje investeringsprojekt. Att

prioritera åtgärder och alternativ inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser.

Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara noga övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven av utveckling och underhåll. Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, som har sin utgångspunkt i de rådande och prognosticerade finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål. Utrymme för ersättningsinvesteringar ska reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt för att säkerställa funktionen och det långsiktiga ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter och infrastruktur.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det redan finns eller investeras i infrastrukturlösningar som kollektivtrafik, vägar med mera. Mängden projekt där utgifter är omfattande för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder behöver begränsas. Det är av vikt att projekt fördelas över tid så att en hållbar finansiering kan åstadkommas. Detta tillsammans med en tät och area-effektiv utbyggnad av staden ger goda förutsättningar för lönsamma projekt och effektivt nyttjande av redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för samhällsservice. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke-lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Det är, mot den bakgrunden, viktigt att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggning av sådana områden där omvandlingspotentialen är stor med avseende på markvärdeutvecklingen.

Staden ska aktivt arbeta för en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, eftersom det håller tillbaka takten i stadens bostadsbolags skuldökning. Medvetenhet om att bostadsmålet inte bara driver investeringar i bostäder utan också infrastruktur såsom gator med mera och i demografiskt betingade följdinvesteringar såsom i förskolor, skolor, idrott och kultur måste öka genom att berörda nämnder och bolag samverkar i investeringsplaneringen för en utbyggnad som motsvarar behoven och ger hållbara och väl fungerande boendemiljöer.

Stadens investeringar i grundläggande samhällsservice som skolor, idrott och kultur bör i ökad utsträckning ersättas med inhyrning från externa aktörer. En övervägande del av stadens barn går i lokaler för pedagogiska verksamheter som ägs av kommunkoncernen. Staden bedriver även till stor del sin vård- och omsorgsverksamhet samt kultur och idrott i egna lokaler. Med hänsyn till behovet att begränsa kommunkoncernens investeringsutgifter är ambitionen att stadens andel externa inhyrningar ska öka där det bedöms lämpligt. När staden söker ökad extern medverkan i utbyggnaden av Stockholm så kommer det att vara viktigt att stadens beställarorganisation har erforderlig kompetens och att planeringen särskilt beaktar ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv inklusive framtida hyreskostnader.

I valet mellan eget ägande och extern inhyrning ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet mellan de två alternativen ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende stadens finansiella och organisatoriska förutsättningar att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Eftersom inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare ofta innebär att staden binds i hyreskontrakt till marknadsmässiga villkor under en längre tid ska hänsyn tas till detta i de nuvärdeskalkyler som upprättas i samband med beslut.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i, lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras och beaktas under planering och genomförande.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Fastighets- och lokalpolicyn kompletterar och fördjupar investeringsstrategin med avseende på de investeringskategorier som omfattar lokal- och bostadsbehov för stadens verksamheter. Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska aktivt hållas så låga som möjligt. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens behov av nya bostäder ska därför kommunkoncernen verka för en ökad extern medverkan i bostadsbyggandet.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Det ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara prioriteringar av projekt och åtgärder även utifrån driftsekonomin på lång sikt.

Förskola och skola

Staden behöver ha god beredskap och flexibilitet eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid. Det sker bland annat till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice utvecklas. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnaden. Sådan medverkan bör även kopplas till samverkansavtalet för gymnasierregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagsstyrelsens investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder. Den ska utgöra underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kommer behöva öka de kommande åren. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan vid utbyggnad av idrottsanläggningar. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering. Syftet är att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalor och idrottshallar. Syftet är att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalor och idrottshallar. Staden ska som utgångspunkt inte investera i sådan verksamhet som kommersiella aktörer normalt bedriver, såsom exempelvis gym och bowlinghallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera till exempel kulturskolans lokaler och skollokaler. Staden ska aktivt arbeta i stadsutvecklingen för att kulturlokaler tillkommer genom extern medverkan.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

I den växande regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden öka markant till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, och då framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar, där antalet arbetsplatser inte ökat i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag, det vill säga att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster och för att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena genom en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Inför genomgripande underhåll av rent kommersiella fastigheter som hyrs ut externt ska investeringen prövas mot andra alternativ.

Omsorg

Efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden ökar på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar därmed påverkar stadens nämnder, ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation. En ökad medverkan från externa aktörer ska prövas.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska tas tillvara.

Förslag till kommunfullmäktiges indikatorer budget 2025

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027	
1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter	69 %	70 %	70 %	
	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,6 %	2,6 %	
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>					
1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	95 %	95 %	95 %	
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	95 %	95 %	95 %	
	Andel elever i årskurs 6 med godkänt betyg i alla ämnen	95 %	95 %	95 %	
	Andel elever i årskurs 9 med godkänt betyg i alla ämnen	95 %	95 %	95 %	
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	95 %	95 %	95 %	
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildning inom nationella program inom tre år med gymnasieexamen	95 %	95 %	95 %	
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	Ökning	Ökning	Ökning	
	Antal barn per grupp	14,9	14,8	14,7	
	Antal barn per anställd i förskolan (årsarbetare)	4,8	4,7	4,7	
	Antal barn per legitimerad förskollärare	Minskning	Minskning	Minskning	
	<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
		Inskrivningsgrad i förskolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	20 %	20 %	20 %
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk, socialpsykiatri, våld i nära relation)	85 %	85 %	85 %
	Andel brukare som är nöjd med sin insats (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Andel familjehemsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	85 %	90 %	95 %
	Andel institutionsplacerade barn som når målen i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet	Andel nöjda omsorgstagare	90 %	90 %	90 %
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	87 %	87 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	85 %	85 %	85 %
	Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	80 %	80 %	80 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Andel sjuksköterskor inom särskilda boenden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	76 %	77 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	57 %	58 %	58 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	77 %	78 %	79 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	79 %	80 %	80 %
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	Andel matavfall till biologisk behandling	76 %	78 %	80 %
	Elproduktion baserad på solenergi	12 000 MWh	14 000 MWh	16 000 MWh
	Köpt energi i stadens organisation	1 735 GWh	1 720 GWh	1 715 GWh
	Utsläpp per invånare	1,3 ton CO2e/invånare	1,2 ton CO2e/invånare	1,1 ton CO2e/invånare
	Restavfall per invånare som går till förbränning	180 kg	175 kg	170 kg
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Relativ energianvändning	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Mängd byggavfall vid nyproduktion	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	Andel enskilda exploateringsprojekt som tar ekologiska värden och funktioner i anspråk där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs	90 %	90 %	90 %
	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,7 km/h	18,8 km/h	18,9 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,7 km/h	28,8 km/h	28,9 km/h
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal publika laddplatser	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	Vattenområden med förbättrad näringssituation	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel badplatser med bra vattenkvalitet	80 %	85 %	85 %
	Antal förekomster i stadens kemikaliehanterings-system av utpekade produkter med utfasningsämnen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Antal timmar över miljökvalitetsmålet för timmedelvärdet för kvävedioxid	Max 175 timmar	Max 175 timmar	Max 175 timmar
	Antal dygn över miljökvalitetsmålet för dygnsmedelvärdet för PM10	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Andel avslutade bygg- och anläggnings-entreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvaru-bedömningen	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens nettodriftkostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Andel kursdeltagare inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	80 %	81 %	82 %
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,0	1,0	1,0
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	90	90	90
	<i>Obligatorisk nämndindikator</i>			
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	5 000	5 000	5 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
boende som de har råd med	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal bostäder i genomförandebeslut	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	5 000	5 000	5 000
	Antal seniorbostäder i hyresrätt i inriktningsbeslut	Fastställs 2025	Fastställs 2025	Fastställs 2025
	Antal av Bostadsförmedlingen förmedlade Bostad först-, försöks- och träningslägenheter samt genomgångsbostäder för barnfamiljer	600	600	600
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Antal markanvisade bostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade hyresrätter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholms-förhandling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal beställda bostäder med särskild service (LSS/SoL) i samband med genomförandebeslut	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel avhysningar som kunnat avvägras efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som vid avslutad kontakt har stadigvarande boende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats tillfälligt boende på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2025	KF:s årsmål 2026	KF:s årsmål 2027
	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd vid förmedling	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	Aktivt Medskapandeindex	84	84	84
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	Andel prioriterade avtal där uppföljning genomförts	82 %	83 %	84 %
	Genomförda åtgärder inom risk- och sårbarhetsanalys	100 %	100 %	100 %
	Andel elektroniska inköp	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	90 %	90 %	90 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	80 %	80 %	80 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	80 %	80 %	80 %
<i>Obligatorisk nämndindikator</i>				
	Bostadsbolagens hyresgästers upplevda trygghet i och omkring hemmet	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	Andel med förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där man bor	76 %	77 %	78 %

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Bakgrund

Fastighets- och lokalpolicyn definierar övergripande inriktning och ansvarsområden för stadens lokalförsörjning samt hur stadens fastighets- och lokalinhav ska utvecklas på kort och lång sikt. Stadens innehav av fastigheter och lokaler samt hyresavtal är betydande varför staden kontinuerligt behöver se över innehav, organisation och arbetssätt i förhållande till de utmaningar staden står inför när staden växer.

Stockholms stads investeringsplaner för kommunkoncernen uppgår till historiskt höga nivåer. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader men även långsiktigt genom att utfallet för finansiella mål påverkas liksom stadens bedömda kreditvärdighet och därmed utrymmet att hantera verksamhetens behov. Vidare finns organisatoriska och resursmässiga utmaningar samt begränsningar i marktillgång, som sammantaget ger staden stora utmaningar i finansieringen av investeringar för att möta behoven hos en växande befolkning.

Stadens innehav av fastigheter och lokaler behöver utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov utvecklas. Lokalkostnaderna andel av totalkostnaderna ökar. Det är en utveckling som behöver vändas. Det behöver ställas krav på samtliga nämnder och bolag att arbeta med ökad effektivitet i lokalbeståndet.

Det ska finnas etablerade kontaktvägar, så kallade servicekedjor, in i staden för aktörer som har önskemål om att etablera sig som extern utförare av kommunala tjänster och/eller som vill utveckla samhällsfastigheter.

Staden ska öka samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter. Stadens organisation för arbetet med privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter har förstärkts. Utifrån stadens behov ska samverka med externa aktörer inom samhällsfastigheter och privata utförare inom äldreomsorg, pedagogiska området, social omsorg och idrottsanläggningar öka. Vid nationella och internationella företagsetableringar eller omlokaliseringar ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. Större företagsetableringar ska i tidiga skeden prioriteras och staden ska hålla en professionell etableringsservice.

Syfte och omfattning

Fastighets- och lokalpolicyn behandlar hanteringen av fastigheter och lokaler för verksamheter som staden har ansvar för. Syftet med policyn är att bidra till utveckling, samordning och effektivisering genom att:

- Ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav och hantering av fastigheter och lokaler
- Förtydliga roller och ansvar
- Identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan

Policyn gäller för Stockholms stad och Stockholms Stadshus AB; främst Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och

S:t Erik Markutveckling AB. Policyn gäller för övriga verksamheter och bolag i kommunkoncernen i tillämpliga delar.

Policyn beslutas av kommunfullmäktige och förvaltas av stadsledningskontoret. Uppdateringar genomförs och beslutas tillsammans med stadens årliga budget. En tydlig koppling ska finnas mellan policyn och stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Inledning

Lokaler och bostäder för stadens verksamheter

Staden har ett stort bestånd av verksamhetslokaler och bostadslägenheter som förvaltas av fastighetsnämnden och av stadens fastighetsförvaltande bolag. Därutöver tillkommer lokaler och lägenheter som hyrs av externa fastighetsägare.

Markförsörjning

Staden ska bedriva en aktiv markförsörjning för att säkerställa ett mark- och fastighetsbestånd som bedöms vara av strategisk betydelse för stadens långsiktiga utveckling. För att kunna styra stadens utveckling och möta behovet av bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. är det viktigt att staden har tillgång till markreserver för framtida behov. När nya områden, inklusive förändringsområden, exploateras ska mark reserveras för stadens verksamhetsbehov. Staden ska bedriva en aktiv markpolitik för att underlätta för kommande behov av stadsutveckling och möta behov av mark för stadens verksamheter.

Framtida lokalbehov och investeringar

Stockholm växer, inflyttningen till staden liksom ambitionerna i bostadsbyggandet är höga. Den demografiska utvecklingen och kommunfullmäktiges bostadsmål kommer att öka behoven av exploatering för bostäder och anskaffning av lokaler för kommunens verksamheter. Staden ska planera utifrån ett helhetsperspektiv med målet att uppnå en tät, hållbar stad. När ny bebyggelse planeras ska samhällsservice, så som skolor och idrottshallar med mera, vara en självklar del av den grundläggande planeringen. Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser kommunkoncernens samlade behov och finansieringsmöjligheter och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Mot bakgrund av stadens utmaningar med ett växande Stockholm och de växande nyinvesteringsbehov, reinvesteringsbehov samt behovet av ökad flexibilitet och effektivitet i lokalanvändningen som följer, innebär det att kommunkoncernen kan komma att behöva öka egenfinansieringsgraden genom ökade försäljningsinkomster eller genom att egna investeringar i ökad utsträckning ersätts med inhyrning från externa aktörer. Bristen på byggbar mark innebär också att samverkan med externa aktörer blir allt viktigare i framtiden för att kunna tillgodose behovet av att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamhet i egen regi. Därutöver behöver även samverkan med externa utförare i egna lokaler som bedriver verksamhet inom det kommunala uppdraget utvecklas. För underlätta samverkan med alla externa aktörer har staden inrättat servicekedjor.

Social hållbarhet tillsammans med höga ambitioner om en klimatsmart stad är centrala utgångspunkter i stadens arbete med att utveckla fastighetsbeståndet. I det arbetet ska också staden stimulera att fler långsiktiga aktörer tar ansvar för att kommunfullmäktiges prioriterade mål för hållbar utveckling uppnås, särskilt i områden där staden är stor fastighetsägare.

Marknaden för samhällsfastigheter har utvecklats under flera år med såväl nya som mer etablerade företag och organisationer som långsiktigt vill äga och investera i samhällsfastigheter. När samarbeten med externa parter görs ska staden skapa förutsättningar för långsiktighet och låg risk med ändamålsenliga avtal där stadens intressen tas tillvara på ett bra sätt och där rollfördelningen är tydlig.

Definitioner

Anskaffning

Med anskaffning avses förvärv, byggande, extern inhyrning, arrende eller leasing av fastighet eller lokal och till lokalen hörande inventarier och utrustning.

Avveckling

Med avveckling avses försäljning, rivning, avyttring eller uppsägning av externt hyres-, arrende- eller leasingavtal.

Strategiska investeringar

Med strategiska investeringar avses framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag.

Ersättningsinvesteringar

Med ersättningsinvesteringar avses investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de behåller samma nytta.

Lokalförsörjning

Med lokalförsörjning avses åtgärder för att försörja stadens verksamheter med lokaler, mark och anläggningar.

Lokalresursplanering

Med lokalresursplanering avses att långsiktigt kontinuerligt planera för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Lokaleffektivitet

Ett effektivt nyttjande av lokaler innebär att kärnverksamheten har funktionella och rätt mängd lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt. Lokaleffektivitet förutsätter en avvägning mellan nytta och kostnad som erhålls genom rätt mängd lokaler, i rätt tid, på rätt plats. Detta kräver god planering och samordning för en resurs som är kapitalintensiv, långlivad och lägesfixerad.

Fastighet

Med fastighet avses enligt jordabalken jord som är indelad i fastigheter. Till en fastighet hör allmänna fastighetstillbehör, byggnadstillbehör och industritillbehör som tillförts fastigheten för stadigvarande bruk.

Byggnad

En byggnad definieras i plan- och bygglagen så som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Extern fastighetsägare

Med extern fastighetsägare avses fastighetsägare utanför kommunkoncernen.

Drift

Med drift avses tekniska åtgärder som syftar till att upprätthålla funktionen hos ett objekt samt tillsyn och skötsel.

Underhåll

Med underhåll avses tekniska åtgärder som syftar till att återställa funktionen hos ett objekt. Underhåll innefattar planerat underhåll och avhjälpande underhåll.

Övergripande mål och grundläggande principer

Kommunfullmäktiges mål

Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, kostnads-, area- samt energieffektiva lokaler som bidrar till hög produktivitet, kvalitet och effektivitet hos stadens verksamheter.

Både nämnder och bolagsstyrelser ska medverka till att målet uppfylls. De ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för lokalanvändningen och lokalförsörjningen och utforma de indikatorer som krävs för att följa upp dessa mål och åtaganden. Staden ska således aktivt arbeta med kopplingen mellan översikts- och detaljplaneringen, befolkningsprognos och verksamheternas lokalbehov för att i strategiskt syfte kunna fatta beslut om anskaffning eller avveckling av fastigheter och lokaler. Vidare ska anskaffningar och avvecklingar av fastigheter och lokaler samrådats, utvärderas och avvägas i förekommande fall utifrån stadens investeringsstrategi.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla sin kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov. Detta kan innebära en ökad andel externa hyresvärdar vid utbyggnad av de samhällsfastigheter som behövs för ett växande Stockholm. Vidare ska nämnder och bolagsstyrelser överväga att avyttra fastigheter för att hålla nere kostnader för underhåll och/eller åstadkomma ett effektivare nyttjande. Olika former av tillfälliga lokaler är en integrerad del av lokalförsörjningsarbetet och stadsplaneringen.

Fastighetsinnehavet ska utvecklas med fokus på verksamheternas behov och stadens utveckling. Att avyttra objekt som inte används för den egna verksamheten eller som inte är av strategiskt intresse för nämndernas ansvarsområden bör alltid övervägas. Även för lönsamma sådana objekt bör avyttring aktivt prövas. En avyttring måste dock alltid prövas utifrån en helhetsbedömning.

Stadens nämnder och bolag ska verka för fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare i områden där staden är stor fastighetsägare. Att åstadkomma fler bostäder är ett av stadens högst prioriterade mål, och därför ska möjligheten att åstadkomma utveckling av bostäder alltid prövas innan eventuella avyttringar och försäljningar.

Fastigheter och lokaler ska bidra till kommunkoncernnyttan

För att klara stadens framtida utmaningar och uppfylla kommunfullmäktiges mål, behövs en effektiv lokalförsörjning och lokalanvändning som utgår från den gemensamma kommunkoncernnyttan. Med kommunkoncernnytta menas att beslut kring fastigheter och lokaler ska utgå från ett stadsövergripande perspektiv där nyttan ska optimeras för staden som helhet. Planeringen av lokalanvändningen och lokalförsörjningen ska ske i nära samverkan och med kommunkoncernnyttan i fokus.

Utan strategiska beslut som bygger på en helhetssyn på stadens utveckling och framtida resursbehov ökar risken för suboptimeringar och felprioriteringar som motverkar utveckling och optimala fastighets- och lokallösningar.

Vikten av optimal lokaleffektivitet

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska erbjuda kostnadseffektiva verksamhetslokaler och underlätta lokaleffektivisering, omstrukturering och avveckling. Lokalbeståndet bör vara utformat för en effektiv och flexibel användning för att möjliggöra effektiva verksamhetsprocesser – givet fastighetsekonomiska förutsättningar. Vidare åligger det alla verksamheter i staden att ha en hög kostnadsmedvetenhet samt att aktivt söka möjligheter att effektivisera lokalanvändningen och medverka till att beslutade lokaleffektiviseringar genomförs.

För att uppnå en optimal lokaleffektivitet krävs också en lokalresursplanering, vilket avser en långsiktigt kontinuerlig planering för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Principer för stadens innehav av fastigheter och hyrda lokaler

Stadens fastighetsinnehav är ett resultat av stadens över tiden samlade behov av ägda fastigheter och lokaler för kärnverksamheter, reservmark för stadsplanering, byggnader med stora kulturhistoriska värden med mera. Utöver de ägda fastigheterna kompletteras behovet av en omfattande inhyrning av lokaler och bostäder. De samlade lokalresurserna utgör en viktig förutsättning för stadens verksamhet och uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål. Anpassningar som säkerställer effektiviteten inom fastighetsområdet är därför kritiska.

Äga eller hyra

Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende kommunkoncernens finansiella och organisatoriska förmåga att säkerställa den samlade förmågan att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Fördelning mellan nämnder och bolag

Stadens ägande och inhyrningar kan handhas i förvaltningsform eller av staden ägda bolag. Huvudsyftet med innehavet avgör vilken nämnd eller vilket bolag som bör förvalta ägandet eller inhyrningen. Den grundläggande fördelningen innebär att:

- Fastigheter och inhyrda lokaler som är avsedda för stadens verksamheter och som inte hanteras av annan nämnd eller bolag, samt bostadsrätter, hanteras av fastighetsnämnden.
- Fastigheter som är avsedda för exploatering hanteras av exploateringsnämnden
- Skolor och förskolor hanteras av SISAB. Gäller såväl ägda som inhyrda friliggande lokaler.
- Boenden för äldre och boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning hanteras av Micasa. Gäller såväl ägda som inhyrda lokaler.
- Fastigheter som anskaffats genom förvärv av bolag, samt bebyggda exploateringsfastigheter med kommersiella hyresgäster med en fortsatt lång förvaltningsfas, hanteras av S:t Erik Markutveckling AB.

Principer för anskaffning

Nämnderna ansvarar själva för planering av lokalbehov, vilket också innebär ett ansvar att över tid bära sina lokalkostnader. Beslut om större eller strategiskt betydelsefulla lokalärenden ska dock fattas, eller godkännas, av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunstyrelsens ekonomiutskott. (KSEKU).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar vad rör lokalfrågor utifrån stadens Regler för ekonomisk förvaltning. Tillämpningsanvisningarna är samordnade med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar som också utfärdas av stadsledningskontoret. Anvisningarna ifråga uppdateras utifrån eventuella revideringar i stadens regler för ekonomisk förvaltning.

Utökade eller förändrade lokalbehov

Beslut om investeringar i form av ny-, om- och tillbyggnad av verksamhetslokaler binder kapital på lång sikt. Även inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare innebär ofta att staden binds vid kostnader för lång tid och innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande. Inhyrande nämnder ska vara restriktiva med egna investeringar i lokaler.

Utökade eller förändrade lokalbehov bör alltid prövas inom befintligt bestånd. Investeringar eller nya inhyrningar kan genomföras om de bedöms vara nödvändiga för att:

- Tillgodose behov av lokaler för verksamheter som staden har ansvar för
- Uppfylla lagar och myndighetskrav
- Genomföra stadsutvecklingsprojekt
- Uppfylla stadens mål för energianvändning, miljöpåverkan och tillgänglighet
- Upprätthålla en fastighets funktioner
- Effektivisera resursanvändningen

Extern inhyrning ska alltid prövas som alternativ till investering om:

- Staden eller stadens bolag inte kan erbjuda ändamålsenliga lokaler
- Behoven bedöms vara kortsiktiga i relation till ett långsiktigt åtagande
- Det råder osäkerhet om verksamhetens lokalbehov
- Extern inhyrning bedöms vara mest ändamålsenligt ur ekonomisk eller organisatorisk synvinkel.

När staden hyr verksamhetslokaler av en extern aktör vid nybyggnad eller ombyggnad utifrån verksamhetens krav måste i regel upphandling ske enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Inför en extern inhyrning krävs en analys av upphandlingsrättsliga och därmed sammanhängande frågor som otillåtet statsstöd, otillåtet gynnande av enskild, olika fastighets- och hyresrättsliga frågor, avtalsfrågor kopplade till plangenomförande med mera.

Stadens planeringsinriktning är att kapacitet i tillfälliga lokaler inte automatiskt ska omvandlas till permanenta lokaler. Nämndernas lokalplanering ska säkerställa att så få tillfälliga lokaler som möjligt övergår i ett behov av permanenta lokaler. Låg andel tillfälliga lokaler innebär inte hög lokaleffektivitet.

Olika former av tillfälliga lokaler är en integrerad del av lokalförsörjningsarbetet och stadsplaneringen.

Vid lokalförändringar inom exempelvis förskola och skola förordas utredning av samordnad köksfunktion inom den egna nämnden eller med andra nämnder och verksamheter.

Vid nybyggnation projektera utifrån krav att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad lägst silver.

Beslut om anskaffning

Lokalförsörjningen till verksamheterna sker genom inhyrning. I första hand ska

nämnderna, givet kommunfullmäktiges övergripande mål och grundläggande principer, hyra lokaler av staden eller stadens fastighetsbolag. Vid nya större inhyrningar av externa aktörer bör inhyrningen gå via ordinarie fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser. Större nya inhyrningar av pedagogiska lokaler och omsorgsbostäder prövas i samråd med kommunstyrelsen.

Anskaffningar av fastigheter och lokaler för stadens verksamheter ska hanteras med stort fokus på kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Samtliga anskaffningar bör vara prioriterade och dokumenterade i nämndernas lokalförsörjningsplaner.

Generellt ska nybyggnationer eller förvärv av byggnader endast ske när det finns ett stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Beslut om anskaffningar ska fattas enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Vid investeringar och andra stora projekt ska särskild uppmärksamhet ägnas åt uppföljning av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

Administrativa lokaler

Staden ska prioritera att etablera sig i stadsdelar i ytterstaden och verka för att statliga myndigheter gör detsamma samt att lokalytorna effektiviseras utifrån bland annat hyresnivå area, funktionalitet och samutnyttjande/lokalisering i noder. Samlokalisering av huvudkontor i kluster eller noder kan möjliggöra effektivt nyttjande, samt möjlighet att göra geografiska insatser som stärker ett områdes utveckling. Kommunstyrelsen ska därför ha ett övergripande ansvar att styra förvaltningslokalernas utveckling och placering.

På sikt finns vinster i att klustra lokalerna områdesvis, i noder, och att vissa, inte alla, områden ska ha ett antal nedslagsplatser där det i förlängningen ska vara möjlighet att arbeta i stadens lokaler, utan att det är den egna förvaltningens lokaler.

När lokalförändringar inom administrativa lokaler genomförs framöver måste dessa inkludera samlokalisering, samnyttjande och i övrigt långtgående samverkan mellan olika nämnder och bolagsstyrelser inom kommunkoncernen samt central förankring med stadens ledning. Alla lokalförändringar måste motiveras samt förankras med Stadsledningskontoret.

Investeringar för framtida behov

Investeringar som syftar till att säkra den framtida tillgången till fastigheter och lokaler men som staden inte har behov av under de närmaste åren, kan genomföras om investeringen är av särskilt strategiskt intresse. Till exempel för att uppfylla målen i kommunfullmäktiges investeringsstrategi eller för att säkra tillgången till mark och lokaler för stadens verksamheter. I stadsutvecklingsprojekt är det viktigt att stadens utbyggnadsbehov beaktas.

Investeringar för framtida behov som hanteras av exploateringsnämnden eller fastighetsnämnden ska, i samråd med berörda nämnder, beredas av stadsledningskontoret för beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Investeringar för framtida behov som hanteras av de fastighetsförvaltande bolagen ska, i samråd med berörda bolag, beredas gemensamt av stadsledningskontoret och Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige utifrån stadens projektstyrningsmetodik.

Förvaltningen av fastigheter som anskaffats för att säkra stadens framtida behov, ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna när behov uppstår.

Förvärv av bostadsrätter

Staden skaffar sig i ökande omfattning lokaler och bostadslägenheter för olika ändamål, till exempel förskolor, gruppboheter med mera, via köp av andelar i nyproducerade bostadsrättsföreningar. Jämfört med att hyra lokaler så ökar stadens rådighet över resursen vid innehav via köp av andelar i bostadsrättsföreningar. Förvärv av bostadsrätter för ändamål som staden ansvarar för, ska utföras av fastighetsnämnden, som därefter upplåter resursen till berörd nämnd. Om staden är hyresgäst i en fastighet som är föremål för bostadsrättsomvandling är dock huvudinriktningen att staden ska fortsätta att vara hyresgäst.

Principer för avveckling

Huvudprincipen är att byggnader och lokaler som inte behövs långsiktigt för stadens verksamheter eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden ska avvecklas. Försäljning av mark ska i normalfallet avse exploaterad mark som inte bedöms komma att ändra nyttjande under överskådlig tid.

Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara prioriterade i stadens långsiktiga lokalresursplanering. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret inför större avvecklingar, samt om avvecklingen avser särskilda boenden för äldre eller bostäder med särskild service.

Anvisningar för samråd och beslut om avveckling finns i stadens regler för ekonomisk förvaltning och tillämpningsanvisningar.

Inför uppsägning av hyresförhållande/avveckling av lokal ska nämnderna alltid stämma av om annan nämnd har behov av att ta över hyreskontraktet/lokalen. Det finns många nämnder som har liknande verksamhet, exempelvis pedagogisk, där nyttan av informationsutbytet kan underlätta den andra nämndens lokalplanering.

Principer för förvaltning, drift och underhåll

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning som bedrivs med hög effektivitet och ambitionsgrad. En aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter. Fastighetsförvaltningen ska organiseras så att utförandet kan bedrivas kostnadseffektivt och av personal med rätt kompetens.

Vad rör kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom stadens nämnder ska dessa förvaltas med hög kompetens och ambition. Ett bevarande av dessa prövas från fall till fall där stadens inriktningsmål vägs samman med stadsplaneringen i stort. Även fastighets- och exploateringssekonomiska aspekter måste beaktas i relation till bevarandevärdet.

Huvudprincipen är att fastighetsägaren ansvarar för fastighetens drift och underhåll. Överenskommelser som innebär att inhyrande nämnder utför drift och underhåll bör undvikas. Undantag kan ske om det finns starka skäl för att nämnderna utför vissa fastighetsförvaltande uppgifter. Till exempel om utförandet ingår som en integrerad del i verksamheten, vid vissa andrahandsuthyrningar eller om det innebär lägre kostnader för staden totalt. Stadsledningskontoret avgör vad som är mest fördelaktigt med hänsyn till kommunkoncernnyttan.

Överenskommelser som innebär att staden sköter drift och underhåll åt externa fastighetsägare bör undvikas.

Långsiktiga underhållsplaner bör finnas för samtliga byggnader. Invändiga och utvändiga åtgärder bör vara anpassade till den tid som det finns ett dokumenterat behov av fastigheten eller till den tid som det finns beslut om att fortsatt äga fastigheten inför en framtida försäljning eller avyttring.

Utgångspunkten är att befintliga lokaler underhålls. Nya lokaler ska inte byggas eller hyras in för att ersätta slitna, men fungerande lokaler. Nya lokaler kan övervägas när de samlade underhållskostnaderna bedöms överstiga kostnaden för nybyggnation eller nyinhyrning.

Dokumentation

Ägda och hyrda fastigheter ska vara dokumenterade i system som stödjer en effektiv fastighetsförvaltning och som underlättar planering, uppföljning och administration. Beslutade och planerade projekt ska vara dokumenterade så att det ger överblick över fastighetsbeståndets utveckling och planerade förändringar i areor, kapacitet och kostnader.

Fastighetsanknutna tjänster

Fastighetsanknutna tjänster kan utföras i egen regi eller handlas upp externt. I valet mellan egen regi och extern upphandling ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov till lägst kostnad. Upphandling av fastighetsanknutna tjänster bör hanteras samordnat och följa branschöverenskommelser. Ramavtal ska finnas. Överenskommelser om utförande av fastighetsanknutna tjänster ska vara dokumenterade.

Hållbarhet

Staden ska bedriva en långsiktig hållbar fastighetsförvaltning som minskar den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler. Byggnaderna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Ägda byggnader bör långsiktigt utvecklas för att minska miljöbelastningen. Stadens miljöprogram ska följas.

Behovet av mötesplatser för civilsamhället, och platser där stadens verksamheter möter stockholmare är betydande. Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv och ansvarstagande ska staden söka vägar för ett optimalt utnyttjande av stadens befintliga lokaler för även detta syfte.

Planeringsprocesser och forum för samverkan

När staden växer följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarsfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. Förverkligandet av stadens utbyggnad innebär stora investeringar vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Byggbar mark i staden blir allt mer en bristvara. I takt med att staden växer behöver olika former av service byggas ut vilket konkurrerar med andra angelägna ändamål. Via detaljplan finns möjlighet att bestämma markens användning. För att inte riskera kapitalförstöring och för att långsiktigt säkra stadens resurser i form av olika verksamhetslokaler bör inriktningen vara att bakomliggande detaljplaner ska begränsa alternativ användning utöver den verksamhet som stadens inhyrning avser. Innan en prövning inleds att ändra befintliga detaljplaner ska stadsbyggnadsnämnden alltid, om befintlig plan stöder olika former av verksamhet som är stadens ansvar, stämma av med

berörda nämnder om det finns nuvarande och framtida behov som svarar mot aktuell bestämmelse.

För att över tid få en bättre flexibilitet i lokalanvändningen, men också för att minska investeringsbehovet i dubbla funktioner, som exempelvis kök, ska förskolan vara helt integrerad i skolbyggnaden om verksamheterna vid nybyggnationsprojekt samlokaliseras på samma tomt. Vid särskilda skäl kan undantag medges.

Utifrån behovet av förskoleplatser ska stadsdelsnämnderna alltid samplanera sina behov geografiskt där ny bostadsbyggnation förläggs mellan, eller i nära anslutning, till en eller flera stadsdelsnämndsområden. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser ska medverka och möjliggöra samplaneringen.

Lokalresursplanering

Den stadsövergripande lokalresursplanen tas fram årligen av kommunstyrelsen och är styrande för nämnderna. Lokalresursplanen syftar till att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utveckling av verksamhetslokaler och bidrar till att upprätthålla en hög effektivitet och kommunkoncernnytta. Lokalresursplanen ska redovisa stadens lokalbehov på kort, medel och lång sikt och med hänsyn tagen till stadens långsiktiga utveckling, kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Nämnderna genomför behovsanalyser och tydliggör sina lokalbehov i sin lokalförsörjningsplan. Nämndernas lokalförsörjningsplaner ligger därefter till grund för den stadsövergripande lokalresursplanen.

Lokalförsörjningsplanerna ska vara utformade så att de kan användas som instrument för en effektiv ekonomisk- och verksamhetsmässig styrning. Planerna ska innehålla inledning, behov och efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler, kapacitetsbeskrivning, förändringar i lokalbeståndet, kostnadsutveckling, effektiviseringsmöjligheter samt övriga kommentarer. Anvisningar för utformningen av planerna utarbetas av stadsledningskontoret.

Forum för samverkan och samplanering

Staden bör ha fasta forum för löpande samverkan och samplanering mellan inhyrande nämnder, berörda facknämnder och bolag. Forumen bör bland annat ges i uppdrag att yttra sig över nämndernas lokalförsörjningsplaner, och inför beslut om utredning, inriktning och genomförande av större lokalprojekt.

Planeringsinriktningen för stadens skolutbyggnad utgår från stadens samordnade grundskoleplanering (SAMS) som sträcker sig till 2040. Arbetet leds och samordnas av kommunstyrelsen. Syftet med en samordnad planering är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara skolförsörjningen i ett växande Stockholm. På ett tidigt stadium definieras vilka skolprojekt som ska initieras i samverkan med idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Där samplanering sker av skola och idrottshall måste aktuella skolor säkras tillgång för sitt idrottsbehov i hallen. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid. Avsteget från närhetsprincipen görs på projektnivå genom att idrottsnämnden initierar ett sådant beslut hos kommunstyrelsen oavsett fastighetsägare. Styrgrupp och arbetsgrupp för SAMS bevakar, följer upp och svarar i övrigt för den övergripande samordningen. Inriktningen är att en gång per år redovisa planeringsläget för kommunstyrelsen i samband med den stadsövergripande lokalresursplanen. Förutsättningarna för planeringen kan dock komma att ändras löpande under året i takt med exempelvis ökad kunskap om bostadsvolymer och platser för bostadsbyggande. Ur ett samplanerings- och fastighetsekonomiskt perspektiv integreras också gymnasieplaneringen i SAMS-

arbetet. Idrotts- och förskolelokaler samplaneras inom SAMS där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.

Planeringsinriktningen för stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden utgår från stadens årliga långsiktiga boendeplan med utblick mot 2040. Äldreboendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Stadsdelsnämnderna/regionerna tar årligen ta fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Äldrenämnden bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Äldrenämnden ska även beakta behovet av seniorbostäder. Planen beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för samtliga nämnder gällande planering och förändringar av äldreboendebeståndet. Kommunfullmäktige ger enligt planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.

Stadsdelsnämnderna/regionerna tar årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Boendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Socialnämnden bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv och en samlad plan beslutas av kommunstyrelsen och är styrande för samtliga nämnder.

Stadsledningskontoret ska pröva om samplaneringsfunktionen även för andra lokalkategorier kan utvecklas och organiseras med utgångspunkt från de forum som idag finns för samplanering av skolor och äldreboenden. Till följd av utmaningar i samordning kring samhällsservice i takt med den ökade bostadsbyggnaden i staden är ett gemensamt stadsövergripande synsätt avseende exempelvis förskoleplaneringen i nybyggnadsområden av stor vikt.

Lokalprojekt

Staden ska ha en dokumenterad och enhetlig arbetsprocess för genomförande av lokalprojekt. Arbetsprocessen ska säkra att projekten drivs med kommunkoncernnyttan i fokus och att beslut fattas på kvalitetssäkrade underlag.

Arbetsprocessen ska tydliggöra roller, ansvarsfördelning, projektsteg, beslut och krav på beslutsunderlag. Den bör kunna tillämpas i alla typer av lokalprojekt och anpassas till projektets omfattning och komplexitet.

Arbetsprincipen ska vara anpassad till regler för ekonomisk förvaltning och samordnad med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar.

Stadsledningskontoret ska definiera en metodik och utfärda anvisningar för genomförande av större lokalprojekt.

Hysesfrågor

Grundläggande principer

Vid extern in- och uthyrning är det viktigt att staden uppträder enhetligt och med hög kompetens.

Staden ska verka för långsiktighet och transparens i hyressättningen för respektive lokalkategori.

Nya inhyrningar ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott om inhyrningen medför höga kostnader eller långa hyrestider. Godkännande ska även inhämtas vid omförhandlingar av befintliga hyresförhållanden, samt ny-, om- och tillbyggnader med motsvarande ekonomisk effekt.

Bestämmelser om in- och uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Interna hyresförhållanden

Omfattning och villkor för hyresförhållanden inom kommunkoncernen regleras i ramavtal och objektsvisa hyresavtal. Inhyrningar som omfattar bostäder som hyrs ut i andra hand regleras i stor omfattning enligt kontrakt för blockuthyrning.

Intern hyressättning

Stadens inriktning är att interna hyressättningar ska vara förutsägbara vad gäller hyressättning och ansvarsfördelning. Inom olika segment förekommer både kostnadsbaserade och marknadsmässiga hyresprinciper.

Inriktningen är att hyressättningen av boenden till brukare fastställs i förhandlingsöverenskommelse med hyresgästföreningen.

Ny-, om- och tillbyggnader ska i princip alltid genomföras av hyresvärden och betalas via hyra eller hyrestillägg.

Tekniska åtgärder för att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktioner ska normalt, genomföras utan att belasta inhyrande nämnd med höjda hyror eller hyrestillägg. Verksamhetsanpassningar ska normalt ersättas via hyra eller hyrestillägg. Tjänster som utförs utöver vad som omfattas av hyresavtalet, ska regleras i separata avtal.

Extern uthyrning och andrahandsuthyrning

Huvudprincipen är att externa hyresgäster tecknar förstahandskontrakt direkt med fastighetsnämnden (i sina ägda lokaler) eller bolagen. Om inhyrande nämnd eller bolag i sin tur upplåter lokalen i ett andrahandshyresförhållande bör fastighetsnämnden ansvara för andrahandsuthyrningen. Insprängda lokaler som endast utgör en mindre del av en verksamhetslokal kan hyras ut direkt av en nämnd till extern part.

Vid uthyrning i andra hand ska momsfrågan samt avstående från besittningsskydd särskilt beaktas. Om staden är förstahandshyresgäst till en lokal som är inne i det frivilliga momssystemet ska, om staden hyr ut lokalen i andra hand, andrahandshyresgästen bedriva momspliktig verksamhet i lokalerna.

Villkor för andrahandsuthyrning av lokaler och boenden som staden äger, bör regleras i ramavtalet eller hyresavtalet mellan parterna.

Vid andrahandsuthyrning till annan nämnd bör kostnadsbaserad hyra tillämpas. Ytterligare bestämmelser för extern uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret leder och samordnar stadens lokalförsörjning och stadens processer för lokalresursplanering. I uppgiften ingår att initiera och samordna strategiska fastighetsutvecklingsprojekt.

Stadsledningskontoret har ett övergripande ansvar för strategiska, mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar,

inhyrningar och avvecklingar av lokaler. Ansvaret omfattar bland annat följande uppgifter:

- Samordna stadens processer för lokalförsörjning och sammanställa den stadsövergripande lokalresursplanen
- Utfärda tillämpningsanvisningar för hanteringen av byggnader och lokaler
- Följa upp lokalförsörjningen mot kommunfullmäktiges mål och prioriteringar
- Föreslå prioriteringar till mål- och budgetprocessen
- Bereda fastighets- och lokalärenden inför beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Initiera och styra större fastighetsutvecklingsprojekt av strategisk stadsövergripande karaktär. Det vill säga projekt som medför höga investeringsutgifter, höga driftskostnader, är komplext eller involverar flera nämnder och bolagsstyrelser. För projekt som ska beslutas av koncernstyrelsen sker detta i samarbete med Stockholms Stadshus AB
- Utgöra ett strategiskt stöd gentemot nämnder och bolag i samband med strategiskt betydelsefulla hyresförhandlingar
- Den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen hos servicenämnden
- Ha det övergripande uppdraget att åstadkomma en effektiv samverkan mellan berörda parter gällande planeringen av stadens skolutbyggnad
- Pröva och utveckla ett övergripande forum för övriga lokalkategorier
- I samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser löpande utveckla styrtal för lokalförsörjningen.

Stadsledningskontoret har uppdraget att bedöma vad som utgör den största kommunkoncernnyttan då olika förvaltningsintressen ställs mot varandra.

Nämnderna

Gemensamt för alla inhyrande nämnder

Inhyrande nämnder ansvarar för sin lokalförsörjning och bär kostnaderna för hyrda och arrenderade lokaler och anläggningar.

Nämnderna ansvarar för att lokalerna utnyttjas effektivt och för att lokalförsörjningen motsvarar verksamheternas behov. Nämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen löpande utvärdera hyresförhållanden gällande inhyrning av lokaler där stadsinterna andrahandsuthyrningar förekommer och om det är motiverat ur ett kommunkoncernperspektiv föreslå justeringar.

Nämnderna har en strategisk roll i stadens lokalförsörjning och ska delta i stadens forum för samverkan och samplanering.

Nämnderna ska årligen sammanställa en lokalförsörjningsplan som redovisas i samband med nämndernas underlag till budget.

Inhyrande nämnder kan initiera lokalutredningar och projekt, som utförs i samverkan med hyresvärderna. Genomförande ska ske enligt stadens modell för projektstyrning och beslutas enligt reglerna för ekonomisk förvaltning.

Inhyrande nämnder bör undvika att bygga upp egna utförarorganisationer för fastighetsdrift – såvida kommunfullmäktiges mål och grundläggande principer inte åsidosätts.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas lokalinhyrningar omfattar bland annat förskolor, äldreboenden, LSS-boenden, lokaler för kultur, aktivitetslokaler och administrativa lokaler.

Stadsdelsnämndernas lokalförsörjning ska vara samordnad med den stadsövergripande planeringen för bland annat skolor, äldreboenden och sociala boenden. Därför är det viktigt att planeringen bygger på enhetliga principer och tolkningar av befolkningsprognoser och andra planeringsunderlag.

Planeringen av förskolelokaler ska utföras så att alla barn har tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls. Vid utökade lokalbehov för förskola ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för planeringen och försörjningen av lokaler för stadens grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Utbildningsnämnden har en ledande roll i skollokalförsörjningsplaneringen och ansvarar för upprättandet av årliglokalförsörjningsplan för detta verksamhetsområde.

Utbildningsnämnden har också ansvar för att tillsammans med SISAB, stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, utveckla arbetet i stadens samverkansforum för skollokaler.

Utbildningsnämnden ska samverka med idrottsnämnden, SISAB, och fastighetsnämnden, för att samplanera användningen och utbyggnaden av idrottsanläggningar och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra, skolidrottshallar och idrottsytor för andra nyttjare efter skoltid.

Socialnämnden

Socialnämnden har beställansvar för grupp- och servicebostäder/stödboenden LSS och SoL.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområden

Exploateringsnämnden ansvarar bland annat för markförvaltning och markexploatering samt för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Undantaget förvärv som hanteras av S:t Erik Markutveckling AB. Nämnden ansvarar även för mark utanför stadens gräns i det fall den ska avyttras eller exploateras.

Exploateringsnämnden ska delta aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering och tillhandahålla underlag för lokalförsörjningsplaner och fastighetsutvecklingsprojekt.

Anskaffningar för framtida behov

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service i stadsutvecklingsområden. I planeringen ska kommunfullmäktiges prioriteringar och stadens investeringsstrategi särskilt beaktas. Genom stadens markanvisningspolicy kan krav ställas på byggherrar att upplåta specialbostäder, lokaler för barn- och äldreomsorg samt vissa kategoribostäder. I samband med markupplåtelseavtal ska förutsättningar och stadens villkor klargöras vad gäller tredimensionell fastighetsbildning, förhyrning eller förvärv av lokaler och bostäder för stadens räkning. Innan exploateringsavtal tecknas ska en bindande avsiktsförklaring upprättas gällande villkoren ifråga.

Drift och underhåll

Förvaltningen av fastigheter som hanteras av exploateringsnämnden utförs i huvudsak av trafiknämnden och fastighetsnämnden. Omfattningen av förvaltningsuppdragen ska vara dokumenterade. Förvaltningen ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna.

Fastighetsnämnden

Ansvarsområden

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar fastigheter för i första hand stadens egna verksamheter. Uppdraget omfattar fastigheter inom stadens gräns som inte passar in i de fastighetsförvaltande bolagens bestånd samt viss mark utanför stadens gräns.

Fastighetsnämnden förvärvar och förvaltar även bostadsrätter som används för bland annat särskilt boende och förskolor. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell.

Uthyrning

Vid uthyrning ska i första hand stadens egna verksamheter prioriteras. Lokaler kan hyras ut till externa hyresgäster om de inte behövs för stadens egna verksamheter eller är aktuella för avveckling.

Fastighetsutveckling och förändringar i fastighetsbeståndet

Fastighetsnämnden ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera lokalerna utifrån verksamhetens behov. Nämnden ska i huvudsak fokusera på åtgärder som syftar till att upgradera och anpassa befintligt fastighetsbestånd efter hyresgästernas lokalbehov och fastighetens tekniska status.

Större fastighetsutvecklingsprojekt som uppfyller ett eller flera kriterier för uppföljning av större investeringar ligger inom kommunstyrelsens ansvar att initiera. Det operativa ansvaret att utreda, planera och genomföra dessa projekt kan åläggas fastighetsnämnden.

Verksamhetsanpassningar utförs i normalfallet efter beställning från inhyrande nämnd. Ersättningsinvesteringar och andra fastighetsrelaterade investeringar utförs i normalfallet efter beslut i fastighetsnämnden.

Genomförande av projekt ska följa stadens projektstyrningsmetod för stora investeringsprojekt (SSIP) och utföras i samverkan med inhyrande nämnd.

Beslutsprocessen ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning och dess tillämpningsanvisningar.

Drift och underhåll

Fastighetsnämnden ansvarar för att nämndens byggnader och anläggningar upprätthålls i enlighet med lagar, myndighetskrav och kommunfullmäktiges mål. Byggnadernas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå. Fastighetsförvaltningen ska organiseras och planeras för en kostnadseffektiv hantering.

Fastighetsnämnden ska vidta åtgärder för att begränsa miljöpåverkan från nya och befintliga fastigheter, minska energianvändningen och tillgängliggöra nämndens publika lokaler för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska bidra till att miljöprogrammets mål för energianvändning och utsläpp kan upprätthållas.

Servicenämnden

Servicenämnden genom verksamhetsområdet Lokalplanering är stadens beställarstöd i lokalfrågor och erbjuder resurseffektiva lösningar utifrån beställarens behov. Vidare deltar man i stadens kontrakts- och hyresadministration och är systemförvaltare av det lokaladministrativa systemet LOIS (Lokaler i Stockholm), även det på uppdrag av stadsledningskontoret. LOIS möjliggör rationell och samlad hantering av stora fastighetsdata. Stadens samtliga inhyrningar av lokaler och lägenheter, även från fastighetsförvaltande nämnder och internt mellan nämnder i andra hand, ska registreras i LOIS. Inriktningen är även att samtliga uthyrningar av lokaler och lägenheter ska administreras via systemet.

Lokalplanering hanterar och administrerar den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen på uppdrag av kommunstyrelsen. Hyresförhandlingsfunktionen ska underställas samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag för bedömning. Dessutom ska funktionen underställas samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring.

I övrigt kan samtliga inhyrande nämnder vid behov avropa tjänster från Lokalplanering. Verksamheten tillhandahåller expertkompetens och tjänster till inhyrande nämnder i frågor som bland annat rör:

- Beställarstöd och projektledning vid ny-, om- och tillbyggnader
- Lokalresursplanering
- Hyresförhandlingar och upprättande av hyresavtal
- Underlag till beställningar och tjänsteutlåtanden
- Upprättande av funktionsprogram
- Lokalsökning
- Utbildningar om stadens lokaladministrativa frågor

Servicenämnden svarar även för administration av stadens andrahandsuthyrning av lägenheter för bostadsändamål. Vidare erbjuds tjänsten registrering av inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i LOIS.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Ansvarsområden

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSSboenden, samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Huvudsakliga uppgifter är att tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror till stadens äldre, personer med funktionsnedsättning samt till av staden prioriterade grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Hyreskostnaderna ska hållas nere

Hyreskostnaderna ska aktivt hållas nere, genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar för gemensamma utrymmen och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska även eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska samverka med äldre- och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner. Bolaget ska även delta i den

årliga regionala och stadsövergripande planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp samt i utvecklingen av respektive boendeform. Bolaget ska vidare delta i genomförandet av stadens åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040. Bolaget har en viktig roll att säkerställa att det framtida behovet av vård- och omsorgsboende samt andra bostäder för äldre tillgodoses.

Bolaget ska vara delaktigt i stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre, respektive gruppboenden för personer med funktionsnedsättning samt medverka aktivt i stadsutvecklingsprojekt och utredningar av lokalprojekt.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera fastighetsbeståndet utifrån stadens verksamheters utveckling och behov. Bolaget ska analysera möjligheterna att öka kapaciteten inom befintligt bestånd, och föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Fastighetsbeståndet ska planeras för flexibla boendelösningar som klarar efterfrågeförändringar över tid. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter. Bolaget ska tillhandahålla evakueringslägenheter vid renovering i bolagets fastigheter.

Förändringar i fastighetsbeståndet bör vara baserade på redovisade behov i stadens äldreboendeplanering och lokalförsörjningsplan. Beslutsprocessen vid anskaffning och avveckling ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Ansvarsområden

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens skol- och förskoleverksamhet. Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Den förväntade ökningen av antalet elever kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som krävs. Därför är det angeläget att SISAB har en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor och tar ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för att tillgodose det prognosticerade utbyggnadsbehovet.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalförsörjning och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och skolor samt samverka med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner. Områdesplaner ska vara baserade på redovisade behov och prioriteringar utifrån kommunstyrelsens övergripande skolplanering och utbildningsnämndens lokalförsörjningsplaner.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera beståndet utifrån stadens prognosticerade behov. Bolaget ska aktivt föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter.

Beslutsprocessen vid anskaffning ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

När SISAB hyr in lokaler i första hand från extern aktör ska i inhyrningsavtalen följa stadens anvisningar för inhyrande nämnder i tillämpliga delar. Detta för att säkerställa att staden agerar enhetligt gentemot externa aktörer.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets huvuduppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter eller aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser eller andra funktioner. Bolagets uppgifter preciseras i ägardirektiven.

Bolagets verksamhet ska vara inriktad på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolagets uppgifter sammanfaller delvis med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och övriga fastighetsförvaltande bolag. Principer för gränsdragningen gentemot dessa är att bolaget i huvudsak ska förvärva och förvalta fastigheter där följande kriterier uppfylls

- Förvärvet innebär fastighetsköp i bolagsform
- Förvärvet omfattar bebyggda fastigheter med främst kommersiella hyresgäster
- Förvärvet är av strategisk betydelse för staden, men där stadsutveckling eller annan användning kan inte bli aktuell förrän tidigast om 10-15 år